

Ali Koç dönemi, Aziz Yıldırım'ı arattı mı?

Oksijen ailesine katılan usta gazeteci, Fenerbahçe Kongre üyesi, Mehmet Yakup Yılmaz, Fenerbahçelilerin "Ali Koç neyi yanlış yaptı? Emre devam etmeli mi?" gibi sorularına yanıt arıyor. 25'te

MEHMET YILMAZ:
"Fethullahçı kumpas, Fenerbahçe'yi en az 20 yıl geri götürdü, hedeflerinin sapmasına yol açtı."

Önyargıları da rakipleri de yendi

Sergen Yalçın'ın disiplin sorunları, hocalığı konusunda önyargı yaratmıştı. Ama becerileri kısıtlı bir ekipten ekstra verim almayı başardı. **SUAT BAŞAR ÇAĞLAN** 24'te

OkSijen

Türkiye'nin Tek Hafta Sonu Gazetesi

SAYI 19 • 21-27 MAYIS 2021 • 10 TL

Ultra zenginlere yaradı

Pandemi döneminde merkez bankaları destek için piyasaya 9 trilyon dolar sürdü. Aynı dönemde ultra zenginlerin serveti 8 trilyon dolarlık artış gösterdi

Financial Times konuyu "Süper zenginler Covid yardımlarını nasıl sağdı?" başlığı altında inceledi. Hükümetlerin salgın yardımlarının önemli bir kısmı borsalara gitti. Ultra zenginlerin şirketlerinin hisseleri rekor düzeylere yükseldi.

Dünyada dolar milyarderi sayısı son bir yılda 700 kişi artarak 2 bin 700'e çıktı. Çin'de her 36 saatte yeni bir milyarder listeye katıldı. Dolar milyarderlerinin toplam serveti 81 trilyon dolarlık dünya yıllık gelirinin (GDP) yüzde 16'sına ulaştı.

JEFF BEZOS
Amazon'un sahibi
Serveti 188 milyar \$
ABD GDP'sinin %0.8'i

BERNARD ARNAULT
Louis Vuitton'un sahibi
Serveti 150 milyar \$
Fransa GDP'sinin %5.1'i

CARLOS SLIM
Telekom kralı
Serveti 63 milyar \$
Meksika GDP'sinin %5.3'ü

AMANCIO ORTEGA
Zara'nın sahibi
77 milyar \$'lık serveti var.
İspanya GDP'sinin %5.3'ü

Morgan Stanley Başstratejisti Ruchir Sharma Financial Times'a yazdı 15'te

19 Mayıs ve Atatürk

Zülfü Livaneli, 19 Mayıs'ın başlangıcını, Mustafa Kemal'in Samsun'dan ilk mesajını çeken telgraf operatörü Ahmet Remzi Bey'in anıları üzerinden yazdı.

Sayfa 6'da

Türkiye'de gençlerin hali

"Gençler mutsuz. Baskılardan şikayetçiler, devletin, toplumun disipliner bakışının özellikle metropolli gençlerde bir karşılığı yok."

BEKİR AĞIRDİR 27'de

Tarihçi gözüyle 15 Temmuz

"15 Temmuz darbe girişimi, Türkiye'de tahayyül etmesi çok zor şeylerin bile bir anda olabileceğini bize gösterdi."

ALİ YAYCIOĞLU 31'de

İsrail'in "Demir Kubbe" savunma sisteminin füzeleri aynı anda 800 Hamas füzesine müdahale edebiliyor. Tek bir füze 80 bin dolar.

Hamas'ın füzeleri güdümsüz, maliyetleri 1000 doların altında. İsrail topraklarına bir dakikanın altında sürede ulaşabiliyorlar.

Orantısız gücün fotoğrafı

İsrail "Demir Kubbe" hava savunma sistemini 2006'da kurdu. Sistem, Hamas ve Hizbullah tarafından atılan füzelere karşı yüzde 90 başarı sağlıyor. Hamas'ın 30 bin, Hizbullah'ın ise 100 binden fazla füzesinin olduğu tahmin ediliyor.

© GETTY IMAGES/ANAS BABA

Netanyahu köşeye sıkıştı

Financial Times'ın diplomasi yazarı Gideon Rachman, Netanyahu'nun planının çöktüğünü yazdı. Rachman'a göre stratejisinin en büyük sorunu "Filistinlilerin çaresizliğinin uysallıkla sonuçlanmasını" varsaymasıydı.

Eski İsveç Başbakanı Carl Bildt, çözüm yollarını sıraladı: "Gazze'nin kendi limanı ve havaalanı olmalı." İsrail'in eski Dışişleri Bakanı Şlomo Ben-Ami ise "Netanyahu'nun asıl amacı Hamas'ı bitirmek değil" dedi.

30'da

ABD medyasında birleşme rüzgarı

ABD'li telekomünikasyon devi AT&T'nin sahibi olduğu WarnerMedia ile Discovery birleşiyor. Operasyon tamamlandığında, hasılat açısından **Discovery** Disney'in ardından en büyük ikinci medya şirketi doğacak. Amazon ise Hollywood'un en büyük stüdyolarından MGM'i satın almak için 9 milyar dolar teklif etti. 13'de

Kafamıza uzay çöpü düşer mi?

ÇAĞRI MERT BAKIRCI 33'te

Başkan Shi Zhengli, uzun yıllardır yarasalardaki koronavirüsleri inceliyor.

Virüsü o mu sızdırdı?

Dünyanın önde gelen 18 biyoloğu, Covid virüsünün Wuhan Viroloji Enstitüsü'nden sızdığı iddiasının araştırılmasını istedi. Hedefte Enstitü Başkanı Shi Zhengli var. 10'da

© GETTY IMAGES/JOHANNES EISELE

Derdimiz yapay zeka olmamalı

"Kötücül bir yapay zekanın medeniyetimizi yok etme riski çok düşük. Ama teknolojinin halihazırda insanlık için teşkil ettiği sorunlar var."

DARON ACEMOĞLU 31'de

Bodrum'u çizgiyle dünyaya tanıttı

Ressam Mehmet Sönmez, 1978'de yerleştiği Bodrum'un tüm güzelliklerini resme döktü, o resimlerden turistlerin bayıldığı bir kartpostal serisi doğdu.

DEVİRİM DEVECİOĞLU 20-21'de

Bu hafta 50 dizi ve film önerisiyle karşınızdayız. Netflix dizisi Halston'ı Defne Akman yazdı. Halston'un tarzını Ece Sükan'dan, güzellik ilhamlarını Valeria Dayan'dan okuyabilirsiniz.

6 sayfa dijital platform rehberi sayfa 35-36-37-38-39-40'ta

İstikametimiz Karadeniz

Bölgeye ilk kez gidecekler için üç rota hazırladık. Trabzon-Maçka, Çamlıhemşin-Pokut ve Fırtına Vadisi'nde içinden hiç çıkmak istemeyeceğiniz yeşil denizlere açılacaksınız.

BAHAR AKINCI 23'de

9 772718 075113

14 YAŞINDAKİ KEMAN SANATÇIMIZ BADE DAŞTAN BELÇİKA'YA UZANAN MACERASINI ANLATTI:

Çaldıkça önümde bir dünya açılıyor

AYŞE ACAR
acarayse@yahoo.com

Beş yaşındayken Bilkent Müzik Okulu'nda kemana başlıyor.
Dokuz yaşındayken verdiği 50 dakikalık resital ile İş Sanat'ın en genç parlayan yıldızı oluyor.
Bulgaristan'da gerçekleşen International Competition Young Virtuosos ve Belçika'daki International Grumiaux Competition for Young Violinists yarışmalarında aldığı birincilikler, uluslararası yarışmalarda aldığı derecelerden sadece birkaçı.

11 yaşında ÇEV Sanat Genç Yetenekler Projesi kapsamında burs alıyor ve eğitimi-ne Brüksel Musica Mundi Okulu'na devam ediyor.

Dünyanın en ünlü keman virtüözlerinden Maxim Vengerov ve ünlü piyanistimiz Fazıl Say sosyal medyada kendisinden övgüyle bahsediyor.

Bu hafta Brüksel'deyiz. Konuklarımız 14 yaşındaki keman sanatçısı Bade Daştan ve kızının başarısı için ülkesini terk ederek Brüksel'de yeni bir yaşama adım atma cesaretini gösteren annesi Duygu Daştan.

Duygu Daştan eşini, Bade henüz bir buçuk yaşındayken kaybetmiş. Genç ve yalnız bir anne olarak kimsenin kendisine ve çocuğuna acımasını istememiş. Enerji Bakanlığı'nda mühendis olarak çalıştığı işine sarılmış, küçük yaştan itibaren kendisini duygularıyla ifade eden kızını da kemana başlatmış.

"Güçlü kadınlar, güçlü çocuklar dünyaya getirir." derler. Onların ki tam öyle bir kadın hikayesi... Tutunacak bir dalları yoktu, ellerinde sadece bir hayal vardı. O hayalin peşinden gittiler.

Müziğe nasıl başladın?

BD: Dört yaşında anaokulunda piyano çalıyordum. Bir yıl piyano dersi aldım. Beş yaşında Bilkent Müzik Okulu'nun sınavına girdim. Yaylı Sazlar Komisyonu beni görmek istemiş. Orada sınavı kazandığımı söylediler ve keman çalmamı önerdiler.

DD: Ufak bir org almıştım kendisine, dört-beş yaşında bir çocuğa göre fazla ilgili olduğunu düşünerek, müzik kulağı olup olmadığını anlamak için Bilkent'in sınavına soktum. Bunun üzerine bir hayat kurabileceğini hiç düşünmemiştim.

5 yaşında bir çocuğu müzik okuluna yazdırmak gerçekten büyük cesaret.

DD: Bana da riskli geliyordu. Kız kardeşim denememi ve hayal etmemi söyledi. Ben de Bade'yi sahnede, kendini kemanla ifade ederken hayal ettim ve bu şansını ona tanımak istedim. Ailede herhangi bir müzisyen yok. Gözümün önünde sadece bir hayal vardı.

Hangi noktada "Bu iş oldu" dediniz?

BD: Okulda Sibelius keman konçertosunun bir bölümünü dinlerken ağlamaya başlamıştım. Ben o zaman anladım.

DD: Çok hızlı geliştiğini görüyordum. Keman hız, koordinasyon, teknik gerektirir ama en çok da duygu. Bade çok konuşan değil, çok hisseden bir çocuktuk. Küçük yaşta odadaki en mutsuz insanın kim olduğunu anlardı. Hocalarından özellikle Türkiye'deki hocası Muhammedjan Turdiev'den, Bade'nin müzik lisanını bilerek dünyaya geldiğine, hiç müzikten anlamayan bir insana bile müziğini dinletebileceğine dair yorumlar duyuyordum. O zaman hayalimin ötesine geçecek bir adım attığımızı anladım.

Yaşıtların oyun oynarken sen keman mı çalışıyordun Bade?

BD: Evet. Özellikle yazlığımıza

gittiğimizde dışarıda oyun oynayan arkadaşlarımla sesini duyduğumda çok kıskanırdım. Sekiz yaşına kadar yani ilk üç sene annemin zoruyla çalıştım, sonrasında kendi isteğimle.

DD: Onu her gün neden keman çalışması gerektiğine ikna etmem gerekiyordu. Başlarda çok zorlanıyordu ve insanın yapmadığı şeyi sevmesine imkan yok. Hele çocukların hiç yok. Öğrenme aşaması bittiğinde hala istemiyorsa ısrar etmeyecek, Bade'yi normal okula verecektim. Sekiz yaşından sonra o eşik açıldı. İtici güç benden Bade'ye geçti.

Belçika'ya nasıl gittiniz?

DD: Şu anki hocalarımdan biri, Bade'nin 9 yaşında kazandığı yarışmalardan birinde jüri üyesiydi. Hep irtibatla kaldık. 2018 yılında, Brüksel Musica Mundi Okulu'nun açıldığından bahsetti ve Bade'yi davet etti. Bade 11 yaşındaydı, kendi başına Brüksel'de okumak için küçüktü, benim Ankara'da kurulu bir düzenim vardı. Olacak gibi değildi.

Sonra ne oldu?

DD: Brüksel'e gelmemizden iki yıl önce bir yaz okulunda Cihat Aşkın ile tanışmıştık. Kendisi, ÇEV Sanat'ın genç yeteneklere destek verdiğini söyleyerek, bizi yönlendirdi. Bunun üzerine Bade açılan sınava girdi ve başarılı da olunca da "ÇEV Sanat Genç Yetenekler Projesi"ne dahil edildi. O gün bugündür de ÇEV Sanat ve ÇEV Sanatın Başkanı Berrin Yoleri, Bade'nin diğer ebeveyni oldu. Bade'nin kariyeri ile ilgili adımları birlikte atmaya başladık. Brüksel'deki okuldan teklif geldiğini söyleyince, ÇEV Sanat, hemen burs verdi. Bunun üzerine Brüksel'de maddi-manevi tutunacak bir dalım olmasa da yine o ilk günkü hayalin peşinden gitmeye karar verdim. Şansım yaver gitti, kısa sürede iş buldum. Bade de burada bir dünya vatan-daşı ve sanatçısı olmak üzere yetiştiriyor.

Fazıl Say, Bade Daştan ile.

Müzik okulunda okumak nasıl bir şey?

BD: Normal okulla aradaki farkı bilmiyorum ama müzik okulunda bir aile atmosferi var. Bir de biz okuma yazma ile notaları aynı anda öğrendik. Uzun süre her sesi nota olarak duydum, kapı gıcırtsına "Sibemol" diyordum.

Bir günün nasıl geçiyor?

BD: Okulda ders, ödev, yemek, etüt, pratik derken sabah yediden akşam yediye kadar çalışıyoruz. Kayıt dinleme de çalışmanın önemli bölümü. Sıklıkla oda orkestraları, keman ve piyano konçertoları dinliyorum. Akşam yemeğinden sonra serbestiz. Bazen spor yapıyoruz, bazen koridorda sohbet ediyoruz. Hafta sonları ise çokça çalışıyorum.

İlk konserini hatırlıyor musun?

BD: 6 yaşında, Ankara Bilkent Konser salonunda okuma bayramımızda Rieding konçertonun birinci bölümünü çalmıştım. Komik olan, sıram unutulmuştu. Çok utangaçım ama "Beni unuttunuz" diyebilmişim.

Bazen dünyanda kemandan başka bir şey yokmuş gibi hissettiğin oluyor mu?

BD: Mutsuz ya da sinirli hissettiğimde kemana daha çok konsantre oluyorum. Çaldıkça rahatlıyorum. Yeni bir dünyanın kapısı açılıyor. O zaman keman ve benden başka her şey, herkes yok oluyor. Trans hali gibi...

Brüksel'de hayat nasıl gidiyor?

BD: İlk geldiğimde hiç sevmemedim. Hava kapalıydı ve şehrin enerjisi çok düşük geldi. Okulda kendimi İngilizce ifade edebiliyordum ama tam değil. Yatılı okula alışmakta zorlandım, utangaç olduğum için arkadaş edinmekte zorlandım. Birinci yılın sonlarına doğru alıştım.

DD: Benim açımdan gelgitlerle geçti. Burada ailemizden, sevdiklerimizden uzağız. Ödediğiniz bedel arttıkça, kararlılığınızı korumak zorlaşıyor. O noktada dışardan bir destek geliyor. Geçtiğimiz ay Fazıl Say'ın Instagram hesabında Bade'yi paylaşması mesela. Her anne çocuğunu özel bulur. Ama bu işin ustalarının özel bulması, takdir etmesi doğru yolda olduğumuzu söylüyor. Zorluklar bir anda aşılabiliyor geliyor, kararlılığımı yeniden koruyabiliyorum. Bade de karşılığını veriyor ve her şeye değişiyor.

Ne mutlu size...

DD: İnanın kitap okur gibi Fazıl Bey'in postunun altındaki tüm yorumları okudum. İnsanlar "Bade bize umut verdi" demiş.

Bade'nin buna vesile olması beni çok duygulandırdı. Keza dünyanın en ünlü keman virtüözlerinden, Bade'nin ustalık sınıfı hocası Maxim Vengerov da Bade'yi sosyal medyada tanıttı. Ona da çok duygulandım.

Hayalin ne Bade?

BD: Güzel müzik yapmak, iyi sanatçı olmak ve bu kararımın mutlu olmak istiyorum. Fazıl Say'la ve Maxim Vengerov ile sahneye çıkmak çok isterim. •

AKBANK

Mobilden Akbanklı olmak oksijen almak kadar kolay

Artık istediğin zaman istediğin yerde mesela kamptayken bile mobilden Akbanklı olabilirsiniz.

Sizin için

Amerika'yı keşfetti nereli olduğu meçhul

Bilim insanları Kristof Kolomb'un nereli olduğunu "keşfetmeye" çalışıyor. Ellerindeki en önemli kaynak, 515 yıllık DNA materyali

Kristof Kolomb'un nereyi keşfettiğini biliyoruz ama nereli olduğunu kesin olarak bilmiyoruz. Tarih kitapları ve Wikipedia, Cenova doğumlu olduğunu söylüyor fakat bilim insanları bundan da şüphe etti. Tarihin en ünlü kaşiflerinden biri olan Kolomb gerçekten İtalyan mıydı yoksa İspanyol muydu? Hatta başka teorilerin iddia ettiği gibi Portekizli, Hırvat ya da Polonyalı mıydı?

Bu soruların cevabını beş ay sonra öğreneceğiz çünkü 19 Mayıs günü, bir grup uluslararası bilim insanı, Kolomb'un DNA'sını okuyarak coğrafi kökenini belirlemek için bir çalışma başlattı. Bulgular önümüzdeki ekim ayında kamuoyuna açıklanacak. 15. yüzyılda yaşamış diğer denizciler gibi Kolomb'un hayatı hakkında ki bilgiler de oldukça yetersiz.

Eski teknoloji yeterli değil

Bugün konu incelenabiliyor çünkü 2003'teki DNA testleri Sevilla'daki bir katedralde yer alan mezardaki kemiklerin 515 yıl önce ölen kaşife ait olduğunu tespit etti.

Ancak bu keşiften hemen sonra, Kolomb araştırmasını yürüten Granada Üniversitesi ekibi çalışmalarını derinleştirmeye karar verdi. Gerekleşeri, o dönemde DNA teknolojisi yeteri kadar ileri olmaması ve bugünkünden çok daha fazla miktarda genetik materyal gerektirmesiydi.

Son yıllarda DNA konusunda sağlanan ilerleme sayesinde gen coğrafyası artık çok daha kolay tesis edilebiliyor.

Granada Üniversitesi'nden adli tıp profesörü José Antonio Lorente, DNA analizi konusunda artık çok küçük parçalar üzerinden test yapılmasına olanak tanıyan "radikal" bir gelişme olduğunu belirtiyor.

Sebastiano del Piombo'nun Kristof Kolomb portresi

Araştırmacılar, Kolomb'a ait dört küçük kemik parçasının yanı sıra oğlu Hernando'dan yedi kemik parçası ve bir diş ile kardeşi Diego'dan kötü durumdaki bir düzine kemik parçası üzerinde çalışıyor.

New York Post'un haberine göre Lorente, çevrimiçi bir basın toplantısında, fragmanların İtalya, Meksika ve ABD'deki Roma ve Floransa'daki genetik laboratuvarlarına gönderildiğini söyledi.

Lorente, Kolomb'un Cenova'dan geldiğine dair genel kabul gören teoriye inandığını söylüyor ancak proje tarihsel kayıtlardaki bazı "gizemleri ve çelişkileri" çözerek şüpheye mahal bırakmamayı amaçlıyor.

Kolomb'un 1492 ile 1504 yılları arasında İspanyol hükümdarları adına gerçekleştirdiği dört Atlantik ötesi yolculuk, Avrupa'nın daha sonra Yeni Dünya olarak bilinen Amerika'yı kolonileştirmesine bir kapı açtı. Kolomb, 20 Mayıs 1506'da öldü ve Amerika'ya gömülme istemesine rağmen İspanya'da gömüldü.

Şehrin bozuk havasını onarmaya gönüllüler

HAYDİ LÜLEBURGAZ'I HACK'LEMENE!

Şu an 20'ye yakın ilden 1000'in üzerinde kayıtlı gönüllü üyemiz var. İstanbul, Hatay, Lüleburgaz, İzmir olmak üzere 10'a yakın ilde projelerimizi üyelerimizin desteği ile hayata geçirdik. İstanbul'da ise Kadıköy, Şişli, Beşiktaş, Üsküdar ve Ümraniye çalışmalarımızın yoğun olduğu ilçeler arasında yer aldı. Bize katılmak isteyen arkadaşlar için web sitemizde 'Onaran Ol' bölümünü açtık. Bazen de açık çağrılar yapıyoruz iletişim kanallarımızdan. Örneğin "Şu gün şu saatte Lüleburgaz'ı hack'lemeye gidiyoruz" yazıyoruz ve katılmak isteyen gönüllülerle buluşuyoruz.

DOĞALGAZ KUTULARINA SAKSI YAPTIK, KIRDILAR

"İlk projemiz için doğalgaz kutularının üzerine yaptığımız bazı saksılar 'Bunlar da ne böyle' diye tepki gösterilerek kırıldı. Ama biz yılmadık ve kırılanın yerine yenisini yaptık. Bizim bu davranışımızı sokak sakinleri de sahiplendi ve korudu. Hatta bizim yaptığımız saksıların yanına başka çiçekli saksılar da koydular ve etrafına sandalye atarak buluştukları, sohbet ettikleri bir alan haline getirdiler. Bu tablo bizi daha çok motive etti.

SAHRA BOZKURT

Kadıköy sokaklarında gezerken yüzüne cerrahi maske takmış bir Superman figürüyle karşılaşmış olabilirsiniz. Ya da zürafa kafası yerleştirilmiş bir doğalgaz kutusu. Bunlar hep oralarda bir "bozukluk" görüp onu "onarmaya" karar veren bir grup gönüllünün işi. Biz bakınca gri duvarın önünde estetikten uzak bir su borusu görüyoruz, onlar onun bir kaydırak olduğunu hayal edebiliyor.

Çöp konteyneri 'onarıken'

Griye müdahale vakti

Onaranlar Kulübü 2016'dan beri kentin "bug"larını, yani fark edilmesi zor bozukluklarını bulup tamir ediyor. "Çevremizde gördüğümüz gri bölgelere müdahale etme, geçtiğimiz sokaklara kendimizi yansıtabilme fikriyle yola çıktık" diyor kuruculardan Ufuk Emin Akengin. İlk projeleri, doğalgaz ku-

tularına saksı entegre etmekte. Daha sonra yağmur borularına farklı modeller uyguladılar.

Hayalleri gerçek oldu

Ardından kimi zaman kırık dubayı tamir ettiler, kimi zaman boş bir duvarı renklendirdiler. Zaman içinde yaptıkları çalışmalarla bir gönüllüler kulübü haline geldiler. Sayıları artıp hacimleri büyüdü, hedefleri de büyüdü. Akengin anlatıyor: "2020 yılı için kamusal alan dönüşüm projesi hayalimiz vardı. Nike ile Kalamış Parkı Kolektif Dönüşüm Projesi'ni gerçekleştirdik. Parkın kullanıcılarından talepler topladık, yerel yönetimlerden yorumlar aldık ve bizim tarafta bir tasarım ekibi kuruldu. Sonunda da hayata geçirdik." Bahsettiği Kalamış Parkı Kolektif Dönüşüm projesi, alanının saygın kuruluşu Arkitera'nın Mimarlık Yılı'nda 2020'nin seçkileri arasında yer aldı. •

Kalamış Dönüşüm Projesi

İGDAŞ kutusundan zürafa.

Maskeli Rick Sanchez

Maskeli bebek Yoda

Kaldırım babası Yoda

DUVARLAR ONLARIN OYUN ALANI

Ufuk Emin Akengin: "Herkesin kendi kapısının önünü temizlemesi gibi bir iş bu. Biz de çalışmalarımızı genellikle yaşadığımız yerlerde yapıyoruz."

GÜNEŞİN İZİNDE, MACERA PEŞİNDE. BMW İLKBAHAR-YAZ FIRSATLARI.

Macera dolu güneşli günler başlıyor, şimdi BMW X1, BMW X2 ve BMW X3 ilkbahar-yaz avantajlarıyla sizi bekliyor.

Borusan Otomotiv

Amerikan rüyası HALSTON

1970'lerde Amerikan modasının algısını ve çehresini değiştiren ikonik tasarımcı Roy Halston'ın hayatını konu alan dizi ile moda dünyasını yeniden HALSTON rüzgarı sardı

ECE SÜKAN

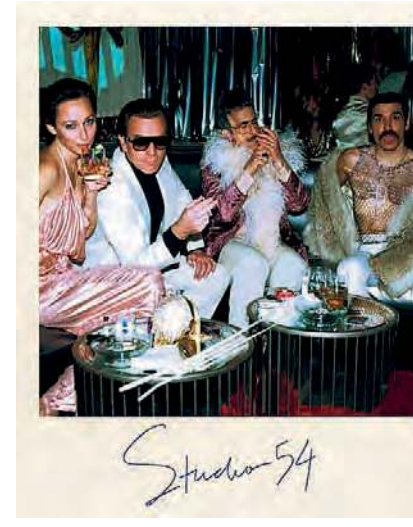
Halston'ın Liza Minelli, Elsa Peretti ve defile ekibiyle Paris çıkarması.

nin kontrolden çıkmasını ve markasını kaybetmemek için verdiği mücadeleyi merkeze alıyor.

Halston, nispeten mütevazı bir şapka tasarımcısıyken Jackie Kennedy'nin kocası John F. Kennedy'nin başkanlık görevine başlama töreninde giyerek

meşhur ettiği 'pillbox' şapka tasarımıyla şöhret basamaklarını çıkmaya başlıyor. En yakın arkadaşı Liza Minelli'nin sahne kostümleri, Bianca Jagger'ın tüm zamanların en ikonik kulübü Studio 54 gecelerindeki elbiseleri ve mücevher tasarımcısı ve model arkadaşı Elsa

Bianca Jagger ve Roy Halston.

Peretti'nin elegan takımlarıyla Halston, 1970'lerde Amerikan kadınına adeta yeniden tanınıyor. Halston, 70'lerin hippie hareketinin çiçek çocuklarından disko erasına geçiş estetiğinin yaratıcısı olurken çalışan kadınlar için de yaptığı tasarımlar ile ününü perçinliyor. Çamaşır makinesinde yıkanabilen bir süet kumaş varyantı ile yaptığı 'Ultrasuede' adını verdiği pratik ve şık elbise tasarımı, tüm

Amerika'da büyük bir hit oluyor ve uzun süre yok satıyor.

Kontrolden çıkan özel hayatı, bitmeyen yaratıcılık ve ticari krizleri, markasının yani isminin elinden kayıp gitmesi sonrası 1990'da 57 yaşında hayata veda ediyor.

Karakterler zayıf kostümler başarılı

The Assassination of Gianni Versace, Hollywood, Ratched dizilerinden de bildiğimiz Ryan Murphy'nin ezberlediğimiz 'Netflix formülü', Halston'daki karakterler ve onları en literal şekilde işleyişle oldukça yüzeysel kalsa da dizinin prodüksiyonu, özellikle de tekrar yaratılan Halston'un ikonik ofisi ve evi, Studio 54 gibi mekanlar ve kostümler başarılı. Kostüm tasarımcısı Jeriana San Juan dönemin ve Halston'ın tasarımlarının yüksek oktanlı gösterişini ve duygusunu yansıtabilmiş. En azından Versace serisinde olduğu gibi izlerken üzmiyör kostümler. Payet kaplı sahne kostümleriyle Liza Minelli, müthiş stili ile Elsa Peretti, akışkan ipek gece elbiseleriyle defile koleksiyonları ve rugan trençkotuyla Halston, 70'ler modasının tutkunları için güzel bir görsel şölen sunuyor. •

BEST SECRET OF
Fethiye

DISCOVER THE SEA

CLUB TUANA
FETHİYE

+90 252 633 63 16
clubtuana.com.tr
@f | clubtuana

The New Yorker'da yine Ekşioğlu imzası

Dünyanın en saygın dergilerinden The New Yorker 24 Mayıs sayısında, ABD'de açılma dönemini işlediği yazıyı ünlü sanatçımız Gürbüz Doğan Ekşioğlu'nun illüstrasyonu ile kapağına taşıdı

Türkiye'nin en önemli illüstratörlerinden Gürbüz Doğan Ekşioğlu, sayısız kıymetli işinin yanı sıra, dünyaca ünlü dergi The New Yorker'a çizdiği kapaklarla da yakından tanınıyor. Sanatçı yeni çalışmanın haberini de geçen günlerde kendi sosyal medyasından duyurdu. 10 yıllık aranın ardından Ekşioğlu yine The New Yorker kapağundaydı.

Venturing Out (Temkinli Çıkış olarak çevrilebilir) adlı eser, tahmin edilebileceği üzere pandemi sonrası açılmanın "heyecanlı ve dokunaklı" halini anlatan bir illüstrasyon. Bir karanlıkta hafifçe açılan kapının aralığında dışarı çıkmaya hazırlanan bir aileyi ve onları bekleyen New York'u görüyoruz. 24 Mayıs'ta yayımlanacak The New Yorker'da Ekşioğlu ile yapılan röportajdan, bu kapağın eskizini bir yıl önce yaptığı ama ancak bu dönemde kullanılmasının uygun olduğuna karar verildiğini öğreniyoruz.

Ekşioğlu'nun bugüne kadar yaptığı ve sayıları 10'a yaklaşan

24 Mayıs tarihli The New Yorker kapağı.

sıkça kullanıyor. Türkiye dışında Japonya, Kanada, İtalya, İran, Belçika, Yunanistan ve ABD'de de sergi açan Ekşioğlu, güncel olaylara dair çizdiği illüstrasyon çalışmalarıyla da tanınıyor. •

New Yorker kapaklarında 11 Eylül, Barack Obama, Bin Ladin'in öldürülmesi gibi siyasi konuların yanı sıra, alametifarikası olan kediler de yer almıştı. Bu arada Ekşioğlu'nun The New York Times, Forbes, Atlantic Monthly gibi dünyanın önde gelen yayınlarına illüstrasyonlar yaptığını hatırlatalım. Bugüne kadar 71 uluslararası ödül kazanan sanatçı eserlerinde kedinin yanı sıra merdiven, saat, deniz ve gökyüzünü de

sıkça kullanıyor. Türkiye dışında Japonya, Kanada, İtalya, İran, Belçika, Yunanistan ve ABD'de de sergi açan Ekşioğlu, güncel olaylara dair çizdiği illüstrasyon çalışmalarıyla da tanınıyor. •

Ekşioğlu'nun illüstrasyonları daha önce de defalarca derginin kapağında yer almıştı.

VERSACE JEANS COUTURE

BOYNER

BOYNER.COM.TR

VERSACE JEANS COUTURE koleksiyonunu keşfetmek için QR kodu okutun!

19 Mayıs üzerine notlar

Zülfü Livaneli

19 yılında Samsun'da telgraf memur yardımcısı olan Ahmet Remzi (Coşkun) Bey anlatıyor: "Askerlik görevimi yaparken eğitimim olması nedeniyle telgrafhanede görev verilmişti. 1918 yılı sonlarında Mondros Mütarekesi ile 1919 başlarında birliğimiz salıverildi. Fransız işgali altında olması sebebiyle memleketim Antakya'ya gidemedim. Arkadaşlarımla tavsyesini üzerine Samsun'a gittim. Telgrafhaneye başvurarak maniple denilen aleti ve Mors alfabesi bildiğimi ve askerlik sırasında telgrafhanede çalıştığımı söyleyince, kadro olmadığı halde ihtiyaç nedeniyle beni görevlendirdiler. Akşamları kahvehanede toplandığımız ve umutsuzluk içinde vatanımızın elden gittiğini düşündüğümüz 1919 Mayıs'ında Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a geldiğini duyduk. Halkın çoğunluğu 'Mustafa Kemal Paşa da diğer gelip gidenler gibi fes kapmaya gelmiş biridir' görüşünde idi. O zamanlar fes kapma deyimi, memleketi düşünmeden bir mevki elde etmeye çalışmak anlamında kullanılıyordu. Samsun telgrafhanesinde nöbetçi olduğum bir gece hava yağmurlu ve elektrik yüklü idi. O zamanlar paratoner sistemi olmadığı için telleri toprağa vermiştim. Kapı nöbetçisi koşarak geldi ve Paşa geliyor dedi. Mustafa Kemal Paşa ciddi ve güven veren bakışları ile çalışma odamıza girdi. Ayağa kalktum. 'Buyurun Paşam!' dedim. 'Derhal Havza ve Amasya işle görüşmem gerekiyor!' dedi. 'Hava elektrikli. Telleri toprağa verdik. Sizi görüntüremem' cevabını verdim. Sonra şu konuşma geçti aramızda.

'Bu konu vatanın kurtuluşu ile ilgilidir. Muhakkak görüşeceğim. Bir elini makineye koy, diğerini ben tutacağım, yıldırım çarparsa seni de çarpar beni de!'

"Ama Paşam!"

'Ya ölürüz ya vatan kurtulur!'

Ceketinin cebindeki ipek mendili çıkartıp manipelinin üstüne koydu. Benim için telleri devreye sokmaktan başka çare kalmamıştı. Elimi bırakması için yaptığım ısrarlara aldırmadı ve elimi bırakmadı. Önce Havza'yı aradım. Derhal cevap geldi. Nöbetçi memur Kemal Paşa'nın adamlarının emir beklediklerini söyledi. Paşa şifreli bir not verdi. Yazdım. Gelen şifreli cevaba elimi bırakmadan baktı, alelacele bir şeyler yazdı. Onu da Havza'ya ilettim. Sonra Amasya ile de şifreli bir görüşme yaptı.

Sonra elini sırtıma koydu ve 'Oh, çok şükür vatan kurtuldu!' dedi ve maiyeti ile birlikte gitti. Birden aptallaşmıştım, ter içinde kalmıştım. Oturduğum yerden uzun süre kalkmadım. Mustafa Kemal Paşa hayatını ortaya koyuyordu. Fes kapmaya gelmiş birisi olamazdı. O bir vatanperverdi. Atatürk'e olan hayranlığım böyle yağmurlu bir gecede başlamıştır."

Tarih tezi

11 Mart 2011 New York

Birleşmiş Milletler Genel Kurul Salonu'nda "Barış Kültürü için Yüksek Panel" adlı bir toplantıya UNESCO'yu temsilen katılıyorum ve yaptığım konuşmada bazı sözleri vurguluyorum.

"Sizlere Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Kemal Atatürk'ün şu cümlesini hatırlatmak istiyorum: 'İnsanlık medeniyeti tektir, lakin kolları vardır.' Neredeyse bir yüz yıl önce söylenmiş olan bu sözlerin, 'Medeniyetler Çatışması' tezinin yükseldiği günümüzde, Birleşmiş Milletler ilkelerine ve ruhuna çok

uygun olduğunu düşünüyorum.

Atatürk'ün kayda geçirmek istediğim ikinci cümlesi ise şu: 'Eğer vatan savunması için şart değilse her savaş bir cinayettir.'

Bunu da 19'uncu Yüzyılda doğmuş bir generalin söylediğine dikkatinizi çekerim."

Amerikan CNN'in de takip ettiği konuşmada, Gazi'nin bu sözleri alkışlarla karşılanıyor.

Mustafa Kemal imparatorluğun ömrünü uzatabilirdi

Hiç unutmamamız gereken bir gerçek var: Mustafa Kemal, bir Osmanlı aydınıydı. Çöken bir imparatorluğun cepheden cepheye savurduğu ve içleri "vatani kurtarma" ihtirasıyla yanıp tutuşan aydın subaylardan birisiydi. Fransızca'sının iyi olduğunu, hatta Auguste Comte'dan çeviriler yaptığını, pozitivist görüşlerin etkisi altında kaldığını, Tevfik Fikret şiiirlerini ezbere okuduğunu, iyi dans ettiğini biliyoruz. Bu bilgiler, karşımıza yoksul bir aileden gelmesine rağmen yetenekli, iyi eğitim almış, yurtsever ama hayatın ince zevklerine de düşkün bir aydın portresi çıkıyor. Bu da imparatorluğun hanesine bir artı olarak yazılmalı. Çünkü imparatorluğun, en düşkün, en zayıf döneminde bile Mustafa Kemal gibi birikimli subaylar yetiştirebilmesi neredeyse bir mucize.

★ ★ ★

Mustafa Kemal'in, veliaht Vahideddin ile birlikte yaver sıfatıyla Almanya'ya gittiğini biliyoruz. Bu

seyahatin ince ayrıntıları Atatürk'ün Falih Rıfkı Atay'a verdiği ve sağlığında yayınlanmış olan mülakatta gizli. Berlin'de Adlon Oteli'nde kaldıklarını ve orayı çok sevdiğini anlattığı bu mülakatta Mustafa Kemal, birlikte seyahat ettiği Vahideddin'i çok zayıf, hatta basiretsiz buluyor. 'Bu göz kapakları sürekli kapanan, uykucu adamın Fatih'in, Yavuz'un torunu olduğuna' inanamıyor. Buna rağmen bir gün padişah olacak veliahdı düşünceleriyle etkileyerek, imparatorluğun kaderinde söz sahibi olabileceği bir sorumluluk makamına gelmek istiyor. Çünkü bu zeki ve bilgili subay, ülkenin mahva doğru gittiğinin farkındadır ve kurtuluş çarelerini bilmektedir. Ne var ki ona hiçbir zaman sorumluluk ve yetki verilmemektedir.

Nihayet Vahideddin padişah olduğu zaman, içini aydınlatan bir umuda kapılır. Hatta saraydan bir davet aldığı zaman bu umut, neredeyse bir inanca dönüşür. Ama Padişah Vahideddin sarayda "Suriye'ye tayin edildiği" müjdesini (!) verir. Mustafa Kemal epeyce kızgın bir tavırla huzurdan çıkar ve Enver Paşa'nın orada olduğunu görür. Yanına giderek "İstedığınızı yaptınız, beni uzaklaştırma başarısını elde ettiniz" der ve ayrılır.

Bütün bunları kendisi anlattığı için birinci dereceden kaynaktır. Eğer ülkenin içine sürüklendiği harbin sonuçları bu derece vahim olmasa ve her şey, yeniden dirilişi gerektirecek kadar parçalanmasa, bu ülke Mustafa Kemal adını hiç duymayacaktı. Daha doğrusu

eğer saray, bu subayın olağanüstü yeteneklerinin ve görüşlerindeki isabetin farkına varıp onu Harbiye Nazırı yapabilseydi belki de Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılışı gecikecek ve geçiş daha yumuşak olacaktı. Onun kıymetini bilemedikleri için bu hallere düştüler; ama sonunda ülkeyi işgal-den ve yok oluştan yine o kurtardı.

★ ★ ★

İngiliz tarihçi Arnold Toynbee'nin 1922 yılında yayınlanan "Yunanistan ve Türkiye'de Batı Sorunu" adlı kitabı da var. O alevli yıllarda Türkiye'de dolaşıp izlenimlerini yazan ünlü tarihçi, bu kitabın bir bölümünde hiç tanımadığı Mustafa Kemal Paşa hakkında duyduklarına da yer veriyor. O dönemde Mustafa Kemal Paşa, en çok merak uyandıran isim. Çünkü İttihat Terakki'nin egemen olduğu yıllarda adı hiç geçmiyor. 1919'a kadar Osmanlı İmparatorluğu üstüne yazılan kitaplarda Mustafa Kemal adına rastlamak pek güç. Bu yüzden herkes bu bağımsızlık kahramanını merak ediyor. Toynbee ise kitabın 178'inci sayfasında şu görüşlere yer veriyor:

"Mustafa Kemal Paşa konusunda ancak şunları söyleyebilirim: Yahudi değildir; Osmanlı İmparatorluğu'nu 1913 ocak ayındaki darbeden 1918 ekimindeki mütarekeye kadar yöneten İttihat ve Terakki komitesine dahil değildir ve üzerinde, şu andaki mevkii dolayısıyla servet ya da başka bir şahsi kazanç sağladığı yönünde hiçbir kuşku bulunmamaktadır."

Bu cümleler bana birkaç bakımdan ilginç geldi. Toynbee'nin, Mustafa Kemal'in Yahudi olmadığını belirtmek ihtiyacı herhalde Selanikli oluşundan kaynaklanmıştır diye düşünüyorum. İttihat Terakki mensubu olmadığına vurgulaması da o dönemde işlenen suçlara karışmamış olduğunu göstermek için. Son cümle ise Paşa'nın mal mülk ve para peşinde koşmayan dürüst bir asker ve devlet adamı olduğunu vurguluyor.

★ ★ ★

19 Mayıs bayramı kutlu olsun. •

Görünmezlik peşinde bir Türk

ÇAĞATAY BAYRAKTAR

İngiltere'de Manchester Üniversitesi'nde çalışan genç bir bilim insanı Prof Dr. Coşkun Kocabaş, cep telefonu ekranını grafenle yeniden tasarladı, bu sayede normal şartlarda insan gözünün algılamadığı dalga boylarındaki ışığı da ekrana yansıtmayı başardı. Böylece tek bir ekranda aynı anda üç ayrı görüntü elde edilebiliyor. Bir görüntü normal gözle görülürken, diğerleri için kızılötesi ve mor ötesi dalga boylarını algılayan cihazlar gerekiyor. Bu yeni teknoloji, beraberinde yeni kamufraj ve şifreleme teknikleri getirebilir.

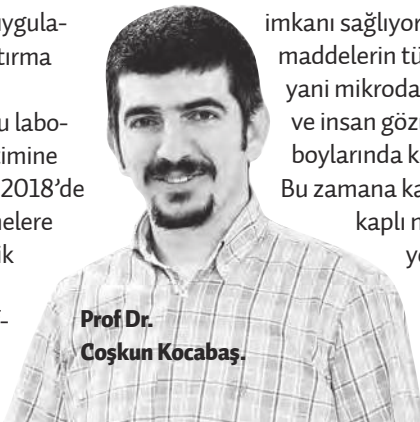
Oksijen, 2001'de Ankara Bilkent Üniversitesi'nde yüksek lisans yaptıktan sonra önce ABD'ye ardından İngiltere'ye giden Coşkun Kocabaş'la konuşt.

Çiftçi bir ailenin çocuğu olarak Kırklareli Vize'de doğan Coşkun Kocabaş, önce Kocaeli Fen Lisesi'ni ardından ODTÜ Fizik'i bitirdi. Üniversite sınavında ilk bine girdiği için TÜBİTAK'tan burs aldı.

İngiltere'de Manchester Üniversitesi'nde karbon atomu kalınlığındaki iki boyutlu madde 'grafen' üzerine çalışan Coşkun Kocabaş, kamufraj teknolojisinde çığır açacak bir buluşa imza attı

Yüksek lisansını Bilkent'te, doktorasını ABD Illinois'de Urbana-Champaign Üniversitesi'nde yine burslu tamamladı. Doktora eğitiminden sonra Harvard Üniversitesi'nde araştırmacı olarak çalıştıktan sonra 2009'da Bilkent Üniversitesi'nde yardımcı doçent olarak göreve başladı. İki boyutlu malzemeler üzerine çalışan Kocabaş, 2009'dan bu yana 'grafenin optik uygulamaları' üzerinde araştırma yürütüyor.

Bilkent'te kurduğu laboratuvarında grafen üretimine ve deneylere başladı. 2018'de grafen kaplanan nesnelere düşük voltajda elektrik verilmesiyle kızılötesi ışımalara karşı kamufraj özelliği gösterdi-

Prof. Dr. Coşkun Kocabaş.

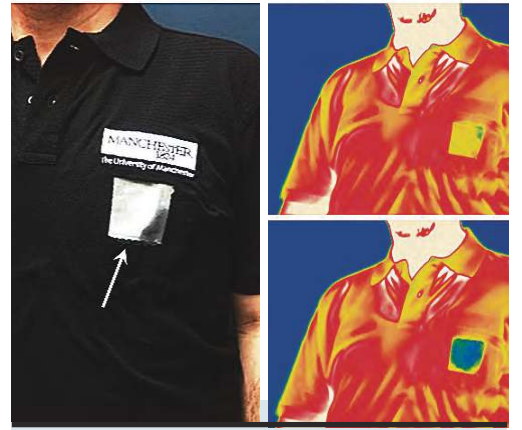
ğini buldu. Bunun üzerine Manchester Üniversitesi Grafen Enstitüsü'ne kabul edildi.

Kocabaş, son projesi 'lityum iyonlarıyla yüklenmiş grafenin' özellikle yaygın olarak savunma sanayiinde 'kamufraj' amaçlı kullanılabileceğini söylüyor: "2018'deki çalışmamız sadece kızılötesi kameralara karşı kamufraj imkanı sağlıyordu. Bu kez grafen kaplı maddelerin tüm dalga boylarında yani mikrodalga, terahertz, kızılötesi ve insan gözünün algıladığı dalga boylarında kamufraj imkanı sağlıyor. Bu zamana kadar ince led ekranlarla kaplı nesnelerin arkasına yerleştirilen kameralarla kamufraj sağlanabiliyordu. Şimdi grafen kaplı bir nesnenin

radarlarda ve kızılötesi kameralarda kamufle olabildiğini tespit ettik. Ayrıca göz ile görülebilecek şekilde nesnelerin renginin değişmesi mümkün hale geliyor. Grafenin yakın gelecekte günlük hayatta kullanılması mümkün fakat grafenin üretim maliyeti hala çok yüksek. A4 boyutunda bir grafenin maliyeti beş yüz ila bin dolar arasında."

GRAFEN NEDİR?

1859'dan beri bilinen fakat ilk kez 2004'te Manchester Üniverstes'i'den Andre Geim ve Konstantin Novoselov tarafından elde edilen grafen, bu iki bilim adamına 2010 Nobel Fizik Ödülü'nü kazandırdı. Grafen, 2 boyutlu yapıyla dünyanın en hafif, en ince ve aynı zamanda en sağlam maddesi. Elmaştan sert, çelikten 300 kat sağlam. •

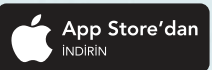
Kızılötesi ışımayı kontrol eden akıllı t-shirt

Kızılötesi kameralar, sıcaklığı algılayarak çevresindeki kişileri veya nesneleri tespit edebilir. Kamera sıcak bölgeyi kırmızı ile gösterirken mavi soğuk bölgeyi gösterir. T-shirtün grafen kaplı sağ üst kısmına elektrik verilmeden önce normal görülürken, elektrik verildikten sonra ısı yokmuş gibi mavi renkte görülüyor.

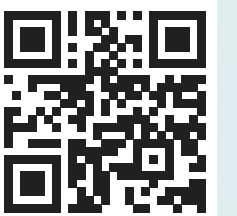
ROMAN

İLKBAHAR YAZ '21

YENİ KOLEKSİYONU
HEMEN KEŞFET!

ROMAN.COM.TR

Adı kötüye çıkmış ama ‘LDL kolesterol’ kötü değildir!

Dr. Ayşegül Çoruhlu

info@aysegulcoruhlu.com

Kolesterolün düşük olmasını öngören, LDL kolesterolün ise sağlık için kötü olduğunu söyleyen yaklaşımlara çok alışkınız. Bu yazımda, adı kötüye çıkmış LDL'nin aslında kötü olmadığını açıklayacağım.

LDL kolesterolü bir itfaiyeci gibi düşünelim. Eğer vücudun bir hücresinin zarı üzerinde bir yangın varsa (bu yangının tıbbi adı inflamasyondur), LDL o yangını söndürmeye çalışan itfaiyecidir. Yangında yaralanır ve adı kötüye çıkar.

Bu olayı açıklayalım:

Hücrelerimizin zarlarında neden yangın çıkar?

Hücelere biyolojik olarak uygun ve uygun olmayan gıdalar vardır. Bir gıda enerjiye dönüşürken, o gerçek biyolojik gıda değilse bu dönüştürme işi çok fazla zararlı son ürüne sebep olur. Yani motora iyi yakıt koymazsak, enerji ve hız elde edeceğimize, bol egzoz üretiriz.

Adı gıda olan ama gerçekte hücre için çöp sayılan işlenmiş yiyecekler tüketildikçe, hücre

içerisinde metabolik artıklar giderek artar. Biz bu metabolik mikro artıklara serbest radikaller diyoruz.

Konu burada hücre zarlarındaki yangına bağlanır. İşlenmiş gıdaların egzozları (serbest radikaller), hücreye zarar vermeye hücre zarından başlar.

Tüm hücre zarlarında bol kolesterol vardır. Kolesterolün varlığı hücre zarı için vazgeçilmezdir. Hücre zarının yaptığı işlerde kolesterol gereklidir. Kolesterol zarlarda esneklik sağlar. Zar üzerinde açılıp kapanan kapılar için bu esneklik çok önemlidir. Zar üzerindeki hormon reseptörlerinin hormonlara uyumu da bu esneklikle ilgilidir. Mesela insülin duyarsızlığı ifadesinin, insüline hücre zarındaki insülin reseptörünün duyarsızlığı olduğunu bilirsiniz. İşte bu reseptörlerin duyarlı olması için hücre zarının esnek olması gerekir.

İşte tüm hücre zarlarındaki kolesterol de hücre içindeki kötü gıdaların yarattığı fazla egzozun saldırısından nasibini alır. LDL kolesterol yangında durumu kurtarmaya çalışırken kendisi yanan itfaiyeci gibidir. Biz ‘yanmış LDL’ ye okside LDL deriz. Özetle, kötü beslenme sebebiyle hücrede artan serbest radikallerin hücre zarlarındaki yağları okside etmesi sebebiyle LDL kolesterol okside olur. Okside olmuş LDL kolesterolü vücut kullanamaz. Onu temizlikçi hücrelerin yok etmesine bırakır. Gerçekten de adı makrofaj olan ve buldukları herşeyi yiyen hücreler,

okside LDL’yi de yerler. Bazen o kadar çok okside LDL ortalıktadır ve makrofajlar o kadar çok okside LDL yerler ki, içleri yağ damlacıklarıyla dolar. Bunlar köpük hücreleri adını alırlar. Damarlardaki plakların ilk oluşum aşaması bu köpük hücreleridir (Foam cell)...

Vücudun LDL’nin ve diğer zar yağlarının okside olmasını engelleyen antioksidan sistemi vardır. Glutasyon, selenyum, sistein, vitamin E ve vitamin C bu listenin başında gelir. Ancak kötü beslenme ve kötü yaşam koşulları devam ettikçe temizliğe vücudun rezervi yetmeyecektir. Bizim onu desteklemiz gerekir.

Eğer siz yaşam şeklinizi ve beslenmenizi değiştirmiyorsanız, kolesterol düşürücü ilaç kullanmanız önerilir.

Kolesterolün kötü değil iyi ve gerekli bir molekül olduğu, tüm hücre zarlarının özellikle beynin kolesterolle ihtiyaç duyduğu, LDL’nin kötü kolesterol değil, okside olmasının bir sorun olduğu literatürlerden okunabilir.

Bizim LDL’mizin okside olup olmadığını anlamak için kullanacağımız, okside LDL testi vardır. Ancak ben, PLA2 olarak yazılan Fosfolipaz A2 diye okunan testi daha önemli buluyorum.

Laboratuvarlar bu testi ‘Plac’ testi olarak uygularlar. Adı üstünde, bu test damar cidarı hücrelerinde bir oksidasyon, bir inflamasyon var mı gösterir. CRP testinin genel inflamasyonu göstermesi gibi, Plac testi daha çok endotel kaynaklı inflamasyonu gösterir.

LDL kolesterolü okside eden

nedir?

- İşlenmiş gıdaları tüketmek
- Unlu-şekerli gıdaları tüketmek
- Kızarmış, barbekü veya yüksek ısıda pişmiş gıdaları tüketmek
- Sigara içmek
- Aşırı egzersiz yapmak

LDL kolesterolü kurtarmak için antioksidanlarımızı şöyle arturalım:

- İşlenmemiş gıda tüketmek.
- Antioksidan zengini tüm sebze ve meyveleri çiğ olarak yemek.
- Özellikle pancar gibi mor renkli gıdalara ağırlık vermek.
- Bol C vitamini içerikli gıdalarla beslenmek.
- Vitamin E içeren işlenmemiş yağlı tohumları ve kuruyemişleri beslenmemize katmak.
- Omega 3 içeriği için bol deniz ürünü yemek.
- Orta düzey egzersiz yapmak.

Okside olmak oksijensizlikle çok ilişkilidir. Bol oksijen almak için şunları yapalım:

- Uyku apnesi damar sağlığını bozmada sigara kadar etkilidir. Mutlak düzeltilmelidir.
- Benzer şekilde deviasyon veya burun tıkanıklığı giderilmeli.
- Ağız değil burun nefesi alınmalı. Burun nefesi damarları koruyan nitrik oksidi artırır.

‘LDL kolesterolüm yüksek, durumum kötü’ diye düşünüyorsanız, konu sadece LDL değil. Onu okside eden sebepler ortadan kaldırılmalı. Ayrıca şunu bilmeliyiz ki, total kolesterolün ve LDL’nin düşük olması, kalp damar sağlığı açısından hiçbir şeyi garanti etmez. Az olanı oksitlerseniz durum daha da kötü olur. Kardioloğunuzun önerilerine sadık kalarak ilaçlarınızı kullanırken yukarıda sıralanan yanlışlarla doğruları yer değiştirmeye başlayabilirsiniz.

Vaka sayısı azalan ülkeler daha çok test yapıyor

Türkiye’de salgın sürecinin yeni sorusu “Test sayımız yeterli mi?” Sağlık Bakanı “Test sayısının düşmesi vaka sayısının düşmesinin sebebi değil sonucudur” diyor. Ancak normalleşen İngiltere hâlâ günde 1.5 milyon test yapıyor

Türkiye’de günlük vaka sayısı 21 Nisan’da 61 bin 967 ile tepe noktasına ulaşmış, tam kapanmayla birlikte 10 bine kadar gerilemişti. Zirve noktasında 318 bin olan günlük test sayısı ise bugün 200 bine gerilemiş durumda. Yani Nisan’a göre yaklaşık 120 bin daha az test yapıyoruz. Vaka sayılarındaki azalmanın test sayılarının düşmesine bağlayan uzmanlara Sağlık Bakanı, “Sebebi değil sonuç” yanıtını vermişti. Ancak birçok uzman test sayılarının vaka sayıları azalırken daha da artarak semptom göstermeyen insanların da tespit edilmesi için günde milyonlarca test yapılması gerektiğini savunuyor. Bu şekilde bulaşın da etkin şekilde önlenebileceğini söylüyorlar.

Hızlı testler kritik öneme sahip

Gelişmiş ülkelerde kullanılmaya başlanan hızlı testler de bu stratejiyi mümkün kılıyor. Geçen hafta bu sayfalarda ABD’de fiyatı 24 dolarla 55 dolar arasında değişen ve hamilelik testine benzeyen Covid-19 testlerinin eczanelerde satılmaya başlandığını okumuştunuz. Yüzde 98’e yakın doğru sonucu veren bu testler özellikle hiçbir belirti göstermeyen kişilerin tespit edilerek başka insanlara virüsü bulaştırmasını engelleyebilmek için kritik öneme sahip. New York Times’a konuşan Yale Üniversitesi’nden A. David Paltiel “Aşı mucizevi olsa da bu salgını bitirmek için yeterli değil. Bizim bulaşma hızını düşürmemiz ve bu şekilde virüsün mutasyon riskini de ortadan kaldırmamız şart. Bunun için de test yapmak halen çok kritik öneme sahip” diyor. Türkiye, sadece semptom gösteren kişilere test yapma politikası uygularken Avrupa’nın çoğu ülkeleri ile ABD, semptom göstereyin ya da göstermesin tüm vatandaşlarına test imkanı sunarak bulaşıcılığı sınırlama yoluna gidiyor.

Hangi ülke nasıl bir test politikası uyguluyor?

İNGİLTERE: Normalleşmede 3’üncü aşamaya geçerek maskeleri atıp restoranları açan İngiltere’de günlük ölüm sayısı tek haneli rakamlara geriledi. Buna rağmen İngiliz hükümeti tüm vatandaşlarına yeni çıkan ev testlerini posta yoluyla bedava gönderiyor. Ocak ayında 60 bine yükselen günlük vaka sayısı şimdi 2 binin altında seyrediyor. Vaka düştükçe İngilizler test sayısını artırıyor, günlük test sayısı 1.5 milyona çıktı. İngiltere ve İskoçya’da herkes, haftada iki kez semptom göstermese dahi 30 dakikada sonuç verebilen test kitlerini ücretsiz sipariş verebiliyor.

ABD: Eyaletlere göre değişse de semptom göstereyin göstermesin isteyen herkes dilediği merkezde ücretsiz olarak test yaptırmaya hakkına sahip. Günlük test sayısı Ocak ayında 2 milyon dolayındaydı. Şimdi 1.3 milyon düzeyinde seyreliyor. Halen stadyumlarda, araçla girilen test merkezlerinde test yapılıyor. Halkın evde kendi başlarına test yapabilmesi için gebelik testine benzer şekilde 15-30 dakikada sonuç veren testler eczanelerde satışa sunuldu.

FRANSA: Salgının başında günde 30 bin test yaptığı için çok eleştirilen Fransa hükümeti test sayısını 1 milyon düzeyine çıkardı. Bunda 15 dakikada sonuç veren antijen testlerin de devreye alınması önemli rol oynadı. Ayrıca okulların açık kalabilmesi için öğrenci ve öğretmenlere her ay 1 milyon test yapılması kararı alındı. Fransa’yı ziyaret eden tüm turistlere de bedava test imkanı sunulacak.

ALMANYA: Günlük test sayısı 190 bine kadar gerileyen Almanya’da hükümet eleştirileri okulların hedefi olunca diğer ülkelerdeki yoğun test politikasına geçiş kararı alındı. Her Alman, haftada bir istediği yerde ücretsiz test yaptırabilecek. Özellikle okulları açık tutabilmek için testler yaygınlaştırılacak.

Siz zayıflayamazsanız bağışıklığınız zayıflar

Bağışıklıkla yatıp bağışıklıkla kalktığımız bu günlerde, kilolu olduğunuz için kilolu olamayınlar göre kendinizi daha fazla risk altında görüp endişe ediyorsanız; endişenizde haklısınız.

Gelin bu mekanizmanın nasıl çalıştığını öğrenelim.

İnsan genleri on binlerce yıldır aynı. Açlığa adapte olmuş durumda. Aç kalmakla nasıl baş edeceğini biliyor. Ancak birkaç yüzyıldır yiyeceğin bolluğu diye bir durum oluştu. Ama genlerimiz yiyeceğin bolluğuna adapte değil. Nasıl baş edeceğini bilemiyor. Yiyeceği, çok fazla tüketiysek veya yanlış zamanda yediysek (akşamları yemek), bu fazlalığı depoluyor. Böylece kilo alıyoruz. Buraya kadar bildik konu. Ancak mesele bu yağ dokusunun sitokin üretmesi. Sitokin ifadesini, virüslerle savaşımızda kanda artan istenmeyen moleküller olarak biliyoruz.

Göbeğinizdeki yağların sitokin salmasının sebebi şu:

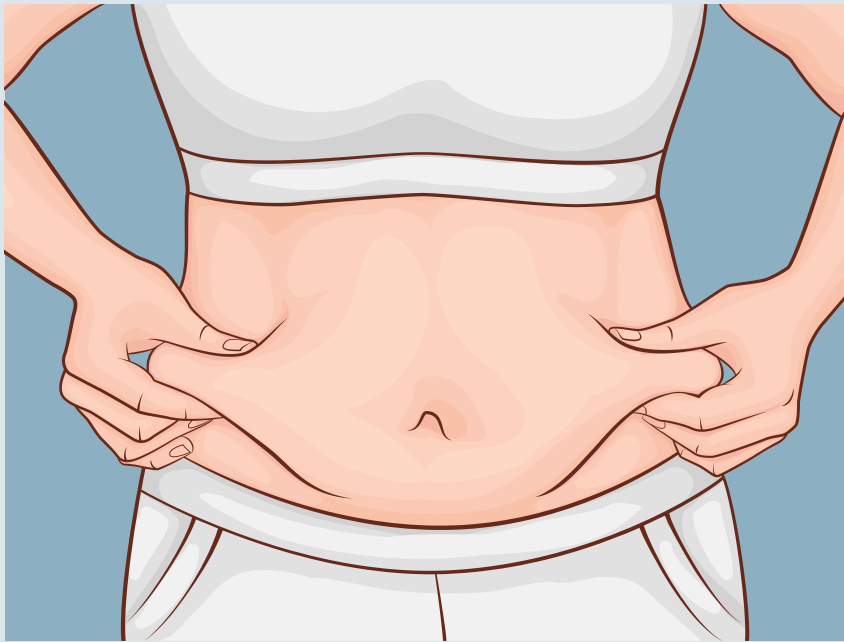
Vücuttaki yağ dokusu hızla yağ hücreleriyle dolduğu zaman, bu hücrelerin arasındaki kan akışı vücudun

diğer yerleriyle aynı olamıyor. Sıkışmış yağ dokusu daha az kan damarı taşıyor. Bu yüzden kanlanması ve oksijenlenmesi normal dokulardan az oluyor.

Bir dokuya yeterince kan ve oksijen gitmezse oradaki hücreler hasarlanmaya başlar. Biz yağ hücrelerine adiposit deriz. Adipositlerin bir kısmı bu sıkışıklıkta ölmeye başlar. Ölmüş yağ hücreleri de bir tür artık

çöp oluşturur. Biz bu artığa debris deriz. Debris temizlenmelidir. Diğer yazıda geçen çöp iyici hücreler olan makrofajlar bunları da yer. Ama bu esnada sitokin salarlar, inflamasyon olur.

Bizim virüs veya bakteriye karşı kendimizi savunmamızda makrofajların ve onların salgıladığı sitokinlerin rolü vardır.

F A R A W A Y

SPIRITED CLOTHING

Tulum

morhipo.com

Tüm Faraway ürünlerini
KEŞFET!

BOYNERGRUP
Güvencesi ile

BİLİM DÜNYASINI SARSAN BİLDİRİ

Covid-19 Wuhan'daki
enstitüden mi sızdı?

Covid-19'a neden olan koronavirüsün Çin'in Wuhan kentindeki Viroloji Enstitüsü'nden sızdığına yönelik iddialar 'komplo teorisi' diye yalanlanmıştı. Ancak dünyanın önde gelen üniversitelerinden 18 biyolog ortak bir bildiriyle bu iddiayı yeniden gündeme getirdi

Prof. Francis Boyle, Luc Montagnier gibi komplo teorisyenleri salgının başından beri, koronavirüsün Wuhan'daki laboratuvarlarda biyolojik silah olarak üretildiğini ve kaza sonucu sızdığını iddia eden yayınlar yaptı. Bu iddialar sürekli olarak bilim insanları tarafından reddedildi. Dünya Sağlık Örgütü, kafalarda soru işareti kalmaması için salgının kaynağını belirlemek üzere Wuhan'a giden ekibinden bu olasılığı da araştırmalarını istedi. 17 kişilik DSÖ heyeti bölgede günlerce inceleme yaptı, Wuhan Viroloji Enstitüsü laboratuvarlarını da gezdi. Sonunda 323 sayfalık bir rapor yayınlayarak virüsün kaynağını belirleyemediklerini açıkladılar. Virüsün ilk olarak hangi hayvandan insanlara geçtiği bir türlü anlaşılamadı. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Başkanı Tedros Adhanom Ghebreyesus, koronavirüsün laboratuvarlardan sızdığı iddiasının en düşük ihtimal olduğunu belirtti; ancak "Daha fazla araştırma yapılması gerek" diyerek açık kapı bıraktı.

"Yeni bir araştırma yapılmalı"

Dünyanın en prestijli bilim dergilerinden Science, aralarında dünyanın en önemli koronavirüs araştırmacısı olarak kabul edilen Kuzey Carolina Üniversitesi'nden Prof. Ralph Baric'in de bulunduğu 18 önemli biyologün imzasını taşıyan bir bildiri yayınladı. ABD'nin en saygın üniversitelerinden MIT'nin de destek verdiği bildiride "Covid-19'un kaynağı konusunda yeni bir araştırma yapılmalı ve Çin'deki tüm laboratuvarlar kayıtlarını açmalı. Bu virüsün laboratuvarlardan sızmış olduğuna yönelik iddialar ciddidir ve ancak elimizde yeteri kadar bilimsel

Çin'de 'yarasa kadın' olarak bilinen Shi Zenghi, yıllardır yarasalardaki koronavirüsleri inceliyor.

veri olursa yalanlanabilir" çağrısı yaptı.

Bildiride imzası olan biyologlara göre Wuhan Viroloji Enstitüsü, Çin'in Covid-19 benzeri yarasa virüslerinin incelendiği ve genetik mühendisliğiyle patojenlerin çalışıldığı en önemli laboratuvarı. Virüsün de bu kentte çıkmış olması akıllarda soru işareti yaratıyor. Harvard Üniversitesi'nden Marc Lipstich bu salgından önce yayınladığı bir makalede laboratuvarlardan sızan bir virüsle dünya genelinde pandemi

yaşanma olasılığını 1000'de 1 ile 10 binde 1 arasında hesaplamıştı. Lipstich de bu mektuba imza atan uzmanlar arasında yer aldı. Wuhan Viroloji Enstitüsü'nün başkanı Shi Zhengli ise "Bu iddialar tamamen asılsız" diyor. Kayıtların açılması talebine ise, "Kim olmayan bir delili onlara gösterebilir ki?" diye tepki gösteriyor. Daha önce benzer bir bildiri 26 siyasi analist ve akademisyen tarafından Wall Street Journal gazetesinde yayınlanmıştı. •

Normale en hızlı dönüş İngiltere'de

Aşılama süreci en başarılı 3 ülkesi arasında olan İngiltere, Mart ve Nisan'da iki aşamalı normalleşmeyi hayata geçirmiş, açık havada toplu halde bulunma ve dükkanların açılmasına izin verilmişti. 18 yaş üstü nüfusunun yüzde 70'i en az bir doz aşı olan ülkede bu hafta normalleşme sürecinin üçüncü aşamasına geçildi. Kafe, restoran ve barlar kapalı alanlarında da müşteri kabul etmeye başladı. Bu aynı zamanda bir test olacak. Çünkü uzmanlar bulaşın yüzde 90 oranında kapalı mekanlarda gerçekleştiğini söylüyor.

Haftada ilki kez test

İngiltere'de ayrıca evlerde toplanmalar ve sınırlı sayıdaki destinasyonlara tatil izni de çıktı. Başbakan Boris Johnson, "Dondurduğunuz hayatınıza yeniden başlayın ama dikkati de elden bırakmayın. Herkese haftada iki kez hızlı test yaptırma çağrısı yapıyoruz" dedi. BBC'nin derlemesine göre

3'üncü aşama normalleşme ile elde edilen özgürlükler şöyle:

1. Dış mekanlarda 30 kişiye kadar, iç mekanlarda ise en fazla altı kişinin buluşması mümkün olacak. Gecelik konaklamalar serbest olacak.
2. Kafe, restoran ve barların iç mekanlarına da müşteri kabul edilebilecek.
3. Sinema, müze, çocuk oyun alanları ve oteller kapılarını aylar sonra açacak.
4. Toplu spor aktiviteleri ve spor egzersizleri için iç mekanlar kullanılabilir. Sauna ve buhar odaları müşteri kabul edilebilecek.
5. Düğünler, resepsiyonlar ve diğer benzeri etkinlikler de 30 kişiyle sınırlı olmak üzere organize edilebilecek.
6. Şimdilik, tatil yapmak isteyen İngilizler'in dönüşte karantinaya girme zorunluluğu olmadan gidebilecekleri ülkelerin sayısı son derece sınırlı: İsrail, Portekiz, Avustralya, Yeni Zelanda, Singapur, Cebelitarık, İzlanda, Brunei ve Faroe Adaları.

%
64

ABD'de yapılan bir araştırmaya göre salgın bizi daha yardımcı-sever insanlar haline getirdi. ABD'lilerin yüzde 64'ü artık daha az bencil olduklarını düşünüyor.

"Her yerde bitmeden salgın bitti diyemeyiz"

DSÖ Genel Direktörü Tedros Adhanom Ghebreyesus, "Bazı ülkelerdeki yüksek aşılama oranlarına rağmen salgında sona daha çok uzaktayız. Her yerde salgın bitmediği sürece salgın bitti diyemeyiz" dedi ve çağrı yaptı: "Bir avuç zengin ülkede artık düşük riskli gruplar aşılanıyor. Bazıları çocuk ve gençleri aşılamayı planlıyor. Ancak onları bunun yerine yoksul ülkelere aşı bağışlamaya çağırıyorum. Bu salgının ikinci yılının, ilkinden çok daha ölümcül olacağına inanıyoruz. Henüz bitmedi..."

Kavrulmuş Türk fındıklarından yapıldım!

Bitkisel Bazlı ve doğal olarak laktozsuzum. Tek başıma tadımı çıkar veya beni kahvene kat; kahvaltı kasende, yemeklerde, içeceklerde, tatlılarda veya gönlün nerede isterse kullan!

www.fomilk.com

shop.fomilk.com

adresli Fomağaza'da ve Migros, Macrocenter, Yemeksepeti Banabi app'te bulabilirsin!

FOMİLK

FINDIK VE %100 FINDIK EZMESİ

Uyku basit bir enerji depolama süreci değil

10 sene uyumadım ben. 2009'da Cüneyt'te uykuyu apnesi başladı ve uyumak için maske takması gerekti. Fakat bunu bir türlü tolere edemedi. Gece-leri o mücadele verirken ben yanında hep uyanıktım. Bu aynı zamanda hastalığının bir seviye daha ilerlemesinin sinyaliymiş. Daha sonra tamamen yatağa bağımlı olduğunda, 24 saat hemşireye ihtiyaç duyuyordum. Ben gündüzleri işe gidip akşamları da hemşire dalar da birşey atlarız diye yine ayaktaydım. Ta ki 2 sene önce kolon kanseri tanısını alana kadar. Anlaşıldı ki bu hastalığın oluşmasında en büyük etkenlerden biri bunca sene uykusuz kalmakmış. Şimdi uyuyorum. Sizin de aynı yanlış düşmeniz için uykuyu anlatmak istiyorum.

Uyku tüm canlıların doğal yaşamının önemli bir parçası. Hayatımızın dörtte biri uykuda geçiyor. Ama geçen yüzyıl boyunca uykuda geçen süreyi yüzde 20 azalttık. Yarımızdan fazlası geceleri 7 saatten az uyuyor. Bu ne yazık ki çocuklarımız için de böyle.

Aslında her birimizin doğuştan gelen bir uykuyu alışkanlığı vardır. Bu genetik yapıyla ilgilidir. Tıpkı saç rengimiz gibi. Günlük uykuyu alışkanlığınızı keşfetmek için hangi saat yatarsanız yatın aynı saatte kalkmaya çalışın. 6 saat uyuduktan sonra halsiz mi hissediyorsunuz? Fazladan 1 ya da 2 saat uykuyu sizi daha dayanıklı hissettiriyor mu? Gereğinden fazla uykuyu da size iyi gelmeyebilir. En iyisi vücut sinyallerini dinlemek ve en iyi uykuyu modelini bulmak.

Uykuyu sağlığını nasıl etkiliyor?

Öğrenme ve hafıza: Uyuduğumuz zaman, beyin yeni bilgileri pekiştirir ve bunları hafızamızda tutmak kolaylaşır. Önemli bir testten önce bütün gece oturmamak mı yoksa kitapları kapatıp iyi bir uykuyu çekmek mi daha yararlıdır? Araştırmacılar bunun testin yapısıyla ilgili olduğunu söylüyor. Test gerçeklerle ilgili ise (Dünya Savaşı gibi) 1-2 saatlik gece çalışması yapabilirsiniz. Ama analitik bir proje hazırlıyorsanız ve karşılaştırmalı, mantık örgüsü olan bir sınavsa, o zaman gece uykusu çok önemli.

Akademik performans: Az uykuyu akademik performans etkiler. Öğrenci kendini yorgun, bitkin ve tüm gün uykulu hissediyorsa 6-8 saatten az uyuyor demektir. 8 saat civarı uyuyanların akademik performansı belirgin olarak daha iyidir.

Metabolizma ve kilo: Kronik uykuyu yoksunluğu metabolizmanızı yavaşlatarak kilo

almanıza sebep olur ve stres hormonlarının salınımını uyarır. Ayrıca uykusuz kaldığınızda, tokluk sinyali veren hormonunuz (leptin) azalır, açlık sinyali veren hormonunuz (girelin) artar. Böylece ertesi gün aç uyanırsınız.

Yaşam kalitesi: Az uykuyu bazı psikolojik semptomlara yol açar. Konsantrasyon eksikliği, dış uyaranlara aşırı hassasiyet, motivasyon eksikliği gibi. Aynı zamanda yaşam süresinde de kısaltmaya sebep olur.

Bağışıklık: Uykuyu yoksunluğu bağışıklık sisteminde düşüklüğe sebep olur. 7 saatten az uyuyanlar 3 kat daha fazla gribe yakalanırken, hastalıklara karşı 5 kat daha fazla duyarlı olurlar.

Zihinsel hastalıklar: Uykuyu bozuklukları zihinsel hastalıkların öncüsü olabilir. Uykuyu eksikliği manik bozuklukları tetikler ve ortaya çıkmasını sağlar. Az ya da çok uykuyu depresyon riskini artırır.

Hızlanan yaşlanma: Yetersiz uykuyu erken yaşlanmayı hızlandırır. Üstelik size kendinizi daha genç hissettiren ve daha genç görünmenize neden olan büyüme hormonunun üretimini engelleyebilir. Normalde hipofiz bezinin derin uykuyu boyunca büyüme hormonu salgılar. Bu çocuklarımız için de çok önemlidir. 'Uyusun da büyüsün' sadece bir ninni değil kadim bir bilgidir.

Tümör riski: Yetersiz uykuyu kansere yakalanma ihtimalinizi artırır. Uykuyu düzenlemeye yardım eden melatonin hormonu aynı zamanda anti-kanserojendir, çeşitli kanser hücrelerinin büyümesini engeller.

Kalp hastalığı riskinin artması: Sirkadiyen sisteminiz vücudunuzdaki tüm doku ve hücrelerin biyolojik aktivite ritmini yönetir. Yetersiz bir uykuyu ana saatini bozar ve bu tüm hücrelerin işleyişini bozmak demektir. Dolayısıyla kalp ve damar hastalıkları sıkça görülür. Ayrıca araştırmacılar kronik uykusuzluk yaşayan insanların, bu sorunu yaşamayanlara göre 3 kat daha fazla ölme riskinin olduğunu göstermiştir.

Uykunun patronu melatonin

Melatonin beyin epifizinden salgılanan bir hormondur. Vücudun sirkadiyen ritmine bağlıdır ve bu ritmin ayarlanmasına yardım eder. Bu hormon beyin

loş ışığı algıladığında salgılanır ve uykunun başlangıcını ve devamlılığını sağlar. Doğal ortamda akşam 7 gibi salgılanmaya başlar ve sabah 7'ye kadar yüksek kalır. Fakat karanlığa daha az maruz kalırsanız beyin daha az melatonin üretir. Bu yüzden gece geç saatte parlak ışığa maruz kalmak melatonin üretimini engelleyecektir.

Uyumak için yemek yiyin

Çoğu besin sağlıklı uykuda önemli rol oynar. Bunları tüketmek uykuyu düzenleyen temel yapılarınızı garantiye alan en bütüncül yoldur. Haftada birkaç sefer tüketilmesi gereken gıdalar şunlardır:

Badem: Bademler kaliteli bir uykuyu için gerekli olan magnezyumdur. Çok yeni yapılan bir araştırmada, vücudun magnezyum seviyesi çok az olduğunda uykuya devam etmenin daha zor olduğu ortaya konmuştur.

Avakado: Avakadolar yüksek kaliteli yağ açısından zengin bir içeriğe sahip olmalarının yanında harika bir potasyum kaynağıdır. Avakadolar sayesinde potasyum magnezyum ile işbirliği yaparak uykuyu geliştirir.

Papatya çayı: Halk arasında çok iyi bilinen papatya çayının uykuyu ile ilişkisi bilimsel olarak da kanıtlanmıştır. Araştırmacılar papatya çayında glisin zenginliği ile ilişkilendirilmiş, sedatif özelliğe sahip ve kas gevşemesini destekle-

yen bir kimyasal madde bulmuştur. Uyumadan önce bir fincan öneriyoruz size.

Kiraz: Bir tabak kiraz yemek iyi bir gece uykusu sağlar çünkü bol magnezyum içerir.

Yeşil yapraklı sebzeler: Ispanak, lahanası gibi yeşillikler

uykuyu teşvik eden minerallerle doludur. Yeşil yapraklı sebzeler, beyin melatonin üretmek için triptofanı kullanmasına yardım eden kalsiyum açısından zengindir ve magnezyum açısından mükemmel kaynaklardır.

Ceviz: Her derde deva ceviz vücudunuzun melatonin üretmesine yardım eden, iyi bir triptofan kaynağıdır.

Daha iyi bir uykuyu için

Gün içindeki fonksiyonlarına engel olacak kadar uykusuzluk çeken bireyler, yatağa girdiklerinde saatlerce dönüp dururlar, sık sık ya da çok erken uyanırlar. Bu onların ertesi gün yeteri kadar uyanık ve enerjik olmalarını en-

geller. Kronik uykusuzluğun üçte birinin altında zihinsel problem yatar. Bu çoğunlukla depresyon ya da kaygı bozukluğudur. Alkol ya da yasa dışı ilaç kullanımı uykuyu böler. Kahvedeki kafein ve bazı besinler uykuya dalmayı zorlaştırır ve kaliteli bir uykudan feragat etmemize neden olur. Yapmamız ve öğrenmemiz gereken kurallar şunlardır:

- Güneş ışınlarından daha fazla yararlanın
- Yatmadan 1 saat önce tüm dijital gereçleri kapatın.
- Akşamları yumuşak ışıklar tercih edin
- Gece karanlık ortam yaratın
- Uykuyu hijyenine dikkat edin (Uyancı herşeyi yatak odanızın dışında bırakın)
- Odanızı serin tutun
- Her gece aynı saatte yatmayı alışkanlık haline getirin
- Uykuyu basit bir enerji depolama süresi olarak görmeyin. Uykuyu bundan çok daha fazlası. Günlük hızlı hayatımızda uykudan kıymak anlattığım üzere bir çok riske yol açıyor. Lütfen uykuya gerekli önemi verin. •

MÖLLER'S

OMEGA-3

Her Yaşta Bağışıklığınıza Destek Olur!

www.mollers.com.tr

*3-10 yaş çocukların, 11 yaş ve üzeri yetişkinlerin kullanımına uygundur. A ve D vitaminleri, Bağışıklık sisteminin normal fonksiyonuna katkıda bulunur. İlaç değil, takviye edici gıdadır.

İngiltere Covid aşısında üçüncü dozu deneyecek

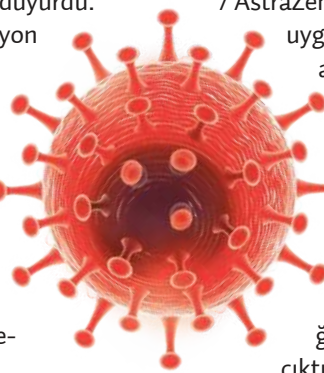
İngiliz bilim insanları, bağışıklık sistemi üzerindeki etkisini görmek için yaklaşık 3 bin aşılanmış gönüllüye üçüncü doz aşısı yapacaklarını duyurdu.

Doğal enfeksiyon ya da aşılama sonrası kandaki antikor düzeyi zamanla azalıyor. Üçüncü dozun bağışıklık üzerindeki etkisi kadar olasıyan etkileri de izlenecek.

Gönüllülerin yarısına iki doz Oxford/AstraZeneca, diğer yarısına Pfizer / BioNTech aşısı yapılacak. Üçüncü doz olarak ülkede

onay alan 7 ayrı aşı kullanılacak. Financial Times gazetesi Oxford Üniversitesi tarafından yapılan araştırmaya göre Oxford / AstraZeneca aşısında üç doz uygulamasının bağışıklığı artırdığını yazdı.

Bu arada İspanya'da 600 kişiyle yapılan bir araştırma, bir ve ikinci dozları farklı Covid aşılarıyla olanlarda çok daha güçlü bağışıklık tepkisi ortaya çıktığını gösterdi. Bilim insanları, aşı bulmakta zorlanan ülkelerin birinci ve ikinci dozları için farklı aşılar kullanabileceğini söylüyor.

TÜRKİYE BASKETBOLUNDA TAKIM-ŞİRKET BİRLİKTELİĞİNDE BENZERSİZ BİR ÖRNEK: ANADOLU EFES

Bu topraklarda doğdu

Avrupa'nın zirvesine tutundu

ERGİN ATAMAN: Anadolu Efes Avrupa'nın sürpriz takımı değil şampiyonluğun en büyük adaylarından biri

TUĞRUL AĞIRBAŞ: Biz asla çabuk vazgeçmeyen bir grubuz, şirkette de takımda da her işimiz uzun soluklu

ELİF ERGÜ
elif@gazeteoksijen.com

Anadolu Grubu Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan'ın öncülüğünde 1976'da Efes Pilsen Spor Kulübü adıyla kurulan Anadolu Efes artık yalnızca Türkiye'nin değil Avrupa'nın da en başarılı takımlarından biri. Bu başarının arkasında ise Anadolu Efes'in ve Anadolu Grubu'nun benzersiz yol arkadaşlığının gücü var.

Bu yıl Anadolu Efes, ING Basketbol Süper Ligi'nde sezonu 30 maçta 29 galibiyetle lider tamamladı. Avrupa'nın ve dünyanın en çok izlenen basketbol liglerinden Turkish Airlines EuroLeague'de ise Anadolu Efes bu yıl da Final Four'a katılma hakkı elde etti. Anadolu Efes Türkiye Genel Müdürü Tuğrul Ağırbaş ile takımın Başantrenörü Ergin Ataman'la 45 yıl önce başlayan yolculuğu konuştu.

Anadolu Efes deyinca takım mı şirket mi akla geliyor?

Tuğrul Ağırbaş: Anadolu Efes, hepimizin hayaliyle Türkiye'den yurt dışına açılan bir şirket. Bira şirketimiz dünyada 10'uncu, Avrupa'da ise 5'inci büyüklükte. 70'den fazla ülkeye ihracat yapıyoruz. Spor kulübümüz de 45 yıllık bir geçmişe dayanıyor. Basketbol takımımız son 3 yıldır yurt dışında da başarılarıyla dikkat çekiyor.

Farklı bir model Anadolu Efes.

Şirketler genelde başarılı kulüplere sponsor olurken, Anadolu Grubu bir takım inşa etti.

Ergin Ataman: Anadolu Grubu'nun bir yüzü de spor kulübü. Avrupa'da Efes markasını ve bunun ötesinde Türk basketbolunu en iyi temsil eden markalardan biri. Basketbol futboldan sonra Avrupa'da en çok ilgi gören spor dalı. NBA ligi gibi EuroLeague de çok takip ediliyor. EuroLeague'in 11 daimi üyesi var ve onlardan biri Anadolu Efes. 18 büyük takım yarışıyor. CSKA, Real Madrid, Barcelona gibi takımlar Avrupa basketbolunun en büyükleri arasında. Anadolu Efes de var. Son 3 yılda EuroLeague'in en çok maç kazanan takımımız, 2019'da final oynadık, 2020'de pandemide lig iptal edilinceye kadar ligi domine ettik, bu sezon da 18 takım arasında 39 maç sonrasında şu dönemde Final Four'a kalarak Türkiye sınırlarını aşan bir başarı hikayesi yazıldı. Türkiye'de ve Avrupa'da büyük takımlarla çalıştım. Anadolu Efes Basketbol Takımı Avrupa'nın en kurumsal organizasyonlarından biri.

T.A: Açıkçası kulüple birlikte bir takımın aynı anda sahada olması ve bu kadar uzun bir yolculuk örneği yok. 1976'da Kadıköy Spor Kulübü'nü sosyal fayda bilinciyle alıyoruz. Şirketin ilk sosyal fayda yatırımı. Ne güzel ki bu takım Türkiye'de birçok gence basketbolu sevdirdi. Bizim de şirket olarak kalbi-

Anadolu Efes
Başantrenörü
Ergin Ataman

Anadolu Efes
Türkiye Genel
Müdürü
Tuğrul Ağırbaş

Üniversiteden sınıf arkadaşı olan Ergin Ataman ile Tuğrul Ağırbaş'ın ortak hayali Anadolu'dan çok daha fazla genç yeteneği keşfederek Türkiye basketboluna kazandırmak.

miz potada daha hızlı atıyor.

Tanışıklığınız ne zamana dayanıyor?

T.A: Ergin Hoca da ben de İstanbul İşletme Fakültesi mezunuyuz. Öğrenciliğimden beri birbirimizi tanırız. 3 yıl önce Ergin Hoca'nın aramıza dönüşüyle o sinerjiyi yeniden yakaladık. Kulüp de şirket de eş zamanlı dünyada ses getirecek işler içine girdi. Türk mühendisleriyle birlikte ARGE'ye büyük yatırımlar yaptık, yeni üretim tekniği yarattık, dünyada bunu yapmak için patent başvurusunda bulunduk. Bu topraklarda doğduk, bu topraklardan aldıklarımızı bu ülkeye vermek istiyoruz.

E.A: Şirketlerle kulüplerin birlikteliği hep oluyor. Basketbolda da var, Formula'da da şirket sponsorlukları var ancak Anadolu Grubu'nun durumu farklı. İyi günde de kötü günde de şirket hep takımın yanında. Pandemi öncesine baktığımızda Sinan Erdem Salonu'nun 15 bin kişiyle dolu olduğu, maçların reytinglerin yüksek olduğunu görüyoruz. Anadolu Efes artık ortak bir gurur. Kurum için de marka tanıtımı değil, büyük bir sosyal sorumluluk. Türk basketbolundan NBA'e, Milli takıma yetişenlerin büyük çoğunluğu Anadolu Efes'ten yetişenlerden. Evet şimdi bizim takımda da çok yabancı var ancak, biz aynı zamanda basketbolcu yetiştiren bir takımız.

Bu da kolay olmadı...Zaman aldı değil mi?

E.A: "Anadolu Efes maçlarına davetiye yolluyor, otobüslerle izleyici götürüyor" deniliyordu. Ancak şimdi baktığınızda maçlar çok reytingli, bilet bulunamıyor. Bu bir başarı güzel bir birlikteliği gösteriyor. Ben İtalyan Lisesi mezunuyum, sonra İşletme Fakültesi'ni bitirdim. Üniversite takımında oyuncuydum, antrenörlüğe de yardım ediyordum. Tuğrul Bey büyük olasılıkla benden daha iyi bir öğrenciydi. O günlerden bugünlere geldi. Anadolu Grubu'un Yönetim Kurulu Başkanı Tuncay Özilhan takımı ailesinin bir parçası olarak görüyor ve kurumsal işlerinden

biri olarak da çok iyi takip ediyor.

Zaman içinde ön plana çıkan takımlar oldu ancak uzun soluklu olamadılar. Başarılı dönemler kadar başarısızlıklarda da ayakta kalmak önemli değil mi?

E.A: Sporda hep zirvede olamıyorsunuz. Aydın Hoca 1990'larda teknik direktördü. Ben yardımcısıydım. O dönemde ilk kez Avrupa kupasını Türkiye'ye kazandırdık. Avrupa Kulüpler Kupası'nda final oynadık. Benim başantrenörlük dönemimde ilk kez Final Four'a çıktık. Ancak sonrasında çok özveri çalışmalara ve yatırımlara rağmen istediğimiz noktaya gelemedik. Yatırım yapıp sonuç elde edememek yılınlık yarattı ama o dönemlerde de Anadolu Grubu "artık vazgeçelim" demedi. 3 yıl önce yeniden yollarımızı keşitti. Takım dibe vurmuş durumdaydı, ilk kez EuroLeague'te sonunculuga inmişti. O yıl hemen yeni kadro ve yapı oluşturduk, bir anda çıkış oldu. 2019'da final oynadık, 220 ülke canlı yayınladı. 2020'de çok niyetliydik. Şimdi yine kazanmak için gidiyoruz.

Çabuk vazgeçmeyen bir şirketiz

T.A: Dönem dönem en yukarıda ve aşağılarda olduğumuz oldu. Ancak biz hiç kısa vadeli işler yapan şirket olmadık. Başarının zaman alacağını, sabır ve tutkuyla ilerlemek gerektiğini biliyoruz. Biz çabuk vazgeçmeyen bir şirketiz.

Pandemi zorluklar yarattı. Seyircisiz oynamak bir yandan, diğer yandan herkesin çevresinde kayıplar oldu, motivasyon eksiklikleri oldu. Siz bu dönemi nasıl yönetiyorsunuz?

E.A: Bizim işimiz bir taraftan da sahne işi, coşku, atmosfer önemli, seyircisiz oynamak motivasyon kaybı yaratıyor, oyuncular seyircilerle de ruhu yakalıyor. Bu arada bu sezon biz 18 kez

Avrupa ülkelerine maç oynamaya gittik. 50 günümüz Avrupa'da geçti. Cıvı cıvı havalimanları ıssızdı. Barcelona Havalimanı'na indik, bizden başka kimse yoktu. Berlin'e her gittiğimizde çok büyük otelde kalıyoruz. Otel yalnızca bizim için açıldı. Oyuncuların çoğu Covid geçirdi. Yakınları hastalananlar oldu. Bizim de yakınlarımızdan kayıplar oldu, bizimle hep birlikte olan taraftarlardan kayıplar oldu.

Ne sıklıkla test oluyorsunuz?

E.A: Haftada 3 gün test oluyoruz. O çubuk artık bize karıncalanma gibi geliyor! Biz Avrupa Basketbolu'nun sürpriz takımı değil, şampiyonluğun en büyük adaylarından biri olduğumuz için motivasyonu hep koruduk. Ama ben hep oyuncularıma şunu söyledim: "Biz çok şanslıyız en azından işimizi yapabiliyoruz" Coşkulu bir ortam yok ama adrenalin var.

T.A: Pandemi basket sahalarını da sektörü de çok etkiledi. Yeme içme sektörü en çok etkilenen sektörlerden biri. Biz şirketimizde de zor geçirenlerin yanında olmaya, ekibimizi iyi korumaya odaklandık. Bu dönemde işlerini kaybedenler için Ahbap Platformu ile birlikte "Dayanışma Birlikte Güzel" işbirliğini yaptık, 7 bin kişiye ulaştık. Sokak hayvanlarına yuva ve yem sağladık, sahne sanatları emekçileri için FestTogether'i yaptık. Dayanışma ruhu bizim için çok değerli.

FinalFour'a az kaldı, siz önümüzdeki günleri nasıl geçireceksiniz?

E.A: Hiç durmuyoruz. Gün aşırı maçımız var. Yarı final serisi var, sonrasında Final Four'a gideceğiz. Mental olarak ve fiziksel olarak tamamen Final Four'a hazırlanmıyoruz. Biz hem Türkiye şampiyonluğuna odaklıyız hem de Final Four'a. Sakatlık riskleri var. Sahada ve uçaklarda olacağız. Kendimizi ve oyuncularımızı korumaya özen göstereceğiz. İdari tarafta sorunlar var. Futbolda olduğu gibi değişim yok, maçlar seyircisiz oynanacak, Almanya şu an vize vermiyor.

T.A: Önemli olan takımın sahada olması ve motivasyonu. Evet seyircisiz oynanacak,

Anadolu Efes Spor Kulübü'nün başarıları

- Koraç Kupası şampiyonluğu (1996)
- Turkish Airlines EuroLeague ikinciliği (2019)
- 14 Türkiye Ligi şampiyonluğu
- 11 Türkiye Kupası şampiyonluğu
- 12 Cumhurbaşkanlığı Kupası şampiyonluğu
- 2 G.S.G.M Kupası şampiyonluğu
- Basketbol Gençler Ligi şampiyonluğu
- 4 Ümit Takım Türkiye şampiyonluğu
- 20 Genç Takım Türkiye şampiyonluğu
- 17 Yıldız Takım Türkiye şampiyonluğu

takımın yönetimi için bile izinlerde zorlanıyoruz. Gidebilirse, takımın yanında olursak çok mutlu olacağız.

Gençleri spor çok motive ediyor. Basketbolu büyük şehirler dışında çıkarmak çok önemli bir sorun değil mi? Spordaki fırsat eşitsizliğini gidermek için ne yapılmalı?

E.A: Türkiye'de bu yalnızca basketbolun sorunu değil. Avrupa ile kıyaslandığında çok ciddi farklar var. 5-6 büyük şehir dışında maalesef imkanlar bulunmuyor basketbolda. Anadolu Efes olarak Türkiye çapında antrenör arkadaşlarla temastayız. Yetenekli çocukları keşfetmeye özen gösteriyoruz. 15 yaşında iyi bir kulübe girmesi lazım yetenekli bir çocuğun. Son dönemde ciddi tesisler yapıldı ancak eğitmen ve organizasyon eksiklikleri var. 100'e yakın öğrencimiz var, burs veriyoruz.

T.A: Yetenek keşfine önem veriyoruz. Ancak herkese ulaşmamız kolay değil. Alt yapıya alacağımız bir kapasite var. Bu ağın büyümesi, ülkemizin spor geleceği için çok önemli.

E.A: Amerika'da üniversitelerde başarılı olan öğrencilere burs veriliyor. Spor, bilim, sanat alanlarında. Türkiye'de sporcu olmak isteyen farklı yerlerde okuyamıyor. Ben bir ara Stanford Üniversitesi'nde bulundum. İyi oyuncuları almıştı Stanford, iyi oyuncular eğitimlerine devam ediyorlar, aynı zamanda takımda da oynuyorlar. Çocukları 15-16 yaşında eğitim ve spor diye seçime mecbur bırakmamalısınız. Çünkü spor geleceğiniz 20-21 yaşında belli olur. Bu yüzden de uzun soluklu düşünmek lazım. Devlet yatırım yapsa da sistemi farklı kurmak gerekiyor. •

Amazon, MGM'i satın almak için görüşmelere başladı

Arşivinde James Bond serisi, Fargo, Rocky gibi büyük yapımlar bulunan Hollywood'un son bağımsız stüdyosu, dijital video işinde hedefi büyük olan Jeff Bezos'a geçiyor

Amazon Prime ile dijital platform sektörünün büyük oyuncularından biri olan Amazon, efsanevi film yapımcı şirketi Metro Goldwyn Meyers'i (MGM) satın almak için görüşmelere başladı.

Şirket geçen yıl film ve müzik alanında yeni

yapım ve satın almaları 11 milyar dolar harcamıştı. 2019'da bu rakam 7.8 milyar dolardı.

Amazon sadece Borat 2 için 80 milyon dolar, Coming 2 America için ise 125 milyon dolar ödemişti.

Bazı spor karşılaşmalarının canlı yayın haklarına da yatırım yapan Amazon

NFL'in çarşamba akşamki maçlarının canlı yayın hakkı için 1 milyar dolar ödemişti.

Amazon'un kurucusu Jeff

Bezos, son yatırımcı mektubunda Amazon Prime'in 200 milyon abone sayısını geçtiğini açıklamıştı. Bunların yaklaşık 170 milyonu Amazon Prime Video üyesi.

Arşivinde 4 bin film olan MGM'e film başına 2.25 milyon dolardan 9 milyar dolar ödemeye hazır olan Amazon'un Netflix, Disney

ve Discovery-WarnerMedia'yla rekabette elini güçlü tutmayı hedeflediği belirtiliyor. MGM'in 2020

EBİTDA'sının 31 katına denk gelen bu fiyatın para kazanmanın

ötesinde rekabette geri kalmama adına verilebileceği yorumu yapılıyor.

•

MGM 2021

FINANCIAL TIMES

Bu sayfa The Financial Times haber, analiz ve yorumlarıyla hazırlanmıştır

© The Financial Times Limited [2014]. Her hakkı saklıdır. Yeniden yayımlanamaz, kopyalanamaz ya da değiştirilemez. Bu tercüme içerik Oksijen'in sorumluluğundadır. Financial Times Limited tercümenin doğruluğu veya kalitesi konusunda yükümlülük kabul etmez

Birol, fosil yakıtlar için son zili çaldı

Fatih Birol'un yönetimindeki Uluslararası Enerji Ajansı fosil yakıt sektörünün miadının dolduğunu söyledi. Peki bugüne dek petrol ve gaz şirketlerine destek olan kurum neden politika değiştirdi?

ANJLI RAVAL, LESLIE HOOK, DAVID SHEPPARD

Bu yılın başlarında yazılı basında tam sayfa renkli bir ilan çıktı. "Fatih Birol hangi takımda oynuyor?" diye sorulan ilanda, Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) icra direktörünün üzerinde hayali bir futbol takımının forması vardı.

İklim konusunda faaliyet gösteren bir baskı grubu olan sivil toplum kuruluşu Avaaz'ın verdiği ilan, IEA'nın tuhaf durumuna vurgu yapıyordu. Ajans, petrol tüketen ülkelerin çıkarlarını korumak üzere kurulmuş, ama şimdi fosil yakıtların olmadığı bir dünya tasarlamaya başlamıştı.

Ancak IEA'nın bu hafta yayınladığı rapor dünyanın bu en etkili enerji kurumu için bir dönüm noktası oldu. Raporda, 2050 yılına gelindiğinde net sıfır emisyon dege-

rine ulaşmamız için neler yapılması gerektiği yer alıyordu. Gündeme bomba gibi düşen rapor, yatırımcıların, iklim aktivistlerinin, hatta kendi üye ülkelerinin yıllardır süregelen kampanyalarının sonunda gelmişti.

Paris merkezli IEA yeni petrol, gaz ve kömür aramalarının sonlandırılması, ayrıca hidrokarbonların hakimiyetinin bitmesi için çağrıda bulunuyordu. Ajans şu an 2 trilyon dolar olan enerji yatırımlarının, çoğu temiz enerjiye yapılmak üzere, 2030'a kadar 5 trilyona çıkması gerektiğini söylüyordu.

IEA neydi, ne oldu?

BNP Paribas Varlık Yönetimi'nden sürdürülebilirlik baş stratejisti Mark Lewis, "Pratikte fosil yakıt çağının sonunu ilan ediyorlar" diye konuştu. "Bu durum, bar sahibinin son siparişleri almak için zil çalmasına benziyor."

Bu, 1970'lerin başındaki Arap

ülkelerinin ilan ettiği petrol ambargosu ve grubun oluşumu düşünülünce, o günlerden bu yana çok kesin bir dönüş anlamına geliyor. Grubun görevi Birinci Körfez Savaşı, Katrina Kasırgası ve 2011 Libya Krizi gibi olaylar sonrasındaki olası tedarik kesintilerinde elde yeterli petrol bulunmasını sağlamaktır. An-

cak küresel yönetimler ve şirketler iklim değişikliğiyle mücadele etme konusunda baskı gördükçe, IEA da kendini yenilemek zorunda kaldı.

IEA'nın sözü önemli.

Ajansın öngörülleri petrol şirketleri tarafından yatırım stratejilerini şekillendirmek, hükümetler tarafından enerji politikaları oluşturmak için kullanılırken, geleceği daha iyi görmek isteyen borsa yatırımcıları da aynı tahminleri dikkate alıyor.

IEA, 63 yaşındaki direktörü Birol'un yönetiminde enerji güvenliğini petrolün ötesine taşıyarak gaz ve elektriği de kapsamına aldı, gelişmekte olan pazarlarla ilişkilerini artırdı ve hem enerji verimliliğini hem de düşük karbon teknolojilerini destekledi.

Yine de hala fosil yakıt dostu olduğu yolundaki eleştirilerini savuşturmakta zorlandı.

Petrol ve gaz endüstrisi ile IEA arasındaki süregelen bağlantılar kurumun inanırlığına zarar verdi. Örneğin bizzat Fatih Birol geçmişte petrol karteli OPEC'te çalışıyordu.

Kâr amacı gütmeyen bir organizasyon olan Ceres'te petrol ve gaz departmanı kıdemli müdürü olan Andrew Logan, "Sektör petrol ve gaza yapmaya devam ettiği yatırımları haklı göstermek için IEA'nın senaryolarını kalkan olarak kullandı" diyor.

IEA, görev alanının enerji güvenliği olduğunu, 2015 yılından beri hükümetlerin daha temiz yakıtlara geçişine yardımcı olmaya çalıştığını belirtiyor.

Ajans içinde hizipler

Daha temiz enerji ve daha düşük karbonlu teknolojileri savunmaya başlayan ajansın içinde bazı hizipler ortaya çıktı. Yatırımcılar, iklimbilimciler, çevreciler ve hükümetler de gruba dönük ciddi lobi faaliyetlerinde bulundu.

Hermes Investment Management yatırım grubundan Bruce Duguid, "2019 yılında Paris'e gidip Fatih'le bir araya geldik ve net sıfır yol haritasının hem yatırımcılara hem de dünyaya faydalı olacağını gerekçeyle birlikte anlattık" diyor.

2019 tarihli bir açık mektupta,

IEA'dan bir 'net sıfır' senaryosu oluşturması isteniyordu – ve bu talep hemen yönetimin dikkatini çekti. Ardından Hollanda, Almanya ve Kanada gibi birkaç IEA üye ülkesi de benzer taleplerde bulundu.

Tufts Üniversitesi'ne bağlı Fletcher Okulu'nun dekanı ve eski BM temiz enerji elçisi Rachel Kyte, "Tartışmalar son iki yılda gitgide daha duyulur hale geldi, ama aslında siyasi değişimlerle aynı döneme rastlıyordu; bu süreçte İngiltere, AB ve ABD de net sıfır hedefleri koydu" diye anlatıyor.

ABD'deki Biden yönetiminin tavrı değişime duyulan ihtiyacı destekledi.

Birol: Kimseyi memnun etmek zorunda değiliz

Birol, raporun yayınlanmasının ardından Financial Times'a şöyle konuştu: "Enerji güvenliğinin tanımı değişiyor. Yoksa kimseyi memnun etmek gibi bir amacımız yok."

Bu hamle IEA için, ajansın verdiği mesajlarda kalıcı bir değişim demektir. Kurum önceleri tedarik sıkıntılarına ve daha fazla yatırım ihtiyacına yönelik uyarılar yapıyor; Paris İklim Anlaşması'na rağmen statükonun korunacağını söylüyordu. IEA 2016 yılındaki açıklamasında, "Fosil yakıtlar, özellikle de

doğalgaz ve petrol, on yıllar boyunca global enerji sisteminin temel olmayı sürdürecektir" diyordu.

Şimdilerde ise petrol ve gazın hakimiyetinin bitişini duyurmakla kalmıyor, raporunda "dünyanın önünde uygulanabilir bir yol" olduğunu da belirtiyor. Ne var ki analistlere göre kurum

bu yaptıklarıyla kendi misyonunu tehlikeye atıyor.

Petrol fiyatları yükseliyor

18 Mayıs'ta ham petrol fiyatı 70 dolara çıkarak bir yıldır en yüksek seviyesine ulaştı. Koronavirüs kriziyle birlikte yeni imalat yatırımlarında keskin bir düşüş yaşandı. Bir yatırımcı, IEA'nın bugünlerde dünyayı bir tedarik sıkıntısına hazırladığını söylüyor.

Petrol sektöründen bir yönetici, raporun dünyadaki tüketim alışkanlıklarını değiştirmeye dair anlamlı ve gerekli bir diyalog başlatmak yerine, rakip kampların karşıt söylemlerini daha da derinleştirebileceği uyarısında bulunuyor.

Petrol ve gaz sektöründe danışmanlık yapan Gordon Ballard, "IEA bu hedefe ulaşabileceğine gerçekten inanıyor mu, yoksa senaryonun aslında uygulanamaz olduğunu her-kese göstermeye mi çalışıyor?" diye soruyor.

Neticede her şey olduğu gibi devam edebilir. Petrol şirketlerine herhangi bir eylem zorunluluğu getirilmiş değil; önde gelen üretici ülkeler üretim kapasitesini ve pazar payını artırmayı sürdürüyor.

Istanbul Portföy

BORSA'DA GONG

SİZLER İÇİN ÇALACAK

P R E - I P O

Girişim Sermayesi Fonu

*Fon, 12-24 ay içerisinde halka arz edilmesi hedeflenen şirketlere yatırım yapacaktır

✉ info@istanbulportfoy.com

☎ 0212 227 56 00

Bu ilan Oksijen Gazetesi Reklam Servisi tarafından alınmıştır.

FINANCIAL TIMES

Bu sayfa The Financial Times haber, analiz ve yorumlarıyla hazırlanmıştır

© The Financial Times Limited [2014]. Her hakkı saklıdır. Yeniden yayımlanamaz, kopyalanamaz ya da değiştirilemez. Bu tercüme içerik Oksijen'in sorumluluğundadır. Financial Times Limited tercümenin doğruluğu veya kalitesi konusunda yükümlülük kabul etmez

Covid destekleri milyarderlere aktı

Merkez bankalarının pandemi döneminde ekonomilerine enjekte ettiği 9 trilyon doların büyük kısmı, oradan da süper zenginlere gitti. Meksikalı Carlos Slim ve Fransız Bernard Arnault'ın servetleri ülkelerinin GSYİH'inin yüzde 5'ini aşıyor

RUCHIR SHARMA

Morgan Stanley baş stratejisi

Son yirmi yılda dünyadaki milyarder sayısı beş kattan fazla arttı ve en zenginlerin servetleri 100 milyar doları aştı. Bu trend pandemiyle yükseldi. Virüs yayılırken merkez bankaları dünya ekonomisini ayakta tutmak için ekonomilere toplam 9 trilyon dolar enjekte etti. Bu teşvikin büyük kısmı mali piyasalara, oradan da ultra zenginlerin net varlığına gitti. Dünyada milyarderlerin toplam serveti 12 ayda 5 trilyon dolar artarak 13 trilyona yükseldi; bu oran Forbes dergisinin yıllık milyarder listesinde kayda geçen en büyük artış oldu.

Çin'de 36 saatte bir milyarder çıkıyor

Geçtiğimiz yıl milyarderler sayısında da patlama yaşandı. En son 6 Nisan tarihini kap-sayan Forbes 2021 listesinde, milyarder sayısı yaklaşık 700 kişi artışla 2 bin 700'ü geçerek rekor kırdı. En büyük artış Çin'den geldi; ülkede her 36 saatte bir yeni bir milyarder çıktı ve toplam sayı 238 artışla 626'ya yükseldi. Çin'in ardından gelen ABD'de 110 yeni milyarderle birlikte sayı toplam 724 oldu. ABD ve Çin'de en çok kazanan 10 kişinin tamamı, kısa süre öncesine kadar ömür boyu elde edilmesi imkansız görülen meblağları sadece bir yılda servetlerine kattılar: 25 ila 150 milyar dolarlık artış yaşanırken, en yüksek rakamı elde eden Tesla'nın kurucusu Elon Musk oldu.

Ahbab-çavuş kapitalizmi

Milyarderlerin servetini takip etmeye memleketim Hindistan'da başladım. 2010 yılında yeni zengin elite dönük öfke artıyordu; Forbes listelerine dair ilk analizimle bu öfkenin nedenini anladım. Hindistan görece yoksul bir ülke olsa da milyarder serveti dünyadaki en büyük sıçramalardan birini yaparak GSYİH'in yüzde 17'sini aşan bir orana yükselmişti. Gelirlerin çoğu, ahabap-çavuş kapitalizmine meyyal sektörlerdeki birkaç ailenin elinde toplanıyordu.

Verileri bir sisteme yerleştirerek servet karşıtı ayaklanma riskinin en yüksek olduğu ülkeleri öngörmeye çalıştım; zira bu tehdit hiç bugünkü kadar yüksek olmamıştı. En büyük ve en küçük ulusal milyarder elitleri göstermek için, milyarder servetini GSYİH içindeki payına göre hesaplıyorum. Köklü, aileden elit olanları tespit için kendi çabalarıyla milyarder olanlardan çok daha az ilgi çeken,

miras kaynaklı servetten doğan milyarder varlıklarının oranını veriyorum. En önemli-si, genel olarak temiz, verimli endüstrilerden – özellikle de teknoloji ve imalat – gelen varlık oranını ve bunun karşısında gayrimenkul ve petrol gibi sektörlerden gelen oranları hesaplayarak, “iyi” ve “kötü” milyarder elit ayrımı yapıyorum.

2010'ların başında, Hindistan'ın aksine Amerika'daki milyarder kesim çok dengeli görünüyordu. O dönemde toplam milyarder serveti GSYİH'in yaklaşık yüzde 10'una denk geliyordu; bu da zengin ülkelerin ortalamasıyla uyumluydu. Daha da önemlisi, ABD'nin önde gelen zenginleri arasında, işe mirasla başlayan veya servetini “kötü” sektörlerden elde eden kişi sayısı görece düşüktü.

Sosyal demokratların milyarderleri

Analizim en büyük 10 gelişmekte olan ve yine en büyük 10 gelişmiş ekonomiye odaklanıyor; Amerikan milyarder sınıfı şu anda benzerleri arasında en büyük ikinci grup durumunda. En büyük olanı ise şaşırtıcı biçimde, birçok ilericinin halen bir sosyal demokrat ütopya olarak gördüğü İsveç'te. Son beş yılda İsveç'teki milyarder sayısı 26'dan 41'e yükselirken bunların 10'u geçen yıl ortaya çıktı. Yine geçtiğimiz yıl servetlerinin GSYİH içindeki payı yüzde 20'den yaklaşık yüzde 30'a sıçradı.

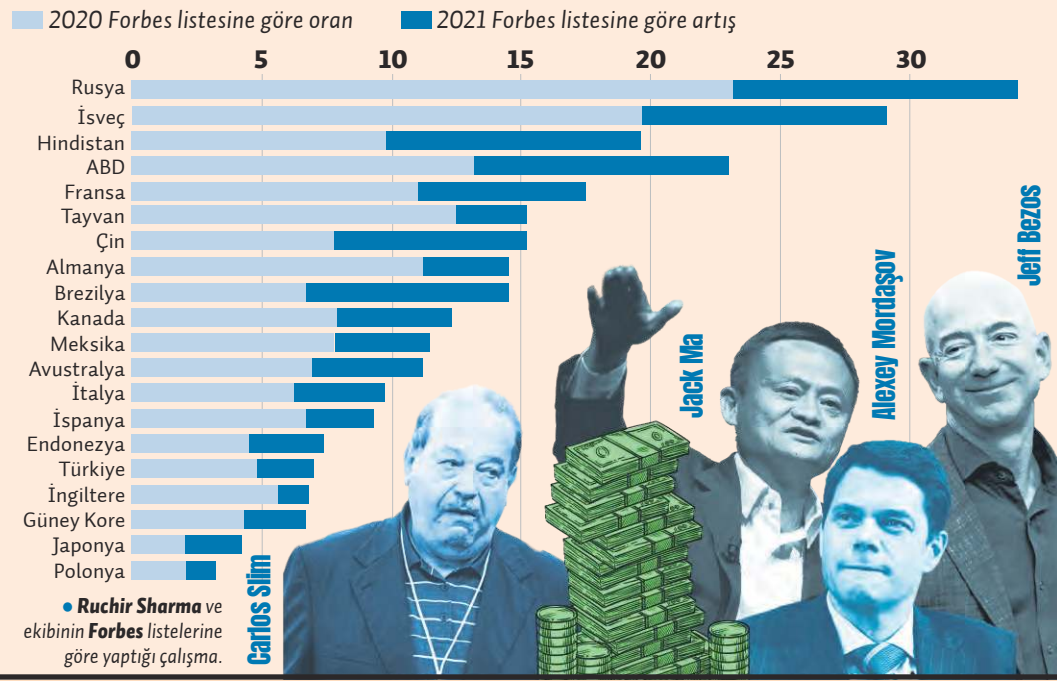
Pandemi birçok ekonomik ve toplumsal eğilime ivme kazandırdı. Milyarder sınıfları rekor hızla büyüyerek servet karşıtı tepki tehlikesini artırdı

Sol geleneğin güçlü olduğu Fransa'da da benzer bir trend görülüyor. Pandemi ülkeyi vurmadan önce milyarderlerin serveti istikrarlı biçimde yükselerek GSYİH'in yüzde 11'ine ulaşmıştı; geçen yıl ise yüzde 17'ye fırladı. Bunun aksine geçen yıl İngiltere'de milyarder servetinin GSYİH'teki payı görece aynı kaldı.

Benzer şekilde, Çin de artık “devlet kapitalizmi” hayranlarının sandığı kadar devletçi değil. 2020 yılında Çin'deki milyarder sayısında yaşanan patlama herkesi açık ara geride bırakmakla kalmadı; bu isimlerin ortak serveti yaklaşık 1 trilyon dolar

Süper zenginler pandemi döneminde varlıklarını artırdı

ÜLKELERİNİN GSYİH'SİNE ORANLA MİLYARDERLER (%)

• Ruchir Sharma ve ekibinin Forbes listelerine göre yaptığı çalışma.

atarak GSYİH içindeki payı yaklaşık iki katına, yüzde 15'e çıktı. Çin'in milyarder listesindeki değişimler son dönemde emtia ve gayrimenkul şirketlerinin hakimiyetindeki eski ekonominin gerilediğini ve zenginliğin büyük çoğunluğunu oluşturan e-ticaret ve ilaç gibi sektörlerdeki şirketlerin önyak olduğu yeni bir ekonominin yükseldiğini gösteriyor.

ABD'de olduğu gibi Çin'de de yeni milyarderlerin çoğu teknoloji ve imalat başta olmak üzere dinamik ve verimli sektörlerden.

Çin, geçmişten kalan Maocu değerlerini büyük servetlerle bağdaştırmakta zorlanıyor. 2010'lar öncesinde hükümet hiçbir servetin 10 milyar doları aşmaması gerektiği yönünde yazılı olmayan bir kuralı dayatıyordu. Net varlıkları bu eşiğe yaklaşan zenginler çoğu zaman müfettişlerin müdahalesine maruz kalıyordu. Büyük internet şirketlerinin kurucularının varlığı 2014 yılında 10 milyar doları aştı.

Sadece yedi yıl içinde Çin'de serveti 10 milyar doları aşan zenginlerin sayısı 50'yi geçti. Pekin hükümeti kısa süre önce Ant Group sahibi Jack Ma (net serveti 48 milyar dolar) gibi önde gelen internet devlerini dizginlemek için harekete geçti ve yeniden ağırlığını koydu. Ama Çin'in dünyanın lider ekonomisi olma ideali ülkenin teknolojiye bağlı olduğundan, hükümet çok da baskı yapmak istemiyor olabilir.

Rockefeller mı zengindi, Bezos mu?

Amerika'nın kendi milyarder sınıfı ile ilişkisi de aynı ölçüde karmaşık. Herkesin çok zengin olabileceği önermesi üzerine kurulu olan ABD, hiçbir zaman bu hayali gerçekleştirenleri hedef almaya yanaşmadı. Sadece 20. yüzyıl başın-

Milyarder servetlerinin ülke GSYİH'ine oranı			
Milyarder	Ülke	GSYİH'ye oranı (%)	Varlık
Amancio Ortega	İspanya	5.3	77 milyar dolar
Carlos Slim	Meksika	5.3	63 milyar dolar
Bernard Arnault	Fransa	5.1	150 milyar dolar
R Budi Hartono	Endonezya	1.8	20 milyar dolar
Alexei Mordashov	Rusya	1.7	29 milyar dolar

daki hürsüz baronlar çağı gibi aşırı eşitsizlik dönemlerinde, John D. Rockefeller gibi kodamanlar halk düşmanı olarak hedef alındı. Şimdilerde yeni bir yaldızlı çağdan bahsedilse de önde gelen zenginler yakın geçmişe kadar genellikle kötülenmek yerine övüldü. Bunda birçok zenginin işe sıfırdan başlayan girişimciler, yardım-severler ya da – Bill Gates ve Warren Buffett gibi – ikisi birden olmalarının da rolü var.

Servetin üçte biri “iyi” sektörlerden geliyor; bu oran gelişmiş ekonomiler grubundaki en yüksek rakam; aynı alanda ikinci sırada ise yaklaşık dörtte bir oranla Avustralya yer alıyor. Milyarder servetinin yalnızca çeyreği miras kaynaklı, bu da yüzde 40'lık genel ortalamanın, özellikle de İsveç, Fransa ve Almanya'daki yüzde 60'ın altında.

Amerika'daki servetin ölçeği bağlamına göre değerlendirilmeyi de hak ediyor. Dünyanın en zengin insanı olan Jeff Bezos'un 177 milyar doları akıllara durgunluk veriyor olabilir. Ama GSYİH'in yüzde 0.8'ine karşılık gelen bu meblağ Rockefeller'ın zenginliğinden uzak. Rockefeller'ın serveti en yüksek olduğu dönemde ülke GSYİH'inin yüzde 1.6'sını buluyordu. Ancak dünyanın başka yerlerinde Rockefeller benzeri birçok örnek var. Örneğin benzer figürlerden İsveç'te beş, Meksika, Fransa, Hindistan ve Endonezya'da iki, İspanya, Kanada, İtalya ve Rusya'da ise bir kişi yer alıyor. Rockefellerlar listesinin tepesinde ise İspanya'dan moda kralı, sıfırdan

zengin Amancio Ortega'nın yanı sıra, telekomünikasyon devleri olan Meksikalı Carlos Slim ve Fransız Bernard Arnault bulunuyor. Bu isimlerden her biri, kendi ülkesindeki GSYİH'in yüzde 5'ini aşan bir servete sahip.

Her halükârda, mega milyarder, tüm zengin kesime dönük politik öfkeyi artırıyor.

Y kuşağının büyük bölümü Elon Musk gibi isimleri kahramanlar olarak görüyor. Musk'ın bizi küresel ısınmadan kurtaracağına inanıyorlar

Almanlar zenginlerle gurur duyuyor

Almanya'nın yaşadıkları ise çarpıcı bir zıtlığa işaret ediyor. Son artışlar Alman milyarder sayısı için de geçerli. Sayıları geçen yıl 29 artarak 136'a çıktı, ama toplam servetlerinin GSYİH içindeki payı çok az yükseldi. Çoğu düşük profilli bir yaşam sürüyor, St. Tropez'de süper yatlarıyla görün-tülenmiyor ve aralarında yeni Rockefellerlar görünmüyor. İlk 10 Alman milyarderin ortalaması serveti 23 milyar dolar; ABD'de ise aynı rakam 105 milyar dolar buluyor. Almanya'daki büyük servetlerin birçoğu miras grubuna giriyor ama çoğu örnekte bu devler Mittelstand adı verilen, Alman endüstrisinin omurgasını oluşturan, genellikle ailelerin

yönettiği küçük ve orta boy şirketlerden oluşan ve milli gurur kaynağı olmaya devam eden yapılardan çıkıyor.

Y kuşağının büyük bölümü Elon Musk gibi isimleri vizyon sahibi kahramanlar olarak görüyor; Musk'ın bizi küresel ısınmadan kurtaracağına inanıyorlar ve Twitter'daki 53 milyon takipçisi, Musk'ın servetinin geçen yıl altı kat büyümesi olmasına kötü gözle bakmıyor.

Öte yandan, 2020 yılındaki büyük artışla yeni Rockefellerlar ülkesi imajının güçlendiği göz önüne alınırsa, İsveç'in büyük aile servetlerine iyi gözle bakmayı sürdürüp sürdürmeyeceği merak konusu. Kısa süre önce varlık vergisini yürürlükten kaldıran Fransa da kararı gözden geçirmesi yönünde baskıyla karşılaşabilir; zira ülkedeki milyarder sınıfı GSYİH içindeki pay, miras ve “iyi” milyarder oranı açısından iyi rakamlar vermiyor. İngiliz milyarder sınıfı dengeli dağılmış görünse de, bir göstergede kırmızı alarm veriyor: Gayrimenkul şirketlerinin zenginleşmesiyle birlikte ülke Avustralya'nın ardından “kötü” milyarderler sıralamasında ikinci durumda.

Rusya-Meksika rekabeti

Hazırladığım listelerde, Rusya “kötü milyarderlerin” dünya başkenti olarak uzun süre özel bir yere sahipti. Kısa süre önce bu unvanı Meksika'ya kaptırdı; ama Meksikalı milyarder elit sayısı sadece 13 olduğundan GSYİH'e oranı küçük kalıyor. 2020'deki artış Meksika'daki “kötü” milyarder servetinin oranını yüzde 75'e çıkarırken, Rusya bu bakımdan gelişmekte olan büyük ülkeler arasında ikinci sırayı aldı ve yüzde 60'lık oranla ortalamanın üç katı bir rakama ulaştı.

Rusların listesi o kadar da büyük olmayan bir ekonomi için şaşırtıcı derecede uzun; listede 120 isim yer alıyor ve geçmiş çalışmalara göre bunların ezici çoğunluğu Moskova'da ve çevresinde yaşıyor.

Gelişmekte olan ülkeler arasında Rusya, milyarder servetinin ölçeği ve “kötü” milyarder konularında düşük skora sahip. Miras alınan servetin düşüklüğü bakımından puanı yüksek olsa da burada yanıltıcı bir durum var: Rusya kapitalizmi Sovyet komünizminin yıkılması sonrasında benimsediğinden, ailelerin zengin nesillere dönüşmesi için yeterli vakit olmadı.

Moskova'daki yetkililer şu ana kadar memnuniyetsizliği bastırmayı başardı ama aynı şeyleri Meksika hükümeti için söylemek zor.

Citroen Türkiye Genel Müdürü Selen Alkım, 2014-2020 yıllarında Citroen, şimdi de Peugeot CEO'su olarak görev yapan Linda Jackson'ı örnek aldığını söylüyor.

Ahtapot gibiyiz

Erkek egemen otomotivde Citroen'in direksiyonuna geçen Selen Alkım, Türkiye'nin tek kadın genel müdürü. Citroen bu yıl satış rekoruna koşarken, Alkım kadınların ahtapot gibi iki koldan çok daha fazlasıyla hayata tutunmaya çalıştığını söylüyor

AUTO AJANS

Mete Tansu

metetansu@gazeteoksijen.com

Erkek egemen olarak bilinen otomotiv sektöründe 'topuk sesleri' yükseliyor. Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kadın tepe yöneticilerin sayısı artıyor. Birçok markanın pazarlama, satış, iletişim operasyonlarının başında kadınlar yer alırken, Citroen'in direksiyonuna yaklaşık 2 ay önce Selen Alkım geçti. Alkım, otomotiv sektöründeki tek kadın marka genel müdürü oldu. Eğitimini Saint Joseph Fransız Lisesi, Galatasaray Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, Paris'te yüksek lisansla tamamlarken, 2006'da otomotiv sektöründe işe başlıyor. 15 yıllık kariyeri boyunca farklı otomotiv markalarının ürün, stratejik planlama ve pazarlama birimlerinde yöneticilik yaptı. Şimdi kariyerinin zirvesinde, Citroen markasını da rekora taşıyor.

Başarı cinsiyetten bağımsız

Türkiye otomotiv sektöründe tek kadın genel müdürsünüz. Kadın bir tepe yönetici olarak zorluklarla karşılaşır mısınız?

Otomotiv sektörü çok büyük bir ekosistem. Artık sektör genelinde kadınların yer almadığı, katkıda bulunmadığı hiçbir nokta yok. Bugün Türkiye'de üretim bandından montaj hattında çalışan mühendislere, pazarlama ve satıştan İK'ya hatta servislere kadar her kademede birçok başarılı kadın görev yapıyor.

Bence asıl önemli olan kadın ya da erkek kim olursa olsun görevini en iyi biçimde yapmasıdır. Bu olduğu süreçte çalışanların cinsiyetten bağımsız değerlendirildiğini düşünüyorum. Groupe PSA Türkiye bünyesinde en azından, kişilerin cinsiyetten bağımsız kariyer yapabildiklerini gördüm, yaşadım.

Başarıya ulaşmak için ne gerekiyor?

Sektörden bağımsız olarak maalesef kadınların her zaman farkedilir olmaları için daha çok çalışmaları gerektiğini düşünüyorum. İş dışında evdeki sorumlulukların ve çocuk bakımının da büyük ölçüde kadınların omuzlarında olduğu düşünüldüğünde kadının aynı bir ahtapot gibi iki koldan çok daha fazlasıyla hayata tutunmaya çalıştığı bir gerçek. Ben kariyerim boyunca ailemin, eşimin ve oğlumun desteğini her zaman hissettim. •

SATIŞ REKORU KIRACAK

Citroen'in 2021 yılı hedefleri ve toplam pazar öngörünüz nedir?

Citroen olarak baştan tedarikimizi 800-850 bin adet bandına göre konumlandık. Biz de yılı 40 bin adetlik satışla kapatarak rekor kırmayı istiyoruz. İlk 5 ayda 9 bin 500 adetlik satış gerçekleştirdik, yıl sonu hedefimizin yüzde 25'ini tamamladık. Yeni C4 ve makyajlı C3 Aircross'un gelmesiyle hedefimize kolaylıkla ulaşabiliriz. Citroen bugüne kadar en fazla 31 bin araç satmıştı.

Üretim durmadı ama gecikmeler oldu

Çip krizinden etkilendiniz mi?

Tedarik anlamında nispeten şanslı markalardan bir tanesiyiz. Üretimi duran bir modelimiz yok. Ama pandemiden kaynaklanan, yan ürünlerdeki üretim aksaklıkları, diğer bütün markaları etki-

lediği gibi bizi de bir parça etkiledi. O yüzden de bir takım gecikmeler de yaşadık, yaşıyoruz. Orada da biz müşterilerimizi asla mağdur etmeyecek şekilde ilerledik. Fiyat farklarından asla etkilenmediler.

Elektrikli otoda sürprizleri var

- Citroen Türkiye, SUV ve hatchback mekamlarına seslenecek yeni C4'i geçen hafta satışa sundu. Bu yıl 4 bin adet yeni C4 satmayı hedefliyor.
- Selen Alkım, çip krizi olmasaydı 40 bin adetlik satış rakamının üzerine çıkabileceklerini belirtiyor.
- Yeni C4, Citroen'in ilk elektrikli olacak. Yıl sonunda sipariş toplamaya başlayacak. Bir diğer yenilik üçüncü çeyrekte makyajlı C3 Aircross olacak.
- Şirket, Fransa'da B sınıfı ehliyete gerek olmadan kullanılabilen iki kişilik elektrikli Ami'den deneme amaçlı iki adet getirdi. Selen Alkım, "Ami bizi çok heyecanlandıran bir model. Ami ile ilgili bizim de farklı projelerimiz var. Özellikle araç paylaşım konusunda planlamalarımız var" diyor. Ami'nin müşteriler tarafından çok sorulduğunu belirten Alkım, müjdeli haberleri ve-receklarını sözlerine ekliyor. 6 kW'lık elektrikli motora sahip Ami, kapalı bir motosikleti andırıyor. 70 km menzile sahip Ami, 45 km/s maksimum hıza ulaşabiliyor. Ev tipi prizle 3 saatte şarj edilebiliyor.

BİREYSEL MOBİLİTE İHTİYACI SATIŞLARI TETİKLİYOR

Salgında sizi en fazla neler zorluyor?

Salgının varlığı başlı başına zor zaten. Otomotivi en çok etkileyenler zorluklar olarak da faizlerdeki artışı, kurlardaki dalgalanmayı, çip sorununu ve üretimlerdeki aksamaları sayabiliriz. Pandeminin başlamasından bugüne, saydığım bu zorluklarla yüzleştik. Yine de tüm bu koşullarda, Türkiye otomotiv pazarının güçlü yapısını korumaya devam ettiğini görüyoruz. Şöyle bakmak lazım, sonuçta otomobil bir ihtiyaç. Ve insanların, özellikle pandemide bireysel mobilite ihtiyacından dolayı, talep aşama aşama artıyor. O yüzden de alımlar sürmeye devam ediyor.

Dijitale uyum sağla mutfakta başarılı ol!

Türkiye'de evlere 'online paket servis' sektörünün büyüklüğü 3 milyar dolara çıktı. Bu alandaki yeni oyuncu Fuudy, üst gelir grubunu hedefleyerek rakiplerinin 4-5 katı sepet büyüklüğüne ulaştı

Levent Ertem

leventmetre@gmail.com

İyi bir restoran açmak çok kişinin hayalıdır. Eskiden 'nitelikli bir mekan' sahibi olmanın ilk şartı 'lokasyon' denilirdi. Eskiden dediğim de çok geçmiş yıllar değil; topu topu 5-6 yıl öncesi filan. Yani 'dijital devrim' hayatımıza yerleşmeden önce bir restoran için olmazsa olmaz şatlardan biri 'iyi bir yerde' bulunmasıydı. Hatta lokantacılık sektörünün duayenleri 'bu işin aslı masa satmaktır' diyerek mekanın yeri ve ortamına verdikleri önemi vurgulardı. Ayrıca, 'manzaran ve dekorasyonun iyi olacak ki müşteri, geldiğinde güzel yemeklerin tadına varsın' deniyordu. Tabii ki bugün bu formülün yüzde 100 garantisi yok. Bu yolla iyi para batırıp hayallerine veda eden de çok. Çünkü artık dijital çağda yeme içme sektöründe iş bambaşka bir yere geldi. Şimdi gurme sektöründeki asıl büyüme online taraf ve yemeği eve yollama formülleri üzerinden ilerliyor. Müşteri 'gelsin yemeklerin tadına varsın' kavramı özellikle pandemi döneminde iyice geride kaldı. Hızla gelişen 'Food-Tech' kavramıyla müşteri evinden de iyi yemek talep eder hale geldi. Bu alanda da önce **Yemeksepeti** sonrasında **Getir Yemek** gibi markalar dijital iş modelleriyle öne çıktı. Son birkaç yılda 'Yemeksepeti'ne özel' açılan işletmelerin sayısı hızla artıyor. Lokasyonun aşırı önemli olmadığı ama motorla dağıtımına uygun, kirası düşük yerler öne çıktı. İç dekoruna devasa paraların harcanmadığı, bırakın manzarayı müşteri için oturacak masası bulunmayan ve garson ordusu çalıştırmak zorunda olmayan mekanlar türedi. Bu model tamamen 'Food-Tech' denilen bu dijital devrimle hızlandı. Kabaca, senin-benim lokantamın malını, şuna-buna buna dağıtan teknoloji firmaları 'iş pratikliği' ile bu alanda belirleyici olmaya başladı.

Eve siparişte sepet rekoru: 5 bin lira
Bu alanın en yenisi olan ve üst gelir grubu tüketiciye hitap eden **Fuudy**'nin kurucuları ile bir **Zoom** buluşması yaptık. **Cem Mirap (Lucca ve Cantinery**'nin sahibi) ile

İlker Baydar (Hepsiburada ve Markafoni'nin eski üst yöneticisi) ortaklığında kurulan **Fuudy**, pandemi döneminde hayatımıza giren bir uygulama. İki ortak iş deneyimi olarak birbirlerini 'tencere-kapak' gibi tamamladıklarını görerek bu işe girmişler. Nitelikli yemek arayan sofistike müşteriye hitap etme hedefindeki **Fuudy** 'Yalnızca iyi yemek getirir, gastronomiye meraklıdır' sloganı ile yola çıkmış.

İşte kısa sürede hızla büyüyen **Fuudy**'nin öyküsünden ilginç satırbaşları:

- 2020'nin sonlarında ilk olarak 14 restoranla başladılar. Bugün 350 restorana ulaştılar. 2021 sonunda ise 450 işyeri ve 550 noktada olmayı hedefliyorlar.
- Türkiye'de eve servis sektörünün büyüklüğü pandemi döneminde 3 milyar dolar bir büyüklüğe ulaşmış. 110 bin aktif kullanıcıya ulaşan **Fuudy**, İstanbul'un dışında, Ankara, İzmir ve Bodrum'da da açılış yapmaya hazırlanıyor. Yıl sonuna kadar 1 milyon üye ve 100 milyon TL ciro hedefi var.
- **Fuudy**, lüks restoranlar için geliştirilmiş bir uygulama olduğu için sepet büyüklükleri de yüksek. Sipariş başı rakiplerininin 4-5 katı büyüklükte ödemeler alıyor. Tek pakette yapılan en büyük ödeme ise 5 bin TL olarak kayda geçmiş.

Bodrum'da teknelere paket servisi başlıyor

- Sadece lüks markalar değil hijyen ve kalitesiyle kendini kanıtlamış **Kanaat Lokantası** ve **Meşhur Kireçburnu Fırını** gibi mekanlar da sisteme dahil edilmiş. **Fuudy**, diğer platformların tersine siparişlerin yüzde 90'ını kendisi teslim ediyor.
- Ciro bazında mekanların **Fuudy** üzerinden sağladıkları gelir şimdilik yüzde 3-5 civarında. Bu oran hafta sonları yüzde 10'a kadar çıkıyor. Bazı markalar paket servis cirosunu toplam gelirinin yüzde 40'ına kadar çıkarmayı hedefliyor.
- Bu yaz **Bodrum**'da teknelere de paket servisi başlıyor. Bulundukları koydan konum atan teknelere, zodyak botlarla servis yapılacak.
- **Fuudy app**. çatısı altındaki markalardan bazıları şunlar: **Sunset**, Morini, **Zuma**, Vakko Bistrot, **29**, Delicatessen, **Alancha**, Lokanta Kru, **Da Mario**, Mangerie, **Antica Locanda**, Azur, **Divan**, **Apartman**, Aleta, **Bi Nevi Deli**, Petra, **Sanayi313**, Alaf, **Yumbai**, Masa... •

Oksijen

Yıl: 1 Sayı: 19

İmtiyaz Sahibi: Haftalık Yayıncılık A.Ş. adına Nüket Mutlu

Yazı İşleri: Zafer Mutlu, Tayfun Devecioğlu

İsmail Yuvarcan, Umut Alphan, İlke Gürsoy, Ali Kayalar

Tasarım: Cüneyt Çomoğlu

Haber Araştırma: Öge Demirkan

Dijital Platformlar: Elçin Yahşi

Kitap-Sanat: Elif Tanrıyar

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Sema Yaşarlar

Genel Müdür: Bahadır Zaimoğlu

Reklam Koordinatörü: Ceyda Sezer

Reklam Rezervasyon: Şule Tutsak stutsak@gazeteoksijen.com

Yönetim Yeri:

Haftalık Yayıncılık AŞ

Arnavutköy Mahallesi Eğlence Sokak No: 4

Beşiktaş 34353 İstanbul

Telefon: 0212 290 60 00

E-posta: reklam@gazeteoksijen.com

Baskı: Turkuvaz Haberleşme

Yayıncılık AŞ

Güzeltape Mahallesi Mareşal Fevzi

Çakmak Caddesi B Blok No 29/1/1 34060

Eyüpsultan/İstanbul

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım

Pazarlama AŞ

Güzeltape Mahallesi Mareşal

Fevzi Çakmak Caddesi B Blok

No 29/1/1 34060

Eyüpsultan/İstanbul

Haftalık Oksijen yerel süreli yayındır.

Enflasyon geri döndü: 1940'lar, 1970'ler ve 2021

Genişleyen para arzı, tedarik sıkıntısıyla birleşince ABD'de enflasyon sıçrama eğilimine girdi. FED bu kez aniden frene basmak yerine beklemeyi ve borç stoğunu enflasyon yoluyla eritmeyi tercih edecek gibi görünüyor

Güldem Atabay

guldema@gmail.com

Hayır, konu Türkiye'nin yüksek enflasyonu değil. 2008 küresel finansal krizden bu yana enflasyon yüzü görme-yen ABD ekonomisinde Nisan ayında yüzde 4.2'ye ulaşan ve yıl içinde yüzde 6'nın üzerine çıkması beklenen tüketici enflasyonu... Son 80 yıl içinde ABD'de yaşanan hangi enflasyonist dönemle benzeştiği ve farklılaştığı. Bu ayrımların üzerinden de dünyanın en kudretli merkez bankası FED'in yapacakları ve hayatımıza etkisi.

Bunu anlayabilmek için de dünyanın en büyük hedge fonlarından birinin kurucusu Ray Dalio'nun 2018'de yazdığı "Büyük Borç Krizleri" kitabını referans almak mümkün.

Tüketici enflasyonunda anlamlı yükselişler genel olarak geniş para arzında yaratılan artışlardan bir süre sonra gelir. Geniş tanımlı para arzı artarken kaynaklar ve emtialar bol ise enflasyon artışı olmaz veya sınırlı kalır. Fakat para arzı artışları kaynakların kıt ve arz zincirinin sorunlu olduğu dönemlere denk gelirse enflasyon çok hızlı oluşur. Bu tür geniş para arzı artışları da, ya bankaların aşırı kredi vermeleri ya da devletlerin yüksek kamu finansman ihtiyaçları için çıkardığı tahvillerin merkez bankası veya bankalar tarafından satın

alınmasıyla ortaya çıkar.

ABD ekonomisinde 1940'lar ve 1970'ler, benzer bir taban üzerinden artan enflasyona FED'in verdiği çok farklı iki tepki açısından incelenebilir.

1970'ler kamu ve özel sektör borçlarının GSMH'ye oranının düşük olduğu yıllar. Para arzındaki artışın temel kaynağı ABD'de artan bütçe açıkları değil, banka kredilerindeki artışın hızlanması. Dolayısıyla o dönemde petrol arz şoku-nun genişleyen para arzı ile birleşerek neden olduğu enflasyonu (1972: yüzde 2.5; 1980: yüzde 15) kontrol almak için FED son derece aktif bir rol oynadı. O dönem ABD ekonomisindeki düşük borç sayesinde, FED faizini çift hanelere kadar artırarak banka kredilerindeki artış hızını kesti ve enflasyonu yeniden düşürdü (1983: yüzde 2.5).

1940'lardaki durum...

Fakat FED'in faizler yoluyla müdahalede, izleyen 10 yılda önceki 10 yıl kadar agresif olmaması sonucunda ABD'de enflasyon seviyesi hedefin üzerinde uzunca bir süre kaldı.

1940'larda ise durum çok farklıydı; kamu borcu GSMH'nin yüzde 100'ünün üzerindeydi. Bu seviye o yıllar için çok yüksekti. Para arzı, savaşla bağlantılı harcamalarla artan kamu açıklarının borçlanma yoluyla karşılanması nedeniyle genişlemişti.

Enflasyon 1940'ta sıfır civarından 1942'de yüzde 14'e, 1947'de 20'ye, 1951'de 10'a ve 1953'te yeniden sıfıra yöneldiği dönemde 3 aylık ABD tahvil faizlerinin hareket aralığı söz konu-

su 10 yılda yüzde 0 ile 3.5 arasında kalmıştı. Çünkü FED o dönemde faiz artırıyordu faiz harcamalarının GSMH ve vergi gelirlerine oranı çok sıçrayacak ve sonuçta kendi kendini besleyen bir mali harcama döngüsü yaratacağı.

Enflasyonun yükselmesine izin vermek zorunda kalan FED aynı zamanda bugünün miktarsal genişleme adımlarına benzer yöntemlerle uzun vadeli tahvil faizlerini düşük tutmuş ve bu sayede borç stokunu yüzde 30-40 eriterek küçültmüştü.

2020-21 döneminde yaşananlar bu açıdan bakınca 1940'lar dönemi ile daha çok benzerlik taşıyor. ABD ekonomisinde kamu borcu GSMH'ye oransal olarak yüzde 130 ile çok yüksek.

II. Dünya Savaşı yerine bu kez COVID-19'un yarattığı arz-tedarik sorunları geniş para arzındaki genişlemeyle birleşerek tetikleyici özellik kazanıyor.

FED de beklenen enflasyon dönemlerine 1940'lardakine benzer bir yaklaşımla tepki verecek gibi duruyor. Kamu borcu seviyesine bakarak yükselen enflasyon ortamında frene basmayı geciktirerek 2021 içinde yüzde 4.2'den yüzde 6-7'ye doğru hareketlenen enflasyonu seyredecek. Faiz artırmak konusunda aceleci olmayacak, kamu borç yükünü enflasyon ile hafifletmek işine gelecek. Bu da beklenenden uzun süre, ortalama enflasyon hedefi olarak belirlediği yüzde 2.5 TÜFE enflasyonun üzerinde kalınacağı anlamına geliyor ki dünya finansal piyasalarındaki dengeleri elbette alt üst edecek. •

Kripto para piyasası neden altüst oldu?

Yılbaşından bu yana baş döndürücü bir hızla yükselen kripto para piyasası Çin'den gelen regülasyon haberleriyle Çarşamba günü büyük dalgalanmalar yaşadı.

Geçen haftalarda 64 bin 870 dolara kadar çıkan Bitcoin, hafta başında 50 bin dolar seviyelerine geriledikten sonra Çin haberleriyle bir ara 30 bin dolara kadar geriledi. Son dönemlerin gözde kripto para birimi Ethereum, gün içinde değerinin dörtte birini yitirdi. Akşam üstü saatlerinde yayınlanan verilere göre kripto para piyasasında 8.6 milyar dolar tutarındaki pozisyon likide edildi.

Çin Merkez Bankası devrede

Çin Merkez Bankası, Çarşamba sabah saatlerinde yayınladığı bir açıklamayla özel kurumları "herhangi bir mal ve hizmet satışı karşılığı kripto para kabul etmemeleri" yönünde uyardı.

Kripto paraların, gerçek para olmadığını bu nedenle alışveriş aracı olarak kullanılmayacağını belirten Çin Merkez Bankası asıl amacı "dijital yen"e alan açmak. Banka, dijital yen sayesinde ülkedeki tüm parasal iş-

lemleri tam kontrol altına almayı ve Tencent ile Ant Group'un (Alibaba) "dijital alışveriş" sistemlerine rakip olmayı amaçlıyor.

Çin darbesiyle hemen hemen yüzde 30'luk düşüş yaşanan piyasa, akşam üstü saatlerinde kripto para babalarından gelen haberlerle toparlanıp, kayıplarının üçte ikisini telafi etti.

Piyasayı toparlayan ilk hamle Elon Musk'tan geldi. Musk, Tesla'nın satıcılar arasında olmadığını açıkladı. Ardından kripto para platformu Tron'un kurucusu Justin Sun 37 bin dolar seviyesinden 152 milyon dolarlık Bitcoin satın aldığını açıkladı.

Art arda gelen haberler üzerine, Bitcoin günün en düşük düzeyine göre yaklaşık 10 bin dolar değer kazanarak 40 bin doların üzerine kadar çıktı. Diğer kripto para birimleri de kayıplarının büyük bölümünü telafi etti.

Teknik analistlerin tüm dikkati Bitcoin'in 200 günlük hareketli ortalamasının üzerinde kalıp kalamayacağı. 40 bin dolar civarında bulunan bu seviyenin üzerinde kalınamazsa, 30 bin dolarlık seviyenin yeniden test edilebileceği belirtiliyor. •

Görüntülü Bankacılık ile Kiraz Hesap'ta kazanma sırası sizde!

Fibabanka Mobil'i indirin,
anında Kiraz Hesaplı olun.

%
19,50
Hoş Geldin
Faizi

Detaylı bilgi için
QR kodu cep telefonunuzdan
okutabilirsiniz.

Fibabanka

Hoş geldin faiz oranı brüt olup, Fibabanka Mobil ve İnternet Bankacılığı kanallarından 1.000.000 TL'ye kadar ilk defa açılan yeni TL Kiraz Hesap'ınız için 90 gün boyunca geçerlidir. Faiz ödemesi fibabanka.com.tr adresinde belirtilen tutar aralıklarına göre değişen vadesiz bakiyelerin üzerinde kalan tutarlar için gerçekleşir. Fibabanka A.Ş., ürün koşullarını ve faiz oranını bildirdiği zaman durdurma ve/veya değiştirme yetkisine sahiptir.

Haleia markasını ünlü BlackPink grubu online konserlerinde giydi, ardından da grubun solisti Rose da ilk single parçasının klibinde Haleia tasarımlarını tercih etti.

Beyaz hacker'lıktan modaya uzanan Hale Baykuş

Tanrıçaları hayal ederek NFT koleksiyonu hazırlayan Baykuş, modanın yeni teknolojilere açık olduğunu göstermek istiyor

ELİF ERGU
elif@gazeteoksijen.com

Hale Baykuş bilgisayar mühendisi, üstelik beyaz hacker. Uzun yıllar şirketlerde beyaz yakalı hacker olarak çalıştıktan sonra, her zaman ilgi duyduğu moda alanına girip, kendi markasını kuran bir kadın.

Hale Hanım öncelikle sizi tanımak istiyoruz. Aileniz, eğitiminiz...

Birbirine bağlı, neşeli bir ailede büyüdüm. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi iç mimarlık bölümünden mezun olduktan sonra, Kadir Has Üniversitesi bilgisayar mühendisliği ile birlikte çift ana dal işletme okudum. İlk beyaz yakalı hacker kadınlardan biri olarak çalışma hayatına başladım. Oğlumun doğumu ile birlikte mühendislik kariyerime bir ara verdim. Sonrasında kendi couture markamı kurdum.

Modaya merakınız var mıydı?

Ailemden mütevellit tekstil sektörünün bir anlamda içinde doğdum ve elbette ki sektöre dair birçok konuda farkındalığım vardı. Bilgisayar mühendisi olarak kariyerimde spesifik bir alana yönelmiş, 'hacking' gibi hususi bir alanda uzmanlık üzerine yoğunlaşmıştım. Markam HALEIA'nın atıfta bulunduğu kadın silüetinden bahsederek anlatmak isterim; HALEIA, donanımlı, geçmişinden, kültüründen ve bütün bunların ışığında en çok kendisinden ilham alan kadınlara hitap ediyor.

Siz dikkatimi NFT koleksiyonu ile çektiniz...

Hazırladığımız NFT koleksiyonu rasyonel bir zemine oturtulmuş hayal ürünü diyebilirim aslında. Bunu söylerken şöyle bir şeyden bahsediyorum; NFT dünyada son zamanlarda oldukça popüler olan, ses getiren dijital eserleri satılabilir ve tescil edilebilir varlıklar olarak kılan dijital veri birimi. Bu işin tıkrı tıkrı işleyen, dünyada emsal-lerinin gerçek-

leştirildiği rasyonel tarafı. Bizim bu düzlem için hazırladığımız tasarımlar ise sınır tanımayan, gösterişli, epik hayal ürünlerimiz. NFT koleksiyonumuzun hiçbir ticari ya da giyilebilir kaygısı taşımadığını görebilirsiniz. Burada limit tanımıyoruz. HALEIA olarak bu koleksiyonla sektörün hiç anılmadığı bir tarafta yer alıyoruz. Bu anlamda, teknolojik yeniliklere de ne kadar açık olduğumuzu ve denemekten kaçınmadığımızı söyleyebilirim.

Ne yaptınız NFT koleksiyonunuzda?

Adı "Sky is the Limit" koleksiyonu, ilhamını antik mitolojinin tanrıçalarından alıyor. Mitoloji tarihi boyunca, temsil ettikleri konulara göre birçok farklı tanrıçadan söz edilir. Bu koleksiyonuyla tanrıçaların geçmişteki görünümünden ziyade, avangarde bir dil kullanarak onların modern görünümüne dikkat çekiyor. Bir başka deyişle "Bu tanrıçaların bugünkü görünümü nasıl olurdu?" sorusuyla yola çıkarak ortaya limitsiz, sınır tanımayan bir estetik sunuyor.

Blackpink'le dünyaya açıldı

Yurt dışındaki atılımlarınız neler? Nerelerde satılıyor?

Blackpink gibi dünyaca ünlü bir grubun HALEIA'yı tercih etmesi bizim için çok mutluluk verici bir durum. Üstelik aynı grup üyelerinin farklı zamanlarda, farklı platformlarda, farklı tasarımlarımızı ikinci kez tercih etmesi beni ekseriyetle mutlu etti. Bunları sadece ünlü sanatçılar olarak

sınırlandırmak istemem, aynı zamanda dünya çapında çok iyi bilinen Galeries Lafayette

Doha, Jimmy's New York, Quantuva gibi önemli satış noktalarımız var ve yine birçok yerde de halihazırda görüşüyoruz. Bundan dolayı çok mutluyum, doğru iş birliklerinin, doğru isimlerin, doğru mağazaların markamızı ile anılıyor olmasını önemsiyorum.

Başta bahsettiğim rasyonel, analitik düşünce yapısı marka içinde tam olarak buralarda konumlanıyor. •

Koz'un Enel için tasarladığı ve ödül alan şarj istasyonu.

Eşiyle beraber çalışan Koz: "Parkeden lavaboya kadar pek çok şey dizayn ettik. Bazen düşünüyoruz, sadece kendi tasarladığımız ürünlerle bir ev yapabilir miyiz acaba diye."

Tasarımcı da yazar gibi hikaye anlatır

Çalışmaları birçok kez ödüllendirilmiş dünyaca ünlü endüstriyel tasarımcı Defne Koz, mesleği söz konusuysa kaleme de elektrikli araç şarj ünitesine de aynı gözle bakıyor: Önemli olan biçim vermek değil, gelecekle ilgili fikir üretmek

ZEYNEP ATMACA
zeynepa@gazeteoksijen.com

Avrupa'nın en önemli enerji üreticisi olan İtalyan Enel grubu için tasarladığı elektrikli araç şarj istasyonları projesiyle geçtiğimiz aylarda endüstriyel tasarım dünyasının Oscarları olarak bilinen Compasso d'Oro ödülünü alan Koz Susani Design tasarım stüdyosunun kurucu ortağı Defne Koz, endüstriyel tasarım dünyasının çok önemli aktörlerinden biri. Eğitimi Milano'da tamamlayıp, sonrasında da Ettore Sottsass'ın stüdyosundaki deneyiminin ardından, serbest çalışan Koz bugün eşi Marco Susani'yle birlikte yönettiği Koz+Susani Design'la Türkiye, İtalya ve ABD üçgeninde çalışıyor. Defne Koz'la zoom üzerinden yaptığımız görüşmede tasarım yolculuğunu dinledik.

Sürdürülebilirlik için biz tasarımcılar etkili olabiliriz

Elektrikli araçlar için tasarladığınız şarj üniteleri, tasarım stüdyonuz Koz-Susani Design'a önemli Compasso d'Oro ödülünü getirdi.

Enel X firması enerji sektörünün dönüşümüne liderlik eden küresel işletmelerden biri. Bizim de elektrikli araçları şarj etmek için tasarladığımız istasyon projesi güzel bir örnekti. Geniş kitlelere üretim yapmasına rağmen Enel sadece geri dönüştürülmüş malzemeler kullanıyor. Elektrikli elde etmek için yaptığı üretimden, onu tüketici ile buluşturmasına ve kullanılan ürünlerin hepsinin geri toplanıp ye-

niden dönüştürülmesine varan 360 derecelik döngüyü tamamlıyor. Bu sene döngüsel ekonominin en başarılı üçüncü firması seçildi ve biz de tasarımlarımızla onun bu sürecinde önemli rol aldık.

Tasarımda sürdürülebilirliğin önemi nedir sizin için?

Artık bilinçli bir insanın aksi bir şekilde hayatını sürdürmesi bence mümkün değil. Hepimiz yaşam tarzımızı değiştirerek bu zamanı kısaltmalıyız. Doğru şekilde üretim yapılması çok önemli, biz de tasarımcı olarak bunda önemli bir etken olabiliriz.

Geçmişi bilirsek geleceğe üretebiliriz

"Tasarladığım ürünlere âşık olmam gerek" diyorsunuz. Bu hep mümkün mü?

Bu konuda biraz ısrarcıyım, bizim ekipteki gençlerin bunu bazen anlamadıklarını tahmin edebiliyorum ama ben kendimce mükemmele ulaşmadan o projeyi bırakmıyorum. Sonuna kadar inanmam gerekiyor. Bir tasarımcı da bir yazar gibi bir hikaye anlatıyor, o hikayeyi anlatabilmek için karakterleri çok iyi tanımak gerekiyor, ben de tasarımlarımla gerçekten özdeşleştirmede mutlu olabiliyorum.

Tasarladıklarınızı kullanıyor musunuz?

Evimde, ofisimde kullanmayı seviyorum doğrusu. Hatta pek çok farklı şey üzerinde çalıştığımız için parkesinden, lavabosuna, kapı kulpundan, bulaşık süngerine sadece tasarladıklarımızla bir ev yapabilir miyiz yakında diye düşün-

nüyorum.

Yaratıcılığınızı neler besliyor?

Ruhumu doyurmayı seviyorum; bu da sanatın farklı kolları ile iç içe olabildiğimde gerçekleşebiliyor. Elbette doğayla temas kurmak, yürümek, bunlar ruhumu rahatlatan şeyler ama beni besleyen şeyler farklı. İyi bir film izlediğimde, iyi bir fotoğraf çeke-

bildiğimde, iyi bir sergi gezdiğimde, iyi bir mimarının içerisinde olduğumda kendimi çok mutlu hissedebiliyorum.

Genç tasarımcılara bir tavsiyeniz olur mu?

Meraklı olsunlar! Sadece yeni tasarımları değil, geçmişini de iyi bilmek gerekiyor. Ancak geçmişini bildikten sonra gelecek için doğru şeyler üretebilirsiniz. Teknolojiyi çok iyi takip etmek, dünyada neler oluyor bittiğini merak etmek önemli, bunları göz ardı ederek çok iyi bir tasarımcı olunacağını düşünmek yanlış olur. Kendinizi geliştirmeye devam edin, diğerlerinden ayrışabilmek için kendinize ait bir ifade diliniz olmalı. •

Türkiye'de bu sektörün geleceği çok parlak

Türkiye'de tasarımın geleceği için ne düşünüyorsunuz?

Çok parlak görüyorum. Türkler kadar adaptasyon becerisi yüksek olan, kıvrak zekalı bir toplum bilmiyorum. Dünyanın gereksinimleri görebilen ve bunu kavramak için hızla hareket eden bir sürü endüstri var. Ve buna verdikleri önem ve hızlı üretimle hem dünyada çok iyi bir yere gelebileceğimizi hem de bunu Türk tüketicisine yansıtarak tasarımın hayatımızın vazgeçilmez bir unsuru olduğunu vurgulayacaklarını düşünüyorum. Çok başarılı bir sürü genç de görüyorum.

Ağza giren lokma bile dizayn ediliyor mu?

Defne Koz Ankara'da, iç mimar bir anne babaya doğar. Lise yıllarında ailesinin ofisinde Domus dergisini karıştırırken, otomobil tasarımcısı Giòrgetto Giugiaro'nun Marille isminde bir makarna dizayn ettiğini görünce, ağza giren lokmanın tasarlanabileceği düşüncesi onu çok etkiler ve kendine "Bunu yapabilecek bir meslek

istiyorum" der. Başkalarının hayatına dolaylı bir şekilde girmenin enteresan yolunu bulmuştur.

Ankara Üniversitesi İtalyan dili ve edebiyatı bölümünden mezun olduktan sonra Milano'daki Domus Academy'yi birincilikle bitirir. Tasarım dünyasının önemli ismi Ettore Sottsass'ın ofisinde kariyerine başlar.

Art niyetli yapay zekadan çok daha acil sorunlarımız var

Evet, bir meteorla ya da yapay zeka yüzünden, yani “varoluşsal bir risk” sebebiyle bugünkü medeniyet sona erebilir. Ama sırf bu gerekçeyle şu an karşımızda duran acil tehditleri görmezden gelme lüksümüz yok

Bill Gates ve Elon Musk’ın da dahil olduğu birçok isim, insanlığın kötücül süper zekaya yem olabileceği kaygısını paylaşıyor. Bir gün gerçekten de kendimizi bir uçurumda bulabiliriz fakat şu an zaten yokuş aşağı gidiyoruz

Daron Acemoğlu

Daron Acemoğlu, MIT İktisat Profesörü ve (James A. Robinson ile birlikte) Ulusların Düşüşü ve Dar Koridor: Devletler, Toplamlar ve Özgürlüğün Geleceği kitaplarının yazarıdır.

Dinozorların hakimiyeti, 65 milyon yıl önce bugünkü Meksika’nın Chicxulub adlı kasabasının kurulu olduğu yere düşen bir asteroitle sona ermişti. Söz konusu kaya ve metal kütleli aslında çok büyük değildi – muhtemelen uçtan uca 10 kilometre kadardı – fakat Dünya’ya saatte 60 bin kilometreden daha yüksek bir hızla çarparak Hiroşima’ya atılan atom bombasının milyarlarca katı büyüklüğünde bir patlamaya yol açmış ve bin kilometre çevresindeki tüm yaşamı yok etmişti.

Dahası, patlama üst atmosfere devasa bir toz ve kül bulutu göndererek güneşi yıllarca bloke etmişti. Sonuçta fotosentez imkânsız hale gelmiş, sıcaklıklarda keskin düşüşler yaşanmıştı. Tam da bu yüzden bilim insanları dinozorların ve başka birçok türün yok olmasını söz konusu atmosfer tozuna ve sülfat aerosollerine bağlıyor.

Bugün yeryüzüne benzer bir asteroit veya kuyruklu yıldız çarpacak olsa, hem birçok türü hem de insan medeniyetini dünyadan silerek yeni bir kitlesel yok oluşa yol açabilir. Bu uzak ihtimale ve insanların seşebildiği gibi, mevcut ve gelecek yüzyılda bizi en çok insan kökenli risklerin kaygılandırması gerekiyor.

İnsanlığı yok edebilecek araçlar

Ord, bilim ve teknolojinin sorun çözmek ve refaha ulaşmak için insanoğlunun elindeki en güçlü araçlar olduğunu kabul ediyor. Ancak böyle büyük bir gücün yanlış ellere geçmesi veya uzun vadeli ve istenmeyen sonuçları düşündürmeden kullanılması durumunda birçok tehlikeyi beraberinde getireceğini hatırlatıyor.

İnsanlığı yok etmeye muktedir araçları geliştirdik ama içinde bulunduğumuz tehlikeyi fark etmek için gerekli olan bilgelikten yoksunuz. Ord’a göre güç ile bilgelik arasındaki boşluk, insanlığın geleceğinde belirleyici olacak. Bir yandan, tamamen yok olabilir veya uygarlığın amelifarikalarının çoğunu (aşı ve anti-biyotiklerden sanat ve yazıya kadar) silip götürerek bir çöküş yaşayabiliriz. Öte yandan Ord, insanlıkta gördüğün potansiyelin uzun vadede kozmik ölçekte bir gelişim vaat ettiğini söylüyor. Buna göre insanlar bilgeliği ve teknolojik hüneri bir araya getirerek bu gezegenden pekâlâ daha uzun yaşayabilir ve uzayda yeni medeniyetler kurabilir.

Ord, evrende bizden başka zeki yaşam formu olmayabileceğini kabul ediyor. Gerçekten de yalnızsak bu gezegende herkesi silip götürerek bir kitlesel yok oluş, evrenin geri kalanındaki zeki ve anlamlı varoluş potansiyelinin tamamını ortadan kaldırmış olur.

Ord buradan hareketle matematikçilerin ve iktisatçıların “sözlükbilimsel

tercih sıralaması” olarak bildiği aşamaya ulaşıyor. Sözlükbilimsel (leksikografik) sıralama, bir tercih için çok sayıda kriter varsa, iki seçeneği kıyaslarken tercihi kolaylaştırmak adına kriterlerden birine baskın bir önem atfeder.

Ord’un felsefi tutumu bir sözlükbilimsel sıralamaya karşılık geliyor çünkü ne pahasına olursa olsun varoluşsal riski en aza indirmemiz gerektiğini söylüyor. Varoluşsal riskin minimuma indirildiği bir gelecek, diğer değişkenlere bakılmaksızın, bu riskin en aza indirilmediği başka her gelecek olasılığına baskın çıkar. Ord’a göre en büyük tehdit, kontrolümüz dışında evrimleşmiş yapay süper zekadan geliyor.

Gerçekten ilerledik mi?

Bilimin önyak olduğu varoluşsal risklerin ilk kez nükleer silahların yapımını mümkün kılan kontrollü zincirleme nükleer reaksiyonlarla ortaya çıktığı söylenebilir. Hiroşima ve Nagazaki’ye atılan atom bombaların icadından bu yana (toplumsal) bilgeliğimizin artmadığında haklı gibi.

Ord, gelecek yüzyıla kadar hayatta kalmamız halinde, bugünkü yetersiz kurumsal çerçevenin vakti gelince ele alınabilecek geçici bir sorun olduğunu düşünüyor. “Çünkü türümüzün tarihi için hayatı bir andayız” diyor. “Teknolojik ilerlemeyle beslenen gücümüz öyle büyüdü ki uzun insanlık tarihinde ilk kez kendimizi yok etme kapasitesine sahibiz...” Ord kitabı yazmaktaki amacının “bilgeliğimiz ile gücümüz arasındaki boşluğu kapatmaya ve insanlığa neyin baltas konusuna olduğuna dair daha açık bir görüş sunmaya başlayarak, geleceğimizi güvence altına almamız için zorunlu olan seçimleri yapmamızı sağlamak” olduğunu belirtiyor.

Ne var ki bunun gerçekte uygulanabilir olduğuna dair bir kanıt göremiyorum. Teknolojinin yıkıcı gücünü dizginleme konusunda toplumun ve liderlerin bilgece davranışına dair bir işaret de yok.

Alman sosyolog Norbert Elias’ın “medenileşme süreci” olarak adlandırdığı kavramı dayanarak Ord’un iyimserliğine destek verilebilir. Elias’a göre Ortaçağ’dan bu yana, ekonomik kalkınma süreci ve gerek anlaşmazlıkları

çözmek gerekse şiddeti kontrol altına almak için devlet kurumlarının ortaya çıkışı, kitle toplumlarının bir arada yaşayabilmesine vesile olan görgü ve davranışların benimsenmesini sağladı. Elias’ın gelişmiş ekonomilerdeki insanların daha az şiddet eğilimli ve daha toleranslı olacağı yönündeki incelikli savunusu, kısa süre önce Harvard Üniversitesi’nden bilişsel psikolog ve dilbilimci Steven Pinker’in Doğamızın İyilik Melekleri: Şiddet Neden Azaldı? [Alfa Yayınları, 2019] adlı çok satan kitabıyla yeniden popüler hale geldi. Her iki yazar da bilim ve teknolojinin kötüye kullanımını kontrol altına almaya yarayacak norm ve kurumların güçlendirilmesi beklentisini neden sürdürmemiz gerektiğine dair argümanlar ortaya koyuyor.

Ancak böyle bir medenileşme süreci, siyasi liderleri ya da bilim insanlarını pek de etkilemiş görünmüyor. Medenileşme sürecinin 20. yüzyılın ilk yarısında en görkemli günlerini yaşıyor olması gerekirdi; ne var ki Nobel ödüllü kimyager Fritz Haber bilgisini büyük bir hevesle kullanıp kimyasal silahlar icat etti ve bunları I. Dünya Savaşı sırasında Alman ordusuna pazarladı.

75 yıldır dünya savaşı çıkmadı diye sevinenlere...

Hiroşima ve Nagazaki’ye saldırı emri veren Amerikalı liderlerin düşünce yapısında veya II. Dünya Savaşı sonrası nükleer silahlara kucak açan diğer siyasi liderlerin tutumlarında da medenileşme sürecinin etkisine dair kanıtlar görmek mümkün değildi. Bazıları son 75 yılda yeni bir dünya savaşı çıkmadığı gerçeğinden umut devşirebilir. Ancak bu iyimser bakış, 1962’deki Küba Füze Krizi başta olmak üzere birçok kez felaketin kıyısına geldiğimizi göz ardı ediyor.

İnsan kökenli riskleri kontrol altına alma ve kolektif bilgeliği yeşertme konusunda iyiyi gitmek şöyle dursun, giderek daha “medenî” hale geldiğimiz fikriyle bile gelişen daha birçok örnek bulunabilir. Aksine, kötü davranışlarımızı kontrol altına almak ve gerek bilimsel keşifler gerekse teknolojik yeniliklerle yörgülen sürekli

değişime ayak uydurmak, kalıcı sorunlarımızdan biri olmaya devam edecek.

Bu yüzden Ord’un argümanının geri kalanı sorunlu hale geliyor. Mevcut seçimlerimizin şu anda ve yakın gelecekte yaratacağı sorun ve acıları gidermeye yönelik çabalara öncelik vermek varken, uzak gelecekteki varoluşsal risklerin giderilmesine neden öncelik verelim ki?

Farz edelim önümüzdeki birkaç yüzyılda, insanlığın çoğunu köleleştirerek soyumuzun tükenme tehlikesini kayda değer oranda azaltma şansımız var. Ord’un sözlükbilimsel sıralaması uyarınca bu seçeneği tercih etmemiz gerekiyor. Çünkü bu tercih yapıldıca hem varoluşsal risk en aza indirilmiş hem de insanlığın uzak gelecekteki bir aşamada gelişme potansiyeli korunmuş oluyor.

Ancak bu argüman herkesi ikna edemeyecektir. İkna olmayanlar arasında beni de yazabilirsiniz.

Şeytani makineler çağı mı geliyor?

Bu tercihi daha iyi açıklamak için, Ord’un odaklandığı en temel varoluşsal riski, yani yapay zekanın kötüye kullanımını ele alalım. Ord’un tahminine göre, önümüzdeki 100 yılda insanlığın (usturuplu bir ifadeyle “müttefik olmayan yapay zeka” adını verdiği) kötücül bir süper zekaya yem olma olasılığı onda bir. Öte yandan iklim değişikliğinin insanlık için teşkil ettiği varoluşsal riskin binde bir, asteroit veya kuyruklu yıldız çarpma ihtimalinin ise milyonda bir oranında olduğunu öngörüyor.

Birçok uzman süper zeka tehdidini bu kadar yüksek bir olasılık olarak görmese de yapay zeka (AI) araştırmasının uzun vadedeki olası sonuçlarından kaygılanan tek kişi Ord değil. Aslına bakılırsa teknoloji dünyasında, Berkeley’deki California Üniversitesi’nden Stuart Russell, Microsoft kurucusu Bill Gates ve Tesla’nın kurucusu Elon Musk’ın da aralarında bulunduğu birçok isim aynı kaygıları paylaşıyor.

Bana göre yakın gelecekte süper zekanın ortaya çıkma ihtimali düşük; kötücül bir süper zekanın medeniyetimizi yok etme riski ise daha da az. Hâl böyleyken, kamuoyundaki tartışmaların merak uyandırıcı ama olanak dışı uzak riskler yerine, AI’nin halihazırda insanlık için teşkil ettiği sorunlara odaklanmasını

tercih ederim.

AI tasarımının ve dağıtımının mevcut gidişatı bizi yanlış yönlendirerek çok sayıda acil soruna yol açıyor. Kaçınılması gayet mümkün ve teknolojinin kendine özgü mantığını yansıtmaktan uzak olan bu sorunlar, büyük teknoloji şirketlerinin – özellikle de bu şirketlerdeki veya onların yörüngesindeki küçük bir grup yönetici ve bilim insanının – yaptıkları (ve bize dayattıkları) tercihlerin bir yansıması durumunda.

Yakın gelecekte kötücül bir süper zekanın medeniyetimizi yok etme riski az. Hâl böyleyken, kamuoyundaki tartışmaların ilginç ama olanak dışı uzak riskler yerine, AI’nin insanlık için teşkil ettiği güncel sorunlara odaklanmasını tercih ederim

En görünür sorunlardan biri AI’nin sebep olduğu kesintisiz otomasyon. Bu durum çalışanları yerinden ediyor, eşitsizliği artırıyor ve iş gücünün büyük kısmına dair olası işsizlik endişesini güçlendiriyor. Daha da kötüsü, otomasyon takıntısı verimlilik artışının yerini alıyor; sonuçta yöneticiler ve bilim insanları yenilikçi teknolojilerin daha verimli, insanı tamamlayıcı bir şekilde kullanımını yor sayıyor.

AI tasarımı ve kullanımına ilişkin başka sorunlar da var ve hiçbirisi insanlığın ahlaki ilerleyişine dair umut vermiyor. Demokratik siyaseti kirlüten tek unsur algoritmik olarak güçlendirilen dezenformasyon değil; hükümet ve şirketlerin milyarlarca insanın davranışını izlemesine ve manipüle etmesine yardımcı olan yeni AI teknolojileri de bu süreçte rol oynuyor.

Çözüm hükümet ve şirketlere baskı uygulamak

Bu gelişim çifte sorun anlamına geliyor. Demokratik siyaset, politik ve ekonomik elitin uygunsuz davranışlarının toplum tarafından dizginlenebilmesi için başlıca yöntem durumunda; ancak şu anda tam da bu sürecin altı oyuluyor. Demokrasi zarar gördüğü için elitleri sebep oldukları hasardan sorumlu tutamaz hale gelirse, mevcut çıkmazdan nasıl kurtulabiliriz?

Yine de çaresiz değiliz. AI’nin getirdiği bedellerin üstesinden gelinebilir çünkü Ord’un odaklandığı varoluşsal risklerin aksine, bunlar somut ve tespiti kolay sorunlar. Ama ilk olarak, hükümet ve şirketlerin şu an gerçekleşmekte olan riskleri kabul etmesi yönünde baskı oluşturmak adına soruna daha fazla dikkat çekmemiz gerekiyor. Otomasyon, anti-demokratik manipülasyon ve gözetim peşinde koşan bir teknoloji sektörünün, uzun vadeli risklerle mücadele için sağlam bir zemin sunmadığı açık. Elbette insanlığın maruz kalabileceği daha spekülasyon riskleri yok saymamalıyız ama öncesinde, şu an karşımızda duran tehditleri görmezden gelme lüksümüz yok. Günün birinde gerçekten de kendimizi bir uçurumda bulabiliriz fakat ancak şu an zaten kaygıyan zeminde yokuş aşağı gidiyoruz. ●

© Project Syndicate

Hükümet ve şirketlerin güncel riskleri kabul etmesi yönünde baskı oluşturmak adına soruna daha fazla dikkat çekmemiz gerekiyor. Otomasyon, anti-demokratik manipülasyon ve gözetim peşinde koşan bir teknoloji sektörünün, uzun vadeli risklerle mücadele için sağlam bir zemin sunmadığı açık

**Devrim
Devecioğlu**

dsevimay@gmail.com

Bir lise sınıfı... En arka sırada iki çocuk oturuyor yan yana. Birisi, elindeki kağıtlara, Amarildo adını verdiği bir boğa güreşçisini anlatan bir hikaye karalıyor. Bir gün büyük bir yazar olmayı diñliyor. ...Öteki çocuk, sonu gelmez desenler çiziktirmekle meşgul. Minicik, kutu kutu desenler çiziyor ve sonunda şaşkınlıkla, bu minik desenlerin koca bir resme dönüştüğünü görüyorsunuz. Kızıl saçlı, hafiften dalgacı, yeşil gözlü bir çocuk bu. İlerde pos bıyıkları da kızıl olacak. ...Yakışıklı, soğukkanlı, ince ve alaycı. Cepleri hep çiziktirilmiş desenlerle dolu.⁽¹⁾

Ankara Bahçelievler Cumhuriyet Lisesi'nin arka sıralarında boğa güreşçisinin hikayesini yazmaya çalışan Hemingway hayranı çocuk Zülfü Livaneli'dir; yanında resim yapan ise Mehmet Sönmez. Hatta sonra o küçük evler Livaneli'nin 1975 yılında Paris'te çıkan "Eşkiya Dünyaya Hükümdar Olmaz" plağının kapak resmi olur. Bugün eski plaklar satan bir sahafta 650 TL'ye bulabilirsiniz orijinalini, ama "eşkiya dünyaya hükümdar olmaz" demenin bedeli her devirde olduğu gibi o yıllarda da ağırdır.

"Asker Mehmet" oldu

Mehmet Sönmez, 1944 yılında İstanbul'da doğar, ama Ankara'da büyür, Ankara'da devrimci olur. Kızılay'da karıştığı bir kavga sırasında "yaş haddinden" askere alınır, fakat bu kez de Türkiye İşçi Partisi lideri Mehmet Ali Aybar'ı dinlemeye gittiği için askerliğini ağır şartlar altında Ağrı'da tamamlamak zorunda kalır. Bir dönem desenlerinde kullandığı "Asker" imzası da, "Asker Mehmet" lakabı da o yıllardan kalmazdır. ⁽²⁾

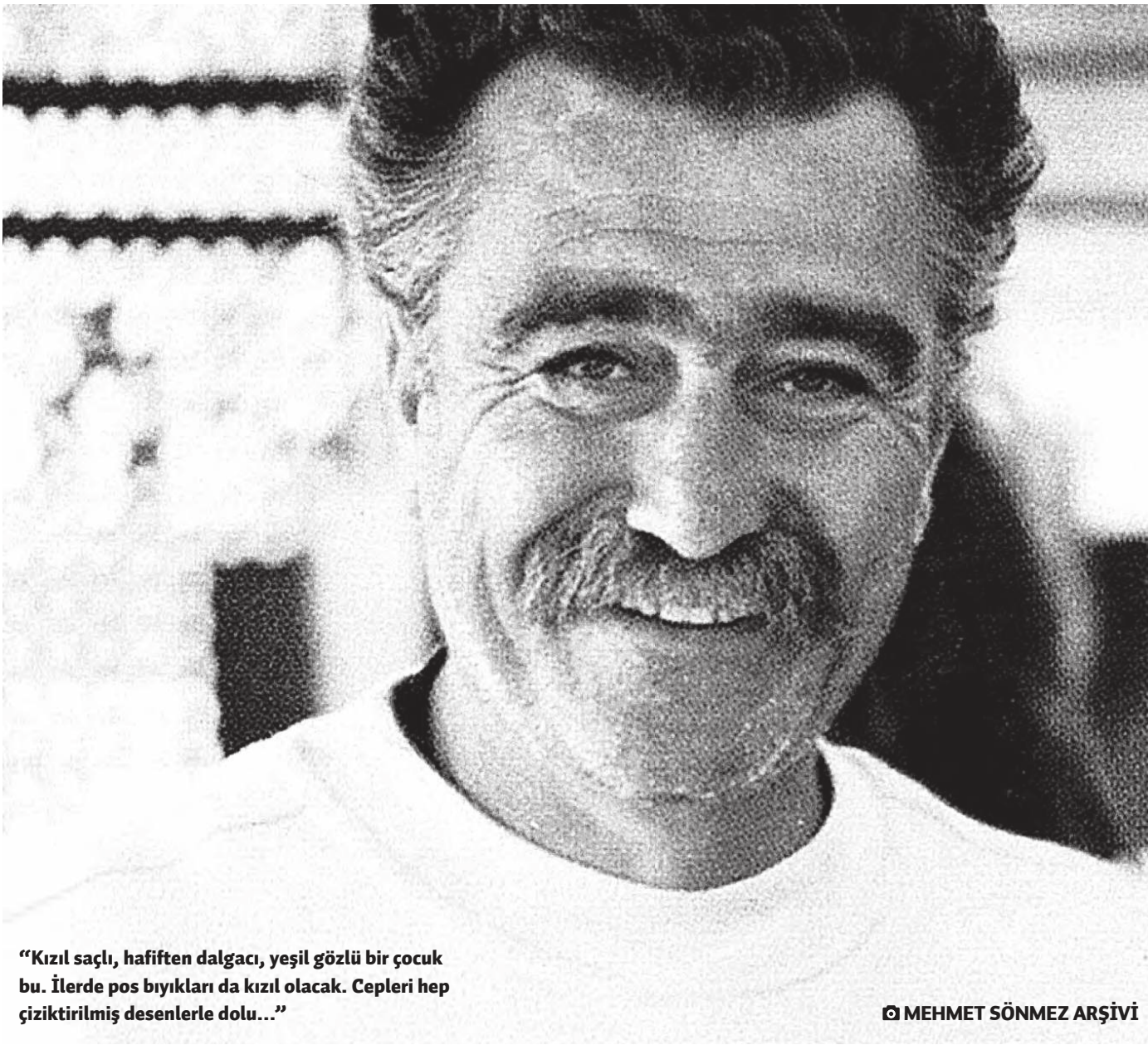
Babası albay olan Sönmez, liseyi Ağrı'dayken dışardan bitirir, Güzel Sanatlar Akademisi'ne girmeyi ikinci kez denemez. Bir yandan İstanbul ve Ankara'daki aktif siyasi çalışmalara katılıyor, bir yandan da Halkın Dostları, Sosyal Adalet, Ant, Emek dergilerine işçi, kent ve direniş desenleri çiziyordu. 12 Mart 1971 Muhtırası'nın ilan edildiği gün oğlu Ahmet henüz 40 günlük bile değildir. Dönemin pek çok sosyalist örgütlü-örgütsüz ismi gibi o da bir süre sonra yargılanıp 141/1'den cezaevine konur.

**Hücreye karşılık
domates salatası**

Cezaevinde yan hücrenin rezervasyonunu yakın arkadaşı Murat Belge için yaptığı, karşılığında Belge'den güzel domates salataları istediği, tutukluları güldürmeyi, her şeyle dalga geçip insanlara moral vermesi iş edindiği günlerdir. Kalan tüm

Bodrum'un naif ressamı Mehmet Sönmez

Bodrum eskiden bir kartpostal gibiydi, o kartpostalın da bir ressamı vardı: Mehmet Sönmez! Bu hafta Bodrum'un devrimci, naif ressamı Sönmez'i ve adına hazırlanmış bir "hub" projesini okuyacaksınız

"Kızıl saçlı, hafiften dalgacı, yeşil gözlü bir çocuk bu. İlerde pos bıyıkları da kızıl olacak. Cepleri hep çiziktirilmiş desenlerle dolu..."

MEHMET SÖNMEZ ARŞİVİ

zamanını ise Sağmalcılar'dan koğuş manzaraları çizmekle geçiriyor, volta atan, hatıra fotoğrafı çektiren, hücrelerinde oturan, dolaşan devrimcileri "kabadayıcı bir duruşla" sergilemeye çalışıyordu. Ancak içeride aylar geçtikçe Sönmez'in çizimleri değişmeye başlar. Önce vapurlar çizer. Karaköy-Kadıköy, Boğaz vapurlarını... Yine kalabalık insan desenleriyle doldurur resimlerini, ama bu kez sol yumrukları havada değildir, sadece tıklım tıklım insanlar vardır. Bir de "mavi" merakı başlamıştır Mehmet Sönmez'de. Göğü artık pür mavi oluyordu resimlerinin. Daha önce bir kez gördüğü Bodrum,

zaman geçtikçe Sağmalcılar'daki en büyük özlemi haline dönüşür. ⁽³⁾

**Can Yücel'den
kaçamaz**

Mavilikler Sönmez'i Bodrum'a çekiyordu, ama önce bir üç-dört yıl flört edecektir. 74 Aff'yla çıktıktan sonra İstanbul'a yerleşip her fırsat bulduğunda Bodrum'a kaçır. O yıllarda aktif siyasi çalışmalarına bir daha dönmez, ama hayatında resim giderek daha geniş bir yer kaplamaya başlar.

Can Yücel'in "Bir Siyasinin Şiirleri" kitabı ilk resimlediği çalışması olur.

"Can Yücel'le maceraları başlı başına bir konudur" der Murat Belge ve birini şöyle anlatır: "Mehmet bıkmış, Can'ın sarhoşluklarından başına gelmeyen kalmamış, hele en son Can'ın kendisini yumruklama olayından sonra bir araya gelmeye ahdetmiş. Derken bir gün Can, Bodrum'da Kale'nin altında, kahvede oturuyor. Mehmet de kahveye geliyor, bakıyor ki Can orada, hemen gerisin geri

ricata geçiyor. Ama Can onu fark etmiş, arkasından bağıyor: Korkma Sönmezzz!"

Kart atma ritüeli

Can Yücel'i, Yaşar Kemal, Nazım Hikmet, Erdal Öz, Bekir Yıldız, Vedat Türkali, Orhan Kemal'in kitap resimleri izler. Hele Samed Behren-gi'nin Küçük Kara Balık kitabına öyle güzel desenler çizer ki Mehmet Sönmez, bu kitabı okumuş bütün çocuklara bir gün küçük bir kara balık olmayı hayal ettirir.

Yıl 1978 olduğunda temelli Bodrum'a yerleşir. Artık o küçük balıklar, küçük beyaz evler, çılgın begonviller ve sonsuz maviler tamamen Sönmez'e aittir. Bodrum'u anlatan her sevimliliği resme dönüştürür, o resimler de kartlara basılıp sıra sıra dizilir.

Çarşı'nın bugün "hediyelek sahte çanta" satmazdan önceki eski yıllarında başta Çerçi olmak üzere turistlerin bayıldığı küçük, ama gerçek dükkanlarında satılır kart-postalları. 9'a 14 santim içine o kadar kendine baktıran çizgilerle sığdırır ki Bodrum'u Sönmez, Bodrum'dan bir kartpostal gönderme sevdası başlar turistlerde; yerli turistler dahil. Henüz Bodrum'a gelmemiş olanlara "Bak ben bu kadar şirin bir yerdeydim" demenin, bilenlere "Ben de geldim" diye haber vermenin sevimli bir yolu olur Sönmez'in kartpostalları. Bir tür "posta yoluyla Instagram" gibidir. Giderek talep artar, iş kartpostaldan çıkıp kupa, bardak, bez çanta, seramiklere desen olmaya dönüşür.

**Resimde
"sahici naif"ti**

Kemal Özer 1975 yılında Militan dergisindeki yazısında Mehmet Sönmez'in yapıtları için "Ne karikatür ne resim ne de süslemedir; doğru-dan doğruya yaşamdan fıskırmış, canlı, özgün, bağımsız bir sanat" der. Murat Belge'ye göre ise Sönmez son derece sofistike akıllı olan, resimde naifliği poz olarak benimsememiş, sahici bir naiftir.

Mehmet Sönmez, yaşamı boyunca eserlerini toplu olarak üç kez bir araya getirir: 1978 yılında özellikle hapisane günlerindeyken çizdiği desenlerin yer aldığı "Nefti" adında bir kitap/album yayınlar. Bu kitap 2008'de Karikatürçüler Derneği tarafından 4 bin adet basılıp, Türkiye'deki tüm karikatürçülere gönderilir. İlk kişisel sergisini 1981'de İstanbul'da açar ve eserlerinin tamamı ilk günde satılır. Bir de en son 16 kartpostal çalışmasını topladığı "Bodrum'u Hatırlıyorum" albümü 1988'de Metis Yayınları'ndan çıkar. ⁽⁴⁾

1990'lara gelindiğinde Mehmet Sönmez'in adı artık "Bodrum ressamı"dır, ama Bodrum'daki değişim Sönmez'i de etkiler. "Bir sanatçı olarak eserlerime yansıtacağım kadar özellikli yanı kalmadı Bodrum'un. Şimdi içinde daha çok insan olan, bar, pazar yeri, otobüs terminali gibi yerlerini resmetmek istiyorum"

Çarşı'nın, Kumbahçe'nin ara sokaklarında dolaşın, Bitez, Gümüşlük, Dereköy'de dar yollara girin, karşınıza bu kartpostallardaki gibi Bodrum evleri çıkacak. Öpüşen balıkları görmek için ise bir alem-i ab eylemek gerekebilir.

diyen Sönmez bu son dönemine “eleştirel Bodrum resimleri” adını verir. Ancak henüz bu başlık altında çok fazla çalışma yapamadan Sönmez’e kanser teşhisi konur. Uzun bir süre verdiği mücadele Nisan 1998’de İstanbul’da, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Hastanesi’nde son bulur. Teşvikiye Camii’nde cenazesine katılan solcular, sanatçılar, yazarlar ve yolu Bodrum’dan geçmiş olanlar akşam Çiçek Bar’da bol kahkahalı anılarla uğurlar dostlarını. Mehmet Sönmez imzalı baskılara bir-bir buçuk yıl kadar daha devam edilir; sonra o da biter.

“Bodrum Hatırası” kalmadı

Tüm bunları okuduktan sonra aklınıza takılan o sorunun yanıtını ben de merak ettim ve Mehmet Sönmez’in oğlu Ahmet Sönmez’e

sordum.

Mehmet Sönmez çizgileri 20 yıldır niye yok, baskılarına yeniden başlamak mümkün değil mi?

Bunu biz de çok istiyoruz. Hatta hazırladığımız birtakım projeler de var. Neler yapılabilir diye üzerinde biraz çalıştık. Kartpostal diye bir şey kalmadı, ama onu bile Bodrum’da yeniden canlandırmayı düşünüyoruz.

Engel ne?

Doğru düzgün bir şey yapabilmemiz için belli bir sermaye ayırmanız lazım. Ayrıca yapsanız bile bu ürünleri Bodrumlularla buluşturabileceğiniz bir yer kalmadı. Çarşı artık sahte ürünlerin satıldığı bir yere döndü. Bodrum’u tem-

silen, özgün bir tasarımı olan, turistik bir şeyler alayım dediğinizde hiçbir şey yok şu anda.

Engin Dalyancı’nın cam balıkları da Kandı’ya gitti...

Evet, artık Çarşı’da Bodrum hatırası diye ancak “sahte Rolex” alacak duruma geldik. Dolayısıyla biz de üstünkörü bir şey yapmak istemiyoruz. Bu tarz üretim yapan, mağazaları olan kurumsal firmalarla ortaklaşa çalışmak bize şu an daha doğru geliyor. Mesela bir Mehmet Sönmez imzalı ürünler serisi çok güzel olur, ama hala rafta bekleyen bir konu bu. •

(1) Zülfü Livaneli; Milliyet, 21.04.1998

(2) Sönmez Taner; Art Ajanda Bodrum, Ağustos 2020

(3) Yılmaz Aysan, E.Seyhan, E.Yıldız; Afişe Çıkmak, 2013

(4) <https://www.karikaturculerdenegi.com/bir-devrimci-karikaturist>

Bodrum’u yeniden sanatçıların kenti yapacak bir fikir...

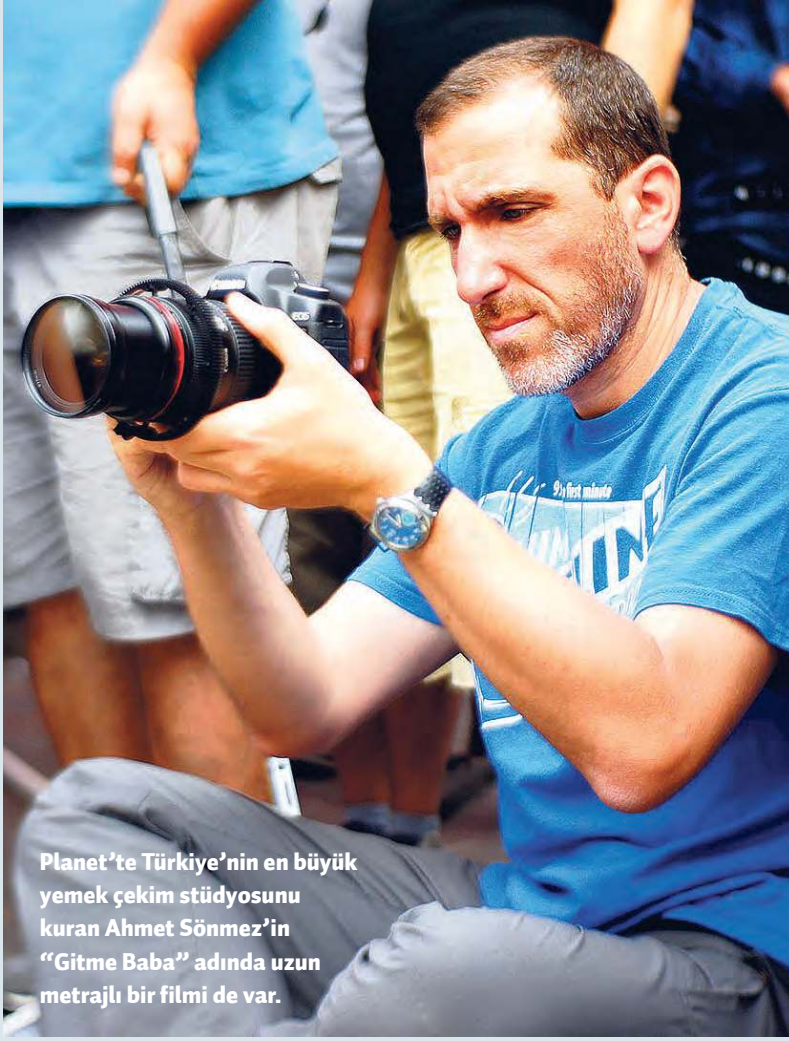
Ahmet Sönmez 1994 yılından itibaren ATV, CNN Türk, Kanal D’de yönetmen, yapımcı ve yönetici olarak çalıştı, reklam filmleri çekti. Doğan Yayıncılık’tayken “yaratıcı yönetici” ödülü aldı. Türkiye’de MTV Müzik, Planet yemek, D Shopping gibi ilk tematik kanalların kurucusu oldu. Bilgi ve Bahçeşehir üniversitelerinde öğretim görevlisi olarak sinema, TV ve fotoğrafçılık üzerine uzun yıllar dersler verdi. Ahmet Sönmez’in kendisini anlatırken ikinci sıraya koyduğu kimliği ise yelken yarışçılığı. O da babası gibi hayatının bir döneminden sonra Bodrum’a yerleşme kararı aldı ve altı aydır burada. Bir amacı var: Bodrum’da Mehmet Sönmez Sanat Akademisi’ni kurmak.

Müjdat Gezen Sanat Merkezi gibi mi?

Yapı olarak ona benziyor. Bir akademi eğitimi verecek, ama MEB ve YÖK’e bağlı olmayacak. Oralardan onaylı herhangi bir belge vermeyecek. Yüksek kalitede bir iş yaparsanız buna gerek de yok zaten. Mesela ben CNN Türk’te yöneticiyken Müjdat Gezen mezunu gençleri çok severek işe alıyordum, çünkü dört yıllık bir sinema-TV bölümü mezunundan daha çok şey biliyorlardı. Burası da aynı mantıkla gençleri öyle iyi yetiştirmeli ki, “Ben Bodrum Mehmet Sönmez Sanat Akademisi mezunuyum” diyen bir gençte kimse başka bir yeterlilik belgesi aramamalı.

Parasız eğitim mi verilecek, nasıl bir model uygulanacak?

Üç ayağı var projenin: Birincisi gençler. Özel üniversitelere göre

Planet’te Türkiye’nin en büyük yemek çekim stüdyosunu kuran Ahmet Sönmez’in “Gitme Baba” adında uzun metrajlı bir filmi de var.

çok daha makul bir ücret karşılığında gençlere bir veya iki yıllık yetenek ve mesleki eğitim sunulacak. İkinci ayakta Bodrum’da yaşayan, imkanları olan sanata ve dijital meraklı insanlara dersler verilecek. Daha ziyade hobi niteliğinde olacak bu bölüm. Üçüncüsü de Bodrum’da faaliyet gösteren özellikle turistik tesislere dijital görünürlük eğitimi vermek. Bunu da mümkün olursa ücretsiz yapmak, tamamen Bodrum’a bir katkı sağlamak amacıyla istiyoruz.

Hangi sanat dallarında eğitim verilecek?

Resim, heykel, seramik, sinema, fotoğraf ve dijital sanatları başta olmak üzere sanatın mümkün olduğu her alanında.

Bodrum’da o kadar ders verecek hoca var mı?

Hem Bodrum’a yerleşmiş çok değerli isimler var hem de böyle bir

proje hayata geçerse Bodrum’da yaşamayı isteyen insanlar var. Burası bir hub, yani sanatçıların gençlerin sanat severlerin bir birleşme noktası olursa, o zaman biz Bodrum’da çok farklı bir hava sozulmaya başlarız. Bodrum’u bir bar şehri olmaktan çıkarıp sanat şehri olduğu günlerine kavuştururuz.

Bodrum Belediyesi nasıl yaklaştı projenize?

Bize “Bunu mutlaka Bodrum’a yapmamız gerek” dediler, çok beğendiler ve gerçekten kucak açtılar. Ama bu sonuçta kar amacı olan, ticari bir proje ve belediyeye sürdürülemez. Dolayısıyla bir yatırımcıyla girişilmesi gereken bir iş. Biraz eğitim ve sanat misyonerliği olan, böyle bir buluşma merkezinin Bodrum’da olması gerektiğine inanan ve tabii biraz da imkanı olan bir yatırımcının “Ben varım” demesi gerekiyor.

BODRUM’DA YAŞAYAN ÜNLÜ BAHÇIVAN OKSİJEN İÇİN YAZDI

O büyüleyici kış ışığını bilen var mı?

Kışın yaprakları dökülen ağaçların dalları arasından süzülen kış ışığının ne denli büyüleyici olduğunu bilir misiniz? Acaba kaç anne-baba bu ışığı gördü? Kaçı çocuklarına anlattı?

GÜLNAR ÖNAY

Bir buçuk yıldır ülkemizi de esir alan bir salgınla boğuşmaktayız. Her belanın bir de hayır tarafı vardır; bu bela bize yeniden doğaya dönüş sağladı, bahçeler değer kazandı, büyük kentlerden sahil kasabalarına göç başladı...

Evet bunlar doğru, küçük bir azınlık bu uğraşın hakkını vermeye çalışıyor; çalışıyor diyorum çünkü, doğa dediğimiz içinde yaşadığımız sınırsız evren yalnızca kendi koşullarını dayatır; oysa biz İnsanoğlu ise bu koşulları kendi yararına döndürmeye uğraşır da uğraşır. Hangisi bu savaşımdan galip gelir? Görünürde insan, ne de olsa istediğini yapma gücü var, ama hayır kaybeden bizleriz.

İnsan tanıdığını, bildiğini sever ona saygı duyar onu korur. Bu kısa girişten gelelim konu başlığımıza, nefes almamızı sağlayan, dünyamızın tek oksijen kaynağı ağaçlardan ve onlara bakışımızdan söz edelim. Bırakın uçsuz bucaksız ormanları, önce kendi kapımızın öni diyelim; çevremizdeki hatta yakın çevremizdeki ağaçları ne kadar tanıyoruz?

Eve kapandığımız şu günler vakit geçirmek için en kolay çözüm televizyon bilgisayar ve elimizden düşmeyen telefonlarla zaman öldürmek. Dışarı çıkmakta özgür olduğumuz zaman eski alışkanlıklar bizi bekliyor olacak: Fast food zincirleri, AVM’ler, belki sinema ve benzer oyalanmalar. Şimdi soruya geliyorum.

Kaçımız ağaç isimlerini biliyor?

Hazır tüm ailenin kendi köşesine çekildiği şu günlerde ve de normal yaşamda, kaç aile çocuklarına çevrelerinde yaşayan ağaçlara bakmayı öğretiyor? Kaç ebeveyn çocuklarına dünyanın gün be gün yitirdiği doğal kaynaklar hakkında bilgi veriyor? Şimdi sıra en can alıcı soruda, kaç aile üyesi çevresindeki ağaçların özelliğini, bırakın özelliğini adlarını biliyor? Kaç anne çocuklarına okul yolu üzerindeki ağaçların öyküsünü anlatıyor? Okullar çağdaş yöntemlerle dersler yapıyor, tüm çocuklar birer bilgisayar uzmanı oluyor da, buna karşın doğa sevgisi ve ilgisi börtü böcek edebiyatı ile savuşturulan işi gücü olmayan ya da emeklere özel bir ilgi alanı olmakla eş değer tutuluyor. Bir ağaç ya da bitki söz konusu olduğunda çoğumuz, adını bilmediğimizden “Hani yapraklarını kışın dökün ya da dalları yaz başı aşağıya doğru sarkan, canım çiçekleri ilkbaharda açan, hani halamın eski bahçesinde vardı ya” diye tariflere gerek duymaz mıyız? Kim bilir kaç ağacın adını bilmeden bu dünyadan göçüp gideceğimizi hiç düşündünüz mü? Oysa adını bilmemek ve tanımakta bilinçsizce ısrar ettiğimiz o değerli varlıklar biz olmadan da yaşacak ve dünyamıza kucak açacak, nefes verecek, serinletecek....

Kaç anne kaç baba çocuklarını karşılarına alıp “biliyor musunuz bitkiler biz olmadan da yaşayabilir oysa bizler onlarsız yaşamayız; gelin bu tatil gününde birlikte ormana gidelim ve ağaçları, bitkileri inceleyelim diyor. Neden okullarda fen ve, sosyal bilimlere o kadar değer veriliyor da bu arada bir ginkgo bilobanın (Mabet ağacı) ve benzer nicelerinin

300 milyon yıldır hiçbir değişime uğramadan yaşayan dinazorlar olduğu öğretilmiyor. Oysa bir tık uzaklıkta sınırsız bilgi var. Benim bahçesinde kocaman ağaçların bulunduğu okuldan mezun olduğunda yaşamında ve seçtiği meslekte ona yardımcı olmayacak kimya dersi için kafa patlatan oğlum, neden okul bahçesindeki ağaçların adlarını öğrenmedi? Oysa okul bahçesindeki dev ihlamurlar, gürgenler ve gökyüzüne dimdik uzanan servilerin ona anlatacakları ilerideki yaşamı boyunca onun için çok daha coşku verici olmaz mıydı? Utanarak itiraf edeyim ben de bilmiyordum bana da öğretmemişlerdi.

Kış ışığını hiç gördünüz mü?

Kaç ebeveyn tatil gününde Fatih ormanlarına (mangal için değil) ya da Nezahat Gökyiğit bahçesine çocuklarıyla gidip incelemelerde bulunuyor, kitaplığında bulunan kitaplara göz atıyor?

Şu sıralarda Karadeniz’de İkizdere ve geçtiğimiz yaz Kaz dağlarındaki bilinçli köylülerin feryatları yalnızca bir gazete haberi mi? Ne kadar acı, ne kadar büyük bir çaresizlik? Çiçekçilerin hazırladıkları çiçek buketlerini zenginleştirmek için kesilen Karadeniz’in dev şimşir ağaçlarının hesabı neden sorulmuyor?*

Acaba ekonomik durumu yerinde olan kaç ailenin salonunun ortasında bulunan sehpanın üstünde ya da kitaplığında ağaçları, yaban yaşamı, kuşları anlatan kaç tane kitabı var? Var mı?

Kaç anne, kaç baba, çocuklarına kışın yapraklarını dökken ağaçların dalları arasından süzülen kış ışığının ne denli büyüleyici olabileceğini ve kendi yaşam ışıklarını bulabilmek için doğadan gelen gerçek ışığı izlemeleri gerektiğini söylüyor? Acaba kaç anne kaç baba bu ışığı görebildi? Sorunun en can alıcı noktası da burada olmalı...

*Şimşirlerin başına gelenler Yücel Çağlar

ÖNERİLEN KİTAPLAR

- Ağaçlar, **Tuğrul Mataracı** Tema Vakfı Yayınları
- Türkiye’nin Ağaçları ve Çalıları, **Necati Güvenç Mamukoğlu** NTV ve Kırmızı Kedi Yayınları.
- Anadolu Yeşillemesi **Yücel Çağlar**
- Ağaç Bilim (dendroloji) ders notları **Yücel Çağlar**
- Ağaçların Gizli Yaşamı **Peter Wohlleben** Tema yay.
- Türkiye’nin Ağaçları/Genç Kaşifin Doğa rehberi **1 Gülnar Önay**
- Dünyamızı Biçimlendiren Olağanüstü Bitkiler **Helen & William Bynum** Oğlak Güzel Kitaplar

Çünkü nereden başladığını bilmek nereye gideceğini belirler

İclal Aydın

Şimdi yavaş yavaş Çeşme'ye doğru yol alalım. İki ilçe arasındaki sekiz köyün ortasında bir yerde duracağız. Bu sekiz köye “Müzenin Köyleri” diyor Köstem ailesi

“Geceyi korsanların naraları dolduruyormuş. Yarımada'nın üzerindeki evlerde yaşayanlar bile duymuştu bazen.”

Yüzüme bakmadan soruyor küçük arkadaşım.

“Nara ne demek?”

“Erkeklerin bağırması, haykırması gibi bir şey. Bağırıyormuş hepsi yani.”

“Korsanlar mı?”

“Evet.”

“Ne diye bağırıyormuş?”

“Savaşıkları için sanırım. Hep bağırıyorlar ya. Gemideki malları ele geçirmek için saldırıyorlarmış.”

Konu şimdi ilgisini çekti aslında. Yan gözle bana bakıyor.

“Ne istiyorlarmış? Ne varmış gemide?”

“Zeytinyağı ve şarap küpleri.”

Anlamaya çalışarak gözlerini bana dikeyor.

“Ne yapacaklarmış ki zeytinyağını?”

“İşte çok değerliymiş. İlaç gibi de önemliymiş. Satmak, kullanmak için.”

“Altın yok muymuş gemide? Bir tek zeytinyağı mı varmış?”

“Kaptanın altınları vardır belki ama zeytinyağı altın gibi bir şey işte o zamanlar. Çok değerli.”

Küçük arkadaşım tatmin olmuyor.

Korsanların zeytinyağı için bir gemiye saldırması yeterli bir sebep değil onun için.

Köstem Zeytinyağı Müzesi, idealist, yorulmak bilmeyen bir çiftin engelleri aşarak ortaya çıkardıkları bir Ege hazinesi

“Hiç mi başka bir şey yokmuş?”

“Şarap, incir, üzüm, peynir vardır belki. Tam olarak bilmiyorum şimdi ama buradan onları uzak diyarlardaki ülkelere satmak için yola çıkmış gemiler.”

“Ne zaman oluyormuş bunlar?”

“Yüzlerce yıl önce.”

“Çok saçma. Zeytinyağı için korsan morsa olamaz ben.”

İçin için gülüyorum. Çünkü 9 yaşında bir arkadaşınız varsa, ciddi bir ifadeyle söylediği herhangi bir şeye gülmek hatta tebessüm bile etmemek gerektiğini biliyorum artık. Kafamı sallıyorum. Birazdan ilgisini çekecek şeyler göstereceğim ona. Bana emanet edilmiş küçük misafirim anne babası İzmir'den dönene dek oyalamak için ne yapsam, ne anlatsam diye düşünürken iyi ki geldi aklıma şu Çeşme-Urda korsanları. “Hadi gel, seni bir yere götürüceğim” dedim. Evde somurtarak oturmaktansa, arabaya binip bir yerlere gitme fikri ona da iyi geldi. Suskunluğu bozmak için açtığım korsan hikâyesi tahmin ettiğim gibi ilgisini çekti ama şu anda “müzeye gitmek” fikrine surat sallıyor. Ildır levhasını görünce tersi istikamete, sola dönüyor, yokuş aşağı kıvrıla kıvrıla çamların arasında yol alıyoruz.

“Şimdi biz tam olarak nereye gidiyoruz?”

“Dedim ya, müzeye gidiyoruz. Zeytinyağı müzesine. Oraya gidince hoşuna

Köstem Zeytinyağı Müzesi'nde eski zeytinyağı yapma makineleri, antik döneme ait bir amfora gemisi, ayrıca bir restoran var.

gidecek bak. Böyle görsen, bizim yaşadığımız bu bölgelerdeki en eski zeytinyağı yapma makineleri var içinde. Her şey ama her şey eskisi gibi!”

Aklıma müzedeki 1/15 boyutlarında modellenen, Antik döneme ait bir taşıma gemisinin içindeki amforalar geliyor. Meraklandırmak için gözlerimi büyütürken ona bir bakış atıyorum:

“Hatta korsanların batırmak için uğraştığı gemilerden bir tanesinin küçük bir modelini yapmışlar. Böyle ortadan kesilmiş gibi. Böylece o geminin içini görebiliyordun. Küpleri nasıl dizdiklerini görünce çok şaşıracaksın. Çünkü böyle altları sivri sivri. Topaç gibi hepsi!” diyor.

Aha, şimdi ilgisini çektim işte. Bakışlarından anladım. Demek ki Limantepe kazı alanına gidip oradaki buluntuları, gemi modelini göstersem ilgisinin boyutunu katlayabilirim. Birkaç gün içinde oraya da gidelim o vakit. Şimdi istikametimiz Köstem Zeytinyağı Müzesi. Yine idealist ve yorulmak bilmeyen bir çiftin tüm engelleri aşarak ortaya çıkardıkları bir Ege hazinesi ne gidiyoruz.

★ ★ ★

Bu, Oksijen'deki dördüncü yazım. Tanıtımlarımızda Çeşme, Alaçatı ve Urla yazıları yazacağımı anons etmek de, zorunlu kapanma nedeniyle bulunduğum yerde, Urla'da kendimi hikâyelerine en yakın hissettiğim, bildiğim ya da yakından takip ettiğim isimleri yazdım üç haftadır. Şimdi yavaş yavaş Çeşme'ye doğru yol alalım. İki ilçe arasındaki sekiz köyün ortasında bir yerde duracağız. Bu sekiz köye “Müzenin Köyleri” diyor Köstem ailesi.

Barbaros, Birgi, Germiyan, Kadıovacık, Nohutalan, Uzunkuyu, Zeytineli ve Zeytinler köylerinin her biri tarihleri, festivalleri, yürüyüş ve bisiklet rotaları, kültür sanat etkinlikleri, ürünleri ile kalbinizi çalmaya aday cennet parçalarıdır. Tatillerinizde uçaktan inip otoban üzerinden doğrudan Çeşme ve Alaçatı'ya geçmeyi tercih ediyorsanız çok şey kayırıyorsunuz, benden söylemesi. Buraların hikâyeleri anlat anlat bitmez aslında...

Bu hafta yazmaya oturmadan önce müzeye gidip Güler Hanım'la tanıştıgımda bir yıldır onların sıkı bir ziyaretçisi, iyi bir müşterisi olduğumu, Malgaca yağlarını çok sevdiğimi, konuklarımla sık sık müzeye geldiğimi, müzenin küçük dükkânından kitaplar aldığımı duyunca, hiç karşılaşmamış olmamıza çok şaşırdı. Benim çok sevdiğim bu mekânın adı “müze” olunca, nedense “Hımm müzeye sonra da gideriz, şimdi mi gideceğiz?” cümlesini duymak şaşırtıcı gelmiyor artık. Müzeye, müzeciliğe resmi makamların, toplumun genel kesiminin bakışı da çok farklı değil.

Özel müzecilikle uğraşan, büyük çabalar veren üç dört aile tanıma şansım oldu. Hepsinin hikâyesinde ortak noktalar aynıydı. İstinasız hepsi olmadık engellerle karşılaşmış, ülkeye, dünyaya bir miras bırakmak gibi kıymetli bir işe girişmeleri nedeniyle, hani neredeyse buna “cüret ettikleri” için bir cezalandırılmadıkları

kalmıştı. Resmi makamlarda oturanların, büyüklü küçüklü kademelerin olmazları, yokuşları, olumsuzlukları, bitmez tükenmez masraflar, sürekli tırmanan yasal sorumluluklar hepsini bezdirip yollarından caydırabilirdi aslında. Ama hepsinin kişisel inat ve tutkuları, aile bağlarının gücü sayesinde işler nihayete ermişti. Köstem ailesi de o tutkulu ailelerden biri. Bu uğurda hayli emek ve para harcamış ama sonucundaki iç huzurundan gelen mutluluğu ödül kabul eden bir karı koca.

Köstem Zeytinyağı Müzesi'nin kurucusu doktor Levent Köstem, ailesinden gelen bir koleksiyon merakı ile büyümüş. Eşi emekli öğretmen Güler Hanım, “Levent'in bütün ailesi öyledir. Hepsini biriktirir saklar, kıymet verir, kayı tutar, araştırır” diyor.

Güler Hanım ve Levent Bey üniversite öğrencisiyken tanışmışlar. Yakışıklı tıp fakültesi öğrencisi Levent, üniversite bahçesinde gördüğü biyoloji bölümü öğrencisi dünyalar güzeli genç kıza aşık olmuş. Evlenmişler. İki çocukları olmuş. Bazı evlilikler aşkla başlayıp dünyaya duyulan diğer tutkuların ortaklığı ile ilerleyince daha da güçleniyor. Onlannın da öyle. Ortak amaçları ve inançları ile birlikte mücadele etmişler daima. Çok çalışmışlar. Boş durmak yok onlar için. Dr. Levent Köstem, İzmir'in en kıymetli ortopedi ve travmatoloji hekimlerinden biri. Güler Hanım binlerce öğrenci yetiştirmiş bir öğretmen. Güler Hanım'ın 2000'deki emekliliği sonrasında hayata geçmesi için çalıştıkları bir proje bu müze.

Uzunkuyu köyünde eski bir fabrikaymış bina. Binanın elden geçmesi, şekillenmesi epey zaman almış. Çiftlik kurulmasıyla beraber proje büyüdükçe büyümüş. Güler Hanım eski binanın duvarlarına bakarken “Bu işin altından nasıl kalkarız Levent? Bunun sıvaları bile ne kadar tutar, çözülsene!” diye endişe-

lendikçe, Levent Bey karısının gücüne ve çalışkanlığına güvendiğinden olsa gerek, “Hallederiz” demiş hep. Kredi çekmişler, borçlarını öderken müzenin içinde yer alması planlanan antik zeytinyağı ışıkları, geçen yüzyılın fabrika motorları yaptırılmaya başlanmış.

Peki, Güler-Levent Köstem çifti neden böyle bir şey yapmış?

Urla ve Çeşme köylerinde yürüyüşe çıktığınızda 300-400 hatta bazen 1000 yaşında zeytin ağaçları ile karşılaşmanız bir süre sonra olağanlaşır. İlk gördüğünüzde sizi görkemiyile, formuyla hayrete düşüren yaşlı bir ağacın hemen ardında bir başkası saklıdır. Onun ardında bir diğeri. Buralar ölmez ağaçlarıyla dolu bir masal diyarıdır. Bu kadar çok yaşlı zeytin ağacının olması da elbette burada önemli bir kültür tarihi saklı olduğunu anlatır.

Levent Bey dünyadaki zeytinyağı müzelerinde ve belgelerde Türkiye'nin adının geçmemesine çok içerlermiş. Güler Hanım'la birlikte zeytin çiftliğini kurarlarken arazileri içindeki bin yaşındaki ağaçları gördükçe, gerçek tarihi anlatacak bir ispat, bir kanıt bırakmaya karar vermişler.

Klazomenai (Urla İskele civarı) tarihin en eski zeytinyağı ışıklarının bulunduğu, zeytin ve yağ ticaretinin yapıldığı 12 İyonya kentinden biridir ve bugün hâlâ kazılar, araştırmalar devam etmektedir. Klazomenai'nin varlığı başlı başına bir ispattır zaten ama zeytinin ve zeytinyağının Urla ve yakın çevresindeki yolculuğunu anlatmak, geleceğe bırakmak için yıllar süren müze çalışması bundan üç yıl önce sonuca ulaşır.

Sevgili küçük dostumun, “Vayyy! Demek zeytinyağını eskiden böyle yapıyorlarmış” diyerek hayrete gezdiği müzeye gittiğinizde dünyaya iyi izler bırakmaya çalışan insanların emeğini göreceksiniz.

Çeşme'ye giderken Köstem Zeytinyağı Müzesi'ne yolunuzu mutlaka düşünün...

“

“Tarihi bilmek neden önemli, biliyor musun? Nereden başladığını bilmek, çoğu zaman nereye gideceğini belirler”

Bölgenin yüzlerce örnek bitkisi ile kaplı 20 bin metrekarelik alana girdiğinizde yasemin kokusu başınızı döndürecek. (Eğer çiçekler geçmeden yollar açılır, hayat normale dönerse elbette.)

Yaseminlerle kaplı büyük bir kapıdan içeri gireceksiniz. Sağınızda müze kafesi ve alışveriş yapabileceğiniz bir dükkân, solunuzda bir restoran, tam karşınızda müze salonu olacak. Müze salonunda bu bölgede tarih boyunca yer alan zeytinyağı yapma biçimlerinin modellendiği değirmenleri, küçük fabrika örneklerini göreceksiniz. Küçük arkadaşım gibi siz de tarihten geçip gidenleri anlamaya çalışırken ürpereceksiniz. Sonra salonunun çıkışına doğru doktor Levent Köstem'in çocukluğunun Buca'sından örnekler göreceksiniz. Aslına uygun yeniden yapılan küçük üç tane dükkancık. Bir bakkal, bir çay ocağı bir de Levent Bey'in babasının yazıhanesi. Bir tamirhanede imiş o yazıhane. Sonra önünüzdeki büyük demir kapı müzenin dükkânına açılacak. Gerçekten çok güzel bir kitap seçkisini inceleyecek, çok sevdiğim Malgaca zeytinyağını, bölgenin seçkin şaraplarını, Güler Hanım'ın elinin değdiği reçelleri, zeytinleri, salçaları görünce dayanamayacaksınız. Şahane sabunların kokusu sizinle gelsin isteyeceksiniz.

17 günlük kapanmanın ardından müzeye girdiğimde Güler Hanım müzenin sahibi değil de tüm köyün annesi gibi gülümsüyordu. Pazar günü çalışanlar gelmeden önce her yeri temizlediklerini anlatırken çok çalışan insanların asla yaşlanmadıklarına dair inancım pekişiyor. Dünyaya faydalı olmayı, yaptığı işin anlam bulmasını isteyenlerden Köstem çifti de. Yolunuz düşerse uğrayın demiyorum. Yolunuz oraya düşsün diye altını çiziyorum.

Müzeden çıktığımızda küçük arkadaşım gördüklerinden mutlu olduğu için daha sıcak bana karşı.

“Çok mu zenginmiş peki eskiden yaşıyanlar?” diye soruyor.

“Olabilir. Çünkü buradakiler zeytin ve üzümü işleyip başka ülkelere satabiliyormuş. O yüzden buradaki liman çok önemliymiş. Tabii çok eskiden oluyor bunlar. Korsan saldırıları olunca Çeşme limanını tercih etmişler galiba. Çok emin değilim ama. Bunu Limantepe'ye gidince öğreniriz iyice.”

“Çok mu eksiden olmuş bunlar?”

“Çok eksiden.”

“Korsan Jack Sparrow'dan da mı eskimiş?”

“Deli misin? Daha bile eski.”

“Keşke o günleri görebilsedydik.”

Küçük arkadaşımın indigimiz yolu tırmanıyoruz şimdi. Dikiz aynasından arkamdaki bereketli vadiye bakıyorum. Çeşme'ye, Ildır'a her gidişimde bu yolu kullanmayı seviyorum çünkü bu vadiye her inişim hep ilk defa görüyormuşum gibi mutlu ediyor beni. Germiyan Köyü'nde evlerin üzerindeki resimler, Barbaros Köyü'nün dar sokakları, yol kenarındaki yabani melisaların arasına açılmış tezgahlarda satılan turunç reçelleri, salçalar, limonlar, domatesler acaba benimde merakla korsanları düşünen şu genç adamın da hatıralarına yerleşecek mi?

“Tarihi bilmek neden bu kadar önemli, biliyor musun?” diye soruyorum küçük dostuma. Omuzlarını kaldırıyor “Bilmem” derken.

“Çünkü nereden başladığını bilmek çoğu zaman nereye gideceğini belirler.”

Ben yola bakıyorum o da bana.

“Peki şimdi nereye gidiyoruz?”

Susuyorum...

Sahi biz şimdi, biz hepimiz nereye doğru gidiyoruz? •

İLK KEZ GİDECEKLER İÇİN

Karadeniz yeşiline doyma rehberi

Sal Yaylası

Maçka'nın yeşiline, koca koca vinçlerle çıkılamadığı için hâlâ betonlaşmamış Rize yaylalarına, yukarılara doğru tırmandıkça içine dalmak ve hiç çıkmak istemeyeceğiniz yeşil denizlere ve bulutların üstüne hoş geldiniz. Bu yazı, ilk kez gidecekler için Karadeniz yolculuğunun ilk adımıdır

YOLDA

Bahar Akıncı

@baharakinci

inat direnmiyor Karadeniz dereleri! Başını biraz göğe dikip, düz yoldan saptığında, internetin çekmeyiip kaybolduğunda, ağaçların şarkısı başlıyor. Karadeniz, "yeşil yol" istemiyor. Yukarılara tırmandıkça ara ara denk geleceğiniz ters dönmüş vinçler, beton binaları da beton yolları da geri püskürtten Karadeniz'in başına buyruk doğasının birer nişanesi gibi. Bu yazı, Karadeniz yeşili ile ilk kez tanışacaklara, Batı Karadeniz'e mini bir giriş rehberi.

1. GÜN Trabzon Havalimanı - Maçka Rotası

Trabzon Havalimanı'na indiğimizde henüz gün ortası olmamıştı. Bizi bekleyen arazi araçlarımıza bindik. Yolculuğa arkadaş grubu ile çıkacaksınız dikkat! Arazi aracı, yedek lastik ve usta şoförlük şart. Diğer bir şart da ya bölgeyi çok iyi bilen bir arkadaş ya da profesyonel bir rehber. Biz şanslıydık çünkü tüm yolculuğumuza Karadeniz'in yerlisi, turizmci arkadaşımız Yusuf Hoşer eşlik etti. Minnettarız.

Değirmen Deresi'nin yanından Anadolu Bulvarı'na devam edip, yaklaşık yarım saat sonra şimşir ormanlarının arasından geçerek başlayan tırmanışın heyecanına kaplıyoruz kendimizi. Yükseldikçe nefes almaya, kalp atışlarımızı duymaya, durup durup fotoğraf çekmeye ve anlamsız sevinç çığlıkları atmaya başlıyoruz. Evet, betondan büyük şehirlerde yaşıyorsanız, Karadeniz'in bünye üzerinde böyle tuhaf bir etkisi var. Öğleden sonra açan güneşle birlikte, Sındıran üzerinden geçen daracık yolu kat ederek **Tarihi Maçka Köprüsü'**ne varmak hedefimiz. Yol boyu çağlayan minik dereler, ineklerini otlatan aileler, hasır küfesinde odun ya da erzak taşıyan kadınlarla birbirimize el sallayarak ilerliyoruz. Maçka'nın sırtları, yeşilin bin bir tonu ile karşılıyor

Maçka yolundan bir manzara.

Vazelon Manastırı

bizi. Her ağaca sarılmak, her ahşap kulübenin yanında durup iç çekmek, yabani elma ağaçlarının dallarından elma toplamak istiyoruz. Lastiğimiz patlıyor yolda ama ne gam. 45 dakikalık yolculuk bizi, 19. yüzyıla tarihli Maçka Köprüsü'ne taşıyor.

Maçka'ya tek gün ayırdıysanız iki seçeneğiniz var:

Sümela Manastırı ve Altındere Milli Parkı: Maçka'nın içinden geçerek Kozağaç Köyü Yolu'na sapaarak önce bir yeryüzü cenneti olan Altındere Milli Parkı'nı ardından da olağanüstü güzellikteki Sümela Manastırı'nı ziyaret etmek. Sümela Manastırı'nın tarihi 4. yüzyıla

kadar uzanıyor. Yapımı yüzyıllarca devam eden manastır, bugünkü halini 13. yüzyıl başlarında almış.

Şolma Yaylası ve Vazelon Manastırı: Türkiye sınırları içerisinde yiyebileceğiniz en lezzetli kaymaklardan biri Şolma Yaylası'nda. Bin 800 metre yükseklikteki Şolma Yaylası'nın asıl güzelliği ise oraya giden yolda saklı. Kulin Dağı etrafından yürünebilen 16 kilometrelik yol, birbirinden etkileyici bitki ve hayvan türleriyle karşılaşabileceğiniz bir trekking rotası. Şolma Yaylası'ndan inip yaklaşık bir buçuk saatte ulaşabileceğiniz, Anadolu'nun ilk manastırlarından biri olan Vazelon Manastırı, bir Rum yapısı. Tahmini yapılış tarihi, 270 yılları. Vazelon Manastırı, Sümela gibi göz önünde olan bir manastır değil. Bu nedenle çok fazla tadilat görmemiş ve doğanın muhteşem örtücülüğü ile sinematografik bir hale bürünmüş.

Son durak Hamsiköy:

Bir yanda Maçka'nın bulutlara değen dağları, diğer yanda şınl şınl akan ırmakları. Tek sıkıntı, Hamsiköy'de ciddi anlamda artan çarpık yapılaşma. Enfes lezzetle Hamsiköy sütlace ise bu köyün alamet-i farikası. Konaklama için Hamsiköy Taş Otel'i tercih edebilirsiniz.

2. GÜN

Çamlıhemşin - Şenyuva Köyü - Pokut Yaylası

Sabah gün doğmadan yola koyuluyoruz. İlk hedefimiz; Çamlıhemşin ve Şenyuva Köyü. Yaklaşık üç saat sonra Fırtına Deresi'nin yanından süzülerek **Çamlıhemşin** üzerinden bizi Pokut Yolu'na taşıyacak nefis **Şenyuva Köyü'**ne varıyoruz. Yol üzerindeki köyün en büyük sürprizi, yediğimiz en güzel öğle yemeklerinden birini bize sunacak olan, tarihi Şenyuva Köprüsü'nün kıyısındaki **Cuğl Kafe**. Kafenin 200 metre ilerisindeki üçüncü nesil kahve dükkanı **Zua Coffee** ve el sanatları butiği Peri de diğer sürprizler.

Pokut Yaylası:

Şenyuva'dan kuzeye doğru yaklaşık 15 dakika sonra karşınıza çıkan minik ahşap tabela size zorlu ama bir o kadar da keyifli bir yolculuğun kapılarını açacak. Pokut'a tırmanış eğer gündüz saatlerini tercih ederseniz daha az riskli. Araçla çıkıyorsanız her daim yedek lastik ve çekme halatı bulundurmanızda fayda var. Arazi aracı ile çıkma şansınız varsa işiniz nispeten kolay. Pokut'a tırmanmak trafik yoksa bir ile bir buçuk saat arası sürüyor.

Cuğl Kafe, Çamlıhemşin

Pokut'taki **Tanevit Dağ Evi'**nin (www.tanevitdagevi.com) sahibesi Tülay bize nefis yemekler hazırlamış. Pilița adlı sobalar da yanıyor. Fasulye kavurması, karalahana çorbası,

ev yoğurdu, karalahana sarması, kaymaklı patates ve elmalı baklava ile karşılıyor. Oh, mis! Yemek sonrası sıcak odalarımızda derin bir uykuya dalıyoruz.

Yaylaya çıkarken yanımıza ne alalım?

- Yağmurluk ama şemsiye değil. Karadeniz yağmurunda şemsiye hiçbir işe yaramıyor.
- Çamura bulanmaya hevesli bir çift dağ ayakkabısı ya da lastik çizme (Çamlıhemşin çarşısındaki nalburlarda bulabilirsiniz).
- Gece için soğuk geçirmeyen bir elyaf yelek ya da polar.
- Gündüz için güneş koruyucu.
- El feneri.

Aracınız yoksa?

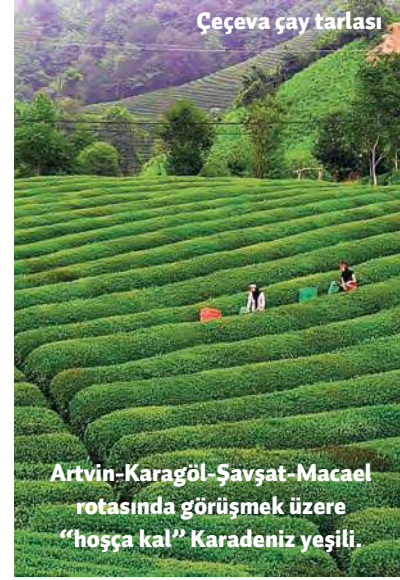
- Yaz aylarında belli başlı Rize yaylalarına, Çamlıhemşin'den kalkan minibüsler de çağlıyor. Güvenilir yerel acenteler arasında; Pokutsal Tur www.pokutsal.com - Bukla Tur www.bukla.com - Sendagez Tur www.sendagez.com - Turolog Turizm www.turolog.com.tr gibi işletmeleri sayabiliriz.

3. GÜN

Pokut - Sal - Fırtına Vadisi - Zilkale - Çeçeva Köyü

Saat beş buçukta gözümünden içeri giren güneş ile uyanıyorum. Koşarak tül perdeyi aralıyorum. Karşımdaki manzara inanılmaz... Yaşasın, Pokut'ta güneş açmış! Lastik botlarımı ayağıma geçirdiğim gibi kendimi yayla yollarına atıyorum. Sabah kahvaltısından önce **Plato'da Mola** adlı seyir terasına tırmanmalıyım (www.platodamola.com). Nazlı ve Leyla'yı (köyün dünya tatlısı inekleri) fotoğrafımlayım ve 20 dakika mesafedeki yan yayla Sal'a yürümeliyim.

Karalahana tarlalarının arasındaki daracık patikadan tırmanıp Plato'da Mola'nın balkonundan harika fotoğraflar çekip salıncağında sallandıktan, Sal'a yürüyüp **Pilunç Çayevi'**nin muhteşem sütlacından tattıktan sonra dağ evine dönüp toparlanmaya başlıyoruz. Uzun. Pokut'tan inip kendimizi **Fırtına**

Artvin-Karagöl-Şavşat-Macael rotasında görüşmek üzere "hoşça kal" Karadeniz yeşili.

Vadisi ve **Kale Köyü** yoluna vuruyoruz. Derenin ortasındaki dev kayalar, dar patika yollar, Çılanç Köprüsü, yüzlerce yıllık Zilkale ve Çiçekli Yayla

eteklerindeki minik Kale Köyü...

Köyün hemen girişinde yer alan **Bala Palam Restoran'**da yine bölgeye has yemeklerle ziyafet çekiyoruz. Dönüş yolculuğumuz ise tüm seyahatin bonusu, **Çeçeva çay tarlası**.

Değil Rize'de, dünya üzerinde gördüğüm en güzel yerlerden biri olabilir Haremtape Köyü'ndeki Çeçeva çay tarlaları. Dünya tatlısı Kenan Çiftçi'nin kendi elleriyle yarattığı bir cennet. Kenan Bey ile eşi Fatma Teyze günde bazen 16 saat çalışıyorlar.

Son gecemizi bir başka çarpık yapılaşma faciasına dönüşmüş Ayder Yaylası'nda, yaylanın doğasına uygun tasarlanmış belki de tek konaklama yeri olan **Pilița Bungalov'**un ahşap restoranında nefis bir aile sofrasında geçirdikten sonra ertesi sabah Trabzon'a dönmek üzere bungalovlarımızda derin bir uykuya dalıyoruz.

Özlediğiniz kaliteli ve güvenli tatili Setur ile planlayın

Yıl boyunca çalıştınız, yorulunuz; güzel ve dinlendirici bir tatili hak ettiniz! Artık bütün bir yıl hayalini kurduğunuz tatil çok yakın. Setur kalite ve güvencesiyle, Sağlık Bakanlığı'nın yönlendirmeleriyle tüm önlemlerin alındığı, Güvenli Turizm Sertifikası sahibi seçkin otellerde özlediğiniz tatili planlamanın tam zamanı!

İçinde bulunduğumuz dönemde herkesin tatil ve seyahat için artık birinci önceliği sağlık ve güven. Tüm operasyonlarını bu çerçevede, misafirlerinin sağlığını merkeze koyarak gerçekleştiren Setur, pandemi dönemindeki güvenli durumu, sunduğu çözüm odaklı yaklaşımlarıyla müşteri memnuniyeti oranını sektör ortalaması endeks değerinin de çok üzerine çıkararak, 2020 yılında %84,05'lik değer ile turizmde "Müşteri Memnuniyet Oranı En Yüksek Şirket" oldu*. Bu yıl da aynı yaklaşımla misafirlerini kaliteli ve güvenli seçenekler sunan Setur'un sağladığı fırsatları inceleyerek hayalinizdeki tatile çıkma fırsatını yakalayabilirsiniz.

Kendinizi şımartın

Setur'un portföyünde bulunan Güvenli Turizm Sertifikası'na sahip, seçkin, çevre dostu otellerde güvenle ve gönül rahatlığı ile konaklayabilir, denize ya da havuzun keyfini yaşayabilirsiniz. Dilediğinizde güneşlenip yaz mevsiminin tadını çıkarırken kendinize vakit ayırabilir, sahilde masaj yaptırabilir ve yogadan pilatese çeşitli olanakların sunulduğu spa tesislerini ya da golf gibi pek çok farklı spor dalına yönelik alternatifleri değerlendirebilirsiniz. Geniş bir aileyseniz, Aquapark'lı otellerde çocuklarınızla su oyunlarının keyfini çıkarabilir, doğa ile iç içe olarak orman havasında tazelenebilir, farklı yaşlara hitap eden birbirinden renkli ve eğlenceli aktivitelerin bulunduğu tesisleri tercih edebilirsiniz. Balayı planlamalarınız için ise pek çok alternatif içinden seçiminize yaparak size özel

ayrıcılıkların sunulduğu otellerde benzersiz bir tatil geçirebilirsiniz. Tatilinizi unutulmaz kılmak için, otellerin sunduğu seçkin imkânlardan yararlanabilir; kitabınızı, derginizi gözlerden uzak sessiz köylerde okuyup dinlenebilir; sanatın farklı dallarında yetkin isimlerin hazırladığı kurslara ve aktivitelere katılabilir; özel partiler ve konserler ile her akşam müzik ziyafeti yaşayabilir ve özgün dekorasyona sahip odalarda konforu ile sizi mutlu edecek lüks ayrıcalıkları deneyimleyebilirsiniz. Tüm bunların yanı sıra her öğünde Türk ve dünya mutfaklarından farklı lezzetleri tadabilir, yemeklerden önce birbirinden özel ve güzel ikramlar ile seyahatinizi unutulmaz bir deneyime dönüştürebilirsiniz.

Setur, 2021 yazında Bodrum, Çeşme, Belek, Marmaris, Fethiye, İzmir, Antalya gibi destinasyonlarda birbirinden güzel otellerde güvenilir ve fiyat avantajlı tatil fırsatlarını birçok farklı ödeme seçenekleriyle sunuyor.

Oksijen okurları için seçtiğimiz otelleri görmek için QR kodu okutabilirsiniz.

*Bağımsız araştırma şirketi SIA Insight'ın Temmuz-Kasım 2020 döneminde 1.573 katılımcı ile, kantitatif araştırma yöntemleri kullanılarak 10 turizm acentesi üzerinden değerlendirilen müşteri memnuniyet araştırmasının toplam memnuniyet endeksi sonucu esas alınmıştır.

444 0 738 | setur.com.tr

Hızlı ve disiplinli Pep Guardiola

Futbol Asla Sadece Futbol Değildir kitabının yazarı Simon Kuper, Katalan şiiirinden basketbol taktiklerine kadar her şey hakkında bilgi edinmeyi, öğrenmeyi hiç bırakmayan Guardiola'yı anlattı

Pep Guardiola 2012 yılında işine bir yıl ara verip New York'a gitti. Sadece dört yıllık teknik direktörlük kariyerinde FC Barcelona ile 14 kupa kazanan Katalan hoca, mesleğinin en hayran olunan figürü haline gelmiş olsa da yeni fikirlere ihtiyaç duyuyordu. Aradığı fikirleri New York'ta buldu: Columbia Üniversitesi'nde iktisat dersleri aldı, Barack Obama'nın yeniden seçilme sürecini takip etti, yönetmen Woody Allen ve satranç ustası Garry Kasparov'la takıldı. Öğrendiği her şeyi kendi mesleğine uyguladı.

Geçen hafta, Manchester City'nin başında Premier Lig'i kazanmasıyla birlikte, 12 sezonluk teknik direktörlük kariyerinde üç farklı ülkede dokuzuncu şampiyonluğunu yaşamış oldu. City 29 Mayıs'ta Şampiyonlar Ligi finalinde Chelsea ile karşılaşacak. Peki Guardiola zirvede kalmayı nasıl başardı?

Cruyff ilkeleri

Babası duvar ustası olan Pep 50 yıl önce Santpedor'da doğdu. Köyündeki Katalan kimliği öyle güçlüydü ki Santpedor'un birçok yerlisi General Franco'nun diktatörlüğü boyunca yasaklanmış olan Katalan dilini konuşuyordu. Guardiola FC Barcelona altyapısında oynarken Barça teknik direktörü ve 21. yüzyıl futbolunun baş mucidi Johan Cruyff tarafından keşfedildi. Siskaydı, yavaştı ve top kapma özelliği yoktu, ama Cruyff ona A takımında yer verdi, çünkü Guardiola oyunu okuyabiliyordu. Topu en hızlı doluştıran oydu.

Guardiola sonradan verdiği bir röportajda, "Cruyff'la tanışana kadar futbol hakkında hiçbir şey bilmiyordum" diyecekti. Barça'da cruyffismo adı verilen düşüncenin ilkelerini kavradı.

Katalan şiiirinden basketbol taktiklerine kadar her şey hakkında bilgi edinmeyi, öğrenmeyi sürdürdü. 2008 yılında, bir sezon Barça B takımını çalıştırdıktan sonra, henüz 37 yaşındayken A takım teknik direktörlüğüne getirildi. 10 ay içinde İspanya ligi ve kupası ile Şampiyonlar Ligi'ni kazanacak, yan şaka yarı ciddi bir tavrıyla, "Kariyerimin sonuna geldim, her şeyi kazandım" diyecekti.

Ustası Cruyff, bir keresinde Guardiola ve Dennis Bergkamp'ın çalıştırdığı en akli başında ve ileri görüşlü oyuncular olduğunu söylemişti: "Onlardan fikir alabilirdiniz çünkü başkalarının sorunları üzerine de düşünebiliyorlardı." Guardiola fikirlerini kendi oyuncularına aktarmayı başaracaktı. Özellikle "15 pas kuralı" (kaleye yönelmeden önce 15 pas yapmak) ve "beş saniye kuralı" (topu kaybettikten sonra beş saniye içinde presle geri kazanmak) üzerine yoğun tekrarlı antrenmanlar yaptı.

Antrenör olduğu kadar

video analistiydi. Sıradan bir iş gününde 90 dakikasını takımıyla antrenmanda, altı saatini ise ofisinde sonraki rakiplerin videolarını izleyerek geçiriyordu. Bu izlemeler kendi tabiriyle, "nihayet mesleğime anlam veren o harika, muhteşem an" gelene kadar devam ediyordu. Belki yalnızca bir dakika süren bir ilham patlamasıyla, rakibin ölümcül kusurunu tespit edip, "Buldum, kazandık" diyebiliyordu. Guardiola'nın dostu, Columbia Üniversitesi'nden iktisatçı Xavier Sala i Martín onu iki haftada yeni bir koleksiyon piyasaya çıkarabilen İspanyol giyim markası Zara'ya benzetiyordu: "Pep demek sürekli yenilik demek."

FC Barcelona'dan kendi isteğiyle ayrılacak, en iyiyken bile yenilenmeye devam edecek birine nadiren rastlanır; ancak Guardiola öğrenmek için yollara düşmek gerektiğinin farkındaydı. New York'tan sonra eşi Cristina'yı ve üç çocuğunu alıp Almanya'ya gitti ve Bayern Münih'te kendini güncelledi. Guardiola'nın amacı hiçbir zaman sadece kazanmak değildi. O anki en iyi futbolu oynamaktı.

Futbola 32 dakika ara

Golf, sinema, yiye içmek ve İspanya siyasetinden yakınmak hoşuna gitse de hiçbirini fazla uzatmayı sevmiyor. Bir zamanların efsanevi stoper oyuncusu olan kişisel asistanı Manuel Estiarte "32 dakika yasası" diye bir şey bulmuş: Guardiola futbol düşünmeye en fazla bu kadar ara verebiliyor.

2016 yılında Manchester City onu baştan çıkarmayı başardı. Teklifi kabul etmesinin sebeplerinden biri kulübün yöneticileriydi: CEO Ferran Soriano ve futbol direktörü Txiki Begiristain ile Barça'dayken çalışmıştı.

Guardiola yeniliklere devam etti. Deneyleri bazen başarısız oluyor, ama denemeden gelişme şansınız yok. Bu sezon çoğu zaman sahaya santrforsuz çıktı. Kasım ayında, City'nin ligde dokuzuncu olduğu günlerde bile yağmurlu Manchester şehrinde olduğu ve yeni düşüncelere açık, doymamış bir takımı yönettiği için çok mutluydu. İçinde bulunduğu çılgın sektörde onu nadir kılan özelliği ise sonuçlardan ziyade sürece değer veriyor olması.

Peki bir sonraki güncellenme nerede olacak?

@The Financial

Sergen Yalçın ile hayal kurma vakti

Sergen Yalçın'ın kazandığı şampiyonluk sadece yeniden buluşmanın mutluluğunu değil, kaybedilen kimliği bulmanın heyecanını da taşıyor. Yalçın'ı futbol dünyasında ikinci bir kariyer inşa etmek için motive eden sebepler, Beşiktaş formasıyla elde edemediği Avrupa başarılarını getirebilir

SUAT BAŞAR ÇAĞLAN

15 Mayıs akşamı İzmir'de Göztepe'yi 1-2 yenen Beşiktaş Süper Lig'de zafere ulaşırken Sergen Yalçın kulüp tarihinde hem futbolcu hem teknik direktör olarak şampiyonluk yaşayan ilk isim oldu. Futbolu ve hayatı hafife alan tavrıyla bilinen Yalçın'ın maç sonundaki gözyaşları, Türk futbolundaki en "orijinal" karakterlerden birinin bu başarıyı ne kadar istediğinin beklenmedik ve samimi bir göster-gesiydi.

Dönüşüm

Ali Rıza Sergen Yalçın, bir sabah uyandığında kendini teknik direktörlük yapmaya karar vermiş olarak buldu. Geçmişin müthiş yeteneği ve tembellik hakkı savunucusu uçup gitmiş, yerine kolektif çabaya inanan, yeterli olanla yetinmeyen biri gelmişti. Futbolcu Sergen'in üstün becerilerine rağmen çalışkanlık ve disiplin konusundaki sorunları – kendisi dâhil – herkesin malumu olduğu için, bu dönüşüm ve Gaziantepspor'daki ilk görevi çoğu kişiye şaşkınlığa sebep oldu. Gerçi Beşiktaş A2 takımının başında iyi iş çıkarmıştı, ama Anadolu futbolunda eriyip gidebileceğini düşünenler vardı. Bu yönde sinyaller de oldu. Beşiktaş'a gelmeden önceki sekiz takımında ortalama 4 ay görevde kaldı. Ancak özellikle Alanya ve Malatya'da bugünkü futbola adapte olabileceğini gösterdi. Onun parlıtısından her zaman emin olan Beşiktaş taraftarı, ışığı görür görmez efsanesiyle yeniden buluşmak için baskıya başladı.

Futbolda geri dönüş hikayeleri nadiren mutlu sonla biter. Fakat taraftarlık rasyonel ölçütleri değil hayatın diğer alanlarında mahrum kalınan duygulara dayandığından, çok değer verilen bir oyuncunun kulübe hoca olarak dönmesi bir tamamlanma hissi yaratır. Hele Yalçın gibi zekasıyla ünlü biri söz konusuysa, neler yapabileceğine dair merak, başarısızlık korkusunu bastırır. Nasıl bir hoca olacağını muhtemelen Sergen Yalçın da merak etmişti. Üstelik dönüşümdeki kararlılığını vurgulamak için, hoca olur olmaz futbolculuğuna yapılan referanslardan haz etmediğini açıkça söyledi.

Serpil Hoca'nın mirası

Sergen'i 10 yaşındayken Beşiktaş'a kazandıran Serpil Hamdi Tüzün 50 yıl önce bizzat kavram-sallaştırıp geliştirdiği "öz kaynak düzeninden" bahsederken, "Beşiktaş Türk futbolunun geri kalmışlığına gerçekçi bir teşhis koymuştur" diyordu. Yalçın, hocası kadar idealist değilse bile onun kadar gerçekçiydi. Göreve doğru teşhisle başladı: "Zaten her şey günlük gülistanlık olsa niye biz gelelim." 30 Ocak 2020'deki imza töreninde 30 bin taraftarı görünce motivasyonu pekişti: "Demek kalplerinde bir yerde duruyordum."

Tüzün, Yalçın'a hayal kurmayı (her gün Kilyos-Beşiktaş yolculuklarında defterine 10 farklı gol senaryosu çizme ödevi), oyun asimetrisini ("Atak sağ taraftan geliştirse gol sol taraftan atılır") ve stratejik düşünceye dayalı pozitif ve direkt oyunu ("Skor tabelasına paslar değil goller yazılıyor") miras bırakmıştı. Gordon Milne, Fatih Terim ve Mircea Lucescu gibi figürlerin aktarımları da Yalçın'ı

mahrumdu. Borç içindeki kulüp sezon başında bonservis veya kiralama bedeli olarak sadece 1.7 milyon avro harcamıştı.

Rakamlarla SERGEN YALÇIN'IN kariyeri OYUNCU:

Kulüp:
344 maç, 105 gol, 86 asist
A Milli Takım:
41 maç, 5 gol
Forma giydiği kulüpler:
Beşiktaş, İstanbulspor, Siirt Jetpa, Fenerbahçe, Galatasaray, Trabzonspor, Etimesgut Şekerspor, Eskişehirspor
Takım başarıları:

Süper Lig (BJK: 1992, 1995, 2003; GS: 2000, 2002), Türkiye Kupası (BJK: 1994, 2006; GS: 2002), Akdeniz Oyunları (U21, Milli Takım: 1993)

Bireysel başarılar:
1999-2000 sezonu Süper Lig asist kralı

TEKNİK DİREKTÖR:
Toplam maç:
193

Ortalama görev süresi:
180 gün

Maç başına puan ortalaması:
1.60

Kulüpler:
Gaziantepspor, Sivasspor, Kayserispor, Eskişehirspor, Konyaspor, Alanyaspor, Yeni Malatyaspor, Beşiktaş
Başarılar:
Süper Lig (BJK: 2021)
Türkiye Kupası (BJK: 2021)

zihinsel sertlik ve oyuncu yönetimi bakımından güçlendirdi.

Oyuncu Sergen'in performans ön koşulu, yetenekleriyle hak ettiğini düşündüğü ayrıcalıklı muameleydi. O günlerde bencilik sayılabilecek bu tutum, hocalık kariyerine olumlu bir deneyim olarak yansdı. Beşiktaş'ta kısıtlı becerilere sahip oyunculara kişiye özel roller biçerek hemen hepsinden ekstra verim almayı bildi. Başyardımcısı Murat Şahin, analist Murat Kaytaş ve ekibiyle birlikte somut sorunlara kestirme ve pratik çözümler üretti.

Beşiktaş ligin en iyi kadrosuna sahip değildi. Uluslararası seviyedeki birkaç oyuncu da genellikle ya müzmin sakatlıktan ya da performans istikarsızlığından mustarıptı. Pandemi yüzünden takım taraftarın sağlayacağı efordan

Şikayet etmek yerine işe koyulan teknik ekip kaleyi 19'luk Ersin'e emanet etti; Vida, Atiba ve Aboubakar'dan oluşan omurgaya tutundu. Takımın en nitelikli isimlerinden olan Rosier üzerinden sağ kulvar ağırlıklı bir oyun geliştirdi. Rosier ve Ghezal sağ taraftan üretecek, santrfor Aboubakar ve kanat forvet Larin merkezden ve soldan bitirecekti. Bu basit görünen şablon optimum fayda getirdi.

İki Beşiktaş

Ancak neoliberal dünyada kulüplerin köklerini hatırlaması için önce parasız kalmaları gerekiyor. Beşiktaş yönetimi de gereksiz harcamalar yüzünden elde avuçtaki tükenince Sergen Yalçın'a döndü.

Uzun zamandır iki farklı Beşiktaş vardı. Biri Süleyman Seba, Serpil Hamdi Tüzün, Adnan Dinçer, Gordon Milne, Metin-Ali-Feyyaz gibi isimlerle tanımını bulan, akla ve kolektif emeğe değer veren, oyuncular arası eşitliğe dayalı, pahalı transferler yerine yetiştiriciliği seçen Beşiktaş'tı. Diğeriyse "duruş" diye diye elindeki mirası tüketenlerin, sahte bir alt-kültür yaratanların, popülist söylemlerle mevkî kovalayanların Beşiktaş'ıydı. Kulübün sadık taraftarları yıllarca ideal Beşiktaş'ı anlattı ve özledi. Sergen Yalçın'ın gelişiyile "hakikat sonrası" Beşiktaş'tan, siyah-beyazlı taraftarın gerçek bir aidiyet duyduğu ama epeydir ortalıkta görünmeyen "ideal" Beşiktaş'a geçiş için kendiliğinden bir köprü kurulmuş oldu. Yalçın'ın her şeyi olduğundan kolay gösterme becerisi, bu kez kulüp kimliğine varoluşsal bir katkı sağladı.

Rönesans'ın ilk günü

İlk tam sezonundaki şampiyonluk hem Yalçın hem de Beşiktaş için bir "yeniden doğuş" olabilir. Bu Rönesans kalıcı olur mu belli değil; post-endüstriyel futbolda öz kaynak düzeni ve devamlılık maalesef çoğu zaman bir tasarı olarak kalıyor. Ancak Sergen Yalçın'ı futbol dünyasında ikinci bir kariyer inşa etmek için motive eden sebepler, Beşiktaş formasıyla elde edemediği Avrupa başarılarını getirebilir. İradesini ortaya koyduğunda olabilecekleri herkes biliyor. 48 yaşındaki Yalçın teknik direktöre dönüşümünü her zamanki gibi kendine has bir biçimde gerçekleştirdi. Futbolseverler için yeni hayaller kurma zamanı... •

MEHMET Y. YILMAZ

Bu yola çıkarken **Burhan Karaçam'a** gittim, 'Var mısın' dedim. 'Sonuna kadar varım' dedi. Finansal çalışmalar yaptık. Hep onu çalıştık. **Semih Özsoy** ile yönetim kurulundaydık. Onunla çok da haşır neşir değildik, taa ki 3 Temmuz'u yaşayınca kadar. Bir kısmını burada gördüğünüz bu arkadaşlarla yola çıktık. 'Tam zamanı şimdi' sloganını onlar buldu. Sizlerle iletişim yapmamızı, sosyal medya hizmetini bu arkadaşlar sayesinde takip ettik. Ona göre adımlarımızı attık. Kendimiz inandık ama her zaman mütevazı davrandık. İyilik kazanacak dedik, iyilik kazandı. Hepinize ne kadar teşekkür etsem, saatlerce bekliyorsunuz. Siz de aslında milyonların vitrinisiniz. Hep beraber başardık. Esas yolculuk şimdi başlıyor. Çok zor bir yolculuğa hep beraber çıkıyoruz. Biliyorum beklentiniz yüksek. Mutlu olmaya gurur duymaya hazır olun."

4 Haziran 2018 günü, Şükrü Saracoğlu Stadyumu tribünlerini dolduran Fenerbahçe kongre üyeleri, ezici bir çoğunlukla seçtikleri yeni başkanları Ali Koç'tan bu sözleri dinlediler.

O güne kadar Türkiye'de görülmemiş bir kongre yapılmış, oy sayımı henüz tamamlanmıştı.

Şükrü Saracoğlu stadi, futbol tarihimizin en geniş katımlı kongresine ev sahipliği yapmış, 21 bin 350 üye, Saracoğlu'nun çimleri üzerine kurulmuş sandıklarda oyunu kullandıktan sonra tribüne çıkıp, sonucu beklemeyle başlamıştı.

Gerçekten olağanüstü bir gündü. Onlarca televizyon kamerasının takip ettiği, inanılmaz bir düzen içinde, itiş kakış olmadan gerçekleşen, son derece demokratik bir seçimdi.

Oy kullanmak için kapalı tribünlerin oradan stadyuma girerken Aziz Yıldırım ve Önder Fırat ile el sıkışıp, öpülmüş, başarılar dilemiştim.

Doğrusunu isterseniz Yıldırım'ın seçimi kaybedebileceğini düşünüyordum ama oy farkının 11 bin 448 olacağını hayal bile edemedim.

Fenerbahçe üyesi olarak çok kongre izlemiştim.

İlk kez "kurumlaşma" vaat eden, "hemen şampiyonluk" nutukları atmayan, şeffaf yönetim vurgusu yapan bir Başkan adayı görüyorduk.

"İlk isimiz kulübe kayda değer miktarda sermaye girişi sağlamaktır" diyen Ali Koç, futbol takımı için kısa dönemde mükemmel bir scout ağı, orta ve uzun dönemde ise transfer politikasının tamamen değişmesi, yaş grupları için futbol okulları ve altyapının geliştirilmesini vaat ediyordu.

Şimdi 2021 yılının Mayıs ayının 19'uncu günü durup geriye baktığımda geçen üç yılın ardından gördüğüm şey taraftarın ve kulüp üyelerinin yaşadığı büyük hayal kırıklığından başka bir şey değil.

Bu üç yılın birincisinde futbol takımı kümede kalma savaşı verdi, ikincisinde Avrupa kupalarına katılabilecek sıraya kadar bile gelemedi.

Üçüncü yıl takım şampiyonluk savaşı verir gibi görüldüye de futboldan anlayan bir tek taraftarın bile şampiyonluğa inanmadığı bir sezon geçirildi.

Bir tek derbi galibiyetinin bile alınamadığı başka bir sezonu ben hatırlamıyorum.

Kurumsallaşma vaadiyle çıkılan yolculuk, 2 sportif direktör (Comolli ve Belözoğlu), 7 teknik direktör (Cocu, Koeman, Yanal, Göle, Karapınar, Bulut, Belözoğlu) ile üçüncü yılını tamamladı. En son teknik direktörün, bu iş için yeterli diplomasının bile olmaması da kaderin Fenerbahçeliler'e bir başka cilvesi olarak tarihe geçti.

Bu üç yıl içinde benim sayabildiğim gelen giden futbolcu sayısı ise toplam 81 olmuştu.

Tabii "sonuna kadar varım" diyen Burhan Karaçam ve Semih Özsoy gibi isimlerin yönetimden sanki "fade out" olur gibi uzaklaşmaları da bir başka ayrıntı.

Fenerbahçe, adı üzerinde bir "spor kulübü".

Bunun kadın – erkek basketbolu, kadın – erkek voleybolu, atletizmi, küreği, boksu da var.

Ve oralardaki tablo da birkaç istisna dışında "gelen, gideni aratır" atasözünü hatırlatıyor.

Sonuç olarak Ali Koç'un üçüncü yılının sonunda bulunduğu yer, seçime girerken ve seçildikten hemen sonra söylediği enlem – boylamın tam tersi!

Böyle durumlarda "muhasabe" yapmak aslına bakarsanız çok doğru sonuçlar vermez.

Aziz Yıldırım, 20 yıl süreyle Fenerbahçe başkanlığı yaptı, Ali Koç ise henüz üçüncü yılını yeni dolduruyor.

Doğru bir kıyaslama yapmak için belki iki başkanın da ilk üç yıllarını karşılaştırmak gerekir ama Aziz Yıldırım, seçildiğinin üçüncü sezonunda ilk şampiyonluk kupasını hanesine yazdırmıştı.

Fenerbahçe, Aziz Yıldırım'ın başkanlık yaptığı sürede Süper Lig'de 6 kez şampiyon oldu. 10 kez ikinci, 2 kez üçüncü, 2 kez dördüncü, 1 kez de altıncı sırayı aldı.

O dönemde 2 kez de Türkiye kupası kazanıldı.

"İstikrar" denilen şey Aziz Yıldırım döneminde de Kadıköy'de bilinen bir kavram değildi.

20 yılda 17 kez teknik direktör değişti.

Mustafa Denizli, Zico, Aykut Kocaman, Ersun Yanal şampiyonluk yaşadıkları sezonun ertesinde sudan sebeplerle kulüpten gönderildiler.

Ancak şunu teslim etmek gerekir ki Aziz Yıldırım'ın görevde olduğu 20 sezonun 16'sında Fenerbahçe son maça kadar şampiyonluğu kovaladı.

Seçimi kaybettiği sezonun sonunda şampiyonluğa kaçırmasının nedeni de hakem Bülent Yıldırım'ın bütün hakem yorumcularının "net penaltı" dediği 3 pozisyonda gözüünü kapatmasından başka bir şey değildi.

Hep düşünmüşümdür: O gün hakem hangi hesaplar içindeydi bilemiyorum ancak o penaltıların sonucunda Fenerbahçe şampiyon olsaydı, Aziz Yıldırım seçimi kaybeder miydi, kaybetse bile yeni gelen Ali Koç, Aykut Kocaman'ı yine de gönderir miydi?

Öte yandan dünyada ve elbette cennet vatanımızda da hiçbir spor kulübüne nasip olmamış bir başkanı var ki "efsane sezon" olarak hafızalarda yer edecek.

Ali Koç da "Efsane Başkan" olur mu?

2010 – 2011 sezonu, Fenerbahçe'nin faaliyet gösterdiği 9 branşta da şampiyonluğu göğüslediği bir sezon olmuştu.

Futbol, erkek ve kadın basketbol, erkek ve kadın voleybol takımları ile atletizm takımları o sezonu şampiyonlukla tamamladılar.

Fethullahçı çetenin kumpası olmasaydı, bu sezonun ardından gelen sezonda Fenerbahçe'nin Şampiyonlar Ligi için bir kadro kuracağını ve hedefini yükselteceğini biliyorum. Fethullahçı kumpas Fenerbahçe'yi en azından 20 yıl geri götürdü, hedeflerinden sapmasına neden oldu.

Aziz Yıldırım'ın basketbolu bir Fenerbahçe sporu haline getirdiğini de unutmayalım.

Kadın ve erkek basketbolunda sadece Türkiye'de değil, Avrupa'da

Gelen gideni arattı mı?

Fenerbahçe'nin 37 başkanı arasında efsaneler listesinin başına elbette Şükrü Saracoğlu'nu koymak gerekir.

Faruk Ilgaz kuşkusuz ki bu efsane başkanlar listesinde beyefendiliği ile yer alacak.

Sonra unutulmaz Ali Şen var. Tribünlerin sevgilisi, "Ali Şen Başkan, Fenerbahçe şampiyon" sözlerini bir slogan olmaktan çıkarıp, hayatın gerçeği haline getiren Ali Şen.

Aziz Yıldırım da bu listeye yazılan son isim olmuştu.

Tesisleşme konusundaki vizyonu ve bu vizyonu gerçekleştirebilmiş olması, Fenerbahçe markasının her dalda büyütülmesi ile unutulmaz başkanlar

da büyük işler yaptı, şampiyonluklar kazanıldı.

Son şampiyonluğu kazanan koç Obradović'in küsüp, ayrılmasının nedeninin, Ali Koç'un başkan olarak Türkiye Kupası finalinde takımı yalnız bırakması olduğu söylenir. Taraflara sormadığım için bunu söylenti olarak vurguluyorum ancak şurası gerçek ki "yenilmez armada" haline gelen Fenerbahçe erkek basketbol takımının yerinde artık yellere esiyor.

Aziz Yıldırım'ı tek adam yönetimi nedeniyle çok eleştirmiştim.

Ancak şu özelliğinin altını çizmemek büyük haksızlık olur: Aziz Yıldırım olmasaydı, bugün Türkiye'nin dört bir yanına yayılmış şahane stadyumlar da olmayacaktı, buna emin olabilirsiniz.

Şükrü Saracoğlu stadinin tribün tribün yıkılıp, yeniden yapıldığı dönemde bizzat şahit oldum. Yıldırım bir ustabaşı gibi inşaatın hep içindeydi.

Onun vizyonu, futbol takımlarını eski "çöplüklerde" oynamaktan kurtardı ve o inşaat, Fenerbahçe'nin öz kaynaklarıyla yapıldı.

Sadece o değil: Ülker Arena, olimpiik yüzme havuzu, kamp tesisleri ve kulübe uzun vadede gelir getirecek gayrimenkul yatırımlarını da unutmayalım.

Elbette Ali Koç da bir dönem yönetim kurulu üyesi olarak bu başarıda pay sahibi sayılmalı, diğer yönetim kurulu üyeleriyle birlikte.

Ve Ali Koç'un Fenerbahçe'nin geleceğini şekillendirecek projelerini ortaya koyabilmesi için hala taraftar ve üyeler nezdinde kredisi devam ediyor.

Oyle görünüyor ki ikinci dönemde bizzat şahit oldum. Yıldırım bir ustabaşı gibi inşaatın hep içindeydi.

Geçmiş üç yılda edindiği tecrübelerin ya da başkalarının tecrübelerinden yararlanma- ma ısrarının yanlışlığının ışığında bu üç yılda neler yapabileceğini göreceğiz.

arasında olacak.

Ali Koç da bu listeye yazılacak mı, yoksa 37 başkandan birisi olarak mı tarihe geçecek, bunu söylemek için çok erken.

Ancak eğitimi, görgüsü ve Fenerbahçe'ye kara sevdâ derecesindeki aşkı ile efsane başkanlardan biri olmaya kuşkusuz ki adaydır.

Kişisel görüşüm şu ki şampiyonluklar elbette önemlidir ama gelip geçicidir.

Ali Koç, Fenerbahçe'nin kurumsallaşmasını sağlayabilir, güçlü gelir kaynaklarına sahip olmasını sağlayabilir; müktesebatı buna yeterli.

Ve sadece bunu başarması bile bu kulübü gelecek 100 yıla taşıyacak bir adım olur.

Neyi yanlış yaptı?

Ali Koç'un bu üç yıl içindeki en büyük yanlışları futbolda yaptığını söyleyebiliriz. Futbolu erkek basketbolu izliyor.

Futbolda, kerameti kendinden menkul Comolli'yi sportif direktör yapması ve bunun hata olduğu görüldüğü halde ertesi sezon da bu hatasında ısrar etmesi, iki sezonu birden kaybetmesine neden oldu.

Başkan seçildiği gün, eldeki teknik direktör Aykut Kocaman ve futbol takımı şampiyonluğu, bir hakem dümeniyle kaybetmişti. Düşünün ki o takımın doğru dürüst kanat oyuncusu da yoktu, santrforu da, bekleri de!

Takımı sıfırdan kurmaya çalışmak, bunu yaparken de Comolli gibi bir cahile teslim olmak hataydı.

Ardından taraftarın isteğiyle Ersun Yanal'ın gelışı, gönderilişi var.

Bu sezonun armağanı ise Erol Bulut'ta karar kılması idi.

Büyük takım deneyimi ve herhangi bir başansı olmayan bir teknik adama Fenerbahçe teslim edildi, ardından ondan alınıp, diploması bile olmayan sportif direktör teknik direktör yapıldı.

Basketbolda Obradović'in küstürülmesi bir diğer yanlış oldu. Yerine gelen hocanın Avrupa basketbolunda herhangi bir deneyimi yoktu, nitekim sonuç da yılların yenilmez armadasının çöküşü oldu.

Fenerbahçe taraftarı ne ister?

Aziz Yıldırım'ın Fenerbahçe'de yarattığı en büyük dönüşüm, kulüp üyeleri arasındaki "grupçuluk" meselesini bitirmiş olmasıdır.

O gruplar, Fenerbahçe Cumhuriyeti içindeki siyasi partilere de benzetilebilir; kulüp içi demokrasinin vazgeçilmez unsurlarıydı.

Aziz Yıldırım'ın bütün iktidarı tek elde toplama kararlılığı bu durumu değiştirdi.

Geçmişin grup liderlerinden rahmetli Semih Bayülken'in, Fenerbahçe'nin genç oyuncular transfer etmesini isteyenlere söylediği bir sözünü hatırlıyorum:

"Fenerbahçe Maksim gazinosu gibidir, as solistler oynar. As solist rakipte olacağına gelsin benim yedek kulübenimde otursun."

Bu anlayışı savunuyor değilim ancak Fenerbahçe'nin kulüp kültüründe bunun bir karşılığı var. Fenerbahçe'nin hocası, adı sanı duyulmamış birisi olamaz.

Taraftarın ve oyuncuların geçmişine ve bilgisine itimat edeceği, tecrübeli bir hoca olmadan bu işler yoluna konulamaz.

Emre Belözoğlu'nda ısrar bu sezonun da kaybedilmesi anlamına gelir, bu sözüme mim koyun. Fenerbahçe'nin flaş transferi Atıla Szalai ya da Mert Hakan Yandaş olmaz.

Bu kulüpten yakın dönemde gelip, geçenlere bakın: Ortega, Alex, Kuyt, Anelka, Van Persie.

Fenerbahçe taraftarı yıldız oyuncu sever. Kimse stada; havadan gelen topu iskalayan stoperi izlemeye, önündeki beki çalımıyaymayan sağ açığı seyretmeye, topu üç direğin arasına dürtmeyen santrfora tahammül etmeye gitmez.

Elbette bir takım her sene şampiyon olamaz ama şampiyon olmadıkları sezonlarda da hafızalarda bir iz bırakmalıdır.

Fenerbahçe'nin son üç sezondur bıraktığı iz, hepimizin bir an önce silinmesini isteyeceği bir izdir!

Turgut Uyar'dan

Turgut Uyar, çok sıkı bir Fenerbahçe taraftarıydı. Fotoğrafta elinde meşale olan genç adam unutulmaz şair Turgut Uyar'dan başkası değil.

Fenerbahçe için yazdığı şiirlerden birini okuyalım:

*Bir koca küreyi savurdu
şimdilik faysaloğlu
Brandt ayaklandı
ve hakemi çağırdı
Fenerbahçe 3-0
doğu-batı berabere.*

KORRES

S A D E C E B O Y N E R ' D E !

BOYNER

BOYNER.COM.TR

KORRES ürünlerini keşfetmek için QR kodu okutun!

Cem
Say

twitter: @say_cem

Fikir değiştirmek

Bilim insanlarını çağlar öncesinin dogmalarına saplanıp kalan ideologlardan farklı kılan, yeni bulgular üzerine fikirlerini değiştirebilmeleridir

Esiden dünyanın en akıllı alimleri Güneş'in Dünya'nın çevresinde döndüğünü sanıyordu. İki-üç asır önce tip öğrencilerine öğretilenlerin çoğu yanlıştı. 20. yüzyılın başındaki fizik kitaplarında ışık ve madde gibi temel kavramlar üstüne denilenler bugünkülerden çok farklıydı. 1912'de kıtaların kayarak yer değiştirdiği fikrini ortaya atan Alfred Wegener alaya alınmıştı.

Bilim dallarının hedefi, doğanın odaklandıkları kısmının nasıl işlediğine ilişkin tutarlı, kapsamlı, sınanabilir ve olabildiğince basit açıklamalar geliştirmektir. Bu açıklamalara "kuram" denir. Kuramlar yanlış olabilir; hele de aynı doğa olayını açıklayan birbiriyle çelişkili iki kuram varsa en az birinin yanlış olduğu kesindir! Bir kurama dayanarak yapılan tahminler yanlış çıkarsa o kuram "yanlışlanmış" olur ve çöpe atılabilir. Henüz yanlışlanmış kuramlar arasında doğanın diğer kısımlarına ilişkin kuramlarımızla uyumlu ve "tahmin gücü" yüksek olan makbuldür, "gerçek dünya" hakkındaki en iyi fikrimiz odur ve adımlarınızı ona göre atmanız (söz gelimi, uzaya bir roket fırlatıyorsanız hesaplarınızda bilim dünyasınca bu şekilde içselleştirilmiş fizik formüllerini kullanmanız veya çocuğunuzu Tabipler Birliği'nin önerilerine uyarak aşılatmanız) menfaatiniz icabıdır.

Yukarıda anlattığım süreç kimilerini samimi şekilde rahatsız eder: "Bugün kabul gören kuramların gelecekte bir gün yanlışlanma ihtimalinin olduğunu söylemek, bilimin şimdi dediklerinin tümünün yanlış olabileceğini kabul etmek olmuyor mu? Ne anladım ben böyle bilimden?" Bilim düşmanı neo-cahiller de bu telden çarlarlar: "Doktorlar pandeminin başında sağlıklı insanların maske takmasına gerek olmadığını söylemişti, şimdiyse maske şart diyorlar. Böyle bilim olur mu?"

Yüzde yüzden biraz daha az...

Bu itirazların altında bilim dünyasının her zaman yüzde yüz kesinlikle gerçeği bilmesi gerektiğine ilişkin bir inanç yatmaktadır. Akli başında kimsenin böyle bir garantiyi vermesi mümkün değildir; aslına bakarsanız, hiçbir şeye bu kesinlikle inanmak sağlıklı da değildir: Eğer bir iddiaya yüzde yüz inanırsanız, yani yanlış olmasına azıcık bile ihtimal vermezseniz, o iddianın aleyhinde daha sonra elinize geçebilecek hiçbir veri fikrinizi değiştiremez; böyle kesin bir imanla tutarlı tek davranış onulla gelişen her şeyi reddetmektir. "Bayes Teoremi" adındaki harika bir olasılık denklemi, bu tuzağa düşmemek için en güvendiğimiz fikirlere bile yüzde yüzden biraz daha az bir oranda inanmamızın, aksi yönde de en sağlam görünen iddialara bile sıfırdan birazcık da olsa yüksek bir ihtimal vermemizin gerektiğini söyler. Yani bir astronom "yarın güneşin doğmama ihtimali sıfırdır" dediğinde aslında %0 değil, %0,000000000000001 gibi bir ihtimali kastetmekte ama bunu halk diline çevirmektedir.

1977'de üniversite özerkliği hiçe sayılarak atanan bir rektörün yarattığı sorunları anlatmaya çalışan bir grup ODTÜ hocasına Genelkurmay'dan davet gelir. Heyetin sözcüsü olan inşaat mühendisi Uğur Ersoy'un sunumunun sonunda Genelkurmay Başkanı Semih Sancar sorar: "Hocam bizim de üniversitemiz var, Harp Okulu. Orada çıt çıkmıyor, sizde ise hır gür bitmiyor, neden?"

Uğur Hoca ağzını açarken heyetin kıdemli üyesi, büyük matematikçi Cahit Arf "Uğur, bu soruya ben cevap vermek isterim" diye araya girer: "Paşam, siz Harp Okulu'nda öğrenciyi ne öğreteceğini biliyor musunuz?"

"Elbette biliyoruz" der paşa.

Arf'ın yanıtı ünlüdür: "Bakin Paşam, sorun buradan kaynaklanıyor, biz üniversitede öğrenciyi ne öğreteceğimizi tam olarak bilmiyoruz, daha doğrusu emin değiliz. Emin olsaydık orası üniversite olmazdı. Üniversite tartışarak gerçeklerin araştırıldığı yerdir. Tartışma olan yerde de sorunlar çıkması doğaldır."

Bilimde de her kafadan ses çıkabilir

Bilim insanları çağlar öncesinin dogmasına saplanıp kalan ideologlardan farklı olarak tüm o düşünce devrimlerini yapmayı, yani yeni bulgularla karşılaşmalarında fikirlerini gocunmadan değiştirebilmeyi bu sayede başarılır. Bir konuda yeterli miktarda veriyle desteklenen, genel kabul görmüş bir kuram yoksa bilim insanları arasında da "her kafadan bir ses çıkar". Pandeminin başında maske kullanımının işe yarayıp yaramayacağına ilişkin yeterli veri yoktu. Pandemi bu konuda (yaygın şekilde maske kullanılan ve kullanılmayan yerlerdeki hastalık oranlarının ölçülmesiyle) veri toplanması için acı bir fırsat oluşturdu. Veriler biriktikçe de resim netleşti, bilim dünyası büyük ölçüde aynı görüşte birleşti. Bu fikir değiştirme sürecinin günümüzde sık görülen firdöndülerinden farkı, kişisel çikara değil, bilgiye dayalı olmasıdır. Bilim dürüstlüktür. ●

Geç gelen adaletin evrensel simgeleri

ABD'de işlemedikleri suçtan hüküm giyen Nicola Sacco ve Bartolomeo Vanzetti, dünya ayağa kalkmasına rağmen idam edilmişti. 50 yıl sonra itibarlarının iadesi bir şeyi değiştirmedir. Onlar zaten geç gelen adaletin ne olduğunu hatırlatan birer simge olmuşlardı

ZEYNEP MİRAC

miraczeynep@gmail.com

Bundan tam 100 yıl önce bir mayıs günüydü... Nicola Sacco ve Bartolomeo Vanzetti, adaletin sonsuza kadar yara alacağı mahkemeye çıktılar. Hayatlarına mal olacak, ancak 50 yıl sonra suçsuz bulunacakları bir karara doğru ilk adımdı bu.

İkisi de İtalya'nın küçük şehirlerinde doğmuş, genç yaşlarında Amerikan rüyası peşinde okyanusu geçmişlerdi. Sacco, haftada altı gün, günde on saat bir ayakkabı fabrikasında çalışıyordu. Vanzetti ise bir tezgahta balık satıyordu. İkisi de işçi hakları mücadelesi içindeydi ve anarşizm yanlısı İtalyanların kurduğu kolektifte çalışıyorlardı.

ABD, Birinci Dünya Savaşı'na girdiğinde kolektifin tamamı askere çağırılma ihtimaline karşı Meksika'ya kaçtı. Savaş bittiğinde geri döndüler, ancak bıraktıklarından daha sert bir mücadelenin içinde buldular kendilerini.

Delil yok, kanaat var

1920 yılında bir arkadaşlarının Adalet Bakanlığı'nın penceresinden şüpheli biçimde düşüp ölmesi sonucunda bir eylem yapmaya karar verdiler. Polis onları yakaladı ve anarşist içerikli bildiri ve silah bulundurmakla suçladı. Birkaç gün sonra ise suçlama değişti: Bir soyguna katılıp iki kişiyi öldürmek.

Hâkim, "Belki bu suçları işlememiş olabilirler" diyordu hiç çekinmeden, "ama yerleşik kurumlarımızın düşmanı oldukları açık"

Braintree Pearl Street adresinde Slater & Morrill ayakkabı fabrikasının mutemedi ve onun koruması öldürülmüş, yanlarındaki para da çalınmıştı. Parmak izi yoktu, birinci derece kanıt yoktu; Sacco ve Vanzetti'nin suçlanması için iki gerekçe vardı. Biri göçmen olmaları, diğeri ise mahkeme başkanının onlara hiç çekinmeden yapıştırdığı "iki aşagılık anarşist" etiketi.

1921 yılının 24 Mayıs'ında başladı yargılama. Öyle bir iklim vardı ki ABD'de, Sacco ve Vanzetti için adalet Kafdağı'nın ardında görünüyordu. Bolşevik devriminden sonra ABD'de komünist avı başlamıştı; 1924 yılında Hoover tarafından kurulan FBI, 150 bin kişilik şüpheli listesiyle devlet tarafından "istenmeyenler"e dünyayı dar ediyordu.

Lehlerine tanıklık edenler dinlenmedi, serbest bırakılmaları

Yargılama sırasında işçi sendikalarından bilim insanlarına kadar her kesimden idam cezasına karşı tepki vardı. Fakat sözde yargılamada karar baştan belliydi.

bir kere değil, on kere yaşasak yapamazdık.

Dediklerimizin, hayatımız, çektiklerimizin hiç kalır bunun yanında hiç kalır yanında idamımız -bir kunduracıyla bir işportacı parçasının idamı

Yaşayacağımız o son an elimizden alamazsınız ya!

O bizim işte, o bizim zaferimiz."

Cinayetin cezası özür

1977 yılında Massachusetts Valisi Michael Dukakis (ki o da bir göçmendi) Sacco ve Vanzetti'nin adil yargılanmadıklarını söyleyip itibarlarını iade etti. Hukukun işlediği cinayetin cezası ancak özür dilemek oluyordu. 23 Ağustos, artık Sacco ve Vanzetti'yi Anma Günü ilan edilmişti.

Yıllar içinde adlarına anıtlar dikildi, şiirler yazıldı, filmler çevrildi, şarkılar bestelendi. Joan Baez'ın Ennio Morricone ile birlikte yazdığı Here's To You, Giuliano Montaldo'nun 1971 tarihli filmi "Sacco & Vanzetti"nin soundtrack'iydi. Vanzetti'nin son sözlerinden ilham alan ve dört satırdan oluşan şarkı, 1970'lerin insan hakları hareketinin sembollerinden biri olmuştu:

"İşte şimdi, Nicola ve Bart Kalplerimizde sonsuza kadar dinlenin

Son ve en son an sizlerindir

Bu acı zaferimizdir."

Şarkı, 1977'de hapishanede intihar eden, Kızıl Ordu Fraksiyonu'ndan Andreas Baader, Gudrun Ensslin ve Jan Carl Raspe'nin cezasinde marş olarak söylendi. 2014'te ise video oyunu Metal Gear Solid V'nin açılış şarkısıydı. John Dos Passos "ABD

Üçlemesi"nde, Kurt Vonnegut "Kodes Kuşu" kitabında onları anlattı. Dos Passos "Onlar Ölü Şimdi" şiirinde "Artık özgürdü hayalleri" yazıyordu; "Uzaktaydı artık o zift kokan hücre. / Sesleri, dillerine yabancı on binlerin nefesinde yankılandı / Ve aynı şarkıyı hep bir ağızdan söylediler on binler. / Şarkı çığlık olup patlattı Massachusetts'in kulak zarını. / Şimdi varsa cesaretin, buna şiir de!"

Allen Ginsberg ise "Amerika" şiirinde "Sacco ve Vanzetti ölmemeli" diyor.

Onlar elektrikli sandalyeye doğru yürürken **Nazım Hikmet** de elinde kalem kağıt, acısını şiirle dindiriyordu:

"Yedi yıl ölümiin karşısında gülerек durdular

Elektrikli iskemleye

Kadife bir koltukmuş gibi oturdular

Yürekləri dört bin volta yedi dakika dayandı

Yandı yürekleri

Yedi dakika yandı

Canı değildiler, kurban gittiler bir cinayete

Kurban gittiler dolarların emrindeki adalete!

Hayatlarında olmadılarsa da kitlelerin rehberi,

Ölümleleriyle şaha kaldırdı kitleleri

Bu iki ihtilal neferi!

Burjuvazi,

Katletti içimizden ikisini

Bu iki ölü ölmeyen ölümsüzdür!"

Evet, ölümsüzler artık. Onları edebiyat, müzik, sanat ölümsüz kıldı. Vanzetti'nin sözlerine rağmen son bir kez sorsalar, adaletin katliyle ölümsüz olmak mı yoksa adilce yaşamak mı isterlerdi acaba?

Bu yazıyı yazarken posta kutuma Osman Kavala'nın avukatlarının bildirisi düştü. 1300 gündür tutuklu olan Kavala'nın suçlandığı Gezi davası 21 Mayıs günü yeniden görülecek. Avukatlar şöyle başlamışlar bildiriye: "3.5 yılın özeti: Aradığınız Suç Bulunamadı".

Tam 100 yıl sonra yine bir mayıs günü kırılırsın bu döngü. Çünkü değil 50 yıl, 50 dakika sonra gelen adalet bile adalet değildir. ●

Joan Baez'in şarkısı sadece dört satırlıktı.

Protestolarda yükselen seslere kulaklar tıkalıydı.

Gençlik bayramında gençlerimiz

Gençlerin eğilimini belirleyecek ana unsur “mış gibi” yapılan samimiyezsizlikler, sosyal medyada onları hedeflediği sanılan sahici olmayan videolar olmayacak. Gençleri gerçekten dinlemeye ve anlamaya çabalayan, gençlere güvenen ve inanan dil, söylem, politikalar belirleyici olacak

BEKİR AĞIRDİR
bagirdir@gmail.com

Gençlere adanmış bir bayramımız var. Bir ulusun kendi kaderini belirlemeyebilmesi için başlayan bir yolculuğun ve sürecin başlangıç günü gençlere ithaf edilmiş bir bayram.

102 yıl sonra o ulusun siyasetçileri gençleri anlamak için projeler yapmaya çalışıyor. Komik ama gerçek, gençleri anlamak için aileleriyle görüşmeyi hedefleyen proje bile var. Siyasetçiler, şirketler, partiler gençlerin peşinde. Onları ikna etmeye çalışan, onları kendisine taraftar kılmaya çalışan, onların oyunu almaya çalışan herkes gençlik projeleri, araştırmaları tasarlıyor.

Gençleri anlamaya çalışan herkes kolay, spektaküler, bir kelimelik açıklama peşinde. Batıdan ithal, batının tarihsel ve sosyolojik dönemselliklerine bağlı modeller, harflerle adlandırılan kuşak açıklamaları da pek bir moda. Benim anlayamadığım neden kimsenin önce gençlerin temel demografik özelliklerine bakmadığı. Daha da anlamlandıramadığım, neden kimse gençleri dinlemeye çalışmıyor?

15-30 yaş arası 19.2 milyon

19 Mayıs bayramı vesilesiyle KONDA Veri Ambarı'nda bulunan birçok araştırmanın bulgularından yararlanarak gençlere dair genel bir fotoğraf vermeye çalışayım.

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre 2020 yılı sonu itibarıyla Türkiye'nin toplam nüfusu 83 milyon 614 bin 362 kişi. Eğer genç tanımını 15-24 yaş olarak alırsak genç nüfus 12.9 milyon, 15-30 yaş olarak alırsak genç nüfus 19.2 milyon kişi.

ADNKS sonuçlarına göre hesaplırsak önümüzdeki seçimlerde seçmen sayımız 62 milyon dolayında olacak, bunların 18 milyonu aşkın kısmı 30 yaş altı seçmen olacak ve 4.5 milyon genç ilk kez oy kullanıyor olacak.

Öncelikle gençler, “gençlik” tanımını bizler gibi yaştan daha çok düşünsel ve davranışsal özelliklere göre yapıyorlar. Gençlik, onlara göre “aktif”, “heyecanlı”, “sosyal”, “öğrenmeye açık”, “hayalleri olan” gibi ruhsal özel-

liklerle bağdaştırılıyor. Bununla birlikte “gençlik” kişinin kendini tanımaya, bireysel kimliğini oluşturmaya ve kendi ayakları üzerinde durmaya başladığı dönem olarak da nitelendiriliyor. Gençler, “gençliğin” bitişi zamanını ise yine yaştan bağımsız olmak üzere iki farklı şekilde yorumluyor. İlk grup gençliğin bitişi “heyecan”, “üretkenlik” gibi gençliğe atfedilen özelliklerin kaybedildiği dönem olarak tanımlarken, ikinci grup için gençlik “evlenmek”, “askere gitmek”, “anne-baba olmak” gibi sorumlulukların artmasıyla sona eriyor.

Öte yandan, demografik olarak “genç” statüsüne sahip gençlerin yalnızca yüzde 25'inin kendini genç olarak tanımlamadığı görülüyor. Bu durum yaşam şartları, hayallerin gerçekleşmemesi ve alınan sorumluluklar gibi çeşitli sebeplerden dolayı yaşıyor. Ekonomik sıkıntılarla yaşıttığı zorlukları aşamayan gençler, gençliklerini yaşamadıklarını belirtiyor.

Erken yaşta 'büyüyorlar'

“Yaşı kemale ermek” diye bir kavram var, yaşı bir olgunluğa gelme, biraz daha durulma anlamına gelen. Gençlerin kendi tanımlarında da şunu görüyoruz: Bu yaşam evresi değişikliği artık çok erken yaşta gerçekleşiyor. Yaşamın meşakkati gençlerin tutum ve davranışlarını çok hızlı törpüliyor.

Bu genel saptama nedeniyle gençler derken önce öğrenci, çalışan ve bu iki gruba da dahil olamayan gençler olarak ayırmakta yarar var. Yaşama katılış biçimlerini ifade eden bu üç grubun her konuda duyguları, umutları, beklentileri ve hayatla ilişkileri de farklı. Çalışma hayatına dahil olabilenler yüzde 32, öğrenciler yüzde 41 ve işe-okula dahil olmayan gençler de yüzde 27. 19 milyon gencin üçte ikisi hala anne-baba harçlığına bağımlı yaşıyor.

Nerede yaşadıkları önemli

Yine bu analizlere başlarken tümüyle farklılaşan bir gruplamanın da yaşamın sürdürüldüğü mekana çok bağlı olduğunu da belirteyim. Gençlerin nüfusu 2.000'in altındaki kır diye tanımlanan yerlerde mi yoksa geleneksel hayatın ağırlıklı olduğu il ve ilçelerde mi ya da metropollerde mi yaşıyor olmaları arasında gündelik pratikler bakımından da değerler, beklentiler, umutlar, dertler bakımından da oldukça büyük farklılaşmalar gözleniyor.

Hele çocukluğunun, 7 yaşına kadar yaşadığı, hayata dair iyi-doğru-güzel tanımlarını öğrendiği, kişiliğinin geliştiği yerin neresi olduğu da gençleri

anlamak için çok açıklayıcı bir ipucu taşıyor. Monolitik kültürün ve yaşam pratiklerinin olduğu ilçelerde, illerde büyüyen gençlerle metropollerde büyüyen gençler arasında tüm değer ve pratiklerde büyük farklar gözleniyor.

Dolayısıyla gençler derken siyasetçilerin ve iş yönetenlerin gözden kaçırılması gereken “gençler diye monolitik bir kümenin olmadığı, farklı birçok altkümenin olduğudur”. Hele gençleri yalnızca doğum tarihleri üzerinden tanımlamak daha baştan yanlış.

Gençler mutsuz, hem de çok

Her şeyden önce gençler mutsuz. Her bir alt gruba göre farklılık gösterse de bugün yalnızca yüzde 42'si kendisini mutlu olarak tanımlıyor ki bu oran

2017'de yüzde 53 idi. Bugün yüzde 18'i mutsuz olduğunu söylerken, yüzde 40'ı ise kendisini ne mutlu ne mutsuz diye tanımlamıyor. Daha da anlamlı olan bulgu gençlerin yalnızca yüzde 36'sı bugünkü yaşamından memnun.

Bu mutsuzluk ve memnuniyetsizlik halinin gençlerin daha iyi hayat gayretlerine enerji üreteceği varsayılabilirdi. Eğer ülkenin gidişatına dair umutlu bir bakışları olsaydı ve olumlu beklentilere, kendi hayatları için umuda sahip olsalardı. Ne yazık ki böyle değil.

Ülkenin genel olarak iyiye gittiğini, sorunların azaldığını düşünenler yalnızca yüzde 9 oranında. Bu karamsar bakışın pandemi nedeniyle arttığını düşünebiliriz elbette. Ama 2015 yılında da ancak her iki gencin birisi ülkenin

sorunlarının azaldığını düşünüyordu.

Özellikle de eğitim seviyeleri yükseldikçe ya da metropolde doğan ve dahil olanların sayısı arttıkça hayat tarzları, değerleri ve pratikleri çoğulculaşıyor ve sekülerleşiyor. Ataerkil yüklemelerin; devletin, eğitim sisteminin, iş hayatının ya da toplumsal dokunun disipliner bakışının özellikle metropolü gençlerde bir karşılığı yok.

Kuşak çatışmasının nedeni

Gençler diğer kuşaklarla yaşadıkları çatışma sebebinin genç olmayanların söylem, tavır ve yaklaşımlarından kaynaklandığını düşünüyor. Genel kanı, genç olmayanların gençler ile ilişkisinin yeterince “iyi” ve “olumlu” olmadığı yönünde. Eleştirilerin ana konusu gençlerin özgüvenli, sosyalleşen, üretken, yeniliklere açık ve özgür birer birey olma çabalarının genç olmayanlar tarafından yeterince tanınmaması.

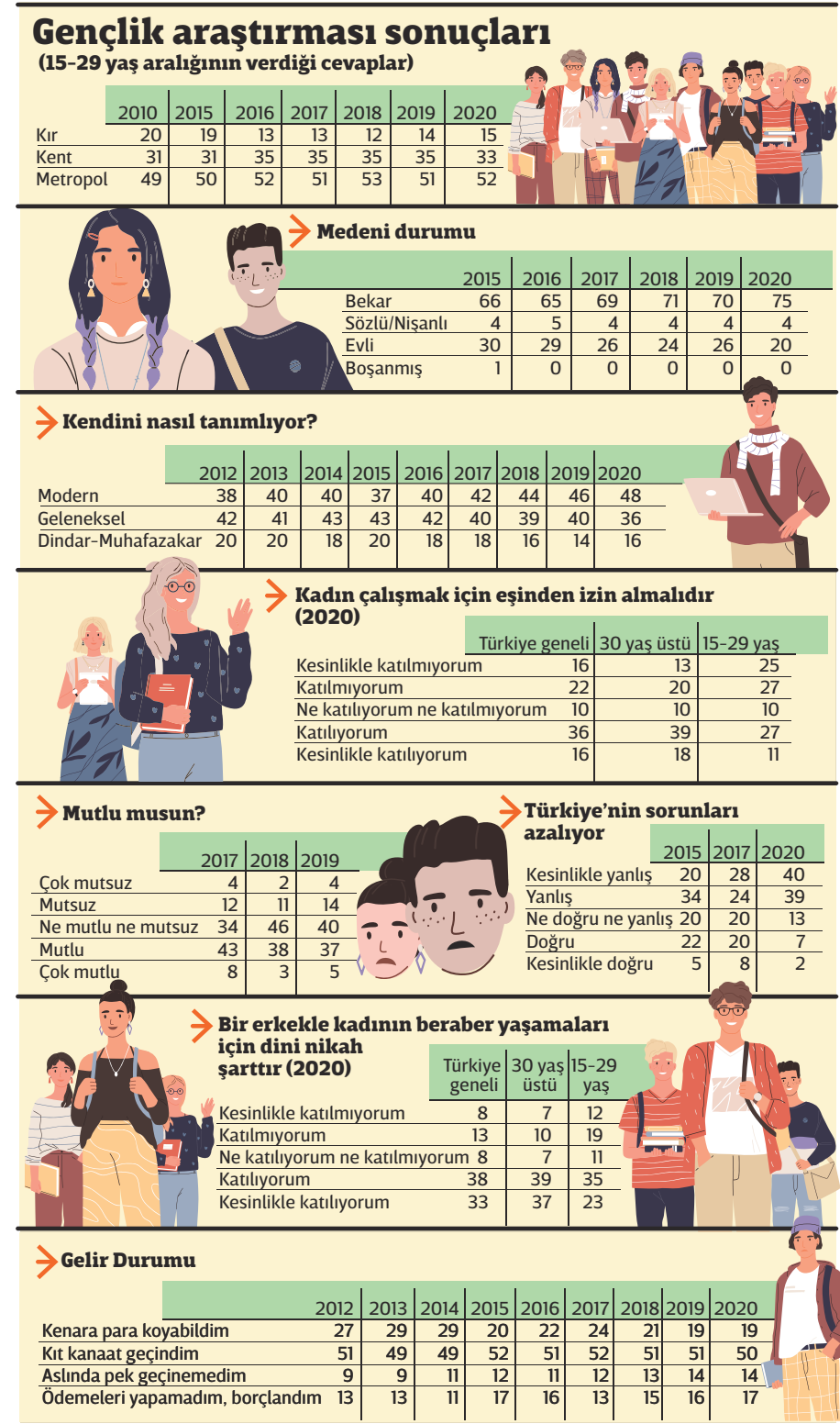
Gençlerin bireyselleşme yolculuğunda dikkat çeken unsur, kendi hayatları üzerinde söz sahibi olmadıkları ve ailelerinin ve kamunun kendileri hakkında aldığı kararlara yeterince katılamadıkları düşüncesinin yaygın oluşu. Gençler büyük oranda aile, devlet, okul ve/veya toplumun genelin-den gelen baskılardan yakınıyor.

Gençlerin şimdiki zamana ve geleceğe yönelik yaşadığı, kendini bulamanın yarattığı yaygın “güvencesizlik” hissi altında, var olduğu düşüncükleri adaletsizlik algısı yatıyor. Hayatlarının farklı yönleri hakkında sorulara verdikleri yanıtlardan, bölüşüm (ekonomik), tanınma (sosyal) ve katılım (siyasi) ile ilgili alanlarda adaletin hem Türkiye geneline hem de gençler özelinde yeterince gerçekleşmediğini düşündükleri gözlemleniyor.

Siyasi liderlerini arıyorlar

Gençlerin yarısı ülkenin sorunlarının varolan siyasi aktörlerle çözülemeyeceğini düşünüyor, yarıya yakın genç de henüz siyasi tercihi belirlemiş değil. Yani önümüzdeki seçimlerde oy kullanacak 19 milyonu aşkın gencin 10 milyona yakınının tercihi henüz oluşmuş değil. 10 milyonluk genç küme seçmenin yüzde 17'si ki, bu kümenin eğilimi seçimin sonucunu belirleyecek.

Gençlerin eğilimini belirleyecek ana unsur “mış gibi” yapılan samimiyezsizlikler, sosyal medyada onları hedeflediği sanılan sahici olmayan videolar olmayacak. Gençleri gerçekten dinlemeye ve anlamaya çabalayan, gençlere güvenen ve inanan dil, söylem, politikalar belirleyici olacak. ●

YAKINSAMA

Daha çok teknik alanlarda kullanılmasına aşına ve alışık olduğumuz yakınsama kavramı dönüşüm dönemindeki çok değişim için tamamlayıcı oluyor.

Günlük hayatta pek kullanılmayan bu kavram mesleki yakınlığı olmaları için okul fizik optik derslerinde kalır. Gerçi buradaki önemli göz ardı edilse de, “iki gözle bakılırken, ışınların birbirine yakınlıştırılarak üç boyutlu tek görünüm yaratacak şekilde bütünleşmesi. İki gözün gördüğü yakın objenin tekleştirilirken bir de üçüncü boyutu kazanması. O tek olarak algılanan imgeyi iki göz farklı görmesine rağmen.”

Bilim ve teknolojiye hızlı gelişme farklı yapıları, disiplinleri, farklı köklerine rağmen bir araya getirip

duruyor. Gözün yeni boyut kazanmış bir imge algılaması gibi, yakınsanan disiplinler bir üst tanımlamayı ve birbirinin içine geçmiş kendi içinde tutarlı yepyeni bir hikayeyi oluşturuyor. Fizik kimya ile; genetik dilbilimle birleşiyor. Hayatı, olayları anlamak ve anlamlandırmak ancak belli disiplinlerin yakınsanması sayesinde oluyor. Tarih, ekonomi, siyaset, teknoloji iç içe geçip yepyeni bir görüntü oluşturduğunda anlam her bir disiplindeki kadar farklı ve anlaşılır, ders çıkartılır, yol gösterir oluyor.

Dünya küçüldükçe...

Ekosistemlerdeki iç içelik, farklı türlerin aynı çevre koşulları için var olmaları dolayısıyla zaman içinde birbirlerine benzemeye başlıyorlar. Aynen dünya yaşam farklı insan topluluklarının ve kültürlerin, dünya ‘küçüldükçe’ birbirine yakınsaması gibi. Hırvat ordusunun aksesuarı kravat dünyanın resmiyet sembolü oluyor zamanla. Yakınsananlar yeni farklılıkların temeli, bunların yakınsanması yeni üst yapılar, üst anlamlar üretiyor. Dünyanın bütün büyük şehirleri işleyişleri, yönetilmeleri, sosyal hayat, toplu taşı-

ma... yepyeni bir üst yapı oluşturuyor. Burada yaşayan çok farklı coğrafya ve kültürden gelen insan da yakınsama sonucu yepyeni bir kültüre yakınsıyor. Metropollerin hemen hepsi için de bu geçerli. “Memleket nere” sorusu ya da askeri disiplin içinde sürekli pompalanan adından sonra geldiğin şehri söyleme zorunluluğu anlamını yitiriyor. Orada doğmaktan çok, üst oluşumla bütünleşmek ayakta kalmayı sağlıyor. Bu kültürlerin kaybolmasından çok, bir araya gelip üst bir yapı oluşturmaları olarak görülmesi doğal karşılanabilir. Yüzyıllar boyu diller birbirine yakınsamaktadır. Hititçe’de Hrozny’nin ilk okuduğu ilk kelime wattara, pek çok dilde de benzer şekilde yazılıp su anlamına gelmesi gibi.

İş hayatında da pek çok disiplin yakınsamakta. Şirketleri, kurumları hatta ülkelerin yöntemleri yakınsamakta. Teknoloji yoluyla yapılabilenin insan ile ilişkisi tasarımı, psikoloji, antropoloji ile aynı kesişme üzerinden üretilmesi zorunlu hale geldi.

Halk arasında “Cep telefonu” olarak adlandırılan aletin belki de en basit fonksiyonu artık ses iletimi oldu. Her biri Neil Armstrong aya inerken

Nasa’nın kullandığı bilgisayarlar kadar hatta daha fazla teknik özellik telefona yakınsandı. Tanımlayıcı olduğu sanılan hareketli ya da “mobil” kavrama, uydularla görüşen, yayın yapan/alan, bulutları yöneten bir cihaz oldu. Giyilebilir teknolojiye yerini kaptırana kadar da bu yakınsamanın odağı olacak gibi.

Oyun: Üst yapının odağı

Eğlence kavramı en geniş anlamıyla bile oyunu pek içermeyen artık onlar da kesişiyor. Geçen yıl stadyumda yapılamayan Travis Scott konserinin, Fortnite adlı oyun içinde gerçekleştirilmesi ve kırk sekiz milyon kişinin canlı izlemesi yepyeni bir durum. Özellikle Web 3.0 ve 5G ile hız arttıkça ekranlardan mekanlara geçecek internet alt yapısında “Televizyon, Müzik, Konser, Oyun, Eğlence, Festival...” kavramları ve bunların etrafında yaratılabilen sonsuz deneyimin yakınsanacak olması kaçınılmaz görülüyor. Bugünkü yönetici sınıfın burun kıvrıldığı “oyun” hem eğlencenin, hem iletişimin, hem sosyalleşmenin, hem kültür sanatın yakınsandığı üst yapının odağı haline geliyor. Ödeme sistemlerinden,

etkileşimli ticarete, arttırılmış-yükseltilmiş gerçek araçlarını da eklediğiniz oyun tabanlı platformları şimdiden iyi öngörmekte fayda var. NFT bile oyun tabanlı platformlarda yaygınlaşmaya müsait.

Herkesin benzer kitapları okuyup, benzer eğitimden gelip, benzer işyerlerinde benzer kurumlar için çalışıp, benzer kıyıda ve jargonda konuşup, benzer platformlar üzerinden sosyalleşip dünya ile benzer şekilde bağ kurmaya başlıyorsa, insanlık için de bir yakınsama olması kaçınılmazdır.

Bilim kurgu roman ve filmlerinde herkesin “dünyalı” kimliğine yakınsanması belki de kaçınılmaz olacaktır. Hele sağlık, iklim, su sorunları herkes için aynı olup çıkarlar benzeşip birleşince. Yakınsamak ille de farklı özelliklerden vazgeçmek, ayrılaşmak değildir. Ama odaktır. Önemli olan kültürel tat ve doku zenginliğini bozmadan koruyarak değerler üzerinden yakınsamayı gerçekleştirmektir.

Yakınsamadan yakınsamamak gerek. Yakınsamanın zıt anlamı “İraksamak”.

Odaklanmak ya da saçılmak. Üçüncüsü var mı? Siz karar verin. ●

SATILIK VİLLA 1.800.000TL

5 + 1 Satılık Sıfır Villa

Adana, Çukurova, Karşılar

Oda + Salon Sayısı : **5 + 1**
Brüt / Net M2 : **300 m2 / 250 m2**
İlan Numarası : **77034-2273**

TATAR EMLAK 0536 853 32 04

SATILIK DAİRE 1.550.000 TL

Çankaya Mustafa Kemal'de 4+1 Satılık Daire

Ankara, Çankaya, Mustafa Kemal

Oda + Salon Sayısı : **4 + 1**
Brüt / Net M2 : **220 m2 / 170 m2**
İlan Numarası : **109249-447**

PUSULA GAYRİMENKUL VE DANIŞMANLIK
0554 536 61 99

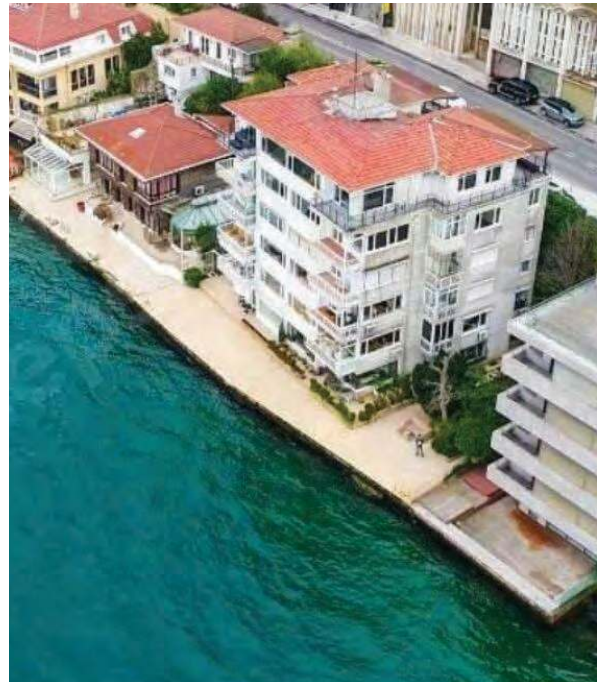
SATILIK OFİS 1.050.000 TL

Masrafsız 5 Bölümlü Ofis

Ankara, Çankaya, Mustafa Kemal

Bölüm : **5**
Brüt / Net M2 : **210 m2 / 170 m2**
İlan Numarası : **31920-3528**

PUSULA GAYRİMENKUL VE DANIŞMANLIK
0554 536 61 99

SATILIK YALI DAİRESİ 16.000.000 TL

Rumeli Hisarı'nda Muhteşem Boğaz Manzaralı Yalı Dairesi

İstanbul, Sarıyer, Baltalımanı

Oda + Salon : **3 + 1**
Brüt / Net M2 : **140 m2 / 105 m2**
İlan Numarası : **61293-1820**

REMAX ASİST
0552 759 31 98

KİRALIK DAİRE 20.000 TL

Kiralık Boğaz Manzaralı Çatı Dupleksi

İstanbul, Sarıyer, İstinye

Oda + Salon Sayısı : **2 + 1**
Brüt / Net M2 : **190 m2 / 175 m2**
İlan Numarası : **8525-50634**

VERSATIE GAYRİMENKUL
0552 905 45 06

KİRALIK VİLLA 125.000 TL

Geniş Bahçeli, Müstakil, Sezonluk Kiralık Villa

İzmir, Çeşme, Alaçatı

Oda + Salon Sayısı : **3 + 1**
Brüt / Net M2 : **160 m2 / 150 m2**
İlan Numarası : **71357-119**

ŞANKA GAYRİMENKUL 0552 759 30 97

SATILIK VİLLA 12.900.000 TL

Özel İskeleli Plajlı Geniş Bahçeli Villa

Muğla, Bodrum, Yalıkavak

Oda + Salon Sayısı : **6 + 2**
Brüt / Net M2 : **1000 m2 / 400 m2**
İlan Numarası : **95135-716**

ORÇUN TURGUN 0552 759 12 43

KİRALIK RESİDENCE 220.000TL

Türkbükü Cennet Koyu'nda Kiralık Residence

Muğla, Bodrum, Gölköy

Oda + Salon Sayısı : **3 + 1**
Brüt / Net M2 : **265 m2 / 215 m2**
İlan Numarası : **54968-2493**

MYNDOS EMLAK
0552 763 22 50

KİRALIK RESİDENCE 400.000 TL

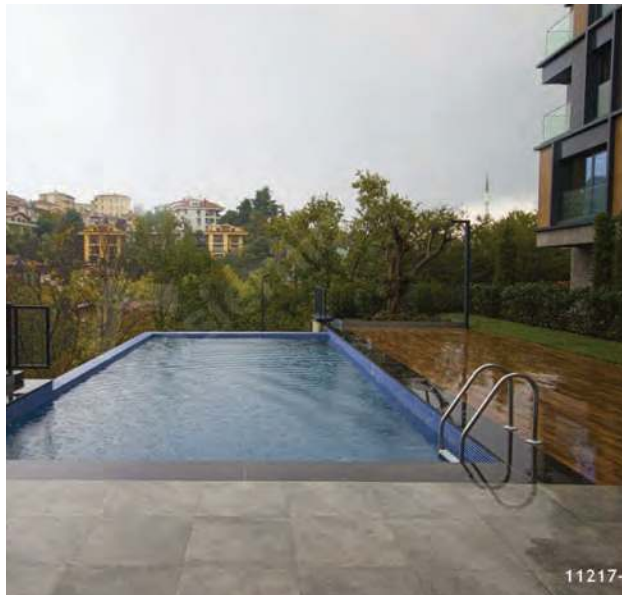
Cennet Koy'da Kiralık Üst Kat 4 + 1 Residence

Muğla, Bodrum, Gölköy

Oda + Salon Sayısı : **4 + 1**
Brüt / Net M2 : **430 m2 / 330 m2**
İlan Numarası : **54968-2479**

MYNDOS EMLAK 0552 763 22 50

SATILIK DAİRE 6.800.000TL

Tarabya Le Chic 'de Manzaralı Satılık Daire

İstanbul, Sarıyer, Tarabya

Oda + Salon Sayısı : 4 + 1
Brüt / Net M2 : 175 m2 / 155 m2
İlan Numarası : 71357-131

REMAX AHENK
0552 759 11 15

SATILIK VİLLA 1.475.000 TL

Çankaya Mustafa Kemal Barış Sitesinde Köşe "C" Tipi Villa Ofis

Ankara, Çankaya, Mustafa Kemal

Bölüm : 5
Brüt / Net M2 : 150 m2 / 120 m2
İlan Numarası : 31920-3595

PUSULA GAYRİMENKUL VE DANIŞMANLIK
0554 536 61 99

SATILIK OFİS 1.150.000 TL

Sıfır, Satılık Dubleks Ofis

Ankara, Çankaya, Mustafa Kemal

Bölüm : 4
Brüt / Net M2 : 130 m2 / 105 m2
İlan Numarası : 31920-3564

PUSULA GAYRİMENKUL VE DANIŞMANLIK
0554 536 61 99

SATILIK VİLLA 16.500.000 TL

Orman Manzaralı, Büyük Bahçeli Satılık Müstakil Villa

İstanbul, Sarıyer, Uskumruköy

Oda + Salon Sayısı : 5 + 1
Brüt / Net M2 : 545 m2 / 455 m2
İlan Numarası : 9636-13676

REMAX AHENK
0552 759 11 15

KİRALIK RESIDENCE 18.000 TL

Eşyalı, Deniz Manzaralı Kiralık Daire

İstanbul, Beşiktaş, Vişnezade

Oda + Salon Sayısı : 1 + 1
Brüt / Net M2 : 146 m2 / 125 m2
İlan Numarası : 8525-50830

VERSATIE GAYRİMENKUL 0552 905 45 06

SATILIK VİLLA 1.570.000 TL

Alanya Gedevet Yaylası'nda Satılık Villa

Antalya, Manavgat, Side

Oda + Salon Sayısı : 3 + 1
Brüt / Net M2 : 265 m2 / 260 m2
İlan Numarası : 6545-1708

NAZAR EMLAK 0533 596 37 73

SATILIK DAİRE 725.000 TL

Satılık 1 + 1 Ara Kat Daire

Antalya, Muratpaşa, Şirinyalı

Oda + Salon Sayısı : 1 + 1
Brüt / Net M2 : 55 m2 / 47 m2
İlan Numarası : 53984-7293

REALTY WORLD BORSA GAYRİMENKUL
0532 592 19 67

SATILIK RESIDENCE 5.150.000 TL

Nispetiye On'da Satılık Balkonlu 2+1 Köşe Daire

İstanbul, Beşiktaş, Nispetiye

Oda + Salon Sayısı : 2 + 1
Brüt / Net M2 : 140 m2 / 128 m2
İlan Numarası : 8525-50854

VERSATIE GAYRİMENKUL
0552 905 45 06

SATILIK RESIDENCE 2.675.000 TL

Bodrum Eskiçeşme'de Marina Manzaralı Bahçekati Satılık Daire

Muğla, Bodrum, Eskiçeşme

Oda + Salon Sayısı : 2 + 1
Brüt / Net M2 : 100 m2 / 85 m2
İlan Numarası : 54968-2355

MYNDOS EMLAK 0552 763 22 50

Netanyahu'nun planı çöktü

Financial Times yazarı Gideon Rachman, Netanyahu'nun Filistinlilerle uzlaşmadan geleceği güvence alma planının nasıl çöktüğünü anlattı

Benjamin Netanyahu

GIDEON RACHMAN

İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu, Trump yönetiminden aldığı cesaretle, “dıştan içe” olarak nitelendirilen bir strateji izlemişti. Bu yaklaşıma göre, İsrail’in Filistinlilerle olan iç çatışmaya çözüm getirebilmesi için dış dünyayla, özellikle de Arap dünyasıyla anlaşma yolları bulması gerekiyordu. Bu, aynı konuda bugüne kadar uygulanan “içten dışa” yaklaşımı tersine çevirmek demekti.

Arap ülkeleriyle anlaşmalar imzalanması, bu stratejinin işe

yaradığına delil olarak gösterildi. Filistinliler konusunda ise Netanyahu kibrini koruyordu: Arapların ve uluslararası toplumun desteğinden mahrum kalan Filistinliler, direnme iradesini kaybedecekti. Dünyanın geneli hayatına devam eder, böylece İsrail’in zayıflamış ve dağınık Filistinli nüfusa kendi şartlarını dayatmasına ses çıkarmazdı.

Gazze’den İsrail şehirlerine yağan füzeler, bu stratejiye de büyük zarar verdi. Netanyahu’nun politikalarının Filistin meselesinin sorun olmaktan çıkardığı yönündeki umutlar şimdi çok saçma görünüyor. Gazze’de birçok çocuğun da aralarında bulunduğu sivillerin

ölümü tepkileri tetikledi. Yahudiler ile İsraili Araplar arasındaki çarpışmalar, çatışmayı bilfiil İsrail sınırlarının içine taşıdı.

Son yıllarda birçok İsraili politikacı, ülkede yaşayan Arapların artık Filistin davasıyla eskisi kadar güçlü bir özdeşlik kurmadığına kanaat geliştirmişti. Ancak mevcut kriz Gazze, Batı Şeria ve İsrail içindeki Filistinliler arasındaki birlik duygusunu tazeledi. Filistin sorununun gözlerden uzak bir şekilde kapatılabileceği ihtimali artık inandırıcı gelmiyor. Aksine, Netanyahu’nun stratejisi ülkesine dönük tehdidi artırmış olabilir; zira istemeden de olsa bizzat İsrail’in içinde yeni bir cephe açılmış oldu.

Dıştan içe stratejinin en büyük

kusuru, Filistinlilerin çaresizliğinin uysallıkla sonuçlanacağı varsayımıydı. Gerçekte ise, İsrail aşırı sağ Filistinlilere ait mülk ve toprağı ilhak etmeye kararlı hale geldi ve giderek artan pervasızlığıyla kıvılcıma ateşleşmiş oldu. Aşırı sağa meydan veren ise, iktidarda kalmak uğruna müttefik peşinde koşan Netanyahu’dan başkası değildi.

İktidara tutunmayı ve aleyhindeki yolsuzluk davalarını savuşturmayı başarırsa, Netanyahu’nun hala bir taktik ustası olduğu kanıtlanmış olacak. Ancak bu hafta yaşanan şiddet, onun devlet yöneticisi olma iddiasına ciddi zarar verdi. Netanyahu’nun çıkış yolu şimdi tehlikeli bir çıkmaza girmiş görünüyor.

© The Financial Times

MISIR GAZETESİ AL AHRAM

Netanyahu her cinayette kaybediyor

İsrail, Gazze’den 2005’te resmen çekilmesinden bu yana başlattığı hiçbir savaşta hiçbir kazanç elde etmedi.

İsrail bombardımanı, 38 bin kişiyi Gazze’deki düzinelerce BM okuluna sığınmak zorunda bıraktı. Birleşmiş Milletler, Gazze’de günde en az 16 saat elektrik kesintisi yaşarken, su arındırma tesisinde meydana gelen hasar nedeniyle 250 bin kişinin içme suyuna erişimini tehdit altında olduğunu söylüyor. BM yetkilileri, İsrail’in hava saldırılarının Filistin’deki tüm Covid-19 aşısı ve virüs testlerini durdurduğunu, virüs bulaşma riskinin arttığını da dile getiriyor.

Filistinlinin kanı ve temel haklar açık kırmızı çizgilerdir. Mısır, Arap ülkeleri ve dünya çapındaki insan hakları savunucuları, bundan taviz vermeyecektir. Netanyahu ilelebet koltuğunda kalmasını sağlayacak bir zafer peşinde. Fakat bu savaşta her Filistinli çocuk veya sivil öldüğünde, İsrail başbakanı hem çok sevdiği koltuğunu kaybetmeye hem de uluslararası mahkemelerde savaş suçlarında yargılanmaya daha da yaklaşıyor.

İSRAİLLİ ESKİ BAKAN

İsrail’in derdi Hamas değil

İsrail’in eski Dışişleri Bakanı, bugünkü barış örgütü yöneticisi Şlomo Ben-Ami, Project Syndicate için aşağıdaki satırları yazdı:

Yahudi ve Arapların ülke içindeki birlikte yaşamları sarsıldı. Binyamin Netanyahu’nun Netanyahu’nun Hamas’ı yok etmek gibi bir amacı yok. Tam tersine, Hamas’la arasında Mahmud Abbas’ın Filistin Yönetimi aleyhine yazılı olmayan bir anlaşma var. Gazze’deki bir Hamas İslam devleti, Netanyahu’ya barış müzakerelerini ve iki devletli çözümü reddetmek için ideal bahane sunuyor. Netanyahu, Katar’ın Hamas görevlilerinin maaşlarını ödemesine izin vererek Gazze’nin yönetimini sürdürmesine bile izin verdi.

Batı Şeria’daki gösteriler sırasında Filistinli bir kadın İsrail güvenlik güçlerine karşı koyuyor.

“Gardaş Azerbaycan” neden bu kadar sessiz?

İsrail Gazze’ye bomba yağdırırken bazı ülkelerin sessizliği çok manidar. İsrail ile ilişkileri normalleştiren BAE, Bahreyn, Fas, Sudan’ı anlamak mümkün ancak Azerbaycan’ın sessiz kalması dikkat çekiyor

1991 Ekim’inde Bakü’de bağımsızlık kutlamaları yapılırken yeni Azerbaycan’ı tanıyan ilk ülke bir ay sonra Türkiye olmuş, onu aralık ayında İsrail takip etmişti. Ermenistan ile Dağlık Karabağ konusunda yaşanan çatışmalar sırasında Türkiye’nin verdiği askeri destek kadar İsrail’in silahlarının da dengeyi Bakü lehine çevirmeye çok yardımcı olduğu bilinen ancak açıklanmayan bir gerçek. Peki nedir bu iki ülkeyi bu kadar yakınlaştıran?

2009 yılında ABD’nin Bakü Misyon Şefi Yardımcısı Donald Lu, Washington DC’ye Azerbaycan lideri Aliyev ile yapılan bir görüşmeye ilişkin notları gönderdi. Bu notlarda, Aliyev, “İsrail ile ilişkimiz buz dağı gibidir. 10’da 9’u suyun altındadır” diyordu. 2012 yılında Foreign Policy dergisine konuşan ABD’li diplomatlar, “İsrail kendine İran’ı vurmak için

çok stratejik bir hava üssü buldu. O üssün adı Azerbaycan” diyor.

Ortak düşman İran

Aynı yıl Bakü ile Tel Aviv rejimi arasında imzalanan 1.6 milyar dolarlık silah anlaşması ile Azerbaycan, İsrail’in ürettiği gelişmiş insansız hava araçlarıyla hava savunma sistemlerine kavuştu. İran, Bakü’yü İsrail’in nükleer uzmanlarına yönelik infaz kampanyasına destek vermekle suçlarken Aliyev’in Yeni Azerbaycan Partisi’nden bir isim ülkenin ismini “Kuzey Azerbaycan” olarak değiştirmeyi önererek İran’da yaşayan 16 milyon Azeri’nin “Güney Azerbaycan’da” yaşadığını ima ediyor gibiydi.

İsrail, Azerbaycan’ın en büyük ikinci petrol müşterisi. İsrail enerji ihtiyacının yüzde 40’ını Bakü-Tiflis-Ceyhan boru hattı aracılığıyla karşılıyor. Karşılığında düzenli olarak Azerbaycan ordusunu modernize ediyor. Mavi Marmara baskını sonrasında İsrail ile Türkiye arasındaki askeri anlaşmalar iptal edilirken, İsrail bunu Bakü ile 60 insansız hava aracını ortak geliştirme anlaşması yaparak telafi etmişti.

İsrail şirketlerinin 1994’ten bu yana Bakü’de özellikle telekom alanında önemli yatırımları bulunuyor. 1997 yılından bu yana başbakanı cumhurbaşkanına kadar hemen hemen her yıl İsrail’den üst düzey bir isim Bakü’yü ziyaret ediyor. İsrail firmaları, Bakü Havalimanı’nın güvenliğinden tutun, Azeri enerji yatırımlarına desteğe,

istihbarat uydusu geliştirmeye kadar birçok alanda yatırımlar yapıyor.

2009’da Bakü’yü ziyaret eden İsrail Cumhurbaşkanı Şimon Peres, “İsrail, Azerbaycan’ın toprak bütünlüğünü destekliyor” demişti. Bu sözler Dağlık Karabağ konusunda İsrail’in Azerbaycan’ın yanında yer aldığı şeklinde yorumlanmıştı. Bakü’de Karabağ’da kazanılan zafer kutlanırken İsrail’den alınan askeri malzemeler ve drone’ların bu başarıda büyük rolü olduğu için İsrail bayrakları da sallandı.

Aliyevlerin yatırımları

Bunlara ek olarak, Aliyev ailesinin İsrail ile “bireysel” ilişkileri var. 2017’de, 6 milyon dolara İsrail’de villa alan Aliyev çifti, ülkeye yatırım yapan yabancılar arasında sayıldı. Haaretz’e göre çiftin ülkedeki toplam yatırımı 600 milyon dolar. İlham Aliyev’in doktorları arasında İsrailiiler var. •

İSRAİL GAZETESİ HAARETZ

Gelin, beraber yaşayalım

Haaretz, umut ışığını bombaların gölgesinde ortaya çıkan Arap-Yahudi dayanışmasında gördü

Geçen hafta Araplar ve Yahudiler arasında yaşanan acılı çatışmaların doruğunda, İsrail şehirlerinde ve başka yerlerde düzenlenen ortak eylemlere, aralarında tanınmış kişilerin de bulunduğu binlerce Arap ve Yahudi vatandaşımız katıldı. Bu eylemlerin özelliği, “toprak kükrerken” ve özellikle ülkenin Yahudi ve Arap topluluklarının bir arada yaşadığı yerlerde, isyan ve saldırılarla eş zamanlı olarak gerçekleşmeleri. Bu gerçek, umutlanmak için bir sebeptir.

Bu nedenle, İsrailiileri saran çok ve hayal kırıklığına rağmen, her şeyi kaybetmemişiz gibi görünüyor. Bu faaliyetleri, eşitlik ve karşılıklı saygıya dayalı ortak bir yaşamın ilk tohumları olarak görebiliriz. Sonuçta birlikte yaşama becerisi sadece sakin dönemlerde değil, esas olarak gergin zamanlarda da test edilir.

Arapların ekonominin ve kamu hizmetlerinin her alanında güçlenmesi, ayrıca yıllardır ortak bir sosyal yaşam için zemin hazırlamaya çalışan sivil toplum kuruluşlarının faaliyetleri de tüm bunlara katkı sağlıyor.

Daha birkaç ay önce, ülkenin dört bir yanındaki Arap ve Yahudi sağlık ekiplerinin koronavirüs salgınına karşı beraber mücadele ettiğini birlikte yaşamak adına önemli bir dönüm noktası olarak hatırlamalıyız. Bu ekiplerin şiddete karşı iş birliği çağrılarını yapması tesadüf değil.

Özellikle karma şehirlerde Araplar ve Yahudiler aynı apartmanları ve mahalleleri paylaşarak yan yana yaşıyorlar. Geçtiğimiz birkaç gün, her iki topluma da korku ve güvensizlik atmosferinde yaşamının ne kadar iç karartıcı olduğunu gösterdi. Bu nedenle mahalle, cadde ve kamusal alan düzeyinde insanları yakınlaştıracak her girişimin, her ortak faaliyetin değeri çok büyük. Başbakan bir topluluğu suç ve şiddetle suçlama yoluna gittiğinde bunun çaresi zeminden, tabanın kendisinden gelmelidir.

Carl Bildt yanıtıyor: Ne yapmak gerek?

Eski İsveç Başbakanı Bakanı Carl Bildt, Project Syndicate’teki yazısında barışa zemin hazırlamak için yapılması gerekenleri dört maddede özetledi:

İsrail, savunma politikasının başarısız olduğunu kabul etmeli. Meşru güvenlik çıkarları adına daha iyi bir düzenleme ge-

Carl Bildt

tirebilmek için uluslararası toplumun çabalarına açık olmalı. Üçüncüsü, Gazze, Filistin yönetiminin bir parçası haline gelmeli. Dördüncüsü, gelecekteki Filistin Devleti’nin dünyaya açılan kapısı Gazze’yi kullanması teyit altına alınmalı. Gazze’nin liman ve havalimanı olmalı.

Roger Waters: İsrail apartheid devleti

Çok sayıda ünlü İsrail’in Doğu Kudüs ve Batı Şeria’daki saldırılarına karşı sesini yükseltti. Filistinli manken Bella Hadid “Bu, Filistinlilere yönelik apartheid’dir” dedi. Şarkıcı Dua Lipa “Şeyh Cerrah mahallesini kurtarın” diye seslenirken Avengers filmi’nin yıldızı Mark Ruffalo, İsrail’e

Roger Waters

yaptırım uygulanmasını istedi. Pink Floyd grubunun eski üyesi, aktivist Roger Waters oldu. Waters, “İsrail resmen bir apartheid ülkesidir. Bugün İsrail’in kadın ve çocuklarla dolu iki BM okulunu bombalayacağını illettğine dair bir mesaj aldım. Bu bir tatbikat değildir” dedi.

15 Temmuz darbe girişimi ve modern Türkiye tarihi

15 Temmuz darbe girişimi modern Türkiye tarihinin en garip, anlaşılması zor olaylarından biridir. 15 Temmuz, merkez-çevre teorisinden bürokratik vesayet tezine, devlet-toplum ayrımının kodlarından dinin toplumsal-siyasal ve iktisadî hayattaki konumuna kadar birçok varsayımın çöpü boylaması gerektiğini bize gösterdi

Ali Yayıoğlu

geldiği hakkında bazı düşünceler ileri süreceğim.

Önce gözlemler

Bu darbe teşebbüsü belli ki ordu, emniyet ve yargı bürokrasisi içinde 2000'li yılların başından beri devam eden karmaşık iç mücadelelerin, daha doğru bir ifade ile, iç savaşın sonucudur. Bu iç savaşın bir tarafını Gülenlilerin oluşturduğu bellidir. Ama mesele Gülenliler ve Gülenli olmayanlar arasındaki bir savaştan çok daha karmaşık gözükmetedir. İşin doğrusu Gülenlilerin de yekpare bir yapı olduğunu düşünmemiz gerçekçi olmaz. Gülenlilerin arasında da çok ilginç rekabetlerin olduğu ve farklı hizip ve ağların bulunduğunu, Gülenli olmayan gruplaşmalar ile aralarında rekabetler olduğu kadar, bazı ittifakların da hep mümkün olduğunu ihtimal dahilinde tutalım. Gülenli ordu mensuplarının ne kadar Fethullah Gülen tarafından direkt yönetildiği, ne kadar daha karmaşık mekanizmalar içinde karar aldıkları da ayrıca tartışmaya açıktır.

Gülenlilerin asıl rakibinin, özellikle ordu içinde 2007'den ve daha sonra 2011 referandumundan itibaren Gülenlilerin etkili olduğu yargının taarruzuna maruz kalmış, muvazzaf ve emekli ordu yetkilileri olduğu herhalde herkesin hemfikir olduğu bir husustur. Bu grubun yargı taarruzuna muhatap olmasının arkasında çok karmaşık nedenler gözükmetedir. Bu konuyu da önceki yazılarda ele almıştık. Yargı taarruzuna uğramış subayların da ordu içinde homojen bir gruba dahil olduğu, mesela bunların ordunun Avrasyacı kanadını oluşturdukları gibi basit varsayımlardan uzak durmak sağlıklı olur. Diğer yandan, orduda Gülenliler ve yargı taarruzuna uğramış subaylar arasında kalan birçok başka grubun ve tek tek askerî yetkililerin olduğunu da not düşelim. Ayrıca nasıl oldu da Gülenliler 1980'lerin başından itibaren orduya girdiler, zamanla orduda bu kadar etkili oldular, AKP üst düzey subaylar arasında Gülenli kadrolaşmanın önünü nasıl açtı, bu da uzun tartışmaların ve ilginç tezlerin konusudur.

Darbenin birkaç gün öncesinden başlayarak, özellikle darbe teşebbüsü sürecinde, çok karmaşık pazarlıklar, ittifak kurup yıkmalar, pozisyon alıp vazgeçmeler, iç içe geçmiş farklı ölçekli komplolar meydana gelmiş olsa gerek. Bu pazarlıkların, ittifakların ve komploların ayrıntılarını bilmek neredeyse imkânsız. Ama şunu söyleyebiliriz: Darbe teşebbüsünü derin toplumsal ve siyasal krizle açıklamak yerine devlet kurumları ve siyaset içindeki iç savaş ile ve özellikle uzun süredir devam eden yoğun "güvensizlik" ile açıklamak daha gerçekçi olacaktır. Güvensizlik ve güvensizlikle gelen belirsizlik muhakkak ki her darbe için geçerlidir. Ama belli oranda toplumsal destek ve emir-komuta zinciri içinde gerçekleşen askerî müdahalelerle kıyaslandığında, ordu ve kısmen emniyet içindeki fraksiyonların iç savaşı sonucu vuku bulan 15 Temmuz darbe girişiminin başat hikâyesini, kimsenin kimseye güvenmediği, herkesin herkesin kurdu olduğu bir olaylar örgüsü olarak incelemek daha gerçekçi olur.

Burada ilginç olan, bir noktada Gülenli subaylar ile onlarla

Yukandaki resmin bu sayfada yazı ile hiç bir ilişkisi yok. Daha ziyade geçen hafta paylaştığım Minâyi tekniikle üretilmiş bir Selçuklu tabağından yola çıkarak yorumladığım astrolojik kompozisyonun başka, daha serbest bir yorumu... Ama bu çerk-i felekte yer alan figürlerin hikâyelerini sakın sormayın.

hareket eden ya da etmek zorunda olduğunu düşünenlerin bir anda azınlığa düşmüş olmalıdır. Ama bu nasıl olmuştur? Önceden kesinlikle iyi planlanmadığı belli olan bu teşebbüsün, 1. Ordu gibi anahtar durumundaki kuvvetlerin tutumu sonucu başarısız olduğu açıktır. Diğer yandan bu yoğun güvensizlik ortamını en iyi anlatan epizot, 1. Ordu Komutanı Orgeneral Ümit Dündar'ın bir anda Marmaris'te ölümle burun buruna gelen Cumhurbaşkanı Erdoğan'a "Ben sizi korurum, İstanbul'a gelin" demesi, Erdoğan'ın "Sana nasıl güveneyim" sorusu üzerine komutanın "Beni Devlet Bahçeli'ye sorun" diye cevap vermesidir. Hiper güvensizlik ortamında, sadece üç kişi arasındaki bir güven filizlenmesinin darbe sürecini bir anda terse çevirdiğini gördüğümüz o an, aynı zamanda önceden kazılan Erdoğan-Bahçeli ittifakının da temeline çimento atıldığı andır.

Hulusi Akar'ın bir şekilde onu ikna etmek isteyen darbeci askerlerden kurtulup helikopterle Akıncı Üssü'nden ayrılıp daha sonra darbeci olduğunu öğreneceğimiz, kardeşi AKP milletvekili olan

15 Temmuz ordu içinde bir grubun darbe girişimi değil, devlet içinde bir süredir devam eden iç savaşın bir sonucudur.

bir general ile Çankaya Köşkü'ne inmesi; ya da darbe teşebbüsünün bir aşamasında tutuklanıp serbest bırakılan Adil Öksüz diye Gülenli bir ilahiyat doçentinin darbenin planlanmasında etkili olduğuna dair garip bulguların ortaya çıkması; ya da Erdoğan'ın reklamcısı Erol Olçok'un Boğaz Köprüsü'ndeki direnişte oğlu ile beraber kurşunlara hedef olması gibi daha birçok ilginç ve dramatik olayı hatırlayalım. Bu arada ve tabii Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bombalanması, başta Boğaz Köprüsü olmak üzere İstanbul ve Ankara'daki belli yerlerde sokağa dökülüp askerlerle çatışmaya giren ve hayatını kaybeden 300'ün üzerindeki vatandaş; ya da darbenin bastırılmasından sonra linç edilen askerî okul öğrencileri gibi Türkiye tarihinde görülmemiş olaylara tanık olduğumuzu yeniden bir düşünelim.

Sonuçta 15 Temmuz darbe teşebbüsü başarısızlıkla sonuçlandı ama darbecilerin darbeyi nasıl planladıkları dahil hâlâ birçok sorunun cevabını bilmiyoruz. O zaman darbenin ayrıntılarını bir kenara bırakıp bu teşebbüsün Türkiye tarihindeki yerine dair birkaç hususa değinelim.

15 Temmuz ve tarihin marjı

Yukarıda ifade ettiğim gibi, 15 Temmuz darbe girişimi toplumsal bir kriz sonucu hareketlenen ordunun ya da ordu içindeki bir grubun darbesinden ziyade, devlet içinde bir süredir devam eden iç savaşın bir sonucudur. Bu iç savaşın en öncelikli nedeni, önceki yazılarda

analiz ettiğim gibi, AKP'nin iktidara geldikten sonra güvenlik ve yargı bürokrasisi ile arasında yaşadığı yüksek gerilim, bunun sonucu AKP'nin devlet içindeki direnişi bertaraf etmek içinde yoğun bir Gülenli kadrolaşmanın önünü açmasıdır. Bence de Gülençilik devlet içindeki iç savaşın ana hikâyesidir ama tüm hikâye bundan ibaret değildir. Özellikle güvenlik bürokrasisi içinde Kürt meselesi ve PKK ile mücadele ya da çözüm süreci konusunda, aynı zamanda ABD, NATO veya Suriye siyaseti ile ilişkili konularda çok yoğun görüş ayrılıklarının olduğu bilinmektedir. Belli ki, 15 Temmuz Gülenliler ve diğerleri arasındaki çatışmadan çok daha karmaşık bir olaydır. 15 Temmuz'un özellikle çözüm süreci ve Suriye meselesi ile ilişkisi ilerideki çalışmalarda aydınlanacak noktalardır.

Burada kısaca Gülençilik hakkında birkaç şey yazmak gerekiyor sanırım. Aslında önceki yazılarda da değindim: 17'nci yüzyılda beri Osmanlı dünyasında siyaseti şekillendiren en önemli dinî-siyasî akımlardan biri olan Nakşibendi-Müceddidi hareketinin geniş hikâyesi içinde bir yerlerde yer alan bu çok ilginç dinî-siyasî-iktisadî hareketi anlamak hiç kolay değil. Soğuk Savaş'ın CIA destekli komünizmle mücadele girişimlerinde nüveleri atılmış, daha sonra ders-haneler ile kendince bir altın nesil yetiştirip bürokrasiye sokma iddiası yüklenmiş, ardından iç çevreleri ile ilişkiler kurmuş ve büyük bir finans, iş ve basın ağı ortaya çıkarılmış ve eğitim kurumları aracılığı ile

dünyaya açılmış ve küreselleşmiş bir hareket... Karmaşık ve genelde şeffaf olmayan kişisel ilişkiler ile yürüyen, bir yönüyle hiyerarşik ama buna mukabil geniş bir toplumsal hinterland elde etmiş bir ağ... Gülençilik hareketini İslamî bir aydınlanma ya da Türkiye'deki sivil toplumun amiral gemisi olarak inceleyen 2015'ten önceki çalışmaların çoğu 2015'ten sonra anlamsız hale geldi. Diğer yandan Türkiye'nin geldiği ortamda Gülençilik hakkında bilimsel çalışma yapmak da pek mümkün gözüküyor. Şunu ifade edelim: Gülençilik tek başına toplumsal, ekonomik ve siyasal bağlamından ayrılarak incelenecek bir hareket değil şüphesiz. Türkiye'nin nasıl olup da daha sonra, tabiri caizse bir canavara dönüşen böyle bir hareketi bünyesinden çıkardığı bana hâlâ cevabı hiç kolay olmayan bir soru olarak gözüküyor. (Tabii bu soruya verilen basit komplocu cevapları hiç hesaba katmıyorum).

Biz yine 15 Temmuz'un tarihî manasına dönelim: 15 Temmuz Türkiye'de tahayyül etmesi çok zor şeylerin bile bir anda olabileceğini, tarihsel olasılıkların marjının çok genişlediğini bize gösterdi. Önümüzde yaşayacağımız olaylar karşısında hayret kapısını kapat-masak da safça şaşırmanın gerektiğini bize anlattı. Bu dramatik olay aynı zamanda, neredeyse her şeyin imkân dahilinde olduğu, kalıpların, normların ve varsayımların bir işe yaramadığı büyük bir istikrarsızlık döneminin aralanan kapısını sonuna kadar açtı. İlginçtir, Türk usulü başkanlık rejimi işte her şeyin imkân dahilinde olduğunu bize gösteren bu olay sonunda kurula-bildi. Yeni rejimin eski Türkiye'nin normlarından kopma iddiası ancak 15 Temmuz'un bizi her yönüyle şaşırtan "görkemi" içinde meşruluk ve anlam kazandı.

Türk usulü başkanlık rejimi. 15 Temmuz sayesinde kurulabildi. Yeni rejimin eski Türkiye'den kopma iddiası anlam kazandı

Ama aynı zamanda bu her şeyin artık mümkün olduğunu gösteren görkemli olay ile kurulan yeni rejimin de bir türlü istikrar yakalayamamasının da nedeni oluverdi. Diğer bir deyişle, her ne kadar yeni bir rejim kurmak iddiasındaki iktidar, aklından bir türlü çıkarmadığı Gezi'yi gölgede bıraktığını düşündüğü bu görkemli açılış ile yeni rejimin başlangıç noktasını kurgulasa da, o görkemli açılışın ortaya koyduğu "artık her şey mümkün" fikri karşısında bir türlü "yeni bir başlangıç" yaptığını hakim kılamamaktadır.

Son olarak, şu notla bitirelim: Modern Türkiye tarihinde varsaydığımız kalıpların çok dışından bir olay, şimdiye kadar modern Türkiye tarihine bakma şekillerini, merkez-çevre teorisinden bürokratik vesayet tezine, devlet-toplum ayrımının kodlarından dinin toplumsal-siyasal ve iktisadî hayattaki konumuna kadar birçok varsayımın çöpü boylaması gerektiğini bize gösterdi. •

21. yüzyılın köy enstitüleri

Dijital hayata geçişimizle birlikte son birkaç yılda hayatımıza giren çevrimiçi eğitim uygulamalarına ilgi salgın döneminde arttı. Geniş bir yelpazede eğitim imkanı sunan uygulamalardan bazıları, kullanıcılara sertifika da veriyor. Uzmanlık eğitimlerinin yetersiz olduğunu savunanlar olsa da eğitimdeki bu yeni kulvarın önü açık görünüyor. Türkiye’de faaliyet gösteren çevrimiçi eğitim uygulamalarının yöneticileri ve eğitmenleri Oksijen’e konuştu.

Özgür Kızılelma (Neo Skola kurucu ortağı): Neo Skola, ‘Yeni Okul’ anlamına geliyor. Online bir eğitim metodunu geliştirmek istedik. Bugüne kadar 20 binden fazla kişiye

eğitim verdik. Hedefimizde doğru bilgiyi ulaşılabilir hale getirmek ve keyifli şekilde sunmak vardı. Bir taraftan da hayalimiz, 21. Yüzyıl’ın Köy Enstitüleri olmak. Online eğitimlerde dünyada bireysel satın almalarda yüzde 10’un altında bir rakam var. Neo Skola’daki eğitim bitirme oranı yüzde 42. Bunun sebebi, her eğitimi farklı bir mekanda çekiyoruz. Örneğin şarap eğitimini bir bağda çekiyoruz. Zeytinyağı eğitimini Urla’da çektik. Günümüzde dikkat süresi az olduğu için tüm içerikleri de küçük bölümler halinde hazırlıyoruz. Mesleki anlamda bu eğitimler sınıfta da yapılıyor. Üç saatlik bir eğitim sınıftaki iki haftaya denk geliyor. İçerik olarak bir eksiklik yok. Üniversiteler de sertifika eğitimleriyle çalışanlarını buradan karşılamayı planlıyor. 1’den 100’e ulaşmak istiyorsanız online eğitim sizi 80-90’a kadar taşıyabiliyor. Örneğin Trabzon’da bir kişi Asaf Savaş Akat’tan ekonomi eğitimini alabiliyor. Ulaşılabilir bir fiyatla bu bilgileri topluma ulaştırıyoruz.”

PINAR ÇITAK KOYGUN
pinarcitak@gmail.com

Uzaktan eğitim uygulamaları Türkiye’de rağbet görüyor. Kendini geliştirmek isteyenlere önemli fırsatlar sunan kurumlar, mesleki eğitimlerin ardından sertifika da veriyor

Seçenekler zengin

- Grup kültürü ve müzisyenlik eğitimi
- Yeni iş arayanlar için mülakat eğitimi
- Temel fotoğrafçılık
- Komplo teorileri tarihi
- Çocuk gelişimi
- Yoga
- Diksiyon
- Şarap eğitimi
- Sinema tarihi
- Temel ekonomi
- Satış becerileri
- Kahve dükkanı işletmeciliği
- Müzakere becerileri
- Sunum becerileri eğitimi
- Bira tarihi
- Kokteyl eğitimi
- Satranç
- Gastronomi tarihi
- Viski kültürü
- Zeytinyağı eğitimi
- Amazon’da satış yapmanın yolları
- Bütçe hazırlama ve bütçeyi yönetme
- Beden dili eğitimi
- Facebook&Instagram reklamcılığı
- Doğum koçluğu
- Astroloji
- Köpek eğitimi
- Oyun terapisi

Alp Köksal (Khan Academy Türkiye Direktörü): «Türkiye’de bugüne kadar 22.7 milyon kişi Khan Academy’nin eğitimlerinden faydalandı. 2013’ten bu yana verilen ders sayısı 250

milyon. EBA’nın da içerik ortağıyız. Bir sene öncesine göre muazzam bir büyüme var. Pandemi 1 günde 500 bine kadar ders rakamlarına çıktık. Önemli olan çocuğun bilgiyi her gün 5-6 saat ders işlemek yerine, 1-2 saatte alıp en az 2 saat de sosyal bir ortamda destekleniyor olması diyoruz. Aktarılan bilginin kalıcı ve yararlı olması açısından bu önemli. Eğitim denildiğin-

de sadece bilgi aktarımı değil, bilginin beceriye dönüştürülmesi gerekir bunun için de etkilere ihtiyaç var. Benim eğitim hayalimde, bilgiyi beceriye dönüştürmek için pekiştirici aktiviteler yapılması var. Gelecekte ‘hibrit öğrenme’ dediğimiz bir eğitim sistemi etkili olacaktır. Acil durumda acil yeterlilikler nelerdir bunu belirleyip eğitimi bunun üzerine inşa etmeliyiz.”

İpek Doğan (Net-tekeriyer ortağı): “En başta online eğitime geçişte bazı ufak olumsuzluklar yaşanmış olsa da şu an internet tabanlı uzaktan eğitimin toplum tarafından

kabul gördüğünü ve yaygın olarak kullanıldığını deneyimliyoruz. Üstelik kulaktan kulağa pazarlama yöntemiyle bizden memnun kalan, online eğitime karşı ön yargısı olup bunu arkadaşlarının deneyimlemesi sayesinde aşan kişiler de fazlaştı. 60’a yakın eğitmenle 20’ye yakın sertifika programında eğitim sunuyoruz. Her grup eğitimi bitiminde öğrencilerimizi arayıp memnuniyet durumlarını soruyor, geliştirmemiz gereken yönlerimiz varsa öğrenmek istiyoruz. Katılımcı sayılarımız, ulaştığımız şehir ve hatta ülke sayıları arttı. Katılımcılarımıza çeşitli medya gereçleriyle görsel açıdan zenginleştirilmiş etkili ve güçlü bir eğitim programından mezun olma imkanı sağlıyoruz.”

Ramazan Başan (Bilginet Akademi İş Geliştirme Direktörü): Hibrit modelde eğitim sunuyoruz. İçeriğinde video, dokümanlar, canlı yayınlar ve yüz yüze grup eğitimleri

var. Eğitimlerimizin hem üniversite onaylı olması hem de İngiltere merkezli CPDSO tarafından akredite edilmesinin güveni artırdığını düşünüyorum. Pandemiden önce ilgi bu kadar değildi. Eğitimlerimiz hem mesleki gelişim odaklı, hem de kişisel gelişim amaçlı. Bu nedenle başvuranlar arasında üniversite öğrencilerinden, psikologlara, ev hanımlarından avukatlara kadar herkes var.”

Özgür Mumcu (Akademisyen / Yazar / Eğitmen): “Kaotik bir durumla karşı karşıyayız. Üniversite kurumunun ciddi bir reform geçireceği düşünülebilir. Google gibi platformlar eğitim ve-

rebilir. Bu da iyi bir üniversiteden çok daha işe yarayabilir. İnsanların kendi kendini yetiştirmesi artabilir. Bazı yazılım değişiklikleriyle online eğitim platformları üniversite özelinde daha aktif hale gelmeli.”

Cem Bozkuş (Barista / Eğitmen): “Kahve eğitimini 25-35 yaş arası insanlar daha çok alıyor. Evde daha iyi kahve yapmak isteyenler var. Şirket için alanlar var. İlk defa kahve dükkanı açmak

isteyenler de alıyor. ‘Böyle bir işletme açacağım, kaç kişi çalışmalı?’ diye soran da var. Tarımla ilgili konular da çok merak ediliyor. Bu tür eğitimler, meslek edinmek için bir başlangıç olabilir. Ama barista olmak için ise, sadece kahve yapmak yeterli değil. •

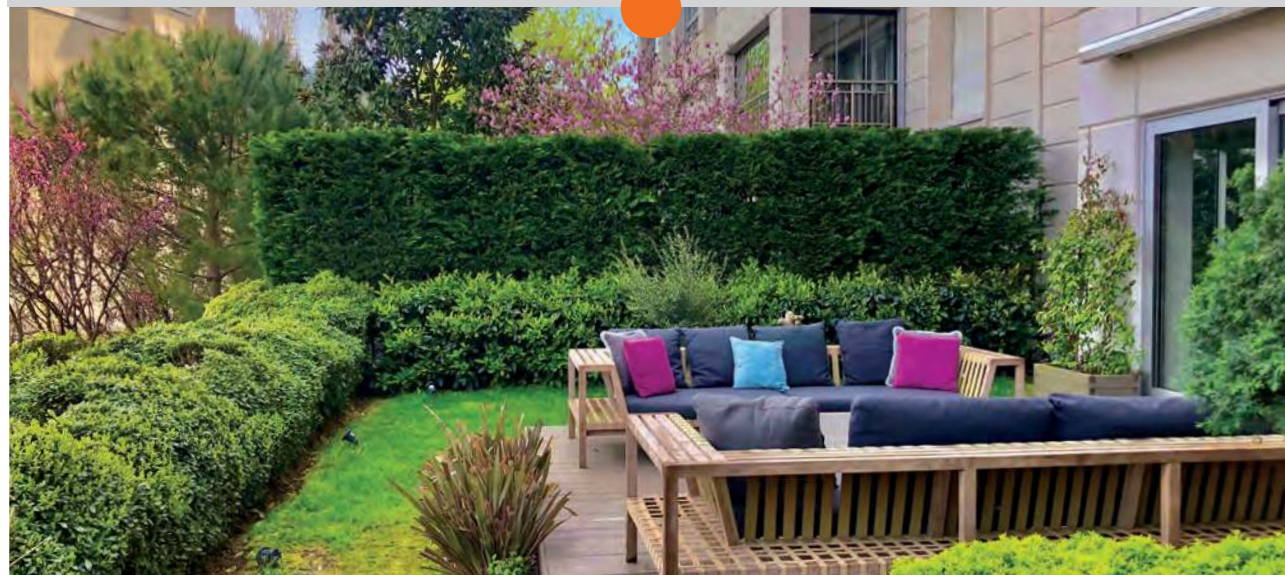

İSTİNYE PARK'TA VİLLA KONFORUNDA RESIDENCE

BİLGİ İÇİN: 0532 616 01 00

SPACEİSTANBUL.COM • REFERANS NO: 217199
@ SPACEİSTANBUL • 0212 263 63 63

SPACE
LUXURY REAL ESTATE

Fazıl Say’ın çağrısıyla kampanyaya destek olan ünlüler, 12 çocuk kitabına sesleriyle hayat verdi.

Hedef evdeki çocuk kitaplarını artırmak

AÇEV’in son sesli kitap projesinde 12 ünlü ismin okuduğu eserlerin müzikleri Fazıl Say’ın elinden çıktı. AÇEV’in hedefi, evlerdeki ortalama çocuk kitabı sayısını üçten beşe yükseltmek

PINAR ÇITAK KOYGUN

Anne Çocuk Eğitim Vakfı’nın (AÇEV) “Okuyan Bir Gelecek Projesi” de salgın koşulları nedeniyle dijitalle taşındı. Dört - altı yaş grubu çocuklar için gönüllülerin sesli kitap kayıtları yaptığı projeye bu kez ünlü isimler sesleriyle destek verdi. Fondaki müzikleri ise Fazıl Say besteledi. Beren Saat, Cem Yılmaz ve Demet Evgar gibi isimlerin katkılarıyla tamamlanan proje, AÇEV Genel Müdürü Burcu Gündüz Maşalacı ile konuştu. “12 kitap sesli okundu. Hepsinin arka planında Fazıl Say’ın müzikleri var. Bu isimler de Fazıl Say’ın davetiyle bir araya geldi. Videolar içeriğine göre 8-15 dakika arasında değişiyor. Her bir kitabın altındaki çocuklara soru sorulan bir platformun yanı sıra anne ve babalara önerilerin yer aldığı bir bölüm de yer alıyor.” Maşalacı, 2018’de yapılan araştırmaya göre, Türkiye’de-

ki 5 yaş altındaki çocukların yüzde 71’inin evinde 3’ten az çocuk kitabı bulunduğunu belirterek “Biz en az 5 çocuk kitabı olmasını istiyoruz” diyor. ‘Okuyan Bir Gelecek Projesi’ ile internet üzerinden 10 bin çocuğa toplamda ise, 100 bin çocuğa ulaşma hedefleri olduğunu aktaran Maşalacı, kampanyaya destek vermek isteyenlere de sesleniyor.

Yardım sayısı artmalı

“Kampanyaya destek vermek için SMS ile BAĞIŞ yazıp 3747’ye gönderip 20 TL bağışta bulunabilirler. Kitap satın alıp destek olabilirler. İsterseniz bir çocuğa gönderebilirsiniz ya da kampanyaya istediğiniz gibi bağış yapabilirsiniz. 100 bin kişinin 1 TL’lik katkıda bulunması, bir kişinin 100 bin TL vermesinden daha önemli. Bu konudaki seferberlik çok önemli.” Pandemi döneminde

anne ve babaların 0-6 yaş çocukları desteklemeleri gerektiğini söyleyen Maşalacı, “Vurguladığımız en temel şey, ebeveynlerin çocuklarına psikolojik, fiziksel, dil gelişimsel gelişmelerini destekleyecek imkanlar sunması. Çocukların günlerini planlamaları ve farklı gelişim imkanları sunulmaları. Çocuklara listeler oluşturuluyor, akademik olarak doğru olabilir ama gerçek hayatta doğru olmayabilir. Evdeki basit şeyler, kalem, kağıt, tencere de iyi imkanlar sağlayabilir. Bu malzemelerle ne yapacağını da çocuğun hayaline bırakmak önemli.”

Kitap seslendirenler

Beren Saat, Cem Yılmaz, Demet Evgar, Fatih Türkmenoğlu, Genco Erkal, Selçuk Yöntem, Songül Öden, Yekta Kopan, Dr. Bahar Eriş, Ayger Gürdal Ünal, Gülçin Alpoğlu ve Sevdâ Mustafaoglu. •

BURCU GÜNDÜZ MAŞALACI

Kafamıza uzay çöprü düşer mi?

Dünya'nın yörüngesini şimdiden irili ufaklı milyonlarca nesneyle doldurduk. Elbette uzayın büyüklüğü içinde bu önemsiz bir miktar. Fakat çöpler, yeni uzay görevleri için riskleri artırıyor. Yörüngedeki uydular açısından da tehdit yaratıyorlar

Çağrı Mert Bakırcı

cmb@evrimagaci.org

Geçtiğimiz haftanın “eğlence” konusu, yörüngeye kontrolsüz bir şekilde giren 22 tonluk Long March 5B roketiydi. Uluslararası Uzay İstasyonu'ndan dışlanan Çin'in kendi uzay istasyonunu 2022'ye kadar yörüngede inşa etme planının bir parçası olarak fırlatılan ve 10 gün boyunca kontrolsüz bir şekilde atmosfere yaklaşan roket, nihayet Türkiye saati ile 8 Mayıs sabahı Hint Okyanusu'na düştü.

Bu düşüşten birkaç gün önce çektiğim bir videoda şöyle demiştim: “Ama Dünya'nın yüzde 70'i sularla kaplı, karalarinsa çoğu boş olduğu için muhtemelen bir insanın üzerine düşmeyecek.” İşte istatistik, bu şekilde çalışır. Örneğin geçen sene yine bir Long March 5B roketi Dünya'ya kontrolsüz şekilde düşmüştü ve Fildişi Sahili'nde boş bir araziye çakılmıştı. Nisan 2018'de 8 tonluk bir diğer roket, Pasifik Okyanusu üzerinde yanarak yok olmuştu.

COVID-19 döneminde çok

iyi bir şekilde öğrendiğimiz gibi, insanların istatistik ve olasılık algısı oldukça kısıtlı. Bir roketin kafalarına düşme ihtimalinin birkaç trilyonda bir civarında olduğunu anlıyorlar ve günlerce bu konu hakkında gülüp eğlenebiliyorlar; ancak tanı konması halinde ortalama yüzde 2 ihtimalle ölecekleri bir hastalığa karşı, sadece birkaç milyonda bir oranında yan etkiye sahip aşılarından kaçınıyorlar ve bir dolu palavra uyduruyorlar. Bunlarla ilgili gerekçeleri de tuhaf: “Vücuduma yabancı gen veya madde almam.” Hastalığa yakalandığınızda vücuda girecek SARS-CoV-2 isimli virüs “yabancı” bir madde değil ve genomunun tamamını enjekte etmeyecek herhalde? İnsanlar tuhaf...

Her neyse, bir diğer istatistik şu: Bugüne kadar Çin'in bu roketinden daha iri olan sadece 3 adet roket Dünya'ya kontrolsüz bir şekilde düştü (STS-107 Columbia faciasını saymazsanız). 106 tonluk Skylab uzay istasyonu (ABD), 45 tonluk Saturn S-II-13 roketi (ABD) ve 39 ton olduğu tahmin edilen DOS-6 uzay istasyonunun TKS-M modülü (Sovyetler Birliği). Bunların üçü de ya okyanusa düştü ya da karalardaki boş arazilere...

Ancak istatistiklerle ilgili

anlaması en zor şey, azınlıkta kalan oranları kavramak: Örneğin tespit edilen COVID-19 vakalarının yüzde 98 civarı hayatta kalma oranı olduğu için, geri kalan yüzde 2'yi küçümsemek çok kolay. Halbuki yüz milyonlarca pozitif vaka içinde yüzde 2... Eh, bildiğiniz gibi, neredeyse 3.5 milyon anne, baba, çocuk, evlat, eş, sevgili, hayat arkadaşı, dost veya birilerinin sevdiğinin sonsuza kadar yitip gitmesi demek oldu ve oluyor. Burnumuzun dibinde yaşıyor; ama bunu bile göremiyoruz, idrak edemiyoruz.

Takip edilebilen 20 bin

Aynı şey, uzay çöpleri için de geçerli. Uzaya sürekli yeni parçalar gönderdikçe, bunların birbirleriyle çarpışma veya ömürlerini tamamlayıp Dünya'ya düşme riski de giderek artıyor. Ekim 2019 itibarıyla Dünya etrafında 20 bin civarında takip edilebilen yapay nesne dönüyor ve bunların 2 bin 218 kadarı çalışan uydular; geri kalanı “uzay çöprü” dediğimiz nesneler. Bunlar, sadece takip edilebilecek kadar iri olanlar; buna ek olarak Ocak 2019 itibarıyla 1 santimetreden küçük 128 milyon, 1-10 santimetre arasında 900 bin, 10 santimetreden iri 34 bin parçanın,

Long March 5B dünyayı korkuttu.

kontrolsüz bir şekilde Dünya etrafında döndüğü tahmin ediliyor.

Elbette bu ufak olanlar, yeryüzüne ulaşabilecek parçalar değil; çünkü atmosfere girdiklerinde bu kadar küçük parçaların sürtünme etkisiyle yok olmaya direnmeleri pek mümkün değil. Ancak bunların yarattığı tek problem de kendilerinin düşmesi değil. Uzay çöplerinin miktarı arttıkça, uzay görevlerindeki risk oranları kademeli olarak artmaya başlıyor. Ufaklık bilyelerin nasıl bir tehdit olabileceğini ilk etapta anlamak zor gelebilir; ancak bunların bir kısmının

saniyede 16 kilometre, yani saatte 57 bin 600 kilometre hızla gittiğini düşünürseniz, neden tehlikeli olduklarını daha iyi anlayabilirsiniz. İnsanlık tarafından ateşlenmiş en hızlı ticari mermi bile saniyede 1.4 kilometreyi aşamadı. Bundan 11.5 kat hızla dönen roket artıkları, bozuk uydu parçaları ve benzeri cisimlerden söz ediyorum. Bunların çalışan uydularımıza veya uzay istasyonlarımıza çarpması halinde kritik hasarlar verebildiklerini biliyoruz. Kimi zaman, koruyucu kalkanlar kullanılmasına rağmen bu kalkani delip geçebilen veya çok ciddi hasarlar yaratabilen çarpışmaların kaydedildiğini de biliyoruz. Yani bu ufak çöplerin kendisi yeryüzündeki insanlara zarar veremeyebilir; fakat diğer uydularımızda ölümcül hasarlara neden olarak, belki hemen yarın değil ama uzun vadede yeryüzü için de problemler yaratabilir.

Filmlerdeki abartı

Tabii ki uzay geniş bir yer. Dünya'nın yörüngesi devasa bir hacmi kaplıyor. Dolayısıyla tıpkı uzay filmlerinde asteroid kuşağının abartılı bir şekilde kalabalık kayalarla gösterilmesi gibi, uzay çöplerinin de Dünya etrafındaki yakın ve uzak yörüngeyi doldurma oranı çok

çok küçük. Bu nedenle bir uzay çöpüne denk gelme ihtimaliniz de epey az. Ancak düşük bir olasılık, eğer yeterince tekrarlanacak olursa, bir noktada gerçekleşecektir (veya birden fazla denemede gerçekleşme ihtimali, tekil bir denemede gerçekleşme ihtimalinden çok daha yüksektir). Bu nedenle aşılabilir ilaçların yan etkileri aşırı nadir olsa da geniş bir popülasyonda illâ bir miktar görülecektir. Önemli olan, o aşılardan koruduğu hastalığın ana etkileri ve yan etkileri toplamından daha hafif ilaçlar üretebilmektir – ki günümüzde aşılarda bu kriteri misliyle sağlamaktadır.

Ve aynı şekilde, tam da bu nedenle uzay çöplerinin birikimini ve doğasını çok iyi anlamalıyız. Yeryüzündeki tekil bir kişinin kafasına tekil bir uzay çöpünün düşme ihtimali çok küçüktür; ancak uzay çöplerinin sayısı, yeryüzündeki insan sayısı (ve yaşanan alan miktarı) ve yeryüzüne düşen uzay çöpi miktarı arttıkça, istenmedik sonuçların sayısı da artacaktır. Daha da önemlisi, uzayı da okyanuslar gibi çöplüğe çevirmemiz halinde, sadece evimizi leş gibi kirletmekle kalmayıp, o evin bütün çıkış kapılarını da kilitlemiş olacağız. Ne muhteşem bir türüz!•

MEHRY MU

MEHRY MU İSTANBUL
BEBEK MAĞAZASI

BEYMEN MAĞAZALARI
BEYMEN.COM

MEHRYMU.COM

@MEHRYMU

head & shoulders | NR1

VIDEO MÜZİK ÖDÜLLERİ
2021

TÜRKİYE’NİN
1 NUMARALI KEPEK ŞAMPUANI*
HEAD & SHOULDERS İLE
#MÜZİĞİN1NUMARALARI’NI**
ÖDÜLLENDİRİYORUZ.

OYLAMAYA KATIL

www.numberone.com.tr

KATEGORİLER

- En İyi Erkek Şarkıcı • En İyi Kadın Şarkıcı • En İyi Influencer Şarkıcı
- En İyi Rock Şarkıcı • En İyi Rap Şarkıcı • En İyi Yabancı Şarkıcı
- Rising Star • En İyi Grup • En İyi Şarkı
- En İyi Rap Şarkı • En İyi Çıkış • En İyi Klip
- En İyi Düet • En İyi Prodüktör Dj • En İyi Dizi Şarkısı

Gillette

ipana

Old Spice

Orkid

*Temmuz 2019 - Haziran 2020 arası Nielsen satış bilgilerine dayanan P&G hesaplamaları.

**Adaylar 1 Ocak 2020 - 31 Mart 2021 tarihleri arasındaki veriler doğrultusunda NR1 Özel jürisi tarafından tüm dijital müzik platformları ve Radyotvmetre verileri değerlendirilerek belirlenmiştir.

***En İyi Rock Şarkıcı Ödülü Adayları NR1 özel jürisi tarafından belirlenmiştir.

Enis Onat Production

DEFNE AKMAN
defnetinhanim@gmail.com

İskoçyalı oyuncu Ewan McGregor ekranlara beş bölümlük yeni Netflix dizisi *Halston* ile döndü. *American Horror Story* ve *American Crime Story* antolojilerinden tanıdığınız Ryan Murphy tarafından yapımcılığı ve Daniel Minahan tarafından yönetmenliği üstlenen *Halston*'da Ewan McGregor, 1970'lerin ünlü modacısının yükselişini ve muhteşem düşüşünü canlandırıyor.

1990'da, henüz 57 yaşındayken AIDS nedeniyle ölen Amerikalı tasarımcı Roy Halston Frowick'e hayat veren Mc Gregor, bu rol için dikiş dikmeyi öğrendi; kumaşa döküm vermek, kesmek ve iğnelemek için bir kostüm tasarımcısıyla birlikte çalıştı. Yani dizide aktör, gerçekten kumaşı kesiyor ve dikiyor.

Aile itiraz ediyor

Dizi, Halston'un hayatını ve nasıl üne kavuştuğunu seks, uyuşturucular ve podyum şovlarıyla birlikte anlatıyor. Tasarımcının işleri, dizide Broadway yıldızı Krysta Rodriguez tarafından canlandırılan Liza Minelli'nin yanı sıra, Greta Garbo, Elizabeth Taylor gibi efsanelerin gözdesiydi. Halston, John F. Kennedy'nin 1961'de göreve başlama töreninde Jackie Kennedy'nin taktığı şapkayı tasarlayarak geniş kitleler tarafından tanınmıştı.

Tasarımcı, kontrolcülüğü, bencilliği ve istediğini elde etmediği zaman çılgına dönmesiyle tanınıyordu. Halston ailesi dizinin gerçekleri yansıtmadığı ve kurgu olduğu yönünde açıklama yaparak kendilerine danışılmadığını ifade etti.

Steven Gaines'in *Simply Halston* kitabından uyarlanan dizide Halston'un şapkalarına meraklı, annesine düşkün, Indianalı bir çocuktan ülke çapında beğenilen bir modacıya dönüşmesi detaylı anlatılıyor. Alametifarıkası gömlek elbise *ultraviolet*'den, Liza Minelli ve Martha Graham kostümlerine kadar kariyerindeki temel noktaların hepsi var. Ardından kurumsal ve bireysel ihanetler, kokain, gelişigüzel seks, Studio 54 partileri, bir sürü öfke nöbetleri ve yine kokain var. Dolayısıyla ailenin bu temsilden hoşlanmaması şaşırtıcı bir şey değil. •

Fırtına gibi esmişti

Amerikan modasının yüzünü değiştiren *Halston*, 1970'lerin en dikkat çekici isimlerinden biriydi. Onun muhteşem yükselişini ve düşüşünü, *Ewan McGregor*'un müthiş oyunculuğuyla Netflix'te izliyoruz

Roy Halston Frowick 57 yaşında AIDS'ten öldü.

Jackie Kennedy, başkanlık töreninde giydiği Halston tasarımı şapkasıyla...

Eleştirecek olursak

Orkideler, partiler, ünlüler derken tüm bu şaşaanın yanında ne yazık ki tasarımcının ruhunun derinliklerine inmekte zayıf kalmış. Halston, markasını ve tahminen ruhunu satmış olmakla beraber, fırtınanın ardından tozlar yatıştığında ise aslında sanatıyla takdir edilmesini önemseyen bir insan. Dizi ise ağırlıklı olarak Halston markasına odaklanırken, ona nelerin ilham verdiği ve yaratıcı sürecini yüzeyssel bir şekilde aktarmayı tercih ediyor.

Halston'nın en sıkı ta-kipçilerinden Liza Minelli'yi (solda) dizide Krysta Rodriguez (sağda) canlandırıyor.

NETFLIX

'MODA'SI HIÇ GEÇMEYENLER

The Assassination of Gianni Versace
Ryan Murphy'nin yapımcılığını üstlendiği dizide hem moda devi Gianni Versace'nin cinayatinin detayları hem de tarzı sunuluyor. (Netflix)

Franca, Chaos and Creation
Belgeselde Vogue İtalya'nın genel yayın yönetmeni Franca Sozzani'nin samimi bir portresi oğlunun yönetmenliğinde aktarılıyor. (Netflix)

Girlboss
Sophia Amoruso'nun aynı adlı otobiyografisinden uyarlanan dizide, genç girişimcinin hikayesi anlatılıyor. (Netflix)

Moda Haber
Dünyaca ünlü tasarımcılar, trend raporu, moda tarihi, hayal gücü, yenilik ve daha fazlası bu programda. (GAIN)

Chiara Ferragni Unposted
Belgeselde, moda influencer'ı Chiara Ferragni, dijital devrimin iş dünyasını, modayı, kültürü ve iletişimi nasıl değiştirdiğini anlatıyor. (Prime Video)

Hiçbir *duygu* boşa gitmiyor

1960'ta Yunanistan'ın İdra Adası'nda başlayıp hayatın sonuna kadar uzanan bir aşk hikayesi. Marianne & Leonard: Words of Love'ın anlattığı bu unutulmaz ilişkiyi ilk kez ortaya çıkan fotoğraflar ve mektuplar eşliğinde Netflix'te izliyoruz

Belgeseldeki fotoğraflar Yunanistan'ın İdra Adası'nda geçen zamanın ne kadar huzurlu olduğunu gösteriyor.

1960 yılına, Yunanistan'ın İdra adasına gidiyoruz. Leonard Cohen, *So Long Marianne* ve *Like a Bird on a Wire* şarkılarının ilham kaynağı olan Marianne Ihlen'le, İdra'da tanışıyor. İkisi araya giren ayrılıklara, başkalarına, gittikçe daha az görüşmelerine rağmen 10 yılı bulan bir ilişki yaşıyor. Sonra araya bu kez 40 yıldan fazla bir zaman giriyor, Marianne 2013'te Oslo'da bir Leonard Cohen konserine davet edilene kadar. Cohen konserde *So Long Marianne*'i söylerken, ikinci sırada oturan Marianne de utangaç bir gülümsemeyle izliyor onu. Konser sonrasında sahne arkasına da davetli ama Cohen'in İsrail büyükelçisiyle görüşmesi uzadıkça uzuyor. Marianne yarım saat bekledikten sonra gidiyor, görüşemiyorlar. Aradan birkaç yıl daha geçiyor ve Marianne ölüm döşeginde. Bir arkadaşından Cohen'e haber vermesini istiyor; haber veriliyor, iki gün

sonra Cohen'in mektubu geliyor: "Çok sevgili Marianne. Tam arkandayım, elini tutabilecek kadar yakınında. Bu yaşlı vücut da vazgeçti artık tıpkı seninki gibi, tahiye bildirimi her an gelebilir. Aşkını ve güzelliğini hiç unutmadım. Ama sen biliyorsun bunu zaten. Başka bir şey söylememe gerek yok. İyi yolculuklar eski dostum. Yolun devamında görüşürüz. Sevgi ve şükranla, Leonard."

Marianne mektubu aldıktan iki gün sonra, Leonard da Marianne'den üç ay sonra ölüyor. *Marianne & Leonard: Words of Love* bu hikayenin filmi işte. Daha önce hiç yayınlanmamış görüntüleri, çok iyi bildiğimiz şarkılar eşliğinde bir araya getirerek belgeseli yapan Nick Bloomfield ise Marianne'le 1968'de kısa bir dönem sevgili olmuş, sonra hep arkadaş kalmışlar, onu belgeselci olmak için yüreklandiren de Marianne imiş. Demek, hiçbir aşk boşa gitmiyor diyor insan.

Turnede hayat nasıl dengelenir

PINK: All I Know So Far'ı, tüm dünyada son 10 yılda bir kadın sanatçının yaptığı en büyük turnenin hikayesi olarak izleyebilirsiniz. Ya da bir annenin yollarda iş-aile dengesini nasıl kurduğunu görmek için...

DEFNE AKMAN

defnentinhanim@gmail.com

Dünyaca ünlü süper star Pink'in 2019 tarihli *Beautiful Trauma* turnesini konu alan konser belgeseli 21 Mayıs'ta Amazon Prime'da. *All I Know So Far* yol, sahne arkası görüntüler, özel röportajlar ve sahne şovlarının yanı sıra kişisel paylaşımları da içeriyor. Belgesel, *The Greatest Showman*'e imzasını atan yönetmen Michael Gracey'nin eseri.

Bugüne kadar sekiz albümü yayınlanan, üç Grammy, yedi MTV

Video Music ödülünün yanı sıra sayısız ödülleri bulunan Pink, ilk albümünü 2000 yılında çıkardı. Sanatçının 2019'da yayınlanan son albümü *Hurts 2B Human* ise Billboard 200 Listesi'ne 1 numaradan giriş yaptı.

All I Know So Far, Pink'i 2019, *Beautiful Trauma* turnesi sırasında takip ederek, hayatını bir anne, eş, patron ve sanatçı rollerini taşıırken nasıl dengelemeye çalıştığını konu alıyor. Pink 18 ülkede 156 konser verdiği bu turnede, dünya çapında üç milyon bilet satarak büyük bir başarı elde etti. Bu, dünya çapında son on yılda kadın sanatçı tarafın-

dan yapılmış en büyük turne oldu.

Ayrıca, belgesel gösterime girdiği zaman hayranlarına tamamlayıcı nitelikte bir konser albümü olan *All I Know So Far: SetList* de yayınlanacak.

All I Know So Far, Beautiful Trauma dünya turnesinin sahne arkasına heyecanlı bir yolculuk vaat ediyor. Üst üste her gece kalabalıklara müthiş performanslar sergilemek yeterli kadar yorucu değilmiş gibi, Pink ailesini de bu turneye beraberinde sürüklüyor. Kocas Carey Hart ve çocukları Willow (9) ve Jameson (4) da ona eşlik ediyor ve hayatı hep birlikte süperstarla keşfediyorlar. •

GERÇEK KONSERLERE GİDENE KADAR!

GAIN

ELE GÜNE KARŞI

37 YILDIR YAN YANA

MFÖ, *Ele Güne Karşı* belgeseliyle dev kariyerlerinden kesitler sunuyor. Aslında bir grubun hikayesini değil, Türk pop ve rock müziğinin macerasını izliyoruz

KEREM FİNDİK

“...Ele Güne Karşı aslında 9-8'lik bir Roman şarkısıdır... Bunu pop haline getiren ise Özkan'ın [Uğur] bass'ı olmuştur.” Yunus Ozan Korkut'un yönettiği ve Gain'de yayınlanan *Ele Güne Karşı* belgeseli Mazhar-Fuat-Özkan (MFÖ) üçlüsü hakkında pek de bilmediğimiz şeyleri bizlere ulaştırıyor. Tabii, toplam 120 dakikaya yakın süren altı bölümlük bir yapımda her şeyi öğrenmemiz mümkün değil ama en azından fikir sahibi

olabiliyoruz. (Kısa bir açıklama: *Ele Güne Karşı*, MFÖ'nün ilk albümü ve 37 yıl önce yayımlandı)

16 yaşında katılmış

Öncelikle 50 yıla yaklaşan müzikal bir kariyere sahip üçlünün birbiriyle olan ilişkileri dikkat çekici. Mesela, Fuat Güner, Özkan Uğur hakkında şunları söylüyor: “...Bize katıldığında 16 yaşındaydı. Özkan [Uğur] bizim kınalı kuzumuzdur. Müzik ve sanat için yaratılmıştır. Hem bass gitar çalıyor hem dans edebiliyor ve şarkı söyleyebiliyor...” Mazhar Alanson ise şunları

paylaşıyor: “...Biz 35'inde değil 20'li yaşlarda meşhur olsaydık, bugünleri göremezdik, biterdik...” Belgeselde ayrıca üçlünün yazdıkları şarkılardan bazılarının hikâyelerini de görüyoruz. Örneğin, *Bodrum Bodrum* ve *Sude*'nin hikâyeleri ilginç.

Yarım asırlık tarih

50 senelik bir kariyer söz konusu olunca, tartışma ve anlaşmazlıklar da ortaya çıkıyor elbette. Ama üçlü, bunları bir şekilde atlatmayı biliyor ve yollarına devam ediyor. Öte yandan, eski konserlerin kayıtlarını görmek ve seyirci

davranışlarına tanıklık etmek de ilginç görünüyor. Ayrıca Paris ve Amsterdam'daki stüdyo çalışmalarının kayıtları müzisyenlere ve müzisyen adaylarına, üçlünün işlerine gösterdikleri saygıyı ve mükemmeliyetçiliklerini gösteriyor. (Özellikle Paris'te Erdal Kızılcay'la gerçekleştirilen kayıtlar dikkat çekici).

Türkiye pop ve rock müziğinin yarım asırlık bölümünde izleri bulunan MFÖ'nün macerasından bir bölüm, müzikseverleri bekliyor. *Ele Güne Karşı*'da o anki ruh durumuna ait bir şarkı bulmanız garanti. •

Homecoming:

A Film by Beyoncé

Beyoncé'nin kariyerinin zirvesindeki Coachella performansının yanı sıra sanatçının samimi bir portresini sunuyor. (Netflix)

Gaga: Five Foot Two

Sanatçının beşinci albümü *Joanne*'in kayıt süreci ve 2017 yılında Super Bowl şampiyonluk maçında verdiği konsere yakından bir bakış sunuyor. (Netflix)

Mor ve Ötesi Harbiye Konseri

Orçun Orçunsel şefliğinde Avrasya Flarmoni Orkestrası ve MAGMA Filarmoni Korosu eşliğinde binlerce kişi kalpten bildiği şarkıları grupla birlikte huşu içinde söylüyor. (GAIN)

Excuse me, I Love You – Ariana Grande

Konser belgeseli, Ariana Grande'nin 2019 *Sweetener World* Turnesi sırasındaki sahne ve sahne arkası görüntülerini içeriyor. (Netflix)

Shawn Mendes : Live in Concert

Shawn Mendes, memleketi Toronto'da hayranlarına unutulmaz bir gece yaşıyor. (Netflix)

Taylor Swift's

Reputation Stadium Tour

Dallas'taki gösterisinde sanatçı, dansçılar, dev yılanlar, alevler eşliğinde muhteşem bir şov sergiliyor. (Netflix)

Teoman Özel Konser

Teoman lacivert çizgili takım elbisesiyle bir piyano eşliğindeki konseriyle, aralarında 17, *Rüzgar Gülü*'nün de olduğu en şahane şarkılarıyla bizi mahrem dünyasına davet ediyor. (GAIN)

Leonard Cohen:

I'm Your Man

Sanatçıyla uzun bir röportajın yanı sıra Sydney Opera Binası'nda onuruna verilen Ocak 2005 tarihli konserden görüntüler içeriyor. (Gain)

Barbra: The Music...

The Mem'ries... The Magic! Belgesel, Barbra Streisand'ın dinleyicileriyle arasındaki kurduğu özel bağ, 60 yıllık başarıyla yetenek ve performansın zamansız olduğunu gösteriyor. (Netflix)

NETFLIX

Süper kahraman olmak bazen yetmez

Süper kahraman hikayeleri her zaman çocukların ilgisini çekiyor. Yaşlarına uygun mesaj verenleri bulmak önemli

BURAK GÖRAL

Süper kahraman hikayeleri, özellikle de sinematik Marvel evreni altın çağlarından birini yaşıyor. Filmlerde bir yandan iç hesaplaşmalarıyla cebelleşirken bir yandan da başkalarına faydalı olmaya çabalayan süper kahramanlara duyulan sempati katlanarak artıyor. Çocuklar için üretilen içeriklerde de

süper kahraman hikayelerinin giderek arttığını görüyoruz. Onlar da en az bizim kadar meraklılar bu yapımlara. Gücü elinde tutan insanların artan sorumluluklarıyla nasıl mücadele ettiklerini ve doğru bir insan olmak için 'süperliği' ihtiyaç olmadığını da öğrenmekler bu hikayelerde...

ÇOCUKLA
SİNEMA

Superman The Movie, 8+

Süper kahraman karakterinin en yaşlısı, ilk akla geleni ve en barizi elbette Superman. Superman bir uzaylıdır. Dolayısıyla çocuklar onun bütün süper güçlerinin kendi bedeninden ve insan görüntüsünden ayrı bir nitelik olduğunun farkında olarak izlerler. Bu yüzden süper kahramanlık meselesine Superman'le ve sinemadaki ilk çevrimi olan 1978 yapımı bu filmle başlamaları daha doğru olacaktır. (Blu TV)

Lego Batman, 7+

Sinema ve çizgi roman dünyasının kuşkusuz en sevdiği ve ilgi gösterdiği süper kahramanlardan biri olan Batman'ın ilk Lego Filmi'nde yan karakterlerden biri olması filmin eğlence dozunu ikiye katlamıştı. Ona ait yapılan filmde ise Batman'ın gösterişli mutsuzluğundan, benmerkezci yalnızlığından öyle zeki espriler çıkarmışlar ki eğlenmemek mümkün değil. Lego Filmi'ne göre biraz karanlık bir atmosferi var zaman zaman. (Blu TV)

Kozmik Kid (Kid Cosmic), 8+

Bir uzay gemisi Amerika'da çöl ortasındaki küçük bir kasabanın yakınlarına düşer. Sürekli süper kahraman olma hayalleri kuran 8 yaşında bir çocuk olan Kid

bisikletiyle o bölgede dolaşırken beş tane renkli taş bulur. Bu taşların her birinin ayrı ayrı güçleri vardır ve Kid çevresindekilerle komik bir süper ekip oluşturur. 10 bölümlük animasyon. (Netflix)

Kahramanlık Sırası Bizde (We Can Be Heroes), 7+

Uzaylılar dünyayı işgal etmek için gelmişlerdir ve bütün süper kahramanlar alarına geçirilir. Hepsini bir araya getirerek Avengers gibi bir takım oluştururlar ancak hepsi esir alınır. Şimdi dünyanın kaderi esir düşen bu süper kahramanların süper güçlü ama tecrübesiz çocuklarının elindedir. Eğlenceli ve çok pozitif bir film. (Netflix)

Raising Dion, 12+

Aynı isimli bir çizgi roman serisinden uyarlanan dizide henüz 7 yaşında olan ve meteoroloji bilimi üzerine çalışan babasını gizemli bir kazada yaklaşık bir sene önce kaybetmiş olan Dion adlı çocuğun annesiyle yaşadığı hayatta kalma mücadelesini izliyoruz. Dion yavaş yavaş bazı süper güçlere sahip olduğunu keşfetmeye başlar. Hayatları giderek zorlaşır. Sürekli bir aile dizisi. (Netflix)

Terapiye devam

15 yıl önce biri size sadece terapi sahnelerinden oluşan bir diziye soluksuz izleyeceksiniz dese ne derdiniz? 2008 yılında Rodrigo Garcia bu soruya verilecek muhtemelen olumsuz cevabı kökten değiştirdi. Herkesin esas merak ettiği o odada yaşananları, karakterlerin geçmişleri, gelecekleri, odanın dışında yaptıkları önemsizdi. Çünkü terapi odası bilinmezdi. In Treatment yıllar önce bu bakış açısıyla HBO'da yayınlanmaya başladı ve büyük başarı kazandı. İsrail yapımı Be Tipul'dan ilham alan dizinin hafta içi her akşam yayınlanan 20-30 dakikalık bölümleri büyük ilgi çekti. Üç sezonun ve 106 bölümün ardından 2010'da rafa kalkan yapım, 11 yıl aradan sonra

o raftan iniyor. Bu kez haftada dört akşam yayınlanacak dizi tekrar aynı ilgiyi çekebilir mi göreceğiz.

Terapistimiz Dr. Paul Watson'ı canlandıran Gabriel Byrne ve terapistimizin terapisti Dr.

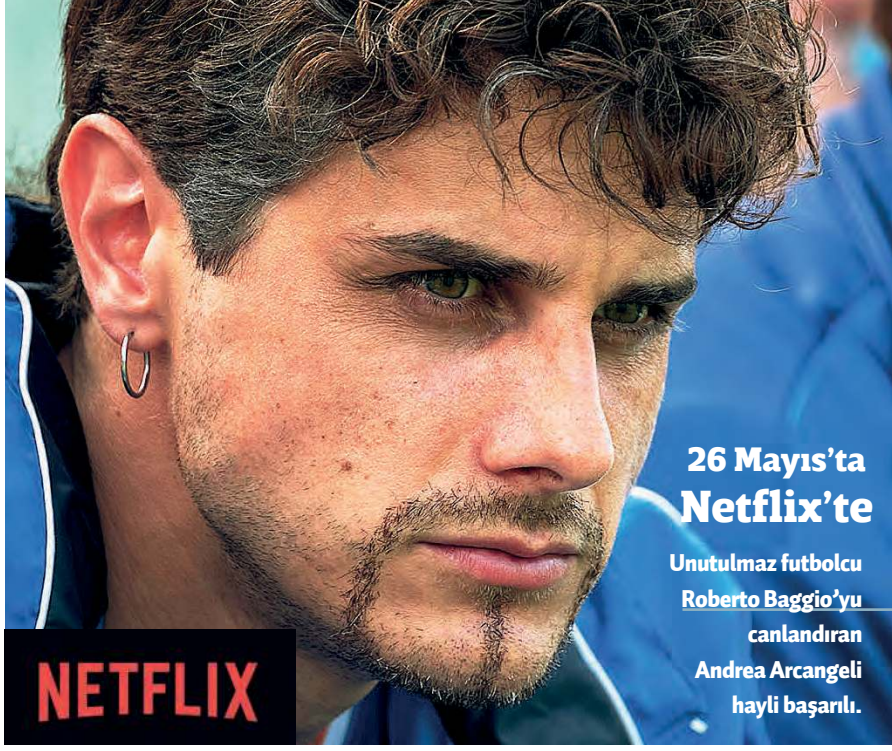
Gina Toll'u canlandıran Dianne Wiest, In Treatment'daki performanslarıyla Emmy kazanırken dizi 2009'da Peabody Ödülü'nü kazanmıştı. Dördüncü sezonuyla ekrana dönen dizinin yeni başrolü de ödüllere yabancı bir isim değil. Orange is the New Black'e önce konuk oyuncu olarak gelip Emmy kazanan Uzo Aduba sonrasında ana kadroya geçmiş ve bir Emmy de öyle kazanmıştı. Bakalım yeni terapistimiz Brooke Lawrence olarak da aynı etkiyi yaratabilecek mi?

MEHMET DİNLER

24 Mayıs'ta
BeIn Connect'te

Uzo Aduba

26 Mayıs'ta
Netflix'te

Unutulmaz futbolcu
Roberto Baggio'yu
canlandıran
Andrea Arcangeli
hayli başarılı.

Efsaneye farklı bakış

MİTHAT KORAY

İtalyan futbolunun en ikonik isimlerinden biri Roberto Baggio. Netflix'te izleyiciyle buluşan Baggio: İlahi At Kuyruğu, efsanenin 22 yıllık parlak kariyerine farklı pencereden bakan bir yapım.

Hocalarıyla çatışmalar

Yönetmen Letizia Lamartire, 91 dakikalık filmde Baggio'nun futbol yaşantısındaki görkemli başarılarından ziyade İtalyan yıldızın, karşısına çıkan zorluklarla mücadelesine, hayal kırıklıklarına, duygu dünyasına yoğunlaşmış. Kendine has saç stiliyle de tanınan bu özel futbolcunun Fiorentina, Juventus, Milan, Inter gibi büyük kulüplerde sergilediği çarpıcı performanslara pek rastlamıyoruz biyografide. An-

İlahi At Kuyruğu efsanevi futbolcu Roberto Baggio'nun başarılarından çok duygu dünyasına odaklanıyor

cak Baggio'nun ilk büyük sakatlığı sonrası ayağa kalkmasını, babasına verdiği Brezilya'yı yenerek İtalya'ya Dünya Kupası şampiyonluğu kazandırma sözünü tutup tutamadığını ve Brescia'da yeniden doğuşunu detaylarıyla seyrederiz. Ayrıca Roberto Baggio'nun babası ile olan inişli çıkışlı ilişkisi ve Eagles plağı ararken tesadüfen tanıştığı Budizmle kurduğu güçlü bağ, Baggio: İlahi At Kuyruğu'nun akışında önemli yer tutuyor. İtalyan yıldızın,

teknik direktörler Arrigo Sacchi ve Giovanni Trapattoni ile yaşadığı çatışmalar hikayede heyecanın dozunu artırıyor.

Riskli ve cesur senaryo

Filmde Roberto Baggio'yu oynayan Andrea Arcangeli, hayli başarılı bir performans sergiliyor. Biyografide, İtalyan yıldızın kariyerine ait önemli satır başları aktarılrken arşiv görüntülerinden ziyade canlandırma yöntemi tercih edilmiş. Bunlardan bir kısmı hedefi tuttursa da bazıları beklenen efekti yaratamamış. Letizia Lamartire'in bu filmi üzerine kuşkusuz çok yorum yapılacak. Sporseverlere önerim, klişe kahraman öyküsü anlatmak yerine riskli ve cesur bir senaryo üzerine kurulan Roberto Baggio'ya ait bu biyografiyi mutlaka izlemeleri yönünde. •

YENİ

ZÜBER HI KAKAOLU PROTEIN BAR

KATKISIZ & KORUYUCUSUZ SEKER İLAVESİZ

15^G PROTEIN

YÜKSEK LİF & YÜKSEK PROTEİN | GLUTENSİZ
SIFIR KATKI & SIFIR KORUYUCU

ZÜBER HI FISTIK EZMELİ PROTEIN BAR

KATKISIZ & KORUYUCUSUZ SEKER İLAVESİZ

15^G PROTEIN

zuberlezzetler.com

#zuberlezzetler | #dahaiyigidaahaiyigelecek | #betterfoodbetterfuture

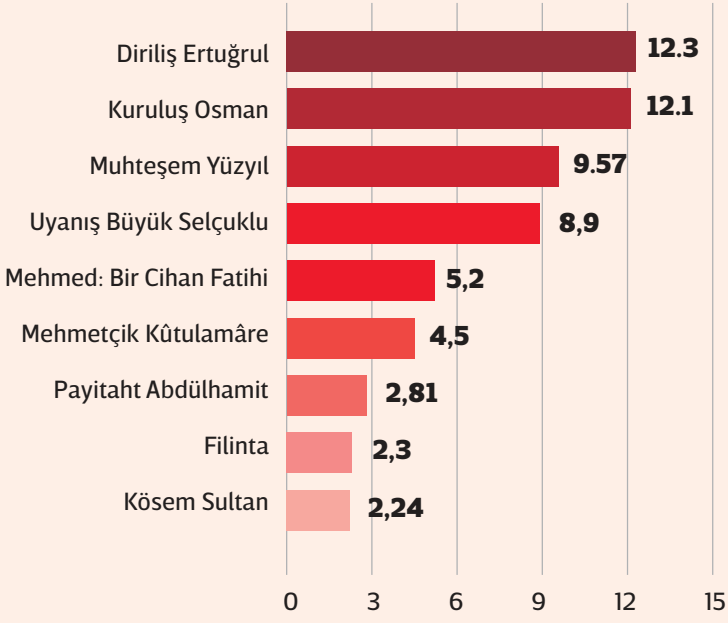
Kılıcı keskin olanın reytingi de bol olur

Çin'in dev dijital platformu iQiyi'nin yeni dizileri arasında en büyük ilgiyi, alışıldığı üzere bir tarihi yapım gördü. ATV'de de bugün yeni bir kahramanlık hikayesi **Bozkır Arslanı Celaledin** başlıyor

Tarihi dizilerin ortalama bölüm süreleri ve sayısı

Dizi	Süre	Bölüm sayısı
Diriliş Ertuğrul	135 dakika	150 bölüm
Muhteşem Yüzyıl	100 dakika	139 bölüm
Kuruluş Osman	135 dakika	58 bölüm-devam ediyor
Uyanış Büyük Selçuklu	150 dakika	32 bölüm-devam ediyor
Mehmed Bir Cihan Fatih	120 dakika	6 bölüm
Mehmetçik Kütulamare	140 dakika	33 bölüm
Filinta	135 dakika	56 bölüm
Kösem Sultan	130 dakika	60 bölüm
Payitaht Abdülhamid	160 dakika	155'inci bölümde final yapacak
Bozkır Arslanı Celaledin	60 dakika	13 bölüm

Tarihi dizilerin ortalama reytingi (TOTAL)

BURAK SAKAR

100 milyonu aşkın abonesiyle Çin'in en büyük yerli dijital platformu olan iQiyi, geçen hafta sonu düzenlediği dünya konferansında tam 20 yeni dizi duyurdu. Bu diziler arasında özellikle de dört ay süren çekim öncesi hazırlıkları ve 65 bini aşkın figüran kadrosuyla *The Wind Rises in Luoyang* seyrileri büyüledi. Gelmiş geçmiş en çok izlenen 10 diziden 7'sinin tarihi yapım olduğu Çin'deki bu fırtına, 2000'lerin başında Kore'ye uğradıktan sonra birkaç yıldır Türkiye'ye sirayet etmiş görünüyor. Tabii *Game of Thrones* gibi efsaneleşen yapımları da unutmayalım.

Yenileri de sıra bekliyor

Bu furiyanın yeni üyesi, *Diriliş Ertuğrul*'un yapımcısı Bozdağ Film'in Özbekistan devletinin desteğiyle çektiği, *Bozkır Arslanı Celaledin*'in ilk bölümü bu akşam ATV'de yayınlanacak. 13'üncü yüzyılda geçen, birer saat uzunluğundaki 13 bölümden oluşan dizi 14 Şubat-9 Mayıs arası her pazar Özbekistan'da yayınlandıktan sonra Türkiye'ye geliyor.

10 Aralık 2014'te Total kategorisinde 5.54 reytingle üçüncü sırada yayın hayatına başlayan *Diriliş Ertuğrul*, sonrasında 17 reytinge kadar yani yüzde 200 yükseliş yaşayınca peşi sıra yeni örneklerinin geleceğinin sinyalle-

rini vermişti.

Diriliş Ertuğrul'un finalinden yalnızca altı ay sonra aynı yapımcının ATV'de başlayan dizisi *Kuruluş Osman* ise ilk bölümüyle tam 15 reyting alarak rekorlar kitabına adını yazdırmıştı. Ortalama 135 dakika süren bu dizilerden sonra 60 dakika çekilen *Bozkır Arslanı Celaledin*'in nasıl bir ilgiyle karşılaşacağı gelecek projelerin de kaderini belirleyebilir.

Kulislerdeki söylentilere bakılırsa Türkiye'deki tarihi savaş dizileri bunlarla sınırlı kalmayacak. Tarih en büyük prodüksiyonlu dönem işi olarak tanıtılan, Engin Altan Düzyatan ile Ulaş Tuna Astepe'nin başrolü paylaştığı *Barbaroslar* dizisi bu hafta çekimlere başlayacak. *Uyanış: Büyük Selçuklu*'nun yapımcısı Emre Konuk'un pandemi nedeniyle ertelenen yeni tarihi dizisi *Hay Sultan*, 60'ar dakikadan 30 bölüm olarak TRT'de yayınlanacak. ATV için *Ak Kız Destanı* da çekilecek. •

Çin dizisi *The Wind Rises* dört ay süren çekim öncesi hazırlıkları ve 65 bini aşkın figüran kadrosuyla büyük merak uyandırıyor.

YERLİ TARİHİ DİZİLERE YURT DIŞINDA İLGİ ÇOK

Bozkır Arslanı Celaledin cuma günleri ATV'de yayınlandıktan sonra ATV uygulamasından da izlenebilir.

Muhteşem Yüzyıl: Netflix 45'er dakikalık bölümler kurgulayarak 190 ülkede erişime açmıştı. Dizi Arjantin'de 12.9 reyting aldı. Polonya'da 2.3 milyon seyirci tarafından izlendi.

Diriliş Ertuğrul: Umman ve Pakistan'da Netflix'in en çok izlenen dizisi. Hatta Pakistan'da Ertuğrul Gazi heykelleri yapıldı.

Kuruluş Osman: Ramazan Bayramı'nın üçüncü günü Pakistan'da liderliğe yükseldi.

Kurtları kapana kısıran kadınlar

BluTv'deki Şili dizisi *La Jauria* kadın haklarını öne çıkaran, özellikle istismar konusunda zihinleri netleştiren bir polisiye-gerilim

Tacizci tiyatro öğretmenlerinin görevden alınması isteğiyle boykot yapan bir grup Santiagolu liseli feminist kızın lideri ortadan kaybolur ve soruşturma başlar. Kadınlardan oluşan özel ekip de bu soruşturma sırasında dark web üzerinden hareket eden, kendilerine 'sürü' (la jauria) adını veren ve kadınları hedef alan son derece tehlikeli bir grubun varlığından haberdar olur. Blanca'yı bulma çabaları esnasında da elbette öğrencilerin, öğretmenlerin, ebeveynlerin ve polislerin eteklerindeki taşlar birer birer dökülür ortaya.

Gündemle örtüşüyor

Yönetmen Lucia Puenzo, son iki yılda Latin Amerika'da kadın haklarıyla

ilgili çok şeyin değiştiğini, farkındalığın arttığını ve ilk kez gündemle bu derece örtüşen bir dizi çektiğini belirtiyor. Nitekim dizi, istismar konusunda kafaların karışık olduğu alanlara özel olarak dikkat çekiyor, eskiden istismar olarak kabul edilmeyen kavramların altını çiziyor, muğlak alanları belirginleştirmeye uğraşıyor.

Oscar'lı film oyuncusu

Soruşturma için kurulan ve kadınlardan oluşan üç kişilik ekibin bir üyesi, 2017 Oscar ödüllü *Muhteşem Kadın* (*Una Mujer Fantástica*) ile yıldızı parlayan Daniela Vega. Dizinin yapımcıları arasında yakın dönem Şili sinemasının en başarılı temsilcilerinden Pablo Larraín de yer alıyor. Toplam sekiz bölüm. •

Kardeşinin 18 yıllık katilini arıyor

Cinayet çözme sevenler için tam isabet olan *Who Killed Sara?*'nin ikinci sezonu geçtiğimiz günlerde Netflix'te yayına girdi. Henüz mart ayında yayınlanmış olan 10 bölümlük ilk sezonu büyük ilgi gören Meksika yapımı dizi ölen kız kardeşinin cinayeti üzerine kalan bir adamın,

Alex'in hikayesini konu alıyor. Manolo Cardona tarafından canlandırılan Alex, kız kardeşi Sara'nın ölümünün ardından 18 yıl boyunca hapiste kalıyor. Çıktıktan sonra da bu cinayetin peşine düşüyor ve kendini hapse yollayan Lozano ailesinden intikam almak için kolları sıvıyor.

Film havasında polisiye mini dizi

İngiliz yazar Mark Billingham'ın romanından uyarlanan *In the Dark* her biri 60 dakikalık dört bölümüyle adeta bir film atmosferi yaratıyor. Zeki ve çalışkan dedektif, hiç beklemediği anda kariyeri boyunca karşılaştığı zorlayıcı iki vaka içerisine doğru çekilir. Bu sırada hamile olduğu-

nu öğrenmesiyle işler daha da karmaşık bir hal almaya başlar. 24 Mayıs ve 31 Mayıs tarihlerinde saat 21.55'te Digitürk 114 ve Tivibu 143 Numaralı kanalda yer alan BBC First ekranlarında izleyebilecekler. Bölümler, yenisi gelene kadar beINConnect ve TivibuGo uygulamalarında bir hafta kalıyor.

Zombiler bu defa zeki, hızlı ve organize olarak geldi

Pandemi sinema salonlarını elimizden almış olsa da yeni filmler hala geliyor. Ünlü yönetmen Zack Snyder'in son filmi *Army of the Dead* ABD'deki sinema salonlarından hemen sonra Netflix kütüphanesinde de yerini aldı. Zeki, hızlı ve organize olan bir zombi ordusunun istila ettiği

Las Vegas'ta onlarla mücadele etmesi ve büyük bir parayı ele geçirmesi gereken paralı askerlerden oluşan ekibin macerası görsel efektleriyle etkileyici görünüyor. Filmin başrollerinde eski WWE yıldızı Dave Bautista'nın yanında Ella Purnell ve Omari Hardwick gibi isimler var.

NETFLIX

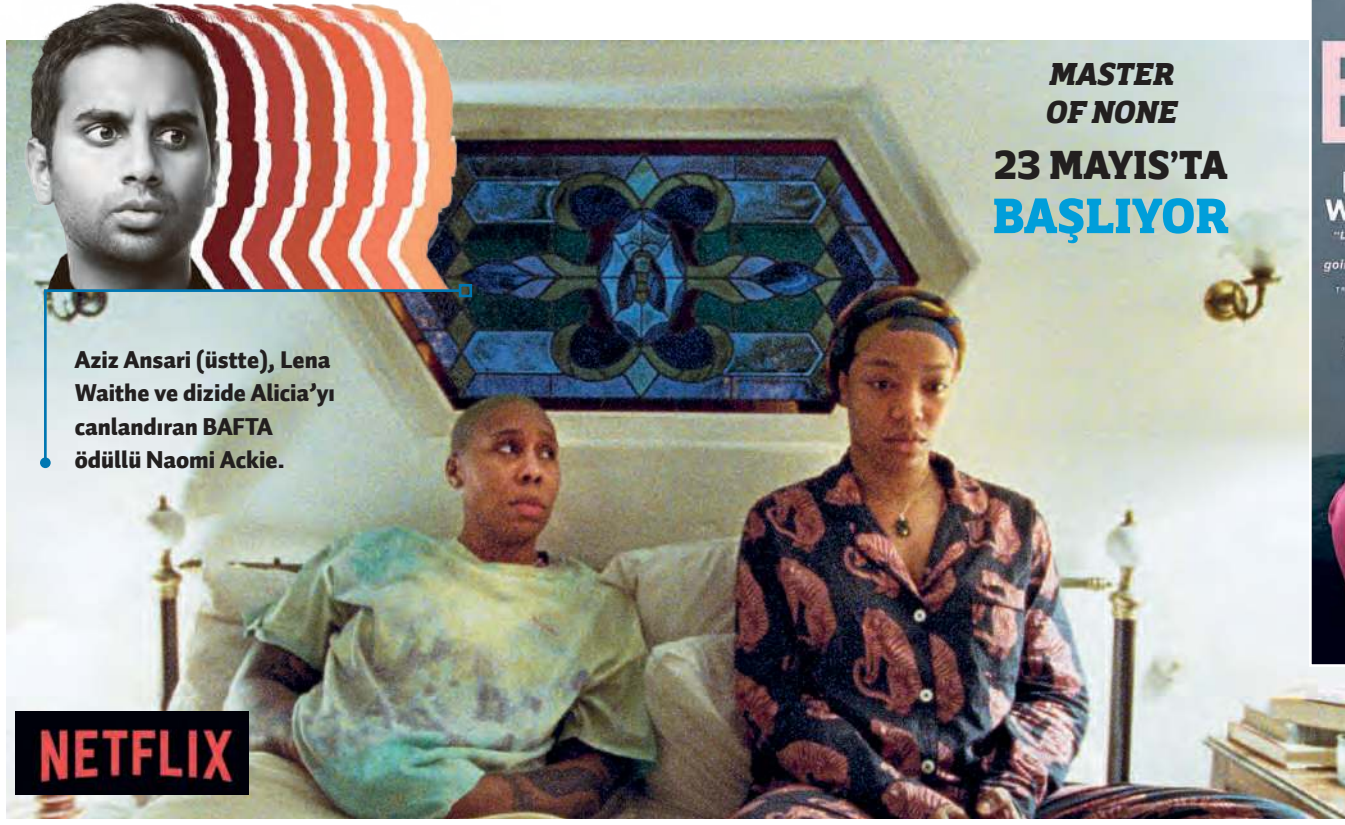
Bugün Netflix'te gösterime giren film geçen hafta ABD'de sinemalarda izlendi.

Klasikleşmiş eserin modern düzenlemesi

H.G. Wells'in zamansız eserinden esinlenen ve insan türünü yeryüzünden silmeye çalışan bir uzaylı saldırısının ardından yaşananları konu alan *War of the Worlds*, ilk sezonuyla hafta içi her akşam saat 21.30'da orijinal dilinde Türkçe alt yazılı ya da Türkçe dublajlı seçeneği ile yeniden FX ekranlarında izle-

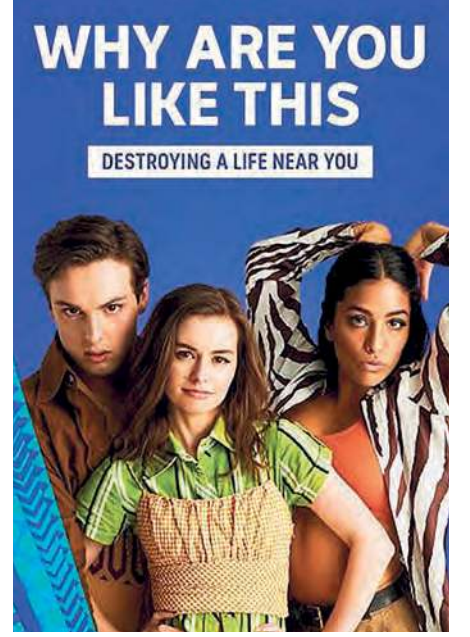
yicilerle buluşuyor. Hikayenin modern ve yeni bir düzenlemesi olan yapım, günümüz Avrupası'nda sahneleniyor. Yeni sezon 3 Haziran'da ekranda olacak. FX kanalı; D-Smart, Tivibu, KabloTV, TV+ ve Vodafone TV platformlarından izlenebiliyor. Bölümler platformların uygulamalarında bulunabilir.

Entertainment Weekly dergisinin haziran sayısının kapağında Lena Waithe: "İster beğenin, ister beğenmeyin; ben hiçbir yere gitmiyorum."

Gençliğin derdi bitmek bilmiyor

Günümüz gençlerinin sorunlarını gerçekten duymaya hazır mısınız? Netflix Türkiye kütüphanesine yeni eklenen *Why Are You Like This?* izleyicisine bunu vaat ediyor. Olanca ciddiyeti ve komediyle. Erkeklerle dolu bir şirketin devrimcisi Penny, bulunduğu işlerde çalışmak konusunda sıkıntıları olan Müslüman Mia ve uçarı eşcinsel Austin'in iş, aşk, seks ve hayat konusundaki sıkıntılarını izlemek çok eğlenceli olabilir. Pilot bölümü 2018'de hazırlanan, onay alıp çekilmesi 2021'i bulan Avustralya yapımının başrollerinde Naomi Higgins, Olivia Junkeer ve Wil King yer alıyor.

Çeşitlilik arayan senaryo bursu

İngiltere'deki Sky kanalı ve Netflix, altı senariste 22 bin sterlin (yaklaşık 260 bin TL) tutarında burs verecek. Özellikle siyah, Asyalı ve İngiliz televizyonunda ve film endüstrisinde fazla temsil edilmeyen diğer etnik kökenlerden yazarlar aranıyor.

Üçüncü sezon aşkla geldi

Uzakdoğulu, Arap, Hint, Avrupalı, Meksikalı ya da Kanadalı... Hollywood'da bütün bu karakterlerin belli prototipler üzerine inşa edilip birbirinin aynısı hikayelerle karşımıza çıkmalarına alışkındık. Değişen dünya son dönemde Hollywood'u da etkiledi elbette ama daha önce de birkaç devrimci vardı. Aziz Ansari bunların en önde gelenlerinden biri olarak sektöre katkısını sürdürüyor. Ansari'nin imza attığı *Master of None*'in üçüncü sezonu 23 Mayıs'ta Netflix kataloğunda yerini alacak.

'Yeni Hollywood'dan

Aziz Ansari'nin Dev karakterleriyle başrolünde olduğu dizi 30 dakika

Master of None dizisinin üçüncü sezonu pazar günü yayında. Aziz Ansari bu sezonun yönetmeni ama başrolü rol arkadaşı ve senarist Lena Waithe'e bırakmış

MEHMET DİNLER

lık bölümlerinin her birinde genel olarak 'birinci dünya'nın, özel olarak New York'un farklı insanı sorunlarına eğiliyor. Bu sorun ırkçılık ve cinsiyetçilik gibi yüksek perdeden olabilirken, kuşak çatışması gibi daha kişisel de olabiliyor; babaya tablet kullanmayı öğretmek gibi. Kahkaha efektlerine gerek olmayan, biraz *Seinfeld* tarzı bir modern hayat portresi sunuyor Ansari'nin dizisi. 2015'te başlayan dizi, iki sezon ve 20 bölümün ardından uzun bir ara verdi. *Master of None*'in bu kadar

uzun aradan sonra ve hızla dönüşmüş bu dünyaya dönüşü de zamana uygun şartlarda gerçekleşiyor. Bir kere bu sezon Ansari başrolde değil. Kendi yarattığı dünyada konuk oyuncu olarak yer alacak Ansari'nin yerine başrolle geçen isimse dizinin ilk sezonlarında da yazar ve oyuncu olarak bulunan Lena Waithe. Hem oyunculluğu hem de yazarlığıyla yeni Hollywood'un geleceğinde büyük yeri olacağı düşünülen ve geçen ay Prime Video'da yayınlanan *Them*'in yapımcılarından biri olan

Waithe'in karakteri Denise'in, Alicia ile evliliği odak noktası bu sezon. Beş bölümlük sezonda evliliğin iniş çıkışlarına, "E çocuk ne zaman?" sorusuna verilebilecek cevaplara, çiftin tek tek ve birlikte gelişimine odaklanılıyor. Zaten dizinin alt başlığı da *Moments in Love*. Bölümlerin hepsini Ansari yönetiyor, senaryoyu da Waithe'le birlikte yazmışlar.

İlk ilkiyi de salın kaçırmayın

Özellikle oyuncu seçimlerini konu aldığı bölümüyle içinde bulunduğu sektöre de büyük bir taşlama yapabilen *Master of None*'in ilk iki sezonu Netflix kütüphanesindeki en nadide yapımlardan biri olarak yer alıyor, üçüncü sezondan önce bir çırpıda izleyebilirsiniz. •

Digiturk
beIN MEDIA GROUP

EVDEKİ HERKESİN SEVEREK İZLEYECEĞİ ÇOK ŞEY VAR!

Evde zaman geçirdiğimiz bugünlerde, tüm ailenin yüzünü güldüren zengin içerikler Digiturk'te. Gelin, bu eğlenceli dünyayı hep birlikte keşfedelim.

Bilim kurgu sevenlere göre

THE NEVERS

Joss Whedon'ın yaratıcısı olduğu The Nevers dizisi, Victoria dönemi Londra'sında yaşayan bir grup kadının kendini bir anda özel güçlerle donanmış halde bulmalarıyla gelişen fantastik olayları anlatıyor.

Korku sevenlere göre

COLOR OUT OF SPACE

Yönetmen koltuğunda Richard Stanley'nin oturduğu Uzaydan Gelen Renk (Color Out of Space), ıssız bir araziye düşen bir meteorun yarattığı kaosu anlatan etkileyici bir bilim kurgu-korku. Ünlü yazar H. P. Lovecraft'ın bir kısa öyküsünden uyarlanan film, şimdiden son 10 yılın en iyi bilim kurgu filmleri listelerine girmiş durumda.

Gastronomi sevenlere göre

İSTİKAMET EGE

Her bölümünde Ege'nin farklı bir noktasını ziyaret eden İstikamet Ege, ünlü rehber konukları ve alanının uzmanları eşliğinde bölgenin kültürel ve gastronomik değerlerini keşfediyor. 2 sezonu da beIN CONNECT'ten izlenebilecek program, Ege'deki ilginç lezzet duraklarıyla gurme meraklıları için birebir.

Biyografi sevenlere göre

RADIOACTIVE

İran asıllı yönetmen Marjane Satrapi'nin yönettiği Radyoaktif (Radioactive), asi ruhuyla bilinen büyük bir dehanın, öncü bir kadının hikâyesini anlatıyor. Son yıllarda yıldızı yükselen aktris Rosamund Pike'i başrolde izlediğimiz film, radyoaktiviteyi bularak bilim dünyasında çığır açan Nobel ödüllü bilim insanı Marie Curie'nin hayatını konu alıyor.

Aksiyon sevenlere göre

GUNS AKIMBO

Daniel Radcliffe ve Samara Weaving'i bir araya getiren Silahlar Fora (Guns Akimbo), aksiyon ve komediyi harika bir üslupla harmanlıyor. Eski sevgilisini kurtarabilmek için bir video oyununun içine çekilen gencin başından geçenleri anlatan, eğlenceli bir aksiyon-suç filmi.

Cinayetle başlayıp ziyafetle bitirin

**Elcin Yahşi
Öneriyor**

elcinyahsi@gazeteoksijen.com

Discovery +’da neler var acaba diye merakla gezerken göze çarpanlardan bir demet

Lady Gaga’nın çekimleri yeni tamamlanan son filmi *House of Gucci*’nin fotoğrafları gözüne çarpmıştır belki sosyal medyada. Lady Gaga’nın filmi dedim ama filmi Ridley Scott

yönetiyor, Adam Driver, Al Pacino, Salma Hayek, Jeremy Irons, Jared Leto kadroda ve *The House of Gucci: A Sensational Story of Murder, Madness, Glamour, and Greed* adlı kitaptan uyarlanan film şimdiden tartışma yaratmış durumda.

Film daha tamamlanmadan kıyameti koparan da Patrizia Reggiani Gucci. Yani kitabın da filmin de merkezindeki isim, Gucci’nin varisi olan kocası Maurizio Gucci’yi kiralık katil tutarak öldürten ve bu nedenle 16 yıl hapis yatan Patrizia Reggiani. Filmi merakla beklerken, **BluTV**’deki **Discovery +**’da **Lady Gucci: The Story of Patrizia Reggiani**’yi görünce tabii ki hemen izledim. Şöyle diyeyim, sakın kaçırmayın. Toplam 75 dakikaya modayı, ‘Made in Italy’ markasını, aşkı, hırsı, göz kamaştırıcı zenginliği, hapse düşmeyi ve hepsi bir yana pisi pisine öldürülmeyi sığdırmışlar. Patrizia Reggiani her şeyi bir bir anlatıyor. Sadece o da değil, Patrizia’nın eski arkadaşları, suç ortağı, moda ve polis muhabirleri, olayı ortaya çıkaran dedektif, herkes olanları bir bir aktarmış. Azmetti-

Kocasını öldüren Patrizia Reggiani’yi House of Gucci’de Lady Gaga oynuyor.

renin ve planlayanın soğukkanlılığından, bóbürülenken kendini ele veren tetikçinin salaklığına uzanan müthiş bir insan hikayesi.

Ünlülerin mutfakları, lezzet yolculukları

Buradan hemen İtalya’nın ‘pizza, pasta, gelato’ üçgenine geçmek mümkün. Bobby Flay, benim ilk kez burada varlığından haberdar olduğum biri ama ABD’de çok meşhurmuş. Yemek programları, restoranlarıyla epey tanınan bir isim anladığım kadarıyla. Altı

haftalık bir İtalya arası vermiş ABD’deki hayatına ve o süreden de İtalyan arkadaşı, yönetmen Dino de Laurentiis’le ‘İtalya’nın yerilerine göre nerede ne yenir’ temalı bir program çıkarmış: **Bobby and Giada in Italy**. Dört bölümün ikisinde Roma’yı, ikisinde de Toskana’yı karış karış geziyor, çok muhabbetli sofraların birinden kalkıp diğerine oturuyor ve neler neler yiyorlar. Özellikle şu günlerde ilaç gibi.

Paul McCartney ile Stella McCartney’in fotoğraf sanatçısı

kızları Mary McCartney de karbon salımını azaltmak maksadıyla, vejetaryen yemekler hazırlıyor konuklarıyla **Mary McCartney Serves It Up** programında. Pandemi döneminde, Londra’dayız ve görüp göreceğimiz en stilize yemek programlarından birini izliyoruz. O mekan, o mutfak, o sunum... Ama programın en özel yanlarından biri ‘hip’ konukları. Foo Fighters solisti Dave Grohl’dan lazanya tarifi almak hem çok tuhaf hem çok güzel. Cameron Diaz, Nicole Richie, Kate Hudson, Liv Tyler da konuklardan.

Son olarak da aşağıda usta kadın komedyenler bölümünde stand - up şovundan övgüyle bahsettiğimiz sempatik yıldız Amy Schumer’ın, şef olan kocasından (Chris Fischer) aldığı yemek dersleri var: **Amy Schumer Learns to Cook - Uncensored**. Martha’s Vineyard’daki evlerinde, bebeklerinin bakıcısını da kameraman olarak kullanıp böyle bir program çıkarmışlar. Karantina dönemi olduğu için kimseyi ağırlayamıyorlar ama telefonla katılan sürpriz konuklar var. ●

Amy Schumer öğreniyor.

Mary McCartney mutfakta.

Bobby ve Giada Roma’da.

KADIN KOMEDYENLER VE ERKEK KARDEŞLER

FESTİVALE ÖZEL

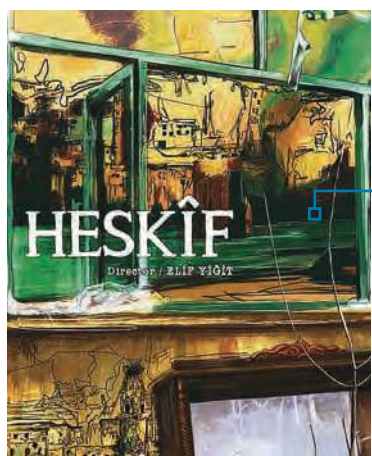
İstanbul Film Festivali’nin 40. yılında bu hafta Ulusal Belgesel Yarışması ile yerli kısa filmlerin gösterimi başlıyor. Biletler filmonline.iksv.org adresinde

Kısa film 1:
Suçlular / Serhat Karaaslan
Oğlago / Efe Öztezdoğan
Cengiz / Haydar Taştan
Sürgünde Bir Yıl / Malaz Usta
Cemile / Belkıs Bayrak
Mozaik / İmge Özbilge, Sine Özbilge
Akıntı / Arda Ekşigil
(**Hepsi 20 Mayıs’ta gösterime açıldı, 23 Mayıs’ta kapanıyor**)

Kısa film 2:
Mamaville / Irmak Karasu
Lâl / Gökâl Gönen
Seval / Ahmet Keçili
Binbir Gece / Mahsum Taşkın
Çamaşır Suyu / Büşra Bülbül
Susam / Sami Morhayim
(**Hepsi 21 Mayıs’ta gösterime açılıp, 24 Mayıs’ta kapanıyor**)

Ulusal Belgesel Yarışması 1:
Rüzgâr Tayı / Sidar İnran Erçelik (22 - 25 Mayıs)
Güneşte Bir An / Leslie Ortabaşı, Oktay Ortabaşı (23 - 26 Mayıs)
Hasankeyf / Heskîf / Elif Yiğit (24 - 27 Mayıs)

Ulusal Belgesel Yarışması 2:
Gurbet Artık Bir Ev / Pınar Öğrenci (25 - 28 Mayıs)
Hem Müslüman Hem Feminist / Nebiye Arı (26 - 29 Mayıs)
Anima / Yusuf Emre Yalçın (27 - 30 Mayıs)

KADIN STAND-UP USTALARI

Netflix’te birçok stand-up gösterisi var. Kadın komedyenlerin gösterileri de giderek artarken en çok izlenenler arasından bir seçki yaptık

Katherine Ryan in Trouble:
Kadın komedyen sayısının arttığı dönemin baş aktörlerinden olan Kanadalı komedyenin tarzı, anlattıklarından bağımsız olarak da oldukça komik. Kadın erkek ilişkilerinin ötesine geçen hikayeleri, müstehcen anlatımıyla birleşince ortaya şahane bir komedi çıkıyor.

Jenny Slate Stage Fright:
Saturday Night Live ve birçok ünlü dizide de boy gösteren Jenny Slate’in ilk stand up gösterisi, hazırlık aşamasıyla da birleştirilerek çok eğlenceli bir şekilde izleyiciye sunuluyor. Komik aileden geldiğini kanıtlarcasına anlattığı geçmiş sohbetleri oldukça eğlenceli.

Ali Wong: Baby Cobra:
Ünlü oyuncu ve komedyen karnı burnundayken sahneye çıkıyor ve bütün enerjisiyle seyirciyi kırıp geçiriyor. Hem hamilelik hem de cinsellik konusunda temelinin “gündelik ihtiyaçlar” üzerine kuran anlatısı güldürürken düşündürüyor. Hayır, Nasreddin Hoca gibi değil.

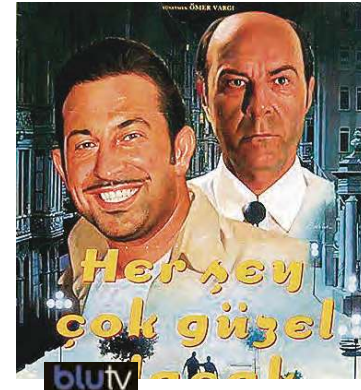
Amy Schumer: The Leather Special :
Sıfır utanma parolasıyla sahneye çıkan 1981 doğumlu ünlü komedyen toplumun aşk ve sekse bakışındaki kadın erkek ayrımcılığını konu ediniyor. Gösteri ilk yayınlandığında büyük tepkiye yol açmıştı. Ortalık daha sakinken izlenebilir.

Ladies Up:
Hindistan’ın giderek popülerleşen dört kadın komedyeninin gösterilerinin yer aldığı seri bağımsız yaşayan, boşanmış ya da fiziki olarak toplumda güzel kabul edilmeyen bir görünüme sahip olmanın zorluklarından bahsederken oldukça güldürüyor.

ERKEK KARDEŞLER

Televizyon dünyası toksik erkeklikten çok yavaş bir şekilde arınıyor olabilir. Ama iyi erkek kardeş hikayeleri de her zaman kıymetlidir. 24 Mayıs Erkek Kardeşlik Günü şerefine

Her Şey Çok Güzel Olacak:
Sinemanın en iyi erkek kardeş hikayelerinden biri İstanbul-Bodrum yolunda yazıldı. Çamlı kardeşlerin biraz yol, biraz mafya macerası komik olduğu kadar ikonik replikler de barındırıyor. 1- Bari açıyorum... (**BluTV**)

Brews Brothers:
İşte asıl bar sahibi olan kardeşler. Sadece bar da değil, onlar iki usta bira üreticisi. Biri okullu, biri alaylı olan ve tarz olarak taban tabana zıt olan Rodman kardeşler biraz da zorunluluktan birlikte çalışmaya başlıyor ve ortaya çok keyifli bir hikaye çıkıyor. (**Netflix**)

Brothers:
Yine birbirine zıt iki kardeşin hikayesi. Jake Gyllenhaal ve Tobey Maguire tarafından canlandırılan Cahill biraderler bir kardeş savaşa gittiğinde diğerinin onun yerini almasını anlatıyor. Savaş sonrası sendromlu iki kardeş hikayesi. Bonus; Natalie Portman da var. (**puhutv**)

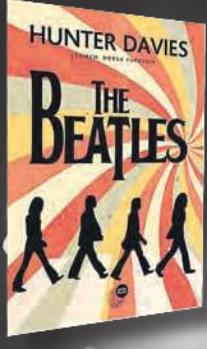

Four Brothers:
Uzun yıllardır görüşmemiş dört kardeş, anneleri öldürülünce intikam için bir araya gelir. Kardeşliğin ya da anneliğin manevi olması bir şeyi değiştirmiyor. Amerikan gettolarında gezen, bol çeteli ve bol silahlı filmin başrollerinde Mark Wahlberg ve Tyrese Gibson gibi ünlü simalar var. (**Netflix**)

Bir İstanbul Masalı:
Aynı kadına aşık olan iki kardeş hikayesini çokça görmüşüzdür değil mi? Arhan Kardeşlerin 71 bölümük hikayesi de bunlardan biriydi. Başrollerinde Mehmet Aslantuğ, Ozan Güven, Ahu Türkpençe ve Çetin Tekindor ile bir ekran klasığı. (**ATV Uygulaması - Web Sitesi - YouTube kanalı**)

DERLEYEN: MEHMET DİNLER

Siz hangi Beatles üyesiydiniz?

Yekta Kopan
Rafta
Kalması

yekta.kopan@gmail.com

Kendinize ait ilk müzik albümünü hatırlıyor musunuz? Benim yaşımdakiler ‘ilk kasetim’ diye başlayacaklardır söze. Benimki bir The Beatles kasetiydi: Best of The Beatles 1962-66

İlkokuldaydım ve bitmek bilmeyen ısrarlarıma dayanamayan ablam, benim için çektiymişti bu kaseti. 60 dakikalık kasetin iki yüzünün de son şarkıları yarım kalıyordu. Yıllarca Yesterday ve Yellow Submarine’i yarım dinledim anlayacağınız.

Daha ilk şarkıdan havaya giriyordum. Ağız mızıkası solosunu mırıldanıyor, nakaratta

hayali bir mikrofona yanaşıp “Laav laav mi duuu” diye bağırıyordum. Ablamın duvarında Paul McCartney posterleri vardı, ben kendimi John Lennon’a daha yakın hissediyordum. Ayrıca istediğim şarkıda istediğim gibi davranıyordum; bir gün George olup cetvelden gitarımla sololar atıyordum, bir gün Ringo olup saçlarını sallaya sallaya

yastıklardan davuluma yükleniyordum. Geçen yıllarda pek çok kaynaktan The Beatles’a dair ulaşabildiğim ne varsa okumuş, kendimce öğrenebileceğim her şeyi öğrenmiştim. Daha doğrusu efsanevi ‘onaylanmış biyografi’yi okuyana dek öyle sanıyordum. İskoç gazeteci Hunter Davies’in kaleminden çıkan biyografiden söz ediyorum. Kitap

ilk olarak 30 Eylül 1968’de yayımlanmış. Yani The Beatles’ın hem zirvede olduğu hem de hepimizin bildiği o sona doğru ilerlediği yıllarda. Biyografi için grup üyeleriyle ve yakınlarıyla uzun zamanlar geçirmiş Davies. O güne kadar yayımlanmış bütün kitaplardan, kimsenin ulaşamadığı belgelerden, eski üyelerin ve grupla çalışanların

tanıklıklarından ve en önemlisi dörtlünün anlattıklarından yararlanmış. Böylece okuyan da olay yerinde hissediyor. Kitabı kapattığımda The Beatles hakkında ne kadar az şey bildiğimi anlamış oldum. Doruk Yurdesin’in mahir çevirisiyle 2016’da yayımlanan kitap bize sadece The Beatles’ı anlatmıyor. İkinci Dünya Savaşı sonrasında İngiltere ve Avrupa atmosferinin, o zamanların gençlerinin varoluş sorunlarının, İngiliz işçi sınıfının büyük resim içindeki yerlerinin, popüler kültürün ikon yaratmadaki davranış kalıplarının, müzik endüstrisinin ticari ayak oyunlarının, büyük şirketlerin pazarlama tekniklerinin, medyanın ve çok uluslu şirketlerin pop dünyasın-

daki rolünün, popüler kültürün bugün geldiği yerin ve çok daha fazlasının tanığı olacaksınız sayfaları çevirdiğiniz. Üstelik bunları parmak sallayan, üstten bakan bir şekilde değil, grup üyeleriyle omuz omuza yürür gibi, heyecanlı bir maceranın içinde okuyacaksınız. Kısacası bu biyografi 20’nci yüzyıl ortasından sonlarına giden süreci anlamakta anahtarlar veriyor.

Peki, Türkiye’de ne zaman böyle nitelikli müzik biyografileri okuyacağız? Tek tük çabalar var ama daha kapsamlısını istiyor insan. Fikret Kızılok’tan Cem Karaca’ya, Barış Manço’dan Selâ Bağcan’a o kadar çok isim var ki... Ne diyelim; belki bir gün...

The Beatles/ Hunter Davies/ Çeviren: Doruk Yurdesin/ Kara Plak/ 448 Sayfa. •

ELİF’İN SEÇTİKLERİ:
YENİ KİTAPLAR
etaniyay@gazeteksijen.com

Kalfa Uykusu

Mustafa Çiftci

İletişim Yayıncılık / 188 Sayfa

yolculuğundan lezzetli bir seçki... Memlekette hasıl olan acı-komik durumlar, gündelik yaşamı kolaylaştıracak tavsiyeler, zamana yenilen zanaatlar, çağa ayak uydurma telaşı, çocukluk, taşra, anne sevgisi, edebiyat, sinema, popüler kültür ve daha nice mevzu üzerine yazılmış renkli metinler... *Kalfa Uykusu*, okuyanların yüreğini ısıtacak, yüzünü gülümsetecek, içini ferahlatacak dostane bir kitap. Kedere, derde, sıkıntıya şifa niyetine...

Hayatın İlk 3 Yılı - Anne Babama İlk Mektuplarım

Bahar Eriş

Alfa Yayıncılık / 224 Sayfa

Dr. Bahar Eriş’in yeni kitabı, bir bebeğin dünyadaki ilk üç yılında iç dünyasından geçenleri anne babasına espriyle bir dille anlattığı mektuplardan oluşuyor. Çocuğun doğal eğilimlerine saygı duyan, onun gelişim gereklerini açıklayan, her bebeğin kendi hızında ve tarzında ilerleyişini vurgulayan mektuplar bunlar. Bebeğin aklını doğru okumak için araçlar veren kitap, anne-babaların onu doğru anlayabilmesini hedefliyor.

Hevesin Kaçış Yönü

Gökhan Yılmaz

Yapı Kredi Yayınları / 88 Sayfa

birine bakan aileler, bıçak keskiyle tutturulmuş ölümler, zamanla geçmesi beklenen hayatlar, içeride bir kör kuyuya dönüşen günler, dışarıda kanatları aklıda büyüyen bir gökyüzü, ekme kütan ve ekme kütan bir fırının ağzında hikâyeler...

Kiracı - Kopenhag Serisi 1

Katrine Engberg

The Roman / 344 Sayfa

Genç bir kadının kendi dairesinde

vahşice öldürüldüğü ortaya çıktığında, davaya Kopenhag polis dedektifleri Jeppe Kørner ve Anette Werner atanır. Dedektifler, kurban Julie ile içkiye biraz fazla düşkün olan ve sanatçı arkadaşlarıyla partiler düzenleyen ev sahibesi Esther arasında bir bağlantı kurar. Esther aynı zamanda roman yazarı olmaya çalışmaktadır ve Julie, henüz bitmemiş kitabında bir cinayet kurbanı olarak ortaya çıktığında, kurgu ile gerçek hayat arasındaki bağlantı daha tehlikeli hale gelir.

Sessizliğin Tarihi - Rönesanstan Günümüze

Alain Corbin

Çeviren: Işık Gören

Kolektif Kitap

115 Sayfa

Fransa’nın yaşayan en önemli tarihçilerinden biri kabul edilen Alain Corbin, gürültünün mekândan uzaya her yeri işgal ettiği bu çağdan hareketle, sessizliğe eğitici bir değer atfedilen, konuşmanın nadide görüldüğü çağlara bakıyor. Sessizlik sesin yokluğu değil de meditasyonun bir koşulu olarak çıkıyor karşımıza, tefekkür ve derin düşünüş olarak; sözün tezahür ettiği içsel bir yer olarak... Sessizliği deneyimleme biçimlerinin, sessizlik arayışlarının muazzam çeşitliliğini ve geçirdikleri evrimi edebiyat ve düşünce metinlerine, resim ve sinemaya atıflarla irdeleyen Corbin, sessizliğin tarihi üzerine bir ilk çalışma olarak görüldüğü bu kitabında, insanın sessizlikle ilişkisinin yaşam için ne kadar kurucu olduğuna dair önemli ipuçları veriyor.

Sefarad Güzergahları: Arşivler Nesneler ve ABD’de Osmanlı Yahudilerinin Tarihi

Koç Üniversitesi Yayınları

264 Sayfa

Sefarad Güzergahları, Osmanlı tarihi ve Yahudi tarihi çalışan araştırmacıları bir araya getirerek aile yadigarlarının, belgelerinin ve hatıra nesnelerinin 19. yüzyılın sonlarındaki ve 20. yüzyılın başlarındaki Osmanlı İmparatorluğu’ndan ABD’ye göç sürecini kavramsallaştırmamıza nasıl yardımcı olduğuna dair bir tartışma ortaya koyuyor. Makaleleriyle kitaba katkıda bulunan yazarlar, Washington Üniversitesi’ndeki Sefarad Araştırmaları Dijital Koleksiyonu’ndan yola çıkarak Sefarad müziği ve edebiyatının yanı sıra yeni medya, dijitalleşme, araştırmacı podcast yayıncılığı ve aile yadigarlarının Osmanlı Sefarad kültürünü korumadaki rolü gibi konularda örnek çalışmalar sunuyorlar. •

“Aşk insanda keşfetme arzusu doğuruyor”

Zeynep Göğüş
üçüncü romanı Yok Çünkü Telifisi’de okuru köksüzlük ve aşk üzerine bir tarihi yolculuğa çıkarıyor

SİBEL ORAL
sibelo@gmail.com

Zeynep Göğüş üçüncü romanı *Yok Çünkü Telifisi* (Everest Yayınları) ile bu kez bizleri Abdülhamid’in traş sehpası eşliğinde tarih sayfalarında bir yolculuğa çıkarıyor. Romanın ana karakteri gazeteci Murat, Brüksel’de Türkiye-AB ilişkileri muammasının ortasında kendine tarih yaratma çabasında iken, bitpazarından aldığı traş sehpasıyla kendini “hatıratını”, şanlı kök ve aile tarihini yazdırmak isteyen Oğuz Göker’in evinde buluyor. Sadece evinde değil; Göker’in hayatının muammasında, çarpıtıldığı kök tarihinde, karısı Sitaré’nin sessizliğinde ve kızı Handan’ın kara kutusunda...

Mekanları iyi bildiğim yerlerden seçtim

Yok Çünkü Telifisi’nin sizdeki çıkış noktası neydi?

Tarihin farklı yüzlerine bakma isteği. Romanın merkezine toplumsal ve kişisel tarihin nasıl inşa edildiğini koyarak çıktım yola. Devletlerin tarih yazımı ile bireylerin yaşam öykülerini kurgulayışı arasında paralellikler olduğunu düşünüyorum. Bu paralellik üzerine düşünme arzum temel motivasyonumdur.

İnsanların nesnelerle kurduğu ilişkiler, kuşaklararası aktarım ve yazma eylemi üzerine ise epeydir düşünüyordum.

Rumeli ve Gaziantep kültürlerinin buluştuğu bir aile ortamında büyüdünüz. İstanbul ve Brüksel arasında yaşadınız. Romanı okuduğumda, hayatınızdaki coğrafi mekânların yer aldığı- nı gördüğümde, her ne kadar yazarla karakter arasında ortaklık kurmak istemesem de bu ister istemez oldu. Üstelik romanın ana karakteri Murat da Brüksel’de gazeteci...

“İnsan yazarın dönüşürmüş çünkü aynı zamanda kendisiyle yüzleşmiş” cümlesinden yola çıkarak, sizin bu cümleyi ne kadar yaşadığınızı merak ediyorum...

Çok! Yazarken kendinizi serbest bıraktığınızda bilincinizden dökülenler bilincinde olmadığınız duyularınız, düşünceleriniz olarak karşınıza

Göğüş ilk romanı Işık Ülkesinden ile Yunus Nadi Ödülü’nü kazanmıştı.

Mekânı olarak iyi bildiğim yerleri seçtim. Brüksel benim yaşamımda İstanbul kadar, Ankara kadar belirleyici bir yere sahip. Gaziantep’te yaşamadım ama baba memleketim. İlk romanım *Işık Ülkesinden*’de anne tarafımın geldiği Rume- li’den yola çıkmıştım. O romandaki zeytinlikler ikinci romanım *Zeytin Kuşu*’na mekân ve doğayı sahiplenme olarak sarktı. *Yok Çünkü Telifisi*’nde sıra Kudüs’ten Urfa’ya uzanan bir hatta, baba memleketi olan Antep’i de işin içine katmaya gelmişti. Murat karakterinin de benim gibi Brüksel’de gazetecilik yapması, bahsettiğiniz türden bir özdeşlik kurulması- na yol açabilir elbette.

Romadaki “İnsan yazarın dönüşürmüş çünkü aynı zamanda kendisiyle yüzleşmiş” cümlesinden yola çıkarak, sizin bu cümleyi ne kadar yaşadığınızı merak ediyorum...

Çok! Yazarken kendinizi serbest bıraktığınızda bilincinizden dökülenler bilincinde olmadığınız duyularınız, düşünceleriniz olarak karşınıza

“Avrupa ‘öteki’sini yitirirse, Türklerle savaşarak oluşan kimliğini ayakta tutan önemli bir şeyden yoksun kalır

Mekânı olarak iyi bildiğim yerleri seçtim. Brüksel benim yaşamımda İstanbul kadar, Ankara kadar belirleyici bir yere sahip. Gaziantep’te yaşamadım ama baba memleketim. İlk romanım *Işık Ülkesinden*’de anne tarafımın geldiği Rume- li’den yola çıkmıştım. O romandaki zeytinlikler ikinci romanım *Zeytin Kuşu*’na mekân ve doğayı sahiplenme olarak sarktı. *Yok Çünkü Telifisi*’nde sıra Kudüs’ten Urfa’ya uzanan bir hatta, baba memleketi olan Antep’i de işin içine katmaya gelmişti. Murat karakterinin de benim gibi Brüksel’de gazetecilik yapması, bahsettiğiniz türden bir özdeşlik kurulması- na yol açabilir elbette.

Romadaki “İnsan yazarın dönüşürmüş çünkü aynı zamanda kendisiyle yüzleşmiş” cümlesinden yola çıkarak, sizin bu cümleyi ne kadar yaşadığınızı merak ediyorum...

Çok! Yazarken kendinizi serbest bıraktığınızda bilincinizden dökülenler bilincinde olmadığınız duyularınız, düşünceleriniz olarak karşınıza

da dikiliyor. Bu da düşünmeyi getiriyor. Böyle bir süreç yaşayan biri ister istemez dönüşür. Yazmanın en güzel taraflarından biri bu.

Yazar başkasına bakıp kendini gözlemler

Kahramanımız Murat’ın kendini sorguladığı bir bölüm var: “*bitpazarlarında dolaşıp kendime tarih mi yaratmaya çalışıyordum*” diye soruyor. Başkalarının tarihlerinin derinliklerine inmeye çalışıp yer yer kendi tarihiyle de yüzleşiyor sanki...

Evet, tıpkı bir yazar gibi. Yazar başkalarının hikayesine yakından baktıkça kendini onlar üzerinden yeniden gözlemlemiş oluyor. Öteki kişiler bir tür ayna tutmuş oluyor ona. Murat’ın Oğuz Göker’in köklü ailesinin tarihini yazarken karşılaştığı srlar, aile ilişkileri, ülke ve dünya tarihi ile bu aile- nin geçmişi arasındaki bağlar, Murat’ı da hem kendi kişisel hikayesini hatırlamaya hem de tarih yazımı, kuşaklararası aktarım, kurmaca ve yazma eylemi üzerine düşünmeye sevk ediyor. Düşüncelerini derinleştirmesinde en büyük pay ise kuşkusuz ki Oğuz Bey’in kızı Handan’a duyacağı aşk. Çünkü aşk birine herkesin baktığı gibi bakmanızı sağlar. Onu araştırmanızı, merak etmenize, keşfetme arzusu duymanıza yol açar.

Yok Çünkü Telifisi/ Zeynep Göğüş/ Everest Yayınları •

Aldattım, huzursuzum

Eşimi bir kere aldattım ve çok huzursuzum. Bir anlık bir hatayla oldu. Edebiyata çok yabancı değilim, bu temanın geçtiği kitapları okudum, ama hepşi yıkım getiriyor. Sizin öneriniz var mı? Rumuz: **Anna K.**

Sevgili **Anna K.**,
Aklıma ilk gelen Ahmet Altan'ın *Aldatmak* adlı kitabı. Ahmet Altan'ın edebiyatının çok meraklı olmamakla beraber, her zaman alternatif bakış açıları sunabildiğini düşünüp saygı duyuyorum. Bu kitapta da aslında çok kentli, çok sarsıcı ama bir yandan da çok dingin bir hikâye anlatılıyor. Yani sizin de söylediğiniz gibi yıkım getiren 1800 sonları edebiyatından farklı olarak; daha modern hayatın içinden, daha zamanın ruhuna uygun, daha kaostan uzak bir kurgu... Sonunu çok söylemek istememekle birlikte en büyük yıkımın karı-koca arasındaki bir yüzleşme olduğu bir romandan bahsediyoruz. Kitaptan bir alıntı koyarsam daha iyi anlayabileceğinizi de düşünüyorum:

“Sabırsızca söylenmiş tek bir kelime insanın hayatını nasıl değiştirebilir diye çok düşünmüştü daha sonraları. Gizli isteklerin, alışkanlıkların güvenilir kabuğunun altında beslenip büyüyen günahkâr arzuların, unutulmuş anlamsız öfkelerin, farkına bile varılmayan bıkkınlıkların, küçük çekiç darbeleri gibi hayatı yontarak, o bildik hayatın içinden yeni hayat biçimleri çıkardığına karar vermişti sonunda. Her şeyin ne kadar masum bir nedenle başladığını hatırlıyordu; bu rastlantıda kırıcı bir alaycılık bulmuş, hatta masumiyetin kendisinden bile kuşku duymuştu.”

Her şey insan için ama tabii düşünülmesi gereken şeyler de var: Evliliğinize hâlâ devam etmek istiyor musunuz, yaşadığınız bu deneyimin sebeplerini bilebiliyor musunuz, aynı deneyimi tekrar yaşayabileceğinizi düşünüyor musunuz ve bir terapist görmeye kendinizi hazır hissediyor musunuz? Bunları uzman bir psikolog-

ASLI PERKER

Bibliyoterapi

Okumak duyguları tanımanızı sağlar, ruhunuzu iyileştirir. **Haftalık bibliyoterapi seansına** hoş geldiniz. Derdinizi yazın, derman olacak kitabı söyleyelim... bibliyo@gazeteoksijen.com

la konuşmanız en doğrusu olur elbette.

Bununla beraber edebiyat dışında faydalanabileceğiniz kitaplar da var. Bunlardan biri *Aşk Evlilik Sadakatsizlik: Şeytan Üçgeni*. Uluslararası Kognitif Terapiler Birliği'nin başkanlığını da yapmış olan, 1982 Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunu Prof. Dr. Mehmet Z. Sungur'un kaleme aldığı kitap; sadece ilişkilerdeki sadakatsizlik üzerine eğilmeyip, konuyu en baştan, aşktan, kimyasından alıyor, sonrasında bunun sevgiye evrilmesi, birlikteliğin yürütülmesi ve ilişkilerde çıkabilecek pürüzlere kadar varıyor. 224'üncü sayfadan başlayan *Sadakatsizliğin Anlamını Kavrarak* ve 236'ncı sayfadaki *Sadakatsizliği Yapan Partnerin Kayıpları* başlıklarının özellikle ilginizi çekebileceğini düşünüyorum.

Umarım az da olsa huzuru bulmanızda yardımcı olabilirler. Sevgiler.

REÇETE:

1. *Aldatmak*, Ahmet Altan, Everest Yayınları, 496 Syf.
2. *Aşk Evlilik Sadakatsizlik: Şeytan Üçgeni*, Prof. Dr. Mehmet Z. Sungur, Destek Yayınları, 296 Syf. •

ÇOK SATANLAR

Amazon Türkiye, D&R, Eganba, Hepsiburada, İdefix, Kitapyurdu, Remzi Kitabevi çok satanlar listelerinin ortalamasıyla oluşturulmuştur.

YERLİ

- 1 *Var mısın?* - Güçlü Bir Yaşam İçin **Doğan Cüceloğlu** / Kronik Kitap
- 2 1984, **George Orwell** Can Yayınları
- 3 *Hayat Kaybettiğin Yerden Başlar* **Miraç Çağrı Aktaş** / İndigo Kitap
- 4 *Babaannem Geri Döndü* **Şermin Yaşar, Resimleyen: Ezgi Keleş** / Taze Kitap
- 5 *Veba Geceleri* **Orhan Pamuk** / Yapı Kredi
- 6 *Seyir* / **Piraye** / Mona Kitap
- 7 *Gecikmeli Teslimiyet*, **M. Barış Muslu** / Doğan Kitap
- 8 *Otuz Milyon Kelime*, **Dana Suskind, Beth Suskind** Buzdağı Yayınevi
- 9 *Körlük*, **Jose Saramago** Kırmızı Kedi Yayınları
- 10 *Utangaç Ayı Monti*, **Duncan Beedie** / İş Bankası K. Yayınları

YABANCI

The New York Times Çok Satanlar Listesi

- 1 21st Birthday, **James Patterson & Maxine Paetro** Little, Brown
- 2 *The Last Thing He Told Me* **Laura Dave** / Simon & Schuster
- 3 *Project Hail Mary* **Andy Weir** / Ballantine
- 4 *Sooley* **John Grisham** / Doubleday
- 5 *Where The Crawdads Sing* **Delia Owens** / Putnam
- 6 *The Four Winds* **Kristin Hannah** / St. Martin's
- 7 *A Gambling Man* **David Baldacci** / Grand Central
- 8 *The Newcomer*, **Mary Kay Andrews** / St. Martin's
- 9 *The Hill We Climb* **Amanda Gorman** / Viking
- 10 *The Midnight Library* **Matt Haig** / Viking

DÜNYACA ÜNLÜ CERRAH PROF. DR. KILIÇ:

‘Beyin, daha iyi bir hayatın modelidir’

KAHRAMAN ÇAYIRLI

Beyin cerrahisinde hem ışın cerrahisini, hem de geleneksel mikro cerrahi yöntemlerini bir arada kullanmasıyla dünyanın sayılı cerrahlarından biri olan Prof. Dr. Türker Kılıç, Bahçeşehir Üniversitesi Tıp Fakültesi Kurucu Dekanı ve dünyanın en saygın akademilerinden biri olarak gösterilen Avrupa Bilim ve Sanat Akademisi (Academia Scientiarum et Artium Europaea) üyesi. Yayımlanan yeni kitabı *Yeni Bilim: Bağlantısallık, Yeni Kültür: Yaşamdaşlık* (Ayrıntı Yayınları) vesilesiyle Kılıç ile beyne dair merak edilenleri konuştuk.

Bir et parçası nasıl bütün bunları yapıyor

Beyne karşı olan ilginiz nasıl doğdu?

İlk kıvılcım 11-12 yaşlarındayken ‘Vücudumuzu Tanyalım’ ünitesi esnasında, ilkokul öğretmenimin bana beyin rolünü vermeyle çıktı. Sadece o organın piyesteki bölümünü oynamamız değil, aynı zamanda o organı bir sakatatçıdan almamız ve sınıfa getirmemiz istenmişti. Hayatımda ilk defa o gri, yumuşak, yoğurtsu dokuyu sakatatçıdan aldığım kuzu beyninde elimde tuttum. O piyesten şunu sorduğumu hatırlıyorum: Nasıl oluyor da bu gri yapı, bu et, bu organ, kuzunun meradan yuvasına geri döndüğü zaman kendi annesini bulmasını sağlıyor? Bu soruyla birlikte aslında tüm bu sürecin başladığına artık bugün geriye dönüp baktığım zaman inanıyorum.

Sizin çok önem verdiği-

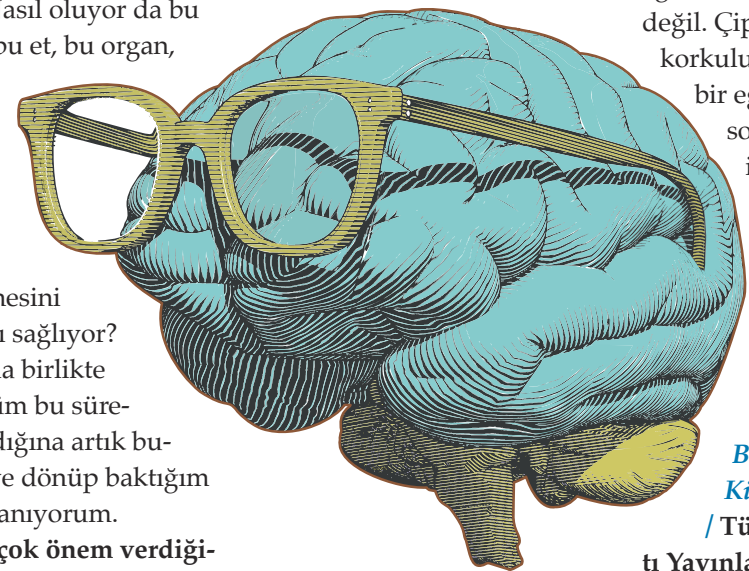

Prof. Dr. Türker Kılıç

niz “bağlantısallık” ne demek ve neden bu kadar önemli?

Bütün, onu oluşturan parçaların aritmetik toplamından fazlası. Bütünün istikrarını sağlayan esas şey de parçaların birbiriyle olan ilişkisi. Bilim bu sayede ilk kez bütünü anlamak için parçalardan çok, parçaların birbiriyle olan ilişkisinin anlaşılmasının gerektiğini ortaya koydu. İnsanı bir yaprak gibi düşünürsek... Her insan, yani yaprak yanındaki yapraktan çok farklıymış gibi hissediyor. Öyle varsayıyoruz. Halbuki orman açısından bakıldığında sonuçta bu yapraklar, bütünü oluşturan parçalar. Ve orman yaprak için değil, yaprak orman içindir.

Bir röportajınızda duygu ve düşüncenin matematiğinin aynı olduğunu

söylüyorsunuz. Bu hususu biraz açabilir miyiz?

Bizim kültürel, psikolojik ya da sosyolojik olarak farklı niteliklerle isimlendirdiğimiz bu zihin ürünleri aslında biyolojik anlamda ya da nöral anlamda ya da enformasyon matematiği anlamında temel yapıları kullanıyorlar. Yani bu bir dijital bilgisayar sisteminin ister *Sims* oyununda ister bir *Warcraft* oyununda farklı ürünler verse de, benzer matematik ağını kullanması gibi bir süreç esasında.

Salgında gördük ki insan merkezde değil

Beyin günümüzde neden bu kadar popülerleşti?

Esas soru aslında “Nasıl daha iyi ve güzel bir dünya yaratabiliriz?” Yaşamın insan merkezli olmadığını korona krizinde gördük. “Nasıl daha iyi bir yaşam sürmeliyiz?” sorusuna bilimsel temelli bir yanıt verme çabası

içerisine girdiğimiz zaman, bir modele ihtiyacımız var. Ve bu model de insan beyni.

Eğitim de çocuklara bir nevi çip takmaktır

Yeni bir çağın eşigindeyiz. İnsanlara çip takılması ve robotlaşmasından söz ediliyor. Siz bu konularda ne düşünüyorsunuz?

Yapay zekâ eğer onu iyi eğitirsek, korkulacak bir şey değil. Çip takılmasından korkuluyor; oysa insanları bir eğitim için bir sınıfa soktuğunuz andan itibaren zaten bir çeşit çipi ona taktırsınız. Öğretmen sözlerle çocukların zihnini birer çip gibi etkiler.

Yeni Bilim: Bağlantısallık, Yeni Kültür: Yaşamdaşlık / Türker Kılıç / Ayrıntı Yayınları •

Amazon'un sırlarının peşinde

2013'te yayımlanan *The Everything Store: Jeff Bezos and The Age of Amazon* adlı kitabıyla tüm dünyada büyük yankı uyandıran Amerikalı gazeteci ve yazar Brad Stone'un, dev şirket Amazon'a ve kurucusu Jeffrey Preston Bezos'a olan ilgisi sürüyor. İlk kitabında şirketin biyografisini sunan yazar, geçtiğimiz günlerde birincinin devamı niteliğinde olan ikinci kitabı *Amazon Unbound: Jeff Bezos and The Invention of a Global Empire*'de yine şirkete ve Jeff Bezos'a odaklanmayı sürdürüyor.

Kitap, genç bir şirketin nasıl küresel ekonomideki en güçlü ve en rakipsiz varlıklardan biri haline geldiğini, bu eşi benzeri görülmemiş

büyüme öyküsünü tüm ayrıntılarıyla ele alırken bir yandan da kendini Amazon'u var etmeye adanmış Jeff Bezos'un hayatına odaklanıyor. Ama eleştirmenler tarafından, bir Jeff Bezos biyografisi olarak zayıf bulunuyor. Ban Smith'in *The New York Times*'taki yazısından, yazarın ilk kitabı için Bezos ve ailesiyle yakın temasta bulunduğunu ancak kitap yayımlandıktan sonra yaşanan bir aile skandalı sebebiyle tüm irtibatını kaybettiğini öğreniyoruz.

Ayrıca tüm dünyanın gözü ise, yarattığı ekonomik modellerle Amerika ekonomisinde ezici bir güç haline gelen Amazon'un tüm dünyaya olan etkilerini derinlemesine anlatacak üçüncü kitapta... **HÜLYA ÇELİK •**

Vedat Türkali'de roman ödülü Tunç'un

2021 Vedat Türkali Roman Ödülü, *Osman* adlı eseriyle Ayfer Tunç'un oldu. 473 eserin başvurduğu ödül jürisinde ediyatçı, Oksijen yazarı Zülfü Livaneli ile kültür sanat gazeteciliğinin duayeni, Hürriyet yazarı Doğan Hızlan da bulunuyordu. Can Yayınları'nın bastığı *Osman*'da Ayfer Tunç lüksün gösterişine kapılarak zamanla servetin hem de benliğin tükenişini anlatmıştı. Yarışmada Öykü Ödülü *Şehirli Karınca* (Sel Yayınları) ile Mehmet Güreli'nin; Şiir Ödülü de *Dil Tutulması* (Yapı Kredi Yayınları) ile İlhan Durusel'in oldu. Kazananlar, ödülleri mayıs ayının sonunda alacak. •

The New York Times çok satanlar listesinde 22 hafta...

Her sayfada yeni kader

Bir kütüphaneye gidip seçtiğiniz kitaplarda kendinizi görme şansınız olsaydı, bu diğer hayatlar gerçeğinden daha iyi olur muydu? *The Midnight Library*'nin başkarakteri Nora Seed, Gece Yarısı Kütüphanesi'nin sonsuz sayıda kitap içeren rafları arasında kaybolurken bu sorunun içinde kayboluyor. Bu büyüleyici kütüphaneden seçtiği her kitap farklı bir hayata, farklı seçimlere sürüklüyor Nora'yı. Ya daha sakin yaşasaydı, ya hayal ettiği gibi buzulbilimci olsaydı, ya evlenseydi, ya o ayrıntılarla hiç yaşamasaydı, olimpi-

yüzücü ya da bir rock yıldızı olsaydı... Kendi hayatına dair yaşamadığı ne varsa, o kitap onu yaşamasını sağlıyor. Tüm bu hayatların içinde gezinirken de kendisi için en doğru ve en tatmin edici hayatın hangisi olduğuna karar vermeye çalışıyor, sorgulamalar yapıyor bir yandan.

Çocuklar ve yetişkinler için yazdığı kurgu ve kurgu dışı kitaplarla tanınan, *Reasons to Stay Alive* ve *How to Stop Time* kitaplarının uluslararası çoksatın yazarı,

İngiliz yazar ve gazeteci Matt Haig'in British Book Awards'un 2021 Yılının En İyi Kurgu Kitapları kısa listesinde yer alan son romanı *The Midnight Library*; bir yandan kurgunun sınırlarını zorlarken bir yandan da okuru evrenin sınırlarının dışına çıkarıyor. Yaşam ve ölüm arasında duran bir kütüphane var bu kitapta ve bu kütüphanede raflar sonsuzluğa uzanıyor. Zekice

kurgulanmış bu sürükleyici okuma deneyimi, şu zorlu günlerde arayıp da bulamadığınız kafa dağıtma fırsatını size sunabilir. **HÜLYA ÇELİK •**

Tuna Kiremitçi
Kitap Dedektiği

kiremitci@gmail.com

Topkapı filminin casusluk romanı

Peter Ustinov'a zamanında En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu dalında Oscar kazandıran, ünlü *Topkapı* filminin esin kaynağı *Gün Işığı*, şimdi bir kez daha bizlerle

Gün Işığı ilk kez 60'larda Hürriyet tarafından tefrika edilmiş. "Hadise yaratan büyük roman" başlıklı sunumda şöyle deniyor: "Dünyanın en meşhur macera ve casusluk romanları yazarı Eric Ambler'in kaleme aldığı ve Portekiz'den İsveç'e, İngiltere'den Yunanistan'a kadar bütün Avrupa'da günün romanı olarak yüzlerce gazete ve mecmuada tefrika edilen, her dile çevrilip kitap halinde yayımlanan *Gün Işığı* yıllardan beri benzeri yazılmamış eşsiz bir heyecan romanıdır.

Filminin çevrilmesine memleketimizde başlanan ve en mühim rollerini Maximilian Schell, Melina Mercouri ve Peter Ustinov gibi dünya çapındaki şöhretlerin oynadıkları *Gün Işığı*, baştanbaşa heyecanla yoğrulmuş bir macera fırtınasıdır.

Bütün dünyada hadise yaratan, İstanbul'un egzotik ve tarihi güzellikleri içinde dehşet verici bir tempo ile cereyan eden *Gün Işığı* adlı bu eseri, Çarşambaya neşre başlıyoruz."

Tefrikayı Sezgin Burak resimlemiş. Bahsedilen film de Jules Dassin'in yönettiği, 1964 tarihli *Topkapı* tabii ki... Peter Ustinov'a En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu Oscar'ını kazandıran, bu arada Türkiye turizmne epey hayrı dokunan filmin esin kaynağı *Gün Işığı*, şimdi Yapı Kredi Yayınları sayesinde bir kez daha bizlerle. Bu kez Mehmet Gürsel çevirisiyle.

Romanda olaylar 1961 yılının İstanbul'unda geçiyor. Yarı İngiliz-yarı Mısırlı Arthur Abdel Simpson aslında Atina'da turistlere musallat olan küçük bir dolandırıcı. İradesi dışında karıştığı olaylar sonucunda kendisini Türkiye'de gelişen uluslararası

bir komplonun içinde buluyor. İstanbul'a götürmeyi yüz dolara kabul ettiği Lincoln'un gizli bölümünde bir dolu silah olduğundan haberi bile yok. Yakayı ele verince de külyutmaz komiser Tufan, onu Türk istihbaratı için casusluk yapmaya zorluyor. 27 Mayıs darbesinin hemen ertesi deyiz çünkü. Milli Birlik Komitesi aşırı hassas.

En küçük bir casusluk yeteneği olmayan kıt zekâlı Arthur çaresiz başlıyor onu bu işlere bulaştıran İsviçreli çifti izlemeye.

Şöförliklerini üstleniyor ve görüp duyduklarını her fırsatta komiser Tufan'a rapor ediyor. Anlatıcı kendisi olduğu için de roman giderek trajikomik bir hal alıyor. Hatta hep "polisye-gerilim" olarak sınıflandırılmış olsa da, bir bakıma kara mizah

romanı. Eric Ambler'in ince espri anlayışı her paragrafta kendini hissettiriyor. Yazar İstanbul hakkındaki bilgisi ve Türklere dair dostane gözlemleriyle de kalbimizi kazanıyor.

Gün Işığı İngiliz tarzı bir İstanbul polisiyesi. Ustaca kurgulanmış, bir o kadar da iyi yazılmış. *Topkapı* filmiyle arasında epey fark var. Filimde hikâyeyi tarihsel ve sosyal bağlamından koparıp oryantalist bir Hollywood eğlenceliğine dönüştürmüşler. Bu arada kurgu da ters yüz edilmiş ve romandaki sürpriz kaybolmuş. Yine de sinemanın o zamanki imkânlarıyla çekilmiş 60'lar İstanbul'undan nos-taljik tatlar alıyorsunuz. Oysa roman tazeliliğini 21'inci yüzyılda yazılmış gibi koruyor. Eh, buna da edebiyatın sinemaya karşı üstünlüğü diyelim artık.

Gün Işığı/ Eric Ambler/ Çeviren: Mehmet Gürsel/ Yapı Kredi Yayınları/ 256 Sayfa. •

Ekonomi duayeni Törüner'den hatıralar

Türkiye'nin ekonomi yönetiminin en kritik noktalarında yıllarca görev yapan Yaman Törüner anılarını bir kitapta topladı. *Yorumlu Hatıralar* adlı kitap ülkenin bir dönemine damga vurmuş isimler ve olaylar hakkında bilinmeyenleri açıklığa kavuşturuyor. 1994 krizi sonrası yaşananlar da dahil olmak üzere yakın tarihin pek çok

Yaman Törüner

önemli olay, Törüner'in anılarıyla aydınlanıyor. Kitapta Turgut Özal'dan Süleyman Demirel'e, Bülent Ecevit'ten Tansu Çiller'e, Mesut Yılmaz'dan Recep Tayyip Erdoğan'a kadar siyaset tarihinin büyük aktörleriyle ilgili anılar da var.

MD Yayınevi etiketli *Yorumlu Hatıralar* bugünden itibaren okurlarla buluşuyor. •

Paralı yayıncılığın kitapta yeri var mı?

NAZLI BERİVAN AK
berivanak@gmail.com

Kitabınızı yazdınız, geleneksel yayınevlerinden yanıt beklemeye sabrınız yok ya da olumlu bir haber almadınız. Bu noktada sundukları paketlerle kitabınızı yayınlama, yayma ve okura ulaştırma sözü veren yayınevleri devreye giriyor. Bu sisteme ise kişisel yayıncılık, yazar destekli yayıncılık, paralı yayıncılık gibi isimler veriliyor. Kitaplarının tüm gelir ve kullanım haklarını yazarına verme iddiasında olan yazar destekli yayınevleri dünyada uzun süredir gündemde. Her ne kadar ülkemizde yeni yeni yaygınlaşsa da dünyada alternatif sistemlerle kurulmuş çok sayıda yayınevi, iin kazanmış yazar, sisteme bağlı çoksatın başlık var. •

6 bini aşkın kitap basular

Zeynep Aytakin (Cinius Yayınları Kurucu Ortağı)

Bu sistemle yayın yapan yayıncı sayısı 100'ü aşmış durumda. Bizim de yayımladığımız kitap sayısı 6 bini geçti. Kitaplar arasında çoksatın denebileceklerin çoğu klasik yayınevlerine transfer olmuyorlar çünkü bu sistemle kazançları çok daha yüksek. İyi satışa ulaşmış ve transfer olanlar arasında Fatih Murat Aysan, Yonca Eldener, Vefa Enver gibi yazarlar var. Her tür sanatsal ürünün, sanatçısı tarafından, onaya ya da satış kaygısına göre değerlendirilmeden ortaya çıkabilmesini sağlıyor sistem.

İlk bakışta cazip ama şikayetler var

Kenan Kocatürk (Türkiye Yayıncılar Birliği Başkanı)

Kitapçı bu sistemle basılmış kitapları ciddiye almıyor. Sistem ilk bakışta cazip görünse de devamında sorunlar yaşanıyor, bu konuda çok sayıda şikâyet alıyoruz. Kitabın tanıtımı, bülten gönderimi, yaygınlaştırılması konusunda sıkıntılar yaşanıyor. Dağıtım da temel problemlerden biri, kitapçılarda bulunmuyor. Özellikle akademik dünyada kötüye kullanılabiliyor. Çok sayıda akademisyenin doçentlik yükseltmeleri için uluslararası yayıncı kisvesiyle kitapları basılıyor ancak titiz bir hakem ve editör değerlendirmesinden geçirilmemekte.

Yazarlar yanıltılıyor, boşa para harcamasınlar

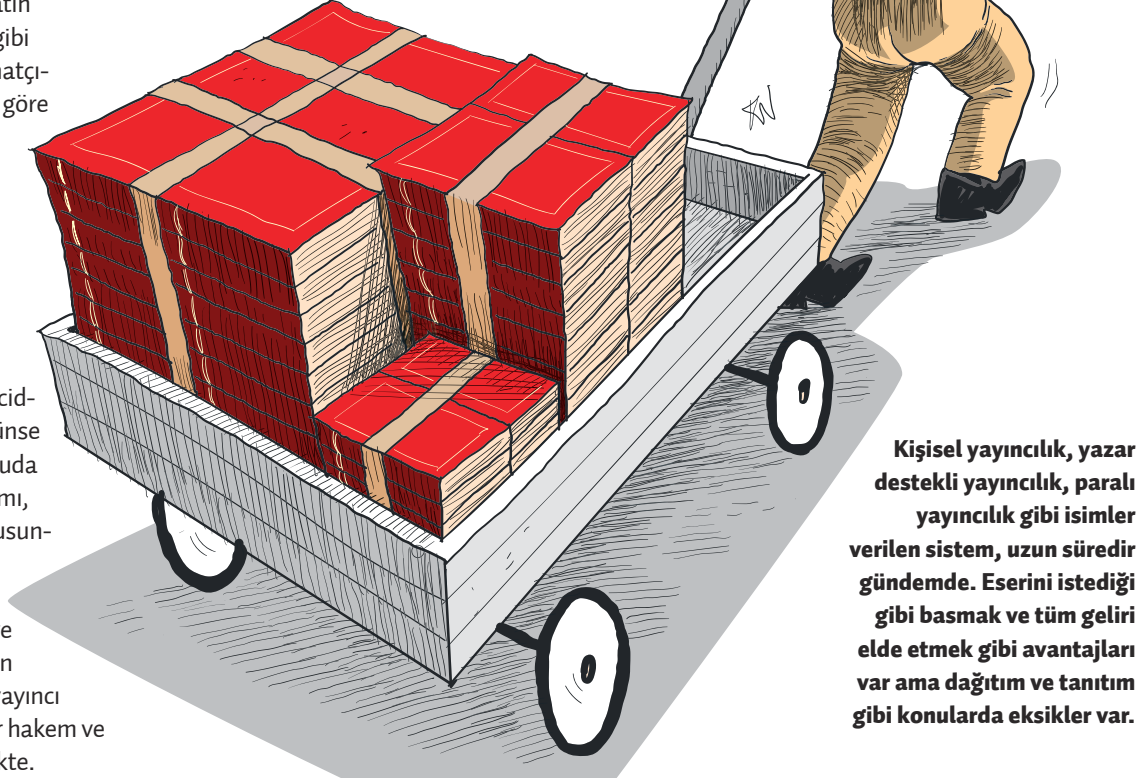
Metin Celâl (Eleştirmen, Yazar)

Yazarların kendi olanaklarıyla kitaplarını bastırması geçmişten gelen ve bugün dünya çapında yaygın olan bir uygulama. Son zamanlarda yazar adaylarına bu hizmeti veren yayınevleri oluştu. Bu uygulama ile okur yanıltılıyor gibi görünüyor. Normalde yayınevinin yayımlamayacağı eserler, yayımlanmaya değer bulunmuş gibi sunuluyor. Aslında yanıltılan ise yazarlar. Hedefledikleri okura ulaşamıyorlar. Kitapçılar bu tip kitapları hemen tanıyor, raflarında yer vermiyor. Bu tür girişimlerin yayıncılık sektörüne maddi açıdan katkısı var. Yayınevi yazar adayından aldığı para ile kendi programında görmek istediği başka yazarların eserlerini basabilir. Yazar adaylarına çalışmalarını önce dergilerde yayınlamaya çalışmalarını, sonra kitaplaştırmak için yayınevlerine başvurmalarını, boş yere para harcamamalarını öneriyorum.

Tüm telif ve gelir yazarda kalıyor

Ayşe Marika Sağlam (Yazardan Direkt Yayınevi Editörü)

Bize ulaşan yazarlar, bir danışmanla karşılaşıyor. Ardından dosyalarını deneyimli bir ekibe emanet ederek, tüm telif ve gelir haklarının kendilerinde olacağı bilerek, diledikleri şekilde eserlerini okura ulaştırıyorlar. Eserler e-kitap olarak yayımlanıyor ama basım seçeneği de var. İstenirse tekil basımlar yapılabilir. Böylece yazarlar düşük maliyetle kitabını yayımlayabiliyor. Ayrıca dağıtım seçeneği ile raflarda da yer bulabiliyor.

Kişisel yayıncılık, yazar destekli yayıncılık, paralı yayıncılık gibi isimler verilen sistem, uzun süredir gündemde. Eserini istediği gibi basmak ve tüm geliri elde etmek gibi avantajları var ama dağıtım ve tanıtım gibi konularda eksikler var.

Ciddi konulara tatlı hikayeler

Çevre kirliliği ve insanlığın ortak değerleri gibi 'büyük' meseleler çocuklara tatlı öykülerle anlatılmış

ECE ERDOĞUŞ LEVİ
eceedogus@hotmail.com

Küçük Tessa'dan Dünya'ya mektup

Isabel Otter'in yazdığı, Clara Anganuzzi'nin resimlediği *Sevgili Dünya*; çevre kirliliği, sonuçları ve buna karşı neler yapılabileceği konusunda çocukları bilgilendiren, çok sevimli resimlemelere sahip, sımsıcak bir hikâye.

Hikâyenin kahramanı minik Tessa, kâşif olan dedesinin anlattığı harika hikâyeleri dinlerken her birinde renkli hayallere dalar. Günün birinde Dünya'ya bir mektup yazmaya karar verir. "Sevgili Dünya," diye başlar söze. Sonrasında Dünya'nın güzellikleri bir bir dökülür ortaya. Tabii incinmişlikleri de... Fakat hâlâ yapılabilecekler vardır, Dünya'nın ne kadar özel bir yer olduğunun farkına varmak yeter.

Sevgili Dünya/ Isabel Otter/ Resimleyen: Clara Anganuzzi/ Çeviren: Olcay Mağden Ünal/ Meav Yayıncılık/ 40 Sayfa

Yedi kıtada keşif zamanı

Esma Ertel'in yazdığı *Dünya Çocuklarına Günaydın*; çağdaş Türk resminin en önemli ressamlarından Mehmet Güler'ün yedi yıl önce, 1968'de çizdiği ve o zamandan beri dostu, grafik sanatçısı Mengü Ertel'in çekmecesinde duran resimleri gün ışığına çıkaran, kültürlerarası iletişime ve insanlığın ortak değerlerine vurgu yapan bir kitap.

Hikâye dünyaya meraklı Mengü dedenin o çok meşhur çekmecelerinden birinde keşfedilen Bedia Hanım'ın mektubuyla başlıyor. Bedia Hanım, devesi Moku ve horozu Bırbır ile yaptığı dünya seyahatini anlatıyor ona. Yedi kıtada gezerken, her sabah bulundukları ülkenin dilinde "Merhaba" ve "Günaydın" diyerek güneşi selamlıyorlar. Bu çok özel seyahatte tanıştıklarıysa hem hepimizin farklılıklarımızla aynı göğün altında yaşadığımızı hem de keşfedileceklerin sonsuzluğunu hatırlatıyor. Kitabın bir başka güzel yanı çocukları Mehmet Güler'ün'le ve resimleriyle tanıştırması.

Dünya Çocuklarına Günaydın/ Esma Ertel/ Resimleyen: Mehmet Güler'ün/ Doğan Egmont Yayıncılık/ 36 Sayfa

Her saniye yeni çılgınlık

Dedemin Bakkalı ve *Abartma Tozu* kitaplarıyla her yaştan çok sayıda çocuğun en sevdiği yazarlardan biri olan Şermin Yaşar'ın son kitabı *Babaannem Geri Döndü* yine eğlenceli, sevgi dolu, her yaştan okurun seveceği sımsıcak bir hikâye anlatıyor. Hikâyenin anlatıcısı Çınar'ın canı çokça sıkılmakta, o da hemen her çocuğun yaptığı türden 'yaramazlıklar' yapmaktadır. Anne babası onun bir an önce büyümesini isterler. Öyle bunalmışlardır ki babaanne Hasibe Hanım'a onu şikâyet ederler. Aynı apartmanda oturan halası da aynı şeyi kuzeni Beren için yapar: "Biz de çocuk olduk ama böyle değildik!"

Derken babaanne ertesi sabah çıkagelir, onlara taşınmaya karar vermiştir. Ama ne gelmek... Üstünde tüttü eteği, kocaman şapkası, pembe saçları ve ayağında buz patenleriyle. İçinde taşlar, yapraklar, külotlu çoraplar, boş abur cubur paketleri, Legolar bulunan valizleri, kedileri, köpeği, balıkları, kuşları ve kaplumbağasıyla... Tüm aile şoktadır. Artık her saniye yeni bir çılgınlık onları beklemektedir. Peki her şey normale dönebilecek mi? **Babaannem Geri Döndü/ Şermin Yaşar/ Resimleyen: Ezgi Keleş/ Taze Kitap/ 160 Sayfa**

Müzik kimsenin tekelinde değil

ALPER BAHÇEKAPILI
alperbahcekapili@gmail.com

Istanbul Caz Festivali'nin Genç Caz programıyla adını duyuran Büşra Kayıkçı, dünyanın en köklü klasik müzik plak şirketi Deutsche Grammophon'dan geçtiğimiz hafta bir kayıt yayınladı. İlk albümü Eskizler'i 2019 yılında paylaşan minimalist besteci, piyanist şu sıralar yeni albümünün hazırlıklarını tamamlıyor, Yunanistan ve Almanya başta olmak üzere Avrupa'da gerçekleştirilmeyi planladığı konserlerine hazırlanıyor, elektronik müziğin yerli öncüsü Ah! Kosmos'la EP'sini tamamlıyor, New York Theatre Ballet'nin şarkısı "Doğum / Birth" için yarattığı koreografinin gururunu yaşıyor ve Nils Frahm'ın yapım şirketinde bir şarkı kaydedebilmenin hayallerini kuruyor.

Nasıl bir çocukluk geçirdiniz?
Üsküdar'da doğdum, Feneryolu'nda büyüdüm. Babam torna imalatı yapıyor. Annemse ev hanımı. Tek çocuktum. Annem; "Bu çocuğun canı sıkılacak" diye kaygılıydı. Bu yüzden birçok kursa gönderdiler beni. Piyano, bale, resim, tenis kurslarına gidiyordum. Ben bunları arkadaş belledim. Hepsı birbirini besliyordu. Resim kursuna gittiğimde Edgar Degas'nın balerinlerini görüyordum. Baleye gittiğimde Çaykovski'yle ısınıyordum. Müjdat Gezen Sanat Merkezi'nde piyano kursundayken de Çaykovski'den bir şeyler çalıyorduk.

Ailenizde sanatla ilgilenen var mıydı?
Baba tarafında etnik müzikle ilgilenenler vardı. Annem 30'una kadar Diyarbakır'da yaşamış. Dedem ticaretle uğraşırken eve davet ettiği misafirlerin kültürel zenginliğine çok şahit olmuş. Fransızca konuşulur, piyano çalınırmış etraflarında. "Ben de kızıma bunları öğretmek istiyordum" diye düşünürmüş. Eğitime çok önem verirdi ailem. Benim de hassas ve duygusal bir yapım vardı. Böyle karakterdeki insanlar sanata daha çok tutunuyorlar.

Okul hayatınız nasıldı?
Eyüboğlu Koleji ve Haydarpaşa Lise-

123 yıllık plak şirketi Deutsche Grammophon tarafından bir eseri yayımlanan BÜŞRA KAYIKÇI linç kültüründen şikayetçi. Kendine yurt dışında bir alan açmak için çok uğraştığını söyleyen Kayıkçı "Oradaki sanatçıların etrafında böyle bir tartışma yok. Bizde nefret dili var" diyor

si'nde okudum. Konservatuarda okumak istiyordum. "Nasıl para kazanacaksın?" soruları beni farklı şeylere yöneltti. Bahçeşehir Üniversitesi'nde İç Mimarlık öğrenimi gördüm. Mezun olduktan sonra, çocuğum olana kadar mimarlık yaptım. Müzikle ilişkimi ise kimse bilmezdi. Birinin önünde performans gerçekleştirme kaygım olduğu için sakladım.

"Bir kadının sessiz olması gerektiğine dair bir kalıpla büyüdüm" demişsiniz. İlk nerede sesinizi duyurmak istediniz?

"Sessiz, sakın, sorun çıkarmaz" denilen bir çocuktum. Bu susma durumu üzerime yapıştı. Böyle olunca insan sesini çıkartması gereken yerlerde de susmayı öğrenmiş oluyor. Uzun süre üzerimden atamadım bu hissi. Çocuğu büyüttüm, mimarlık ofisi açtım Kuzguncuk'ta. O sırada, 28 yaşındayken, yayınladığım ilk şarkım "Doğum / Birth" ile "Ben müzik yapmak istiyordum" dedim.

Nasıl bir ülkede yaşadığınızı ve ürettiğinizi düşünüyorsunuz?

Ben kendi dünyasında yaşayan bir insanım. Böyle olmasaydım, muhtemelen bir şeyler üretemeyecektim. Onu da bozmak istemiyorum. Takip etmemeye çalışıyorum. Çünkü içine daldım mı, çıkamıyorum.

Siz istemeseniz de, ne yazık ki bir şeylerin içine çekilebiliyorsunuz. Fazıl Say; "Etrafındaki mahalle tartışmasını bir kenara bırakınlar" diyerek sizi desteklemişti. Tüm bu tartışma size neler düşündürdü?

Geçen sene İstanbul Caz Festivali Genç Caz müzisyenleri arasına seçilmemle oldu her şey. Başlarda komik geldi ama sonra bu linç kültürü motivasyonumu düşürdü. Benzer bir şeyi Cumhurbaşkanı'nın Senfoni Orkestrası Konser Salonu'nun açılışı esnasında da yaşadım. Afişte

adım yazıyordu. Bir sürü piyanist nefret dolu şeyler söyledi. Konser iptal olunca sevindim. Bu bir konser salonu. Bugün ben, yarın sen çıkarsın. Bunlar kimsenin tekelinde olan binalar değil. Müzik için yapılmış mekanlar.

Müzik üstünden yapılan bu tartışma size ne hissettiriyor?

Bunlardan uzakta kalabilmek için kendime yurt dışında bir alan açmak için çok uğraşıyorum. Yurt dışındaki muadilim sanatçıların etrafında böyle bir tartışma yok. Bizde bir nefret dili var. Ben her kesimin nefret ettiği birisine dönüştüm. Nasıl böyle bir şey olabilir ki? Tek bir grup olsa anlarım. "Yobaz" dersin, "başörtüsü" dersin. Ama herkesin aynı anda yüklenmesi bana çok kötü hissettirdi. Beni destekleyen çok fazla insan da var elbette.

Yurt dışına da yavaş yavaş açılmaya başlıyorsunuz. New York Theatre Ballet geçen kış eserinizin "Doğum / Birth"ü bir koreografisinde kullanmış. Nasıl oldu bu?

Spotify'da şarkıma denk gelmişler. Yeni bir kimliğe, yeni bir hayata geçiş hikayesi olduğunu anlattım eserin. Bir koreografi hazırladılar. Benim bale geçmişim olduğu için çok heyecanlandım. Diğer koreografilerde Mendelssohn, Bach eserleri vardı. İsmimin onlarla aynı yerde yer alması büyük gururdu.

Geçtiğimiz haftalarda Deutsche Grammophon yeni eseriniz "Bring The Light"ı yayınladı.

123 yıllık, çok önemli bir plak şirketi Deutsche Grammophon. Buradan bir eserin yayımlanması beni çok gururlandırıyor. İyilikten veyahut üstünlükten değil, kismetten bu. Pandemiye yazdığım şarkılar arasından "Bring The Light"a karar verdik. Her ay benim gibi farklı bir müzisyenin tek şarkılık kayıtlarını yayınlıyacaklar. Yıl sonunda bir albümde toplanacak hepsi.

Büşra Kayıkçı'nın yıldızı geçtiğimiz sene İstanbul Caz Festivali'nin Genç Caz programı ile parladı. Genç Caz için bu sene 7 Haziran 2021 tarihine kadar, <http://genccaz.iksv.org/> adresi üzerinden başvuru yapılabilir. Seçilen katılımcılar festival kapsamında performans sergilemenin yanı sıra yıl sonunda yayınlanacak Genç Caz albümünde de yer alacaklar.

Büşra Kayıkçı'nın şarkılarını dinlemek için telefonunuzun kamerasına QR kodu okutun.

Nils Frahm'ın prodüksiyon şirketiyle temas halindesiniz, Ah! Kosmos'la yeni bir şarkı yayınladınız. Birçok farklı alanda üretmeye devam ediyorsunuz.

Nils Frahm bana ilham veriyor. Prodüksiyon şirketlerine müziğim için ulaşmıştım. Baya bir zaman sonra döndüler. Çalışmalarını dinlediler. Daha işin başındayız. Menajerim olmadan bu kadar ilerlemiş olmaktan da mutluyum. Ah Kosmos'la da enerjimiz çok tuttu. Onunla da bir EP hazırlıyoruz.

Bu sene başka neler planlıyorsunuz?

İkinci bir piyano albümü yayınlamayı planlıyorum. Plak şirketi arıyorum. Bağimsız olmak başlarda iyi bir seçenek. Ama plak şirketlerinin sağladığı avantajlar var.

Elektronik müzik öğrenmeye çalışıyorum. Üçüncü albümün aynı karakterde olmasını istemiyorum. Yurt dışı konserlerini de dört gözle bekliyorum. Bu sene Yunanistan ve Almanya'yı öngörüyoruz.

Müziğinizin geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Etkilendiğim Olafur Arnalds, Nils Frahm gibi müzisyenler İstanbul'a geldiklerinde biletleri yok satıyor. Pekî bu müzik Türkiye'de neden yapılmıyordu? Klasik müzik altyapısından gelenler, benim alanımda bir şeyler üretmekten basit görülme kaygısıyla geri duruyorlardı. Bunun değiştiğini düşünüyorum. Gelecekte minimalist piyanoya ilgi artacak diye düşünüyorum. •

Dünyanın en görkemli müzik festivali Glastonbury'ye her sene yaklaşık 200 bin kişi katılıyor.

Festival alanındaki küçük sahnelerden birindeyiz. Onlarca sahneyi barındıran, devasa alanın bu ücra bölgesine ulaşmak için 45 dakikalık, çamuru bol bir yol yürümüşüz. "Ücra, küçük" dediğime bakmayın, bu sahnenin önünde bile 25 bin kişi vardır. Kimin karşımıza çıkacağını heyecanla bekliyoruz. Evet, hangi müzisyenin konseri olduğu belli değil. Her sene yüzlerce topluluğun sahne aldığı, yaklaşık 200 bin kişinin katıldığı, dünyanın en etkileyici müzik festivallerinden birinde, Glastonbury'de, İngiltere'deyiz. Tam on sene önce, 2011'de. Tüm line-up elbette uzun zaman önce açıklandı. Ama bu uzak sahnedeki 'sürpriz konuk' son dakikaya kadar belli değil. Ana sahnede birazdan çalacak olan U2'ya (sabah kahvaltıda Bono'nun yanımıza oturması ayrı bir hikaye) koşturarak gitmeyi göze alarak bekliyoruz. Herkes merakta. Aniden Radiohead karşımızda beliriyor. Çağımızın en muazzam topluluğu, adı line-up'a dahi yazılmamışken, rüyadaymış gibi sahneye

çıkıyor. Dünyanın herhangi bir başka festivalinde böylesine bir sürpriz yaşamak pek mümkün değil. İşin aslı, artık festivalleri nasıl yaşayacağımız da belli değil.

Coldplay sahnede olacak
2011'deki Glastonbury'de izlediğimiz 'headliner'lardan biri de Coldplay'di. Şimdi, tam da bu hafta festivale bambaşka koşullarda geri dönüyor. Müzik endüstrisinin çok ciddi darbe aldığı son bir sene her şey tepetaklak oldu. Glastonbury de bu sene çok daha ufak çapta, dijital olarak gerçekleşecek. 22 Mayıs Cumartesi günü Türkiye saati ile 21:00'de canlı olarak izlenebilecek. 23 Mayıs Pazar ise tekrarı yayınlanacak. Coldplay'in yanı sıra Damon Albarn, Haim, Michael Kiwanuka, Wolf Alice, Jorja Smith de sahne alacak isimler arasında. Festivalin biletlerine buradan ulaşabilirsiniz: <http://worthyfarm.live/> Bu arada, yayında sürpriz konukların da sahne alacağını not düşmüş olalım. Kim bilir, belki Radiohead yeniden Glastonbury'de belirir. •

HAFTANIN ŞARKILARI

En tazeler, en güzeller, bu hafta dinlemeye doyamadığım şarkılar.

- 1- Jelani Aryeh / "From These Heights"
- 2- Arlo Parks / "Porta 400"
- 3- Manic Street Preachers / "Orwellian"
- 4- The Undercover Dream Lovers / "Get You"
- 5- Leon Bridges / "Motorbike"
- 6- The Black Keys / "Walk with Me"
- 7- Paul Weller / "In Better Times"
- 8- Wolf Alice / "No Hard Feeling"
- 9- Midnight Sister / "Wednesday Baby"
- 10- Yaya Bey / "september 13th"

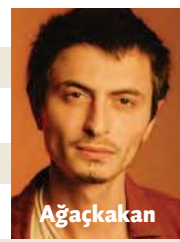

Listeyi dinlemek için telefonunuzun kamerasına QR kodu okutun

HAFTANIN YERLİLERİ

Memleketten her hafta en iyi yeni şarkılar...

- 1- Ağaçkakan / "Olağanıçı"
- 2- Selin Baycan / "Dipsiz Kuyu"
- 3- The Ringo Jets / "Fool's Crown"
- 4- Mertkan Özkan / "Aşşırın Kaliteli Zaman"
- 5- Kalk Yerine Yat / "Beni Bi' Bul"
- 6- Daniska & Yaşar / "Peki Ya Şimdi"
- 7- Burcu Tatlıses / "Ayrılığımız Sürüyor"
- 8- Olcay Bayır / "Yalnızlık (Loneliness)"
- 9- Emre Tankal / "Kadıköy"
- 10- Bade Nosa / "İçimizdeki"

Listeyi dinlemek için telefonunuzun kamerasına QR kodu okutun

BOSSA NOVA ŞARKILARI

Bossa nova'nın huzurlu melodilerinden seçkiler...

- 1- Joao Donato / "A Ra"
- 2- Elizabeth Cardoso / "Outra Vez"
- 3- Joao Gilberto / "O pato"
- 4- Os Cariocas / "Tim-Tim-Por-Tim-Tim"
- 5- Luiz Bonfá / "Sambalamento"
- 6- A.Gilberto & A.Carlos Jobim / "Água De Beber"
- 7- Nara Leao / "Diz Que Fui Por Ai"
- 8- Antonio Carlos Jobim / "Wave"
- 9- Chico Buarque / "Gentle Humilde"
- 10- Maria Creuza / "Mas Que Nada"

Listeyi dinlemek için telefonunuzun kamerasına QR kodu okutun

70 oyunluk hatıra defteri

Tilda Tezman
50 yılda dünyanın her
yerinde 3 binden fazla oyun
izledi. Şimdi bunları bir
kaynak haline getirdiği kitabı
Oyunname'nin ikincisini
çıkardı. Tezman özel seçtiği
70 oyuna yer verdiği kitap
için "Her yazı o oyunda
geçen saatlerimin hatıra
defteri" diyor

Tilda Tezman: "Bu kitapta yer
verdiğim oyunlarla, tiyatrunun
bir ifade özgürlüğü platformu
olduğunun altını çizmek istedim."

**Elif
Tanrıyar**

etanriyar@gazeteoksijen.com

Gerçek bir tiyatro tutkunu olarak ülke ülke dolaşan ve tüm seyahatlerinin rotasını, görmek istediği oyunların sahne takvimlerine göre ayarlayan Tilda Tezman'dan ikinci çok kıymetli kitap geldi. *Oyunname II* (İnkılap Kitabevi), hem tiyatroseverlerin bu dönemdeki oyun izleme açlığına ilaç olmayı, hem de bu sektördeki için yeni bir kaynak oluşturmayı hedefliyor. Okurunu büyüdü bir tiyatro yolculuğuna çıkaran kitap, Tezman'ın ilk kitabı *Oyunname*'nin yayımlandığı 2012 yılından bugüne, kesintisiz takip ettiği Avignon Tiyatro Festivali, Paris ve New York sahnelerinde izlediği oyunlar arasından titizlikle seçtiği 70'e yakın oyunu kapsıyor. Kitapta sahne sanatları alanındaki birikimler ve kritiklere, oyunlara ait zengin bir görsel malzeme de eşlik ediyor.

Bu yine aynı temada yazdığımız ikinci kitap ve büyük bir emek... Yeni kitabınızın ilkinden farklı ne yanları var?

İlk kitabımda uzun yıllar boyunca izlediğim pek çok oyundan hafızamda özel yer eden eserleri seçmiştim. *Oyunname II*'yi hazırlamaya karar verdiğimde ise aklımda tek bir yol haritası vardı: Tiyatronun bir ifade özgürlüğü platformu olduğunun

altını kalın çizgilerle çizmek. Bu amaçla bir seçki oluşturdum. İlk kitabımdan sonra izlediğim yüzlerce performans arasından her alandan ifade özgürlüğüne vurgu yapan 70'e yakın oyunu derledim. Dünyadaki toplumsal ve siyasi çalkantılar, farklı cinsel kimliklere sahip bireylerin varoluş mücadeleleri, cinsiyet ve ırk eşitliği söylemlerinden tiyatro da etkilendi ve cesur duruşuyla bütün bu değişimleri özgürce sahnelerinde sergiledi ve sergilemeye devam ediyor. Aynı zamanda klasik eserlerin modern ve çağdaş bir bakışla yorumlanmış oyunlarına ve tiyatrunun vazgeçilmez metaforu kuklalarla yapılan gösterilere de yer verdim.

Notlardan doğan kitap İzleyeceğiniz oyunları nasıl belirliyor, takviminizi nasıl hazırlıyorsunuz?

Elli yıla yaklaşan bir sürede, kesintisiz bir tiyatro izleyicisi olarak dünyanın pek çok ülkesinde, üç binin üstünde oyun izledim. Kitaplarıma aldığım oyunlar ise ağırlıklı Fransa, İngiltere, İtalya ve Amerika'da izlediğim oyunlardan oluşuyor.

Yılın belli dönemlerinde farklı nedenlerle seyahat ediyorum ama seyahat takvimimi daima yeni çıkan ve izlemek istediğim oyunların veya Avignon Festivali gibi tiyatro festivallerinin takvimleri çerçevesinde oluşturuyorum. Ve seyahatte olduğum her günün akşamına mutlaka bir oyun için biletim oluyor. Festivallerde ise günde 3 - 4 oyun seyrediyorum.

İlk kitabınız da dahil olmak üzere böyle bir kitap hazırlama fikri nasıl doğdu?

Çok küçük yaşlarda tanıştığım ve büyüme kapıldığım tiyatro oyunlarını izledikten sonra oyunlar üstüne notlar alırdım, bunlara bir tür mektup diyebiliriz. Özellikle yurt dışında izlediğim oyunlar hakkında yazdığım bu mektuplar dizisi yıllar içinde yakın çevremde dikkatini çekti ve *Vizon Dergisi*'nde izlediğim oyunları tiyatroseverlerle paylaşmaya başladım. Ardından, *Tiyatro Dergisi*, *Milliyet Sanat*, *Radikal* ve *Sözcü* gazetelerinde yayımlandı yazılarım. Zamanla biriken bu mektuplardan da *Oyunname* ortaya çıktı. Kitaplarımdaki her yazı benim o oyunlarda geçirdiğim iki-üç saatin hatıra defteridir. Türkiye'de ödenekli ve özel tiyatroların repertuarları için kitabımdan bazı oyunların referans olması ise benim için büyük gurur.

OyunnameII/ Tilda Tezman/ İnkılap Kitabevi/ 320 Sayfa. •

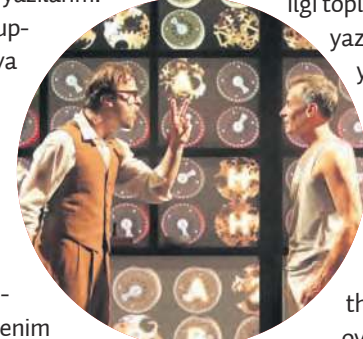

Kaplan (El Tigre), Théâtre du Rond-Point, Paris, Aralık 2013

Dev oyuncuların veda gösterileri

• "Bu kitapta son yıllarda yitirdiğimiz çok büyük oyuncuların son gösterileri de var: Michel Piccoli ile *Kral Lear*, Robert Hirsch ile *Uçmadan Önce*, Michel Aumont ile *Kral Lear Hollywood'da*, Claude Brasseur ile *Kaplanın Öfkesi*... Bu kutsal canavarlara saygıyla!

• Son yıllarda yıldızları parlayan iki genç yetenekli yazar, Florian Zeller ve Alexis Michalik'in oyunları dünyada büyük övgü ve ilgi topluyor. Kitabımda bu iki yazarın oyunlarına da geniş yer verdim. Florian Zeller, birer yıl arayla sahneye koyduğu *Anne, Baba, Oğul* üçlemesinden *Baba* piyesini filme çekti ve bu yıl Oscar ödülleri *Baba* filmindeki rolü ile Anthony Hopkins en iyi erkek oyuncu ödülünü aldı. Tiyatro oyununda ise Robert Hirsch *Baba* oyunundaki performansı ile en iyi erkek oyuncu Moliere ödülünü almıştı."

Turing'in Makinesi (Turing's Machine), Théâtre Michel, Paris, Şubat 2019

İstanbul Modern süreli sergisinde, Selma Gürbüz'ün gizemli ve renkli dünyasına ev sahipliği yapıyor.

SERGI

**SELMA GÜRBÜZ
DÜNYA DİYE BİR YER**

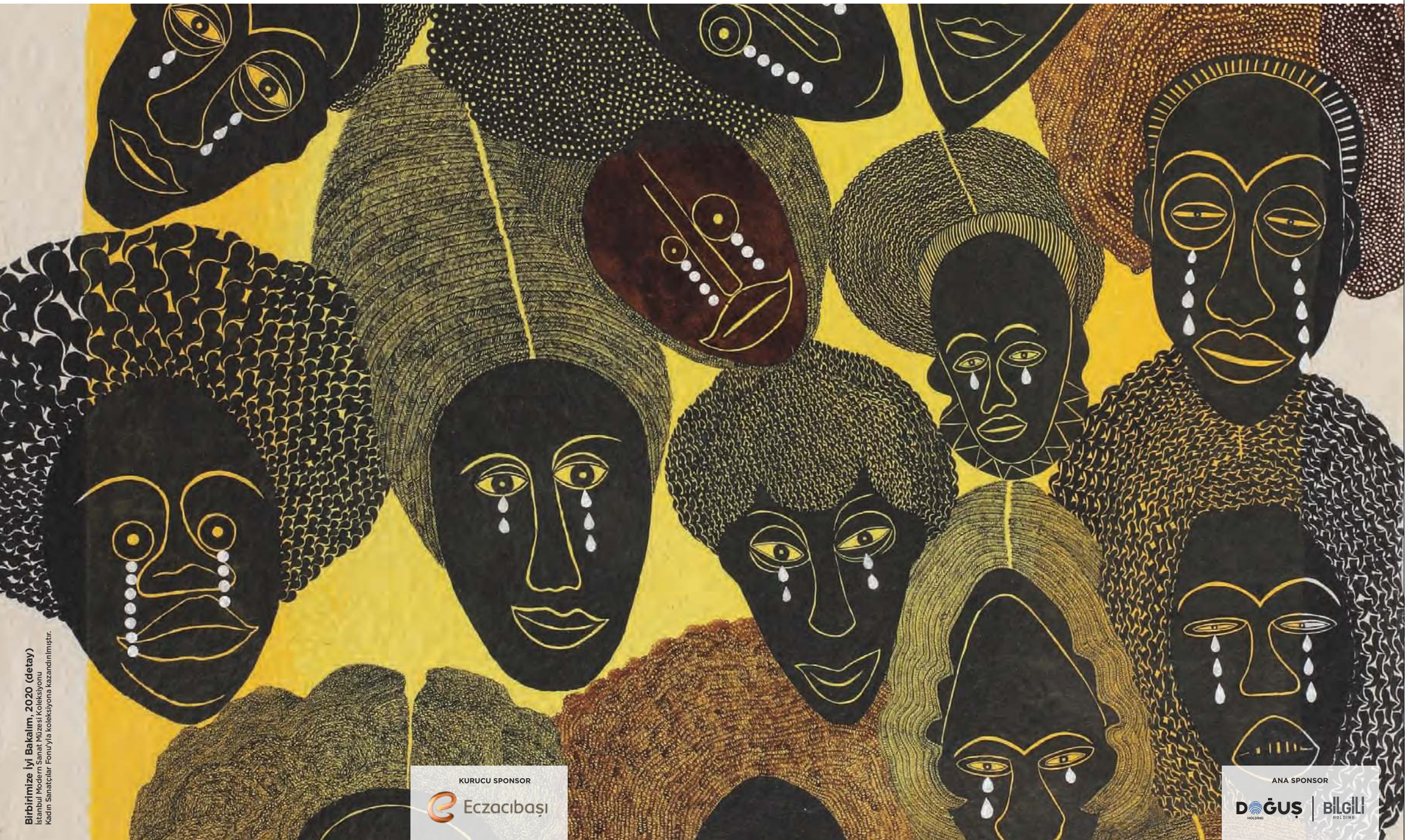
5 KASIM 2020 - 30 HAZİRAN 2021

İSTANBUL MODERN SANAT MÜZESİ

Asmalimescit Mahallesi, Meşrutiyet Caddesi
No: 99, Beyoğlu, İstanbul T 0(212) 334 7300
www.istanbulmodern.org

**İSTANBUL
MODERN**

TEMPORARY SPACE
GEÇİCİ MEKÂN

Büyük ölçekli, 2020 (detay)
İstanbul Modern Sanat Müzesi koleksiyonu
Kadın Sanatçılar Fonu'yla koleksiyona kazandırılmıştır.

KURUCU SPONSOR
Eczacıbaşı

ANA SPONSOR
DOĞUŞ | BİLGİLİ

Atölyede el birliğiyle enginar sofrası kurduk

Enginarları yığıyorum tezgahın üstüne. Herkesin önünde kesme tahtaları, bıçakları, önlükleri ve de yan bezleri hazır. Önce beraber bir kahve içiyoruz sonra işe koyuluyoruz. Akşam bir enginar sofrası hazırlayacağız

KULAKTAN DOLMA TARİFLER
Şemsa Denizsel
@semsadenizsel

9 Mayıs

Bana yine yol göründü. Marvy'de enginar atölyem var. Aslında Enginarın Hikayesi diye 3 günlük bir numara planlamıştık. Tarla ziyaretleri, enginar hasadı, enginarlı lezzetlerle piknik, enginar yemekleri ile mutfak atölyesi... Ama bu kapatmalar falan, yattı plan. Yine de otelde zaten konaklamakta olan misafirlerle hiç olmazsa mutfak atölyesini yapalım diye düşündük, işte ben de ona gidiyorum. B' de geliyor. Yani yarı keyif, yarı atölye. Sabah sıkı bir kahvaltı, sonra yol. Zaten 2.5 saati geçmiyor.

Enginarlı kokteyllerin yanında enginarlı çıtırları atıştırdık.

10 Mayıs

Dün geldik, günü aylıklık yaparak geçirdim, bu akşamüstü atölyeye katılacak misafirlerle tanışmak için bir araya geleceğiz. Hem ben onları, hem onlar birbirlerini. Enginarlı çıtır ikram etmeye karar verdim. Öğlen ana restoranın taş tabanlı fırını zaten yanyor, zaten pide lahmacun hamuru hep var, hep yapıyor, eh işte onlardan çıtır çeviriverceğim. Sonuçta tam çıtır hamuru olmasa da, un - su - tuz - maya geçerli, sadece kıvamı biraz yumuşak. Akşamüstü Ulaş onları incecik açıyor, fırında bir tur kurutuyor; Ezgi de üstünün harcını hazır ediyor. Enginarlar haşlanıp incecik dilimlendi, pesto sos hazırlandı, peynir içeden rendelendi, bezelyeler haşlandı, lor, roka ve nane

de kenara kondu, tamamız. Misafirler toplanırken, zaten hepi topu 11 kişi katılıyor atölyeye, +1'leriyle oluyoruz 20, Ulaş başlıyor çıtırlara. Kuruttuğu hamurlara önce pesto sos sürüyor, üstüne peynir rendesi. Derken enginarlar ve bezelye, biraz da karabiber, tabii değirmen. Atıyor kızgın fırına. Pıt diye 2 dakika çıtırdıyor. Dışarı alır almaz üstüne lor, nane ve en son da körpeçik rokalar. Biraz da zeytinyağı gezdirdin mi tamam. Kesiyo, yolluyor aşaağıya, Luvî'ye; enginarlı kokteyllerin yanında enginarlı çıtırları atıştırtıyoruz. Sohbet muhabbet, herkesi tembihliyorum, yarın sabah 10.30'da bekliyorum,

geç kalmayın diye. Herkes akşam yemeğine dağılıyor, B' ile ben de Christina'nın İtalyan menüsünü denemeye.

11 Mayıs

Gün atölye günü. Atölyeyi yaptığımız Değirmen'in terasını atölyeye göre düzenliyoruz. Yer kısıtlı, ancak 11 kişiyi sığdırabiliyoruz, zaten sayıyı böyle belirleme sebebimiz bu. Enginarları yığıyorum tezgahın üstüne. Herkesin önünde kesme tahtaları, bıçakları, önlükleri ve de yan bezleri hazır. Önce beraber bir kahve içiyoruz, sonra işe koyuluyoruz. Akşama bu grupta bir enginar sofrası kuracağız, onun bazı yemeklerini de bu atölyede beraber hazırlıyoruz. İlk olarak enginar pate. Herkes enginarları doğruyor, dolduruyoruz bir tencereye, bolca zeytinyağı ve yeterince tuz ile pişmeye bırakıyoruz. Su falan yok, usul usul, arada karıştırarak tabii, kapağı da kapalı olarak pişiyor.

O arada bebek sakız enginarlar var, onları ayıklamaya başlıyoruz. Körpeçik küçücük. Bunlar akşam yemeğinden önce içki yanında kızartılıp, öylece yenecek. Herkes gösteriyorum Cunda tipi ayıklamayla, tüm katılımcılar, erkekler de dahil bayağı iyi kıvırıyorlar. El birliğinden güç birliği doğuyor ve akşamın tüm kızartmalık enginarını hallediyoruz. O arada küçük bir tencere yağ kızdırıyorum, akşamı beklemeden, hemen oracıkta az bir şey kızartıyoruz. Üstüne de tuz... İnsanın kendi emeğini yemesinin mutluluğu.

Bu arada patenin enginarları pişip yumuşuyor, alıyoruz kenara. İlinsin diye. Hemen enginarlı pilava girişiyoruz. Soğanlar ve pirinçler mutfaktan geliyor, ama atölye ekibi diş sarımsakları ve enginarları hazırlıyor. Her şey hazır ama pilav için seçtiğim tencereyi induksiyon ocak görmüyor, facia! Haydi pirinci ikiye bölüp gören iki tencereyle işe koyuluyoruz. Ama ölçü mölçü kaçtı. Pilavın kıvamı soru işareti. Yine de önce soğanları kavuruyoruz, dolmalık fıstıkları katıyoruz. Bolca kuru nane, değirmen karabiber ve limon kabukları ile kavuruyoruz. Hazır olunca enginarları da ekliyoruz. Çevire çevire, üstü açık, enginarlar yarı pişinceye kadar devam ediyoruz. Sonra ikiye böldüğümüz pirinçler. Suyu da artık ayarlıyorum kendimce, ama sonuç meçhul, sığıyorum şansa.

Güç gerektiren pate

Pilavı pişmeye koyunca, enginar pateye geri dönüyoruz. Enginarları mutfakta robotla püre haline getiriyorum, devamını ekiple topluyorum. Tuz ayarı, değirmen karabiber ve elbette limon kabuğu rendesi... Bir de labne ve lor peyniri, başlıyoruz karıştırmaya. Miktar çokça olduğu için güç gerektiriyor, veriyorum erkek katılımcılara, döne döne yediriyorlar malzemeyi birbirlerine. Biz kadınlar lak lak ediyoruz, sonra da hep beraber tadına bakıyoruz, lezzetine hemfikir oluyoruz.

Akşam menüsünün beraber kısmı burada bitiyor, fotoğraflar çekiliyor ve herkes plajlara yollanıyor. Ben ise mutfaka; daha yapılacak işler, pişecek yemekler var ne de olsa. O arada pilavı deme almak üzere kapağını açıyoruz, bakıyoruz sıkışmış, başka bir tencereye alıyoruz. O arada biraz da diri geliyor, az daha su ekliyoruz, deme bırakıyoruz. Yani pilavın başına gelmeyen kalmadı.

Akşam atölye katılımcıları misafir olarak sofrada buluşuyorlar. Beraber yapılan, emek verilenlerle başlıyoruz, devamında bizim mutfaktan çıkardıklarımız geliyor. Tabii pilav da geliyor. Olmuş mu? Hayır, bildiğin ezik. Dedim ya pilavın başına gelmeyen kalmadı. Kıvamı da 'nasıl olmaz' dersi olarak atölyenin finali oluyor. Allahtan tadı güzel, keyfimizi bozmuyor, gün batıyor, kadehler tokuşuyor, muhabbet yürüyor.

Oğul Türkkan

@ogulturkkan

İyi zeytinyağı nasıl anlaşılır?

Akdeniz mutfagının temel direği fakat Türkiye'de üretimi ve kullanımı çok gerilerde. Kalitesi konusunda da yanlış fikirlere sahibiz

Anadolu coğrafyası tüm Ege'de, Güneydoğu Anadolu'da, Marmara'da, Doğu Karadeniz'de ölmez ağaca ev sahipliği yapar. Aynı biçimde tüm Akdeniz coğrafyasında bu ağacın meyveleri kadar yağı da kıymetlidir. Antik dönemlerden bugüne zeytin bereketin, barışın sembolü olmuş, diyetimizde hem yiyecek hem de yağ olarak kullanılmış; hekimler, savaşılar ve güreşçiler için yağı bir ilaç olmuş. Bugün ise zeytinyağı Akdeniz mutfagının temel direği.

Adem peygamberin mezarında çıkan üç ağaçtan biri zeytin ağacıymış. Nuh peygamberin gemisine dönen güvercin zeytin dalı ile tufanın bittiğinin müjdesini getirmiş. Antik dönemde Mısırlılar, mumyalama kültürlerinden bildikleri tuz kullanımı sayesinde zeytini salamura edip acısını alıp yerlermiş. Antik Yunan ise tuz kullanımını bilmediğinden zeytinden yağ çıkarp tüketirmiş. O dönemde Mısırlı tacirler Yunanlılara salamura zeytin satıp karşılığında zeytin yağı alırlarmış.

Peki ne oldu da zeytin konusunda Akdeniz'in en zengin ülkelerinden bir olabilecek Türkiye zeytinyağı üretiminde bu kadar gerilerde? Neden mutfakta kullanımı geriledi? Neden kalitesi hakkında yanlış değerlendirmeler yapıyoruz?

Memleketimizde herkesin Ayvalık'tan ucuzla kaliteli zeytinyağı tedarik eden bir tanıdığı vardır. Beş kiloluk tenekelerde veya plastik şişelerde tedarik edilen bu altın sıvı, lavaboaltı dolaplarında aylarca sürünür, eşe dosta ne kadar ucuzla aldığımız konusunda övünürüz. Birçok yemekte ise zeytinyağının ağır bulduğumuz kokusu ve tadı nedeniyle kullanmayıp yerine ayçiçek, mısır gibi yağları tercih ederiz. Kaç defa zeytinin memleketi Ege'de güzelim aromatik ve lezzetli zeytinyağı dururken salataya tadı ve kokusu olmayan ayçiçek yağı konduğunu gördüm anlatamam.

Dondurmayı bir de böyle deneyin

Her biçimde tüketilir zeytin. Kahvaltıda, içkinin yanında, salatada, yemekte. Zeytinyağına gelince salatada, ekmek banarak, yemeğin pişmesinde, kızartılmasında, tatlıda, tuzluda. Üzerine erken hasat zeytinyağı dökülmüş bir kaymaklı dondurma denediniz mi hiç? Tavsiye ederim.

Peki iyi zeytinyağı nasıl alınır? Öncelikle ambalaj. Aman plastik konteynerde zeytinyağı almayın. İlk tercih koyu renk şişe olmalı. Olmadı laklı teneke. Kalitelinin ambalajı yarım litre gibi küçük olmalı ki bayatlamasın. Sonraki adım etiket. Çok kaliteli bir zeytinyağı arıyorsanız etikette "erken hasat" ibaresini arayın. Hemen ardından "Natürel sızma zeytinyağı" da bir tercih. Aman soğuk sıkım, ilk sıkım, taş baskı gibi ibarelere prim vermeyin. Bu kaliteli yağlar aromatik yapıları ve lezzetleri nedeniyle yemek pişirirken, yemeğin üzerine veya salatalar için uygundur. Evde ise mutlaka kapağı kapalı, serin ve ışık almayan kokusuz bir ortamda koruyun. Zeytinyağı ışığı, oksijeni ve sıcaklığı sevmeyiz. Sakın buzdolabında da saklamayın. Zeytinyağı ışık ve oksijen ile bayatlar. En fazla iki yıl içinde tüketilmelidir. Alırken de hasat tarihini göz önünde tutarak yeni mahsul almaya dikkat edin. Zeytinyağının ısıya dayanımı çok yüksektir. Anlayacağınız kızartma veya derin yağda kızartma için de uygundur. Bu durumda güzelim erken hasat yağınızı heba etmeyin. Bu işler için büyük tenekede "riviera" gibi işlenmiş ekonomik zeytinyağları tercih edebilirsiniz.

Genizde yakıcı ve acı olmalı

Kaliteli bir zeytinyağı, burunda meyvemsidir. Alabileceğiniz kokular çağla badem, muz, elma, narenciye, enginar, taze çimen, biberiye gibi kokular olacaktır. İyi bir zeytinyağı genizde yakıcı ve acı olacak, eğer bir yudum içerseniz sizi öksürtecektir. O öksürük kalite işaretidir. Genizden gelen kokuları, yakıcılığı, bitterliği kalitesinin işaretidir.

Bugün zeytinyağında pazar lideri İspanya. Ardından Yunanistan ve İtalya geliyor. Kuzey Afrika ülkeleri de sağlıklı üreticiler. ABD, Avustralya gibi ülkeler de son dönemde hızla pazara giriş yaptı.

Ülkemizde Urla'da, Ayvalık'ta, Gemlik'te, Hatay'da, hatta Trabzon'da bu kadar zeytin ağacı ve zeytin çeşidi varken, yanlış hasat, arkaik üretim teknikleri ve yanlış paketleme yüzünden tonlarca zeytinyağı vasat kalitede üretiliyor. Butik üreticiler sayesinde bir yükseliş trendi yakaladık gerçi. Mutfakta ise Yunanlılar, İtalyanlar gibi hakkını veremiyoruz zeytinyağının. Öncelikle biz kendi yağımızı iyileştirip kendi mutfagımızda hak ettiği yere getirmeli, ardından da Anadolu zeytinyağı adı ile dünyaya tanıtmalıyız. •

Vakko L'Atelier APP

ile tüm lezzetlerimiz dilediğiniz her yerde sizinle.

0546 400 40 40
www.vakkolatelier.com

Fuudy
Yemeksepeti
VALE

70'lerden gelen ışıltılı güzellik

Eve kapandığım günlerde, aradığım ışıltıyı Halston'ın renkli dünyasında buldum. Dizideki saç ve makyaj görünümleri, rahatlıkla uygulanabilecek, zamansız ve ikonik fikirler dolu

1970'ler Amerikası'nda sadece tasarımlarıyla değil, glam tavrı ile de izini bırakan moda dâhisi Halston'ı anlatan Netflix yapımı, gerçek bir ilham cevheri. Benim için bu yapımın en heyecan verici noktası, 70'lerin en özgüvenli ve glam trendlerini yansıtan saç ve makyajlar oldu. Roy Halston Frowick'i canlandıran Ewan McGregor'un bir telinin bile bozulmadığı, arkaya taranmış saçları, partneri Victor Hugo rolü ile karşımıza çıkan Gian Franco Rodriguez'in kabarık saçları ve güçlü bıyığı, dizinin şüpheşiz dikkat çekici detayları arasında. Kadın karakterlerin ışıltılı güzellik görünümleri de bir o kadar heyecan verici: Liza Minnelli, Elsa Peretti, Pat Cleveland ve Bianca Jagger gibi Halston kadınlarının, yani Halstonettes'lerin şatafatından etkilenmemek elde değil. Pandemi gerçeğinin dominant doğallığının yanında, Studio 54 günlerinin parlattısını, özgürlüğünü ve maksimalist güzellik deneyleri, renkli ve eğlenceli bir yaz için duyduğum özlemi pekiştirdi. Diziden

2021'de de uygulayabileceğimiz, 5 favori güzellik fikrini sıraladım:

Geriye taranmış, ıslak görünümlü saçlar:

Geçtiğimiz aylarda hayatını kaybeden takı tasarımcısı Elsa Peretti'nin (Rebecca Dayan) jöle ile katılaşmadan geriye taranan saçları bahsi kesinlikle hak ediyor. Bu görünüm için elbette kısa saç daha ideal, ancak her saç boyu uygula-

yabilir. Saçları tamamen arka plana atmadan, yaz ruhunu koruyarak, güçlü bir makyaj ile eşleştirmek için harika bir fikir. İhtiyacınız olan tek şey bir tarak ve kremli dokuya sahip bir saç şekillendiricisi. Peretti'nin Montauk sahillerinde bandana gibi kullandığı eşarbya da bu yaz yapılabilecekler listemde.

Metalik far: 70'ler disko

gecelerinin alametifarıkası metalik bakışlar, sim dünyasına girmeden parlamanın eğlenceli bir yolu. Krem veya toz yapıya sahip bir metalik farı tüm göz kapaklarında kullanmak ya da halihazırda yapılan göz makyajının üzerinden açık renk metalik bir far ile geçmek yaz geceleri için parlak fikirler.

Kirpiklere vurgu:

2003 yılında makyaj markası MAC ile bir koleksiyon çıkaran efsane yıldız Liza Minnelli, tescilli bir güzellik ikonu. Dizide Krysta Rodriguez'in canlandığı sanatçının tek tek ayrılmış, neredeyse teatral alt ve üst kirpikleri, renge bulaşmadan maksimalist bir görünüm denemek isteyenler için. Minnelli demişken, dizide şarkıcının uzun tınaklarının törpü şeklinin bile gerçeği ile aynı olması inanılmaz bir detaydı.

Volümlü ve dalgalı saçlar:

Bir Studio 54 demirbaşı (bkz. Bianca Jagger, Jerry Hall) doğal dokulu,

geniş dalgalı, volümlü saçlar, dizi boyunca sürekli kareye giren saç modellerinden. Peretti'nin dalgalarının bir kısmı salık bırakılan

topuzu bile iyi bir saç maşasına yatırım yapmaya ikna edici bir güzellik referansı.

Blond siyah göz kalemi: Chloé, Chanel, Prabal Gurung,

Halston'da Elsa Peretti'yi canlandıran Rebecca Dayan

MAC'in maskelere dayanıklı yeni likit ruj

Yenilikler & dikkatimi çekenler

* Geçtiğimiz hafta, MAC'in ünlü makyaj artistleri ve influencer'ların katılımıyla gerçekleşen global dijital toplantısına katıldım. Genel kanı, önümüzdeki yazın oldukça renkli ve deneysel makyaj görünümleri ile geçeceği. Markanın en yeni ürünü ise maske ile de bozulmayan ve dudaklara renk verenken argan yağı ile nemlendiren, saten bitişli likit ruj Love Me Liquid Lipcolour. Bu hafta satışta. **maccosme-**

tics.com.tr

* Caudalie'nin yenilenen leke karşıtı serumu. Uzun yıllardır markanın en çok satan ürünü olan Vinoperfect'in yeni formülasyonu eskisine göre daha temiz içerikli ve daha etkili. Aydınlatıcı gücünü A ve C vitaminleri yerine, asma öz suyundan elde edilen Viniferine'den alan serumu, gündüzleri rahatlıkla kullanmak mümkün. Tabii üzerine güneş koruyucu da uygulayarak. **tr.caudalie.com**

koyu renk far görünümlerini modernize edip sıcak mevsime uyarlamak için kaşların altına uygulanan açık renk sedefli fardan kaçınıp Halston kızlarının yaptığı gibi saçları sıkıca toplayabilirsiniz. •

Ormanın kanunları

Kendinizi kırlara vurup yetiştirmek ya da şifasından faydalanmak için bitki toplamak istiyorsanız, hem sizin hem de doğanın sağlığı açısından dikkat şart

Baharı ucundan yakalamak gayreti ile kırlarda koşarken karşınıza çıkan efsane renkli çiçekleri toplayıp masanıza bir nebze bahar taşımak veya köküyle soğaniyla söküp bahçede yetiştirmeyi denemek, ya da şifalı diye çiçeklerinden lapa hazırlayıp çürüklere pansuman yapmak için dayanılmaz bir çekim duyuyor olabilirsiniz.

Gel gör ki bazı konularda dikkatli olmak lazım. Öncelikle şifalı birçok bitki nasıl hazırlandığına, nasıl toplandığına bağlı olarak etkisini kaybedebiliyor. Doğru yapılması için bitkinin toplanma saati dahi önemli. Sabah erken ama güneş görmeden önce ve ilk çiğden sonra yapraklar kurduğunda, çiçeksizken, araba yoluna uzak yerden toplanmasından damıtılma aşamasına kadar birçok hassas detay var.

Hypericum perforatum - Sarı Kantaron'a benzeyen yine Hypericum ama faydası daha az birçok tür var. Etken maddesi kuvvetli olanı tanıyabilmek için yaprağını ışığa tutun. Işığı geçiren on-

larca iğne başı şeffaf noktaları görünce tanıyorsunuz, binbir delik otu ismini de oradan alıyor olmalı.

Yani her benzettiğinizi "Aha bu deli havuç, hah bu hindiba" diye yemeyin, yedirmeyin. Ayrıca güçlü etkileri herkese iyi gelmeyebilir ve mesela maydanozgillerden birçok farklı türün çiçeği uzman olmayan gözlerle kesinlikle aynı gözükabilir. Zehirli olanlarla karıştırmamak gerekir.

Neslini tüketmeyin

Çiçek toprakları de bıraktığınız ayak izine dikkat edin, türü tükenmekte olan bir türü "Ay bu benim bahçemde nasıl olur? Dur bir deneyeyim!" diye tarihten siliyor olmayın. Bir veya az sayıda gördüyseniz almayın, çokça varsa kökünü kurutmadan makul miktarda toplayın. Öncesinde de bitkiyi tanımiyorsanız elmeden, yemeden önce bilenlere ama gerçekten bilenlere danışın, orali bir köylüye sorun, inek böğürten, deve geberten gibi taniyanların verdiği komik isimler hakikaten anlamlarının hakkını veriyor. Arka bahçemizde kendiliğinden çıkan

eflatun güzel çiçekli bitkiyi topladıktan bir süre sonra ellerimde uyuşma oldu, meğer boyuna bakmadan, yiyecekleri de benim gibi sızlattırmış, e hak etmişim, ben de bilmeden toplayıp ineklik etmişim! Ayrıca çoğu kişinin kaktüs sandığı oysa sütleğengillerden bir sukulent olan Euphorbia'nın çayırda çimende ezip geçtiğimiz güzel çiçekli, tek yıllık akrabaları adlarından da anlaşılacağı gibi gövdelerinde alerjik latex ile koparan cildine, gözüne filan zarar verebilir.

Kozalağın mevsimi var

Yabani Glayöl, Zambak, Yabani Pirasa gibi harika çiçekli bitkiler soğanlı olduğu için topraktan çekerek çıkarmaya kalkarsanız, yağmursuz bir dönemde iseniz, toprak taş gibi olmuştur ve soğanlar derinlerde kaldığı için büyük olasılıkla bitkinin sapını çektiğinizde elinizde kalır. Soğana ulaşmak için toprağı bir arkeolog hassasiyeti ile kazarak değil tatlı kazıyarak ya da toprak ıslakken, bitkiyi murdar etmeden çıkarmaya çalışın. Şöminede yakarım, yılbaşında boyar süs yaparım diye bu mevsimde kozalak toplamayın, temmuzdan önce toplanması yasak. Bahar aylarında sarı polenler

Dracunculus vulgaris 2 / Yılanbıçağı.

uçuşup yerdeki kozalıklara konabilsin ve döllebilsin diye! Orman işletmesi görürse cezası büyük.

Son yıllarda savunma amaçlı duymaktan bıktığımız "bir ağaç kestim yerine bin ağaç dikerim" gibi özürlü kabahatinden büyük maden firmalarının geri gelmeyecek bütüncül doğa için atıkları her kazık tüm ekosistemi altüst ediyor. Labofem'in Etiler'deki bahçeli atölyesinde istinat duvarındaki çatlak tamiri için sarmaşıkları kış ortası vakitsizce budamıştık, meğerse dibinde soğuktan korunmak için uykuda olan bir kirpiyi evinden etmişiz, bir süre kana kana verdiğimiz suyu içti sonra da gözümüze baka baka öldü. O gün bugün doğaya vurulan her baltanın, verilen her böldek/ ot zehrinin zincirleme nelere sebep olduğunu düşünmeden duramıyorum. •

Köpeğiniz üstünüze mi atlıyor?

Bu onların selamlaşma şeklidir ama yine de doğru iletişimi öğretebilirsiniz. En önemli nokta, tutarlı olmanız

Köpeklerde üste atlama en yaygın şikayetlerden birisidir. Bu bazen sadece kişisel rahatsızlığa bazen de tehlikeli sonuçlara sebep olabilir. Korkan bir kişi için ona doğru koşan ya da üstüne atlayan bir köpek oldukça ürkütücüdür. Çok iyi niyetli, oyun veya sevgi atlayışı bile olsa karşı tarafı korkutabilir. Kendini kollamak isteyen kişi de bu esnada düşüp yaralanabilir. Sizin köpeğiniz özünde bir şey yapmayabilir ama yine de kontrollü olmak, üzücü durumlar yaşanmasının önüne geçer.

Peki köpekler neden insanların üstlerine atlar ve bu konuda ne yapılabilir?

Üste atlama ve yalama köpeklerin kendi aralarında bir çeşit selamlaşma şeklidir. Bizimle kurdukları iletişimde de üstümüze atlayarak ellerimize ve yüzümüze ulaşmaya çalışmaları doğaldır. Çünkü biz de onlarla en etkin olarak ağzımızdan çıkan kelimelerle ve ellerimizi kullanarak iletişim kuruyoruz. Özellikle karşılaşma anlarındaki selamlaşma şeklimizin nasıl olacağını belirlememiz mümkün. Hangi davranıştan sonra köpeğinize dokunacağınızı öğreterek ona doğru iletişim kurma şeklini anlatabilirsiniz. Burada en önemli olan şey tutarlı olmak.

Çıkarınıza göre değişmemeli

Gündelik ve önemsiz bulduğumuz kıyafetler giymişken veya hava kuruyan köpeğimizin üstümüze atlamasına izin verip onu sevmemiz; iş kıyafetlerimiz varken, hava yağışlı veya köpeğimiz çamurluiken üstümüze atlamasına izin vermeyip atladığında kızmamız, bu durumda gösterebileceğimiz en büyük tutarsızlık örneğidir. Üste atlamamanın normal bir davranış olarak karşıldığını öğrenmiş olan can dostumuz bunu her şart ve durumda uygular. Karşıdaki kişi korkuyor mu, yabancı mı, çocuk mu, patileri çamurlu mu, toplanmaya mı yetiştirmeye çalışıyorsanız gibi detaylara dikkat etmez. Tutarsız davranışlar ondan ne istediğinizi anlamasını zorlaştırır ve hata yapmasına sebep olur.

Dört patisi de yerde olsun

Bu durumun önüne geçebilmek için öncelikle içinde, atlama hamlesini barındıran hiçbir davranışa fırsat tanımamak gerekir. Heyecanlı olduğu durumlarda onu daha da yükseltmek yerine sakinleştirmeye çalışın. Dört patisi yere basarken onunla iletişime geçin. Üstünüze atladığı an sevmeyi bırakıp dikleşerek hayır diyin. Tekrar onayladığınız pozisyona geçtiğinde sevmeye başlayın. Bu şekilde istediğiniz ve istemediğiniz davranışları işaretliyor oluyorsunuz. Her defasında aynı beklenti ve sebep sonuç ilişkisini uyguladığınızda da bu köpeğiniz açısından istediğiniz selamlaşma şekli olarak netleşmeye başlıyor. Böylece sizin onunla iletişim kurma yolunuzun sınırları da çizilmiş oluyor. Bunu ister dört pati yere basar ve ayakta durur pozisyon olarak, isterseniz de oturma pozisyonu olarak işaretleyebilirsiniz.

Kontrollü köpek daha özgürdür

Burada yine önemli olan bu çizdiğiniz sınırlara tüm aile fertlerinin uyum gösteriyor olmasıdır. Aynı şekilde eve gelen arkadaşlarının da bu konuda uyarmanızda fayda var. Pekiştirilmiş davranışlar tekrar etme eğiliminde olduğundan, selamlaşma şeklini yanlış öğrenmiş olan bir köpeği özellikle atlamaya ve zıplamaya teşvik etmeyin. Zaten o bunu denemek isteyecektir.

Köpeğinizin zıplamasını pekiştirmediginizden emin olduktan sonra bu davranışı önlemek için çalışmaya başlayabilirsiniz. Sınırlarını bilen ve kontrollü bir köpek her zaman daha özgürdür.

Sağlıkla bir arada olabileceğimiz, bol patili günlere... •

IPEKYOL

burcu esmersoy